

משניות סדר נזיקים

על פי מהדורת הרב דוד אלטאראס ז"ל
שהודפס בשנת ה'תק"ע בעיר פיסא

פה ירושלים יע"א
שנת ציון במשפט תפדה לפ"ק

הוצאת חטף-סגול

2025

הובא לדפוס באמצעות \LaTeX ע"י שמעון מונטגיו

תפלת ר' נחוניא בן הקנה שחייב לאומרה כל הנכנס לבית המדרש ללמוד
יהי רצון מלפניך יי אלהי שלא יאָרע דְבַר תְּקֻלָּה עַל יְדֵי וְלֹא אֶכְשֶׁל
בְּדַבֵּר הִלְכָּה וַיִּשְׁמַחוּ בִּי חֲבִירֵי וְלֹא אֹמֵר עַל טְהוֹר טָמֵא וְלֹא עַל
טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל מִתֵּר אֶסוּר וְלֹא עַל אֶסוּר מִתֵּר וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבִירֵי
בְּדַבֵּר הִלְכָּה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם:

והאר"י צוק"ל היה אומר אחר תפלה זו שני פסוקים אלו

כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה:
גַּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ:

קודם הלימוד

כתוב בספר תוצאות חיים כשפותח הספר ללמוד בו יאמר

הִנְנִי רוֹצֶה לְלַמֹּד כְּדֵי שְׂבִיאוֹנִי תִלְמוּד זֶה לִידי מַעֲשֶׂה וְלִידי מִדּוֹת
יִשְׁרוֹת וְלִידי יְדִיעַת הַתּוֹרָה וְהִרְיִנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְחִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוא וּשְׂבִינִתִּיה בְּדַחִילוֹ וְרַחֲמֵינוּ יְהִי נֹעֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה
יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

משניות סדר נזיקים

יש בו י' מסכתות וזהו סדורן

א בבא קמא י פרקים ב בבא מציעא י פרקים
ג בבא בתרא י פרקים ד סנהדרין יא פרקים ה מכות
ו פרקים ז שבועות ח פרקים ז עדויות ח פרקים
ח עבודה זרה ה פרקים ט אבות ו פרקים י הוריות
ג פרקים

בין הכל ע"ד פרקים:

ויש שמסדרים אחר שבועות ע"ז ואחר כך הוריות

ואחר כך אבות ולבסוף עדויות

ושניהם ניתנו מרועה אחד

מסכת בבא קמא

פרק א

אֲרֶבֶּעָה אַבּוֹת נִזְיָקִין הַשּׁוֹרִי וְהַבּוֹר וְהַמִּבְעָה וְהַהֲבֵיעַר לֹא הָרִי הַשּׁוֹר כִּהְרִי הַמִּבְעָה וְלֹא הָרִי הַמִּבְעָה כִּהְרִי הַשּׁוֹר וְלֹא זֶה וְזֶה שֵׁישׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים כִּהְרִי הָאֵשׁ שָׁאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וְלֹא זֶה וְזֶה שֶׁדֶּרֶכָן לִילֵךְ וְלִהְזִיק כִּהְרִי הַבּוֹר שָׁאִין דֶּרֶכּוֹ לִילֵךְ וְלִהְזִיק הַצֵּד הַשּׁוֹה שֶׁבָּהֶן שֶׁדֶּרֶכָן לִהְזִיק וְשִׁמְיָרְתָן עָלֶיךָ וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמִּזִּיק לְשֵׁלֶם תְּשַׁלּוּמֵי נֶזֶק בְּמִיטֵב הָאָרֶץ:

ב כָּל שֶׁחֲבַתִּי בְּשִׁמְיָרְתּוֹ הַכְּשָׁרְתִּי אֶת נֶזֶקוֹ הַכְּשָׁרְתִּי בְּמַקְצֵת נֶזֶקוֹ חֲבַתִּי בְּתַשְׁלוּמֵי נֶזֶקוֹ כִּהַכְּשֵׁר כָּל נֶזֶקוֹ נִכְסִים שָׁאִין בָּהֶן מַעֲלָה נִכְסִים שֶׁל בְּנֵי בְרִית נִכְסִים הַמְּיוֹחָדִים (וּבְכָל מְקוֹם) חוּץ מִרְשׁוֹת הַמְּיוֹחָדֶת לַמִּזִּיק וּרְשׁוֹת הַנֶּזֶק וְהַמִּזִּיק וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמִּזִּיק לְשֵׁלֶם תְּשַׁלּוּמֵי נֶזֶק בְּמִיטֵב הָאָרֶץ:

ג שׁוֹם כֶּסֶף וְשׁוֹה כֶּסֶף בְּפָנֵי בֵּית דִּין וְעַל פִּי עֲדִים בְּנֵי חוּרִין וּבְנֵי בְרִית וְהַנָּשִׁים בְּכֻלָּל הַנֶּזֶק וְהַנֶּזֶק וְהַמִּזִּיק בְּתַשְׁלוּמֵי:

ד חֲמִשָּׁה תַּמִּין וְחֲמִשָּׁה מוֹעֲדִין הַבְּהֵמָה אֵינָה מוֹעֲדֶת לֹא לִגְח וְלֹא לְגוֹף וְלֹא לְשׁוֹךְ וְלֹא לְרִבּוּץ וְלֹא לְבַעוֹט הַשֵּׁן מוֹעֵד לֶאֱכֹל אֶת הָרְאוּי לָהּ הָרֶגֶל מוֹעֲדֶת לְשִׁבּוֹר

בְּדֶרֶךְ הַלּוּכָהּ וְשׁוֹר הַמוּעֵד וְשׁוֹר הַמְּזִיק בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק וְהָאֲדָם הַזֹּאֵב וְהָאֵרִי וְהַדּוֹב וְהַנֶּמֶר וְהַבְּרָדִלָּס וְהַנֶּחֱשׁ הָרִי אֵלּוּ מוּעָדִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּזֶמֶן שֶׁהֵן בְּנֵי תַרְבוֹת אֵינָן מוּעָדִין וְהַנֶּחֱשׁ מוּעָד לְעוֹלָם מֵהַ בֵּין תָּם לְמוּעֵד (אֶלָּא) שֶׁהֵתָם מְשִׁלִּים חֲצִי נֶזֶק מְגוּפוֹ וּמוּעֵד מְשִׁלִּים נֶזֶק שְׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה:

יום יד

פרק ב

כִּיצַד הָרֶגֶל מוּעֵדֶת לְשִׁבּוֹר בְּדֶרֶךְ הַלּוּכָהּ הַבֵּהֱמָה מוּעֵדֶת לְהִלֵּךְ בְּדֶרֶכָּהּ וּלְשִׁבּוֹר הֵיתָה מִבְּעֻטָּת אוֹ שֶׁהָיוּ צָרוּרוֹת מִנִּתְזִין מִתַּחַת רִגְלֶיהָ וְשִׁבְרָה אֶת הַכְּלִים מְשִׁלִּים חֲצִי נֶזֶק דֶּרֶסָה עַל הַכְּלִי וְשִׁבְרָתוֹ וְנָפַל עַל כְּלִי אֲחֵר וְשִׁבְרוֹ עַל הָרֹאשׁוֹן מְשִׁלִּים נֶזֶק שְׁלֵם וְעַל הָאֲחֵרוֹן מְשִׁלִּים חֲצִי נֶזֶק הַתִּרְנָגוּלִים מוּעָדִין לְהִלֵּךְ בְּדֶרֶכָּן וּלְשִׁבּוֹר הָיָה דָּלִיל קָשׁוֹר בְּרִגְלָיו אוֹ שֶׁהָיָה מֵהֵדֵס וְשִׁבְרָ אֶת הַכְּלִים מְשִׁלִּים חֲצִי נֶזֶק:

^ב כִּיצַד הַשֵּׁן מוּעֵדֶת לְאָכּוֹל אֶת הָרֹאשׁוֹ לָהּ הַבֵּהֱמָה מוּעֵדֶת לְאָכּוֹל פִּירוֹת וִירְקוֹת אֹכְלָה כְּסוּת אוֹ כְּלִים מְשִׁלִּים חֲצִי נֶזֶק בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק אֲבָל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים פָּטוֹר וְאִם נִהְיִיתָ מְשִׁלִּים מֵהַ שְׁנֵהֲנִית כִּיצַד (מְשִׁלִּים) מֵהַ שְׁנֵהֲנִית אֹכְלָה מִתּוֹךְ הָרַחֲבָה מְשִׁלִּים מֵהַ שְׁנֵהֲנִית מִצַּדִּי הָרַחֲבָה מְשִׁלִּים מֵהַ שְׁהִיָּקָה מִפְּתַח

הַחֲנוּת (מְשֻׁלָּם) מֵה שְׁנֵהֲנִית • מִתּוֹךְ הַחֲנוּת (מְשֻׁלָּם) מֵה
שֶׁהִזִּיקָה:

א הַכֶּלֶב וְהַגָּדִי שֶׁקִּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגֶּגֶר • וְשִׁבְרוּ אֶת הַכֵּלִים •
מְשֻׁלָּם גֵּזֶק שָׁלֹם • מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹעֲדִין • הַכֶּלֶב שֶׁנֹּטֵל הַחֲרָרָה
וְהַלֵּךְ לַגָּדִישׁ • אֲכָל הַחֲרָרָה וְהַדְּלִיק הַגָּדִישׁ • עַל הַחֲרָרָה
מְשֻׁלָּם גֵּזֶק שָׁלֹם • וְעַל הַגָּדִישׁ מְשֻׁלָּם חֲצֵי גֵזֶק:

ד אֵיזָה הוּא תָם • וְאֵיזָה הוּא מוֹעֵד • מוֹעֵד כָּל שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ
שְׁלֹשָׁה יָמִים • וְתָם מְשִׁיחִזּוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים • דְּבָרֵי רַבִּי
יְהוּדָה • רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מוֹעֵד שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים •
וְתָם כָּל שֶׁיְהוּ הַתִּינוּקוֹת מִמֶּשֶׁמֶשׁ בּוֹ וְאֵינוֹ נוֹגֵחַ:

ה שׁוֹר הַמִּזִּיק בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק בִּיצֵד • נִגַּח • נִגְף • נִשְׁךְ • רִבְצֵן •
בַּעֲט • בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים • מְשֻׁלָּם חֲצֵי גֵזֶק • בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק •
רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר גֵּזֶק שָׁלֹם • וְחֲכָמִים אוֹמְרִים חֲצֵי גֵזֶק •
אָמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן וּמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהִקְלַעַל עַל הַשֵּׁן
וְעַל הָרֶגֶל בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר • הַחֲמִיר עָלֵיהֶם
בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק לְשֻׁלָּם גֵּזֶק שָׁלֹם • מָקוֹם שֶׁהַחֲמִיר עַל הַקֶּרֶן
בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים • לְשֻׁלָּם חֲצֵי גֵזֶק • אֵינוֹ דִּין שֶׁנֶּחֱמִיר עָלֶיהָ
בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק לְשֻׁלָּם גֵּזֶק שָׁלֹם • אָמְרוּ לוֹ דִּין לֵבָא מִן הַדִּין
לִהְיוֹת כְּנֶדוֹן • מֵה בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים חֲצֵי גֵזֶק • אִף בְּרִשּׁוֹת
הַנֶּזֶק חֲצֵי גֵזֶק • אָמַר לָהֶם אֲנִי לֹא אֶדּוֹן קֶרֶן מִקֶּרֶן • אֲנִי אֶדּוֹן
קֶרֶן מִרְגֵּל • וּמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהִקְלַעַל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל
בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים • הַחֲמִיר בְּקֶרֶן • מָקוֹם שֶׁהַחֲמִיר עַל הַשֵּׁן

וְעַל הָרֶגֶל בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק־ אֵינוֹ דִּין שְׁנַחֲמִיר בְּקָרָן־ אָמְרוּ
לֹא דִיּוֹ לָבֵא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כְּגֹדֶן־ מֵהַ בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים חֲצִי
נֶזֶק אֶף בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק חֲצִי נֶזֶק:

^א אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג־ בֵּין מְזִיד־ בֵּין עֵר־ בֵּין יָשׁוּן־
סָמָא אֶת עֵין חֲבִירוֹ וְשִׁבַּר אֶת הַכֵּלִים־ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שְׁלֵם:

פרק ג

הַמַּנִּיחַ אֶת הַכֹּד בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וּבֵא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ־
וְשִׁבְרָה פְטוֹר־ וְאִם הוּזַק בָּהּ בְּעַל הַחֲבִית חֵיב
בְּנִזְקוֹ־ נִשְׁבְּרָה כְּדוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וְהַחֲלַק אֶחָד בְּמִים־
אוֹ שְׁלָקָה בְּחֶרְסִיָּה חֵיב־ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוֵּין חֵיב־
בְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין פְטוֹר:

^ב הַשּׁוֹפֵךְ מִים בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר־ חֵיב
בְּנִזְקוֹ־ הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית־ וְהַגֹּדֵר אֶת גְּדֵרוֹ
בְּקוֹצִים־ וְגֵדֵר שֶׁנֶּפֶל לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וְהִזְקוּ בָּהֶן אַחֵרִים־
חֵיב בְּנִזְקוֹ:

^ג הַמוֹצִיא אֶת תִּבְנֹו וְאֶת קֶשׁוֹ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים לְזָבִלִים־
וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר־ חֵיב בְּנִזְקוֹ־ וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה־ רֶבֶן
שֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל הַמִּקְלָקְלִין בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים
וְהִזְקוּ־ חֵיבִין לְשֵׁלֶם־ וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה־ הַהוֹפֵךְ אֶת
הַגָּלָל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר־ חֵיב בְּנִזְקוֹ:

ד שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון הראשון חייב בגזקי שני:

ה זה בא בחביתו וזה בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטור שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך היתה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה חבית בקורה פטור בעל הקורה ואם עמד בעל הקורה חייב ואם אמר לבעל חבית עמוד פטור היתה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה חייב ואם עמד בעל חבית פטור ואם אמר לבעל קורה עמוד חייב וכן זה בא בגרו וזה בפשתנו:

ו שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצים והזיקו זה את זה שניהם פטורין:

ז המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אחר חייב:

ח שני שורים תמים שחבלו זה את זה משלמים במותר חצי גזק שניהם מועדים משלמים במותר גזק שלם אחד תם ואחד מועד מועד בתם משלם במותר גזק שלם תם במועד משלם במותר חצי גזק וכן שני אנשים שחבלו זה בזה משלמים במותר גזק שלם אדם במועד ומועד באדם משלם במותר גזק שלם אדם בתם ותם

בְּאָדָם. אָדָם בְּתָם מְשִׁלֵּם בַּמּוֹתֵר נֶזֶק שְׁלֵם. תָּם בְּאָדָם
מְשִׁלֵּם בַּמּוֹתֵר חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אִף תָּם שְׁחָבַל
בְּאָדָם. מְשִׁלֵּם בַּמּוֹתֵר נֶזֶק שְׁלֵם:

ט שׁוֹר שָׁוָה מָנָה שֶׁנֶּגַח שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים. וְאֵין הַנִּבְלָה
יָפָה כָּלוּם. נוֹטֵל אֶת הַשׁוֹר. שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים שֶׁנֶּגַח שׁוֹר
שָׁוָה מֵאֲתִים. וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כָּלוּם. אָמַר רַבִּי מֵאִיר עַל
זֶה נֶאֱמַר וּמָכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כֶּסֶפוֹ. אָמַר
לֹא רַבִּי יְהוּדָה וְכֵן הִלְכָה. קִימַתָּ וּמָכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחַי
וְחָצוּ אֶת כֶּסֶפוֹ. וְלֹא קִימַתָּ וְגַם אֶת הַמֵּת יִחָצוּ. וְאִיזָה זֶה
שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים שֶׁנֶּגַח שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים. וְהַנִּבְלָה יָפָה
חֲמִשִּׁים זוּז. שָׁוָה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וְחָצִי הַמֵּת. וְזֶה נוֹטֵל חֲצִי
הַחַי וְחָצִי הַמֵּת:

י יֵשׁ חֵיִיב עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ. וּפְטוֹר עַל מַעֲשֵׂה עֶצְמוֹ.
פְּטוֹר עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ. וְחֵיִיב עַל מַעֲשֵׂה עֶצְמוֹ. שׁוֹרוֹ
שְׁבִישׁ פְּטוֹר. וְהוּא שְׁבִישׁ חֵיִיב. שׁוֹרוֹ שְׁסֻמָּא אֶת עֵין
עֲבָדוֹ. וְהִפִּיל אֶת שְׁנֵי פְטוֹר. וְהוּא שְׁסֻמָּא אֶת עֵין עֲבָדוֹ.
וְהִפִּיל אֶת שְׁנֵי חֵיִיב. שׁוֹרוֹ שְׁחָבַל בְּאֶבְיוֹ וְאִמּוֹ חֵיִיב. וְהוּא
שְׁחָבַל בְּאֶבְיוֹ וְאִמּוֹ פְטוֹר. שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ
בְּשַׁבַּת חֵיִיב. וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בְּשַׁבַּת פְּטוֹר.
מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ:

יא שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחֵר שׁוֹר אַחֵר (וְהוֹזֵק). זֶה אוֹמֵר
שׁוֹרָךְ הִזִּיק. וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא בְּסִלַּע לָקָה. הַמוֹצִיא

מחבירו עליו הראיה. היו שנים רודפין אחר אֶחָד. זה אומר שורף הזיק. וזה אומר שורף הזיק. שניהם פטורין. אם היו שניהם של איש אחד. שניהם חייבים. הֲיָה אֶחָד גדול. ואֶחָד קטן. הנזק אומר גדול הזיק. והמזיק אומר לא כי. אֶלֶּא קטן הזיק. אֶחָד תם ואֶחָד מועד. הנזק אומר מועד הזיק. והמזיק אומר לא כי. אֶלֶּא תם הזיק. המוציא מחבירו עליו הראיה. היו (הנזקין) שנים. אֶחָד גדול ואֶחָד קטן. והמזיקים שנים. אֶחָד גדול ואֶחָד קטן. הנזק אומר גדול הזיק את הגדול. וקטן את הקטן. והמזיק אומר לא כי. אֶלֶּא קטן את הגדול. וגדול את הקטן. אֶחָד תם ואֶחָד מועד. הנזק אומר מועד הזיק את הגדול. ותם את הקטן. והמזיק אומר לא כי. אֶלֶּא תם את הגדול. ומועד את הקטן. המוציא מחבירו עליו הראיה.

פרק ד

שור שנגח ארבע וחמשה שורים. זה אחר זה ישלם לאַחֲרוֹן שבהם. ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו. ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו. והאחרון אחרון נשפר. דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים. ואין הנבלה יפה כלום. זה נוטל מנה. וזה נוטל מנה. חזר ונגח שור אחר שוה מאתים. האחרון נוטל מנה. ושלפניו זה נוטל חמשים וזה נוטל חמשים. חזר ונגח שור אחר שוה מאתים.

הַאֲחֵרוֹן נוֹטֵל מִנֶּה וְשִׁלְפָּנָיו חֲמִשִּׁים זָוִי וְשָׁנִים הָרָאשׁוֹנִים
 דִּינָר זָהָב:

ב שוֹר שֶׁהוּא מוּעָד לְמִינוֹ וְאִינוּ מוּעָד לְשְׂאִינוּ מִינוֹ מוּעָד
 לְאָדָם וְאִינוּ מוּעָד לְבִהֶמָּה מוּעָד לְקִטְנִים וְאִינוּ מוּעָד
 לְגִדּוּלִים אֵת שֶׁהוּא מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֵם וְאֵת
 שְׂאִינוּ מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם חֲצֵי גִזְק אָמְרוּ לְפָנֵי רַבִּי יְהוּדָה
 הֲרִי שֶׁהוּא מוּעָד לְשִׁבְתוֹת וְאִינוּ מוּעָד לְחֹל אָמַר לָהֶם
 לְשִׁבְתוֹת מְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֵם לִימוֹת הַחֹל מְשַׁלֵּם חֲצֵי גִזְק
 אֵימַתִּי הוּא תָם מְשִׁיחִיזוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמֵי שִׁבְתוֹת:

ג שוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַל לְשׂוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ
 שֶׁנִּגְחַל לְשׂוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל פָּטוֹר שֶׁנֶּאֱמַר שׂוֹר רֵעֵהוּ וְלֹא
 שׂוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שׂוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַל לְשׂוֹר שֶׁל גֹּזִי
 פָּטוֹר וְשֶׁל גֹּזִי שֶׁנִּגְחַל לְשׂוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין תָם בֵּין מוּעָד
 מְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֵם:

ד שוֹר שֶׁל פָּקַח שֶׁנִּגְחַל שׂוֹר שֶׁל חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן חֵיב
 וְשֶׁל חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּגְחַל שׂוֹר שֶׁל פָּקַח פָּטוֹר
 שׂוֹר שֶׁל חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּגְחַל בֵּית דִּין מַעֲמִידִין
 לָהֶן אֶפְסֹרְטוֹפּוֹס וּמַעֲמִידִין לָהֶם בְּפָנֵי אֶפְסֹרְטוֹפּוֹס נִתְפָּקַח
 הַחֵרֶשׁ נִשְׁתַּפָּה הַשׁוֹטָה וְהַגְדִּיל הַקָּטָן חָזַר לְתִמּוּתוֹ
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר רַבִּי יוֹסִי אָמַר הֲרִי הוּא בְּחִזְקָתוֹ שׂוֹר
 הָאֶצְטָדִין אִינוּ חֵיב מִיתָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגַּח וְלֹא שִׁיגִיחוּהוּ:

ה שׁוֹר שֶׁנִּגְחַ אֶת הָאָדָם וּמֵת. מוֹעֵד מְשִׁלִּים כִּפּוּר. וְתָם פְּטוּר מִן הַכִּפּוּר. וְזֶה חִיבִים מִיתָה. וְכֵן בִּבְנִין. וְכֵן בְּבֵת. נִגְחַ עֶבֶד אוֹ אִמָּה. נוֹתֵן שְׁלֵשִׁים סְלָעִים. בֵּין שֶׁהוּא יָפָה מֵאָה מִנֶּה. וּבֵין שְׂאִינוֹ יָפָה אֶלָּא דִּינָר אֶחָד:

י שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכֶּתֶל. וְנָפַל עַל הָאָדָם. נִתְכַּנֵּן לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה. וְהָרַג אֶת הָאָדָם. לְגוֹי וְהָרַג בֶּן יִשְׂרָאֵל. לְנַפְלִים וְהָרַג בֶּן קִימָא. פְּטוּר:

י' שׁוֹר הָאִשָּׁה. שׁוֹר הִיתּוּמִּים. שׁוֹר הָאֶפֶסְטְרוֹפִיס. שׁוֹר הַמִּדְבָּר. שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ. שׁוֹר הַגֵּר שְׂמֵת. וְאִין לוֹ יוֹרְשִׁין. הָרִי אֵלּוֹ חִיבִים מִיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שׁוֹר הַמִּדְבָּר. שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ. שׁוֹר הַגֵּר שְׂמֵת. (וְאִין לוֹ יוֹרְשִׁין.) פְּטוּרִים מִן הַמִּיתָה. לְפִי שְׂאִין לָהֶם בְּעָלִים:

ח שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לְהַסְקָל. וְהַקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו אֵינוֹ מְקַדֵּשׁ. שְׁחָטוּ. בְּשָׂרוֹ אָסוּר. וְאִם עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ. הַקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו. מְקַדֵּשׁ. וְאִם שְׁחָטוּ. בְּשָׂרוֹ מוֹתֵר:

ט מְסָרוֹ לְשׁוֹמֵר חֲנָם. וְלִשְׂוֹאֵל. לְנוֹשֵׂא שְׂכָר. וְלִשְׂזוֹכֵר. נִכְנָסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים. מוֹעֵד מְשִׁלִּים נֶזֶק שָׁלֵם. וְתָם מְשִׁלִּים חֲצִי נֶזֶק. קָשְׁרוּ בְּעָלָיו בְּמוֹסְרָה. וְנָעַל בִּפְנֵיו כְּרָאוּי. וַיֵּצֵא וְהִזִּיק. אֶחָד תָּם. וְאֶחָד מוֹעֵד חֵיב. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תָּם חֵיב. וּמוֹעֵד פְּטוּר. שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו. וְשֹׁמֵר הוּא זֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִין לוֹ שְׂמִירָה. אֶלָּא סָבִין:

פרק ה

שׁוֹר שֶׁנִּגְחָ אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עֹבְרָה בְּצִדָּהּ וְאִין יָדוּעַ.
אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה.
משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד וכן פרה שנגחה
את השור ונמצא ולדה בצדה ו אין ידוע אם עד שלא
נגחה ילדה אם משנגחה ילדה משלם חצי נזק מן
הפרה ורביע נזק מן הולד:

ב הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא
ברשותו ושברתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם
חזקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכניס ברשותו
בעל החצר חייב הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא
ברשותו ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם חזקה
בהן בעל הפירות חייב ואם הכניס ברשותו בעל החצר
חייב:

א הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשותו נגחו שורו
של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור.
נגח הוא שורו של בעל הבית חייב נפל לבורו והבאיש
מימיו חייב היתה אביו או בנו לתוכו משלם את הכפר.
ואם הכניס ברשותו בעל החצר חייב רבי אומר בכלן
אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור:

ד שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו
ילדיה פטור מדמי ולדות ואדם שהיה מתכוין לחבירו

והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמר רבן שמעון בן גמליאל אם בן משהאשה יולדת משבחת אלא שמין את הולדות כמה הן יפין ונותן לבעל ואם אין לה בעל נותן ליורשיו היתה שפחה ונשתחררה או גזירת פטור:

ה החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרשות הרבים או ברשות הרבים ופתחו לרשות היחיד ברשות היחיד ופתחו לרשות הרבים אחר חייב החופר בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב אחד החופר בור שיח ומערה חריצין ונעיצין חייב אם בן למה נאמר בור מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוזק בו חייב:

י בור של שני שותפין עבר עליו הראשון ולא כסהו והשני ולא כסהו השני חייב כסהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסהו השני חייב כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור לא כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב נפל לפניו מקול הכריה חייב לאחוריו מקול הכריה פטור נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרו עו חייב על הבהמה ופטור

עַל הַכֵּלִים. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חָרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן חֵיב. בֶּן אוֹ
בֵּת. עֶבֶד אוֹ אִמָּה פָּטוּר:

^א אֶחָד שׁוֹר וְאֶחָד כָּל בַּהֲמָה. לְנִפְלֹת הַבּוֹר. וְלַהֲפָרֶשֶׁת
הַר סִינִי. וּלְתַשְׁלוּמֵי כָּפֹל. וְלַהֲשֵׁבֶת אֲבֵדָה. לַפְּרִיקָה.
לְחִסּוּמָה. לְכֹלָאִים. וּלְשִׁבֶּת. וְכֵן חִיָּה וְעוֹף. כִּיּוֹצֵא בָהֶן. אִם
כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. אֲלֹא שֶׁדִּבֶּר הַפְּתוּב בַּהוּוֹה:

פרק ו

הַכּוֹנֵס צֹאן לְדִיר וְנָעַל בַּפָּנִיָּה כָּרְאוּי. וַיִּצָּאָה וְהִזִּיקָה
פָּטוּר. לֹא נָעַל בַּפָּנִיָּה כָּרְאוּי. וַיִּצָּאָה וְהִזִּיקָה
חֵיב. נִפְרָצָה בְּלִילָה. אוֹ שֶׁפְּרָצוּהָ לְסֻטִּים. וַיִּצָּאָה וְהִזִּיקָה
פָּטוּר. הוֹצִיאוּהָ לְסֻטִּים (לְסֻטִּים) חֵיבִים:

^ב הַנִּיחָה בַּחֲמָה. אוֹ שֶׁמָּסְרָהּ לְחָרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן. וַיִּצָּאָה
וְהִזִּיקָה חֵיב. מָסְרָהּ לְרוּעָה. נִכְנָס רוּעָה תַּחְתּוּיוֹ. נִפְלָה
לְגִינָה וְנִהְיָתָ. מְשֻׁלָּם מֵה שֶׁנִּהְיָתָ. יִרְדָּה כְּדֶרֶכָּה וְהִזִּיקָה.
מְשֻׁלָּם מֵה שֶׁהִזִּיקָה. כִּיּוֹצֵא מְשֻׁלָּם מֵה שֶׁהִזִּיקָה. שְׁמִין בֵּית
סָאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה כָּמָה הִיתָה יָפָה וְכָמָה הִיא יָפָה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אֲכֹלָה פִּירוֹת גְּמוּרִים מְשֻׁלָּם פִּירוֹת גְּמוּרִים.
אִם סָאָה סָאָה אִם סָאֲתִים סָאֲתִים:

^ג הַמְּגֵדִישׁ בְּתוֹךְ שָׂדֶה חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹת. וְאֶכְלָתָן
בְּהֻמָּתוֹ שֶׁל בַּעַל הַשָּׂדֶה. פָּטוּר. וְאִם הִזִּיקָה בָּהֶן. בַּעַל
הַגֵּדִישׁ חֵיב. וְאִם הַגֵּדִישׁ בְּרִשּׁוֹת. בַּעַל הַשָּׂדֶה חֵיב:

י השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בדיני אדם וחיוב בדיני שמים שלח ביד פקח הפקח חייב אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב אחד הביא העצים ואחד הביא האור המביא את האור חייב בא אחד ולבה המלבה חייב לבתה הרוח כלן פטורין השולח את הבערה ואכלה עצים או אבנים או עפר חייב שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבעיר את הבערה עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר פטור המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה רבי אליעזר בן עזריה אומר רואין אותה כאלו היא באמצע בית כור רבי אליעזר אומר שש עשרה אמות בדרך רשות הרבים רבי עקיבא אומר חמשים אמה רבי שמעון אומר שלם ישלם המבעיר את הבערה הכל לפי הדליקה:

ה המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו רבי יהודה אומר ישלם (כל) מה שבתוכו וחכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורים ה"ה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור ומודים חכמים לרבי יהודה במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים:

י גץ שִׁיצָא מִתַּחַת הַפְּטִישׁ וְהִזִּיק חֵיב גָּמַל שֶׁהִיא טְעוֹן פְּשָׁתָן וְעָבַר בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים וְנִכְנָס פְּשָׁתָנוּ לְתוֹךְ הַחֲנוּת וְדָלְקָה בָּנְרוֹ שֶׁל חֲנוּנִי וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה בְּעַל הַגָּמַל חֵיב הַנִּיחַ הַחֲנוּנִי נָרוֹ מִבְּחוּץ הַחֲנוּנִי חֵיב רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בָּנֵר חֲנֻכָּה פָּטוּר:

פרק ז

מְרַבָּה מֵדַת תְּשֻׁלוּמֵי כָּפַל מִמֵּדַת תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה שְׁמֵדַת תְּשֻׁלוּמֵי כָּפַל נוֹהֶגֶת בֵּין בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּבֵין בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּמֵדַת תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה אֵינָה נוֹהֶגֶת אֲלֵא בְּשׁוֹר וְשֶׁה בִּלְבָד שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגְנוֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׁה וּטְבָחוֹ וּמָכְרוֹ וְגוֹמֵר אֵין הַגֹּנוֹב אַחֵר הַגֹּנוֹב מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפַל וְלֹא הַטּוֹבָח וְלֹא הַמוֹכֵר אַחֵר הַגֹּנוֹב מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה:

ב גֹּנוֹב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּיהֶם אוֹ עַל פִּי שְׁנַיִם אַחֲרִים מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה גֹּנוֹב וּמָכַר בְּשִׁבְתָּ גֹּנוֹב וּמָכַר לְעִבּוּדַת אֱלִילִים גֹּנוֹב וְטָבַח וּמָכַר בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים גֹּנוֹב מְשֻׁלָּם אָבִיו וְטָבַח וּמָכַר וְאַחֵר כֵּךְ מֵת אָבִיו גֹּנוֹב וְטָבַח וְאַחֵר כֵּךְ הַקָּדִישׁ מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה גֹּנוֹב וְטָבַח לְרִפּוּאָה אוֹ לְכֻלְבִּים הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצָא טְרֵפָה הַשּׁוֹחֵט חוּלִין בַּעֲזָרָה מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר בְּשֵׁנֵי אֵלוֹ:

ג גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּיהֶם וְנִמְצְאוּ זִמְמִין.
 מְשַׁלְּמִין הַכֹּל. גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּי שְׁנַיִם
 אֲחֵרִים. אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִמְצְאוּ זִמְמִין. הָרִאשׁוֹנִים מְשַׁלְּמִין
 תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל. וְהָאַחֲרֹנִים מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.
 נִמְצְאוּ אַחֲרֹנִים זִמְמִין. הוּא מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל. וְהֵם
 מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. אֶחָד מִן הָאַחֲרֹנִים זִמֶּם. בְּטִלָּה
 עֵדוּת שְׁנִיָּה. אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים זִמֶּם. בְּטִלָּה כָּל הָעֵדוּת.
 שְׂאֵם אֵין גְּנִיבָה אֵין טְבִיחָה וְאֵין מְכִירָה:

ד גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּי עַד אֶחָד. אוֹ
 עַל פִּי עֶצְמוֹ. מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
 אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְטָבַח בְּשֶׁבֶת גָּנַב וְטָבַח לַעֲבוֹדַת
 אֱלִילִים. גָּנַב מִשָּׁל אָבִיו וּמֵת אָבִיו. וְאַחַר כֵּךְ טָבַח וּמָכַר.
 גָּנַב וְהִקְדִּישׁ וְאַחַר כֵּךְ טָבַח וּמָכַר. מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
 כָּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רַבִּי שִׁמְעוֹן
 אוֹמֵר קֳדָשִׁים שְׁחִיב בְּאַחֲרֵי־וֹתָם מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה
 וַחֲמִשָּׁה. שְׂאֵין חֵיב בְּאַחֲרֵי־וֹתָם פָּטוּר:

ה מָכְרוּ חוּץ (מֵאֶחָד) מִמָּאָה שָׁבוּ. אוֹ שֶׁהִיתָה לוֹ בֹּ
 שׁוֹתְפוֹת. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְּנָבְלָה בִּידּוֹ. הַנוֹחֵר וְהַמַּעֲקָר מְשַׁלֵּם
 תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל. וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב
 בְּרִשּׁוֹת הַבְּעָלִים וְטָבַח (וּמָכַר) חוּץ מִרְשׁוֹתָם. אוֹ שֶׁגָּנַב
 חוּץ מִרְשׁוֹתָם. וְטָבַח וּמָכַר בְּרִשּׁוֹתָם. אוֹ שֶׁגָּנַב וְטָבַח
 וּמָכַר חוּץ מִרְשׁוֹתָם. מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.
 אֲבָל גָּנַב וְטָבַח וּמָכַר בְּרִשּׁוֹתָם פָּטוּר:

יְהִי מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת בְּרִשּׁוֹת הַבְּעָלִים פְּטוֹר. הַגְּבִיּהוּ
אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מִרִּשּׁוֹת הַבְּעָלִים וּמֵת חַיִּב. נִתְּנוּ לְבִכּוּרֵת
בְּנוֹ. אוֹ לְבַעַל חֻבּוֹ. לְשׁוֹמֵר חֲנָם. וְלִשְׂוֹאֵל. לְנוֹשֵׂא שְׂכָר.
וְלִשְׂכָר. וְהִיא מוֹשְׁכוֹ וּמֵת בְּרִשּׁוֹת הַבְּעָלִים. פְּטוֹר.
הַגְּבִיּהוּ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מִרִּשּׁוֹת הַבְּעָלִים וּמֵת חַיִּב:

י אֵין מְגִדְלִין בְּהֵמָה דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל מְגִדְלִין
בְּסוּרְיָא וּבְמִדְבָּרוֹת שְׂבָאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל. אֵין מְגִדְלִין תְּרַנְגוּלִין
בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקְּדָשִׁים. וְלֹא כֹהֲנִים בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי
הַטְּהוֹרוֹת. וְלֹא יְגַדֵּל יִשְׂרָאֵל חֲזִירִים בְּכָל מְקוֹם. לֹא יְגַדֵּל
אָדָם אֶת הַכֶּלֶב אֲלֵא אִם כֵּן הִיא קְשׁוּר בְּשִׁלְשֻׁלֶת. אֵין
פוֹרְסִין נִשְׁבִּין לַיוֹנִים. אֲלֵא אִם כֵּן הִיא רְחוּק מִן הַיִּשּׁוּב
שְׁלֵשִׁים רִיס:

פרק ח

הַחוֹבֵל בַּחֲבִירוֹ חַיִּב עָלָיו מָשׁוּם חֲמִשָּׁה דְּבָרִים. בְּנִזְק.
בְּצֹעַר. בְּרַפּוּי. בְּשִׁבְתָּ. וּבְבִשְׁתָּ. בְּנִזְק כִּי־צָד.
סָמָא אֶת עֵינוֹ. קָטַע אֶת יָדוֹ. שָׁבַר אֶת רִגְלוֹ. רוֹאֵין אוֹתוֹ
כְּאִלוֹ הוּא עֹבֵד נִמְכָּר בְּשׁוּק. וְשִׁמִּין כֶּמֶה הִיא יָפָה וְכֵמֶה
הוּא יָפָה. צֹעַר. כְּנֹאז בְּשִׁפּוּד. אוֹ בְּמִסְמָר. וְאַפִּילוּ עַל
צִפְרָנוֹ. מְקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה חֲבוּרָה. אוֹמְדִין כֶּמֶה אָדָם
כִּי־יוֹצֵא בָּזָה. רוֹצֵה לְטוֹל לַהֲיוֹת מְצֻטָּעַר כִּדְּרַפּוּי. הִכְהוּ
חַיִּב לְרַפְּאוֹתוֹ. עָלוּ בוֹ צִמְחִים. אִם מִחֲמַת הַמָּכָה חַיִּב.
שֶׁלֹא מִחֲמַת הַמָּכָה פְּטוֹר. חֵיתָה וְנִסְתָּרָה חֵיתָה וְנִסְתָּרָה.

חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ. חֵיתָה כָּל צָרָכָה. אֵינוֹ חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ. שֶׁבֶת
 רוֹאִין אוֹתוֹ בְּאֵלוֹ הוּא שׁוֹמֵר קְשׁוּאִין. שְׂכָבֵר נָתַן לוֹ דְּמֵי
 יָדוֹ וְדְמֵי רִגְלוֹ. בִּשְׁתֵּי הַכֹּל לְפִי הַמְּבִישׁ וְהַמְּתַבֵּישׁ. הַמְּבִישׁ
 אֶת הָעֵרוֹם. הַמְּבִישׁ אֶת הַסּוּמָא. וְהַמְּבִישׁ אֶת הַיֵּשֶׁן חֵיב.
 וַיֵּשֶׁן שְׂבִישׁ פָּטוּר. נָפַל מִן הַגֵּג וְהִזִּיק וּבִישׁ. חֵיב עַל
 הַנֶּזֶק. וּפָטוּר עַל הַבִּשְׁתִּי. (שְׁנַאֲמַר וְשָׁלַחַה יָדָהּ וְהִחֲזִיקָהּ
 בְּמַבוּשִׁיו. אֵינוֹ חֵיב עַל הַבִּשְׁתִּי) עַד שֶׁיֵּהָא מִתְכַּוֵּין:

בִּזֶּה חֹמֶר בְּאֶדָם מִבְּשׁוּר. שֶׁהָאָדָם מְשַׁלֵּם נֶזֶק צֶעַר רַפּוּי
 שֶׁבֶת וּבִשְׁתִּי. וּמְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלִדּוֹת. וְשׁוֹר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא
 נֶזֶק. וּפָטוּר מִדְּמֵי וְלִדּוֹת:

אֵל הַמֶּכָּה אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם חֲבוּרָה.
 וְהַחֹבֵל בְּחֻבְרֵי בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. חֵיב בְּכָלֶן. הַחֹבֵל בְּעֶבֶד
 עֲבָרִי. חֵיב בְּכָלֶן. חוּץ מִן הַשֶּׁבֶת בְּזֶמֶן שֶׁהוּא שְׁלוֹ. הַחֹבֵל
 בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁל אַחֲרִים חֵיב בְּכָלֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין
 לְעֶבְדִּים בִּשְׁתִּי:

דִּ חֵרֵשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן פְּגִיעֶתָּן רָעָה. הַחֹבֵל בָּהֶן חֵיב. וְהֵם
 שֶׁחִבְּלוּ בְּאַחֲרֵים פָּטוּרִין. הָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה פְּגִיעֶתָּן רָעָה.
 הַחֹבֵל בָּהֶן חֵיב. וְהֵם שֶׁחִבְּלוּ בְּאַחֲרֵים פָּטוּרִין. אֲבָל
 מְשַׁלְּמִין לְאַחַר זֶמֶן. נִתְּגַרְשָׁה הָאִשָּׁה. נִשְׁתַּחֲרַר הָעֶבֶד.
 חֵיבִין לְשִׁלֵּם:

ה' המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה. החובל בחבירו בשבת פטור מכלן. מפני שהוא נדון בגנפשו. והחובל בעבד כנעני שלו. פטור מכלן:

י' התוקע לחבירו נותן לו סלע. רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי מנה. סטרו נותן לו מאתים זוז. לאחר ידו נותן לו ארבע מאות זוז. צרם באזנו. תלש בשערו. רקק והגיע בו רוקו. העביר טליתו ממנו. פרע ראש האשה בשוק. נותן ארבע מאות זוז. הכל לפי כבודו. אמר רבי עקיבא אפילו עניים שבישראל רואין אותם כאלו הם בני חורין שיירדו מנכסיהם. שהם בני אברהם יצחק ויעקב. ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק ובאה לפני רבי עקיבא וחיבו לתן לה ארבע מאות זוז. אמר לו רבי תן לי זמן. נתן לו זמן. שמרה עומדת על פתח חצרה. ושבר את הפך בפניה. ובו כאיסר שמן. גלתה את ראשה והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה. העמיד עליה עדים. ובא לפני רבי עקיבא אמר לו (רבי) לזו אני נותן ארבע מאות זוז. אמר לו לא אמרת כלום. שהחובל בעצמו אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים שחבלו בו חייבין. הקוצץ נטיעותיו אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים (שקצצו את נטיעותיו) חייבים:

י' אף על פי שהוא נותן לו. אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו. שנאמר ועתה השב אשת וגומר. ומנן שלא יהא המוחל אכזרי שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים

וְגוֹמֵר. הָאוֹמֵר סָמָא אֶת עֵינָיו קָטַע אֶת יָדָיו שֶׁבֶר אֶת
 רִגְלָיו חֵיב. עַל מִנַּת לַפְטוֹר חֵיב. קָרַע אֶת כְּסוּתָיו שֶׁבֶר
 אֶת כַּדֵּי חֵיב. עַל מִנַּת לַפְטוֹר פְּטוֹר. עָשָׂה כֵּן לְאִישׁ פְּלוֹנִי
 עַל מִנַּת לַפְטוֹר. חֵיב. בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בְּמִמּוֹנוֹ:

פרק ט

הַגּוֹזֵל עֲצִים וְעֶשְׂאֵן כָּלִים. צָמַר וְעֶשְׂאֵן בְּגָדִים. מְשַׁלֵּם
 כְּשַׁעַת הַגְּזֻלָּה. גְּזֹל פָּרָה מְעַבְרָת וּלְיָדָהּ. רָחֵל
 טְעוּנָה וְגִזְזָהּ. מְשַׁלֵּם דָּמֵי פָּרָה הָעוֹמֶדֶת לִילֵד. דָּמֵי רָחֵל
 הָעוֹמֶדֶת לִגְזֹז. גְּזֹל פָּרָה וְנִתְעַבְּרָה אֶצְלוֹ וּלְיָדָהּ. רָחֵל
 וְנִטְעָנָה אֶצְלוֹ וְגִזְזָהּ. מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת הַגְּזֻלָּה. זֶה הַכָּלָל כָּל
 הַגְּזֻלָּנִים. מְשַׁלְּמִין כְּשַׁעַת הַגְּזֻלָּה:

^ב גְּזֹל בַּהֲמָה וְהַזְקִינָה. עֲבָדִים וְהַזְקִינוּ. מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת
 הַגְּזֻלָּה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בְּעֲבָדִים אוֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלָךְ
 לַפְּנִיךְ. גְּזֹל מְטֵבֵעַ וְנִסְדֵּק. פִּירוֹת וְהִרְקִיבוּ. זֵין וְהַחְמִיץ.
 מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת הַגְּזֻלָּה. מְטֵבֵעַ וְנִפְסָל. תְּרוּמָה וְנִטְמָאת.
 חֶמֶץ וְעֵבֶר עָלָיו הַפֶּסַח. בַּהֲמָה וְנִעְבְּדָה בָּהּ עֲבִירָה. אוֹ
 שִׁנְפָּסָלָה מֵעַל גְּבִי מִזְבֵּחַ. אוֹ שֶׁהִיתָה יוֹצֵא לְסֶקֶל. אוֹמֵר
 לוֹ הָרִי שְׁלָךְ לַפְּנִיךְ:

^ג נָתַן לְאוֹמְנִים לְתַקֵּן וּקְלָקְלוּ. חֵיבִים לְשֵׁלֵם. נָתַן לְחֹרֶשׁ
 שָׂדֶה תִּיבָה וּמִגְדָּל לְתַקֵּן. וּקְלָקַל. חֵיב לְשֵׁלֵם. הַבְּנָאִי
 שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לְסִתּוֹר אֶת הַכֶּתֶל. וְשֶׁבֶר אֶת הָאֲבָנִים אוֹ

שֶׁהַזֵּיק חַיֵּב לְשֵׁלֵם. הִיָּה סוֹתֵר מִצֵּד זֶה. וְנִפְל מִצֵּד אֲחֵר.
פְּטוּר. וְאִם מִחֲמַת הַמִּכָּה חַיֵּב:

ד' הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצִבְעֵה וְהַקֹּדִיחוֹ יוֹרֶה. נוֹתֵן לוֹ דָּמִי צֶמְרוֹ.
צִבְעוּ כָּאוֹר. אִם הִשְׁבַּח יִתֵּר עַל הַיִּצִּיָּאָה. נוֹתֵן לוֹ אֶת
הַיִּצִּיָּאָה. וְאִם הַיִּצִּיָּאָה יִתֵּרָה עַל הַשְּׁבַח. נוֹתֵן לוֹ אֶת
הַשְּׁבַח. לְצִבּוּעַ לוֹ אָדוֹם. וְצִבְעוּ שְׁחֹר. שְׁחֹר וְצִבְעוּ
אָדוֹם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דָּמִי צֶמְרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר אִם הִשְׁבַּח יוֹתֵר עַל הַיִּצִּיָּאָה. נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיִּצִּיָּאָה.
וְאִם הַיִּצִּיָּאָה יִתֵּרָה עַל הַשְּׁבַח. נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְּׁבַח:

ה' הַגּוֹזֵל אֶת חֲבִירוֹ שְׁוֵה פְּרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ. יוֹלִיכֵנוּ אַחֲרָיו
(אֶפִּילוֹ) לְמַדִּי. לֹא יִתֵּן לֹא לִבְנוֹ. וְלֹא לְשְׁלוּחוֹ. אֲבָל נוֹתֵן
לְשְׁלִיחַ בֵּית דִּין. וְאִם מֵת יַחֲזִיר לְיוֹרְשָׁיו:

ו' נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן. וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחֲמִשׁ. מָחַל לוֹ עַל
הַקֶּרֶן. וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַחֲמִשׁ. מָחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה.
חוּץ מִפְּחוֹת מְשֻׁה פְּרוּטָה בַּקֶּרֶן. אֵינוּ צָרִיד לִילֹךְ אַחֲרָיו.
נָתַן לוֹ אֶת הַחֲמִשׁ. וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן. מָחַל לוֹ עַל
הַחֲמִשׁ. וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן. מָחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה.
חוּץ מְשֻׁה פְּרוּטָה בַּקֶּרֶן. צָרִיד לִילֹךְ אַחֲרָיו:

ז' נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן. וְנִשְׁבַּע לוֹ עַל הַחֲמִשׁ. הִרִי זֶה מְשֻׁלֵּם
חֲמִשׁ עַל חֲמִשׁ. עַד שִׁיתִּמָּעֵט הַקֶּרֶן פְּחוֹת מְשֻׁה פְּרוּטָה.
וְכֵן בַּפְּקָדוֹן. אוֹ בַתְּשׁוּמַת יָד. אוֹ בַּגָּזֵל. אוֹ עָשָׂק אֶת עַמִּיתוֹ.
אוֹ מִצָּא אֲבִידָה וְכַחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שְׁקֵר. הִרִי זֶה מְשֻׁלֵּם

קָרַן וְחָמֵשׁ וְאֶשֶׁם הֵיכָן פִּקְדוֹנִי אָמַר לוֹ נֶאֱבַד מִשְׁבִּיעֶדְךָ
אָנִי וְאָמַר אָמֵן וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁאֵכְלוּ מִשְׁלֵם קָרַן
הוֹדָה מֵעֲצָמוֹ מִשְׁלֵם קָרַן וְחָמֵשׁ וְאֶשֶׁם:

הֵיכָן פִּקְדוֹנִי אָמַר לוֹ נִגְנַב מִשְׁבִּיעֶדְךָ אָנִי וְאָמַר אָמֵן
וְהָעֵדִים מְעִידִים אוֹתוֹ שֶׁנִּגְבּוּ מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל הוֹדָה
מֵעֲצָמוֹ מִשְׁלֵם קָרַן וְחָמֵשׁ וְאֶשֶׁם:

הַגּוֹזֵל אֶת אָבִיו וְנִשְׁבַּע לוֹ וּמַת הָרִי זֶה מִשְׁלֵם קָרַן
וְחָמֵשׁ לְבָנָיו אוֹ לְאֶחָיו וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה אוֹ שָׁאִין לוֹ לֹא
וּבִעֲלֵי הַחוּב בָּאִים וְנִפְרָעִים:

הָאוֹמֵר לְבָנוֹ קוֹנֵם אִי אֶתָּה נִהְיָה מִשְׁלִי אִם מֵת יִירָשְׁנוּ
בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ אִם מֵת לֹא יִירָשְׁנוּ וַיִּחְזִיר לְבָנָיו אוֹ לְאֶחָיו
וְאִם אֵין לוֹ לֹא וּבִעֲלֵי הַחוּב בָּאִים וְנִפְרָעִים:

הַגּוֹזֵל אֶת הָגֵר וְנִשְׁבַּע לוֹ וּמַת הָרִי זֶה מִשְׁלֵם קָרַן
וְחָמֵשׁ לְכֹהֲנִים וְאֶשֶׁם לְמִזְבֵּחַ שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אֵין לְאִישׁ
גּוֹאֵל לְהָשִׁיב הָאֶשֶׁם אֵלָיו הָאֶשֶׁם הַמּוֹשֵׁב לֵי לִכְתֹּב וְגוֹמֵר
הִיָּה מַעֲלָה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הָאֶשֶׁם וּמַת הַכֶּסֶף יִנָּתֵן לְבָנָיו
וְהָאֶשֶׁם יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב וַיִּמָּכֵר וַיִּפְּלוּ דָמָיו לַנִּדְבָה:

נָתַן הַכֶּסֶף לְאֶנְשֵׁי מִשְׁמֵר וּמַת אֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוּלִין
לְהוֹצִיא מִיָּדָם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לִכְתֹּב לוֹ יִהְיֶה
נָתַן הַכֶּסֶף לְהַוִּירֵב וְאֶשֶׁם לִידְעָה יֵצֵא אֶשֶׁם לְהַוִּירֵב
וְכֶסֶף לִידְעָה אִם קָיָם הָאֶשֶׁם יִקְרִיבוּהוּ בְּנֵי יִדְעָה וְאִם

לֹא יִחְזִיר וַיָּבִיא אֶשֶׁם אַחֲרֵי שֶׁהֵמְבִיא גָזִילוֹ עַד שֶׁלֹּא
הֵבִיא אֶשְׁמוֹ יֵצֵא הֵבִיא אֶשְׁמוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא גָזִילוֹ לֹא
יֵצֵא נָתַן אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחֲמִשׁ אֵין הַחֲמִשׁ
מֵעַכְבָּ:

פרק י

הַגִּזְזָל וּמֵאכִיל אֶת בְּנָיו וְהֵנִיחַ לַפְּנִיָּהֶם פְּטוּרִין מִלְּשָׁלֵם.
וְאִם הָיָה דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ אַחֲרִיּוֹת חִיבִין לְשָׁלֵם אֵין
פוֹרְטִין לֹא מִתִּיבַת הַמוֹכְסִין וְלֹא מִכִּיס שֶׁל גִּבְאִין וְאֵין
נוֹטְלִין מֵהֶם צִדְקָה אֲבָל נוֹטֵל הוּא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ מִן
הַשּׁוּק:

^א נָטְלוּ מוֹכְסִין אֶת חֲמוּרוֹ וְנָתְנוּ לוֹ חֲמוּר אַחֲרֵי גָזְלוֹ
לְסֻטִּים אֶת כֶּסֶתוֹ וְנָתְנוּ לוֹ כֶּסֶת אַחֲרַת הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ.
מִפְּנֵי שֶׁהִבְעֵלִים מִתִּיאֲשִׁין מֵהֶן הַמְצִיל מִן הַנֶּהָר אוֹ מִן
הַגִּיס אוֹ מִן הַלְסֻטִּים אִם נִתִּיאֲשׁוּ הִבְעֵלִים הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ.
וְכֵן נָחִיל שֶׁל דְּבוּרִים אִם נִתִּיאֲשׁוּ הִבְעֵלִים הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא נֶאֱמַנָת אִשָּׁה אוֹ קָטָן לוֹמַר.
מִכָּאֵן יֵצֵא נָחִיל זֶה וּמֵהַלֵּךְ בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבִירוֹ לְהַצִּיל אֶת
נָחִילוֹ וְאִם הִזִּיק מִשְׁלֵם מֵה שֶׁהִזִּיק אֲבָל לֹא יִקּוֹץ אֶת
סוֹכּוֹ עַל מְנַת לִתֵּן אֶת הַדָּמִים רַבִּי יִשְׁמַעֲלָל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי
יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר אֵף קוֹצֵץ וְנוֹתֵן אֶת הַדָּמִים:

ג המכיר כליו וספריו ביד אחר ויצא לו שם גניבה בעיר.
ישבע לו לזכות כמה הוציא ויטול ואם לאו לא כל הימנו.
שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה הימנו:

ד זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש נסדקה
חבית של דבש ושפך זה את יינו והציל את הדבש
לתוכה אין לו אלא שכרו ואם אמר אציל את שלך
ואתה נותן לי דמי שלי חייב לתן לו שטף נהר חמור
וחמור חבירו שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים הניח
זה את שלו והציל את של חבירו אין לו אלא שכרו
ואם אמר לו אני אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי
חייב לתן לו:

ה הגזול שדה מחבירו ונטלוהו מסיקין אם מפת מדינה
היא אומר לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזלן חייב
להעמיד לו שדה אחר שטפה נהר אומר לו הרי שלך
לפניך:

ו הגזול את חבירו או שלוה הימנו או שהפקיד לו
בישוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר.
יחזיר לו במדבר:

ז האומר לחבירו גזלתיך הלוייתי הפקדת אצלי ואני
יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך חייב לשלם.
אבל אם אמר לו אני יודע אם גזלתיך אם הלוייתי אם
הפקדת אצלי פטור מלשלם:

ח הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חיב באחריותו לא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו את הצאן והיא שלימה פטור (מלשלים):

ט אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פירות עצים ופירות אבל לוקחים מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי פשתן בגליל ועגלים בשרון וכלן שאמרו להטמין אסור ולוקחין בצים ותרגולים בכל מקום:

י מוכין שהכובס מוציא הרי אלו שלו ושהסורק מוציא הרי אלו של בעל הבית אם היה השחור על גבי הלבן נוטל את הכל והן שלו יתר מכן הרי אלו של בעל הבית החיט ששיר (מן) החוט כדי לתפור בו ומטלית שהיא שלש על שלש הרי אלו של בעל הבית מה שהחרש מוציא במעצד הרי אלו שלו ובכשיל של בעל הבית ואם היה עושה אצל בעל הבית אף הנסרת של בעל הבית: סליק

מסכת בבא מציעא

פרק א

שנים או חזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר
אני מצאתיה זה אומר כלה שלי וזה אומר כלה
שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין
לו בה פחות מחציה ויחלוקו זה אומר כלה שלי וזה
אומר חציה שלי האומר כלה שלי ישבע שאין לו בה
פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי ישבע שאין
לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל
רביע:

ב היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב
ואחד מנהיג זה אומר כלה שלי וזה אומר כלה שלי זה
ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה
פחות מחציה ויחלוקו בזמן שהן מודים או שיש להן
עדים חולקים בלא שבועה:

ג היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר
לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אם
משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום:

ד ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה
זה שהחזיק בה זכה בה ראה אותן רצין אחר מציאה
אחר צבי שבור אחר גזלות שלא פרחו ואמר זכתה

לִי שְׂדֵי זִכְתָּה לֹא הָיָה צָבִי רֶץ בְּדַרְכוֹ אוֹ שֶׁהָיוּ גִזְלוֹת
מִפְּרִיחִין וְאָמַר זִכְתָּה לִי שְׂדֵי לֹא אָמַר כָּלוּם:

ה' מְצִיאָת בָּנוּ וּבָתּוֹ הַקֹּטְנִים מְצִיאָת עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ
הַכְּנַעֲנִים מְצִיאָת אִשְׁתּוֹ הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ מְצִיאָת בָּנוּ וּבָתּוֹ
הַגְּדוֹלִים מְצִיאָת עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֲבָרִים מְצִיאָת אִשְׁתּוֹ
שֶׁגִּרְשָׁהּ אָף עַל פִּי שְׁלֹא נָתַן לָהּ כְּתוּבָתָהּ הָרִי אֵלּוּ
שְׁלָהֶן:

י' מָצָא שְׁטָרֵי חֹב אִם יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרִיּוֹת נִכְסִים לֹא יַחְזִיר.
שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין מֵהֶן אֵין בָּהֶן אַחֲרִיּוֹת נִכְסִים יַחְזִיר.
שָׂאִין בֵּית דִּין נִפְרָעִין מֵהֶן דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים בֵּין כֶּךָּ וּבֵין כֶּךָּ לֹא יַחְזִיר מִפְּנֵי שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין
מֵהֶן:

ז' מָצָא גִטֵּי נָשִׁים וְשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים דִּיתִיקֵי מִתְּנָה
וְשׁוֹבְרִים הָרִי זֶה לֹא יַחְזִיר שְׂאֵנִי אוֹמַר כְּתוּבִים הָיוּ
וְנִמְלֵךְ עֲלֵיהֶם שְׁלֹא לְתָנָם:

ח' מָצָא אֲגָרוֹת שׁוֹם וְאֲגָרוֹת מְזוֹן שְׁטָרֵי חֲלִיצָה וּמֵאוּנִין
וְשְׁטָרֵי בִּירוּרִין וְכָל מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין הָרִי זֶה יַחְזִיר מָצָא
בַּחֲפִיסָה אוֹ בְּדִלוּסְקָמָא תִּכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת אוֹ אֲגָדָה
שֶׁל שְׁטָרוֹת הָרִי זֶה יַחְזִיר וְכַמָּה הִיא אֲגָדָה שֶׁל שְׁטָרוֹת
שְׁלֹשָׁה קְשׁוּרִין זֶה בְּזֶה רֶבֶן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר
אֶחָד הַלֹּאֶה מְשַׁלְּשָׁה יַחְזִיר לַלֹּאֶה שְׁלֹשָׁה הַלֹּוִין מֵאֶחָד
יַחְזִיר לַמְּלֹאֶה מָצָא שְׁטָר בֵּין שְׁטָרוֹתָיו וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה

טִיבוֹ יִהְיֶה מִנַּח עַד שְׂיבָא אֵלֶיהוּ אִם יֵשׁ עִמָּהֶן סִמְפוּנוֹת.
יַעֲשֶׂה מָה שֶׁבְּסִמְפוּנוֹת:

פרק ב

אֵלּוּ מְצִיאוֹת שְׁלוֹ וְאֵלּוּ חֵיב לְהַכְרִיז. אֵלּוּ מְצִיאוֹת
שְׁלוֹ. מֶצֶא פִּירוֹת מְפֻזָּרִין. מַעוֹת מְפֻזָּרוֹת. כְּרִיכוֹת
בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים. וְעֻגְלֵי דְבִילָה. כְּכָרוֹת שֶׁל נַחְתּוּם.
מַחְרוּזוֹת שֶׁל דָּגִים. וְחֲתִיכוֹת שֶׁל בָּשָׂר. וְגִזֵּי צֶמֶר הַבָּאוֹת
מִמְדִּינַתָּן. וְאַנְיָצֵי פֶשֶׁתָּן. וְלִשּׁוֹנוֹת שֶׁל אֲרָגְמָן. הָרִי אֵלּוּ
שְׁלוֹ. (דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כָּל שֵׁשׁ בּוֹ שְׁנוֹי
חֵיב לְהַכְרִיז. כִּיצַד. מֶצֶא עֻגֹל וּבִתּוּכוֹ חֶרֶס. כֶּכָר וּבִתּוּכוֹ
מַעוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר כָּל כְּלִי אֲנַפְרִיא אֵינוֹ
חֵיב לְהַכְרִיז:

^ב וְאֵלּוּ חֵיב לְהַכְרִיז. מֶצֶא פִּירוֹת בְּכָלִי. אוֹ כְּלִי כְּמוֹת
שֶׁהוּא. מַעוֹת בְּכִיס אוֹ כִּיס כְּמוֹת שֶׁהוּא. צְבוּרֵי פִּירוֹת
צְבוּרֵי מַעוֹת. שְׁלִשָּׁה מִטְבָּעוֹת זֶה עַל גֵּב זֶה. כְּרִיכוֹת
בְּרִשּׁוֹת הִיחִיד וְכְכָרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְגִזֵּי צֶמֶר
הַלְקוּחוֹת מִבֵּית הָאוֹמֶן. כִּדֵּי יִזְן וְכִדֵּי שֶׁמֶן. הָרִי אֵלּוּ חֵיב
לְהַכְרִיז:

^ג מֶצֶא אַחֵר הַגֶּפֶה. אוֹ אַחֵר הַגָּדָר. גּוֹזְלוֹת מְקַשְּׁרִין.
אוֹ בְּשִׁבְלִין שֶׁבְּשָׂדוֹת. הָרִי זֶה לֹא יִגַּע בָּהֶן. מֶצֶא כְּלִי
בְּאַשְׁפָּה אִם מְכַסֶּה לֹא יִגַּע בּוֹ. אִם מְגָלָה נוֹטֵל וּמַכְרִיז.
מֶצֶא בָּגֶל וּבִכְתָּל יִשֹּׁן. הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ. מֶצֶא בְּכֶתֶל חֲדָשׁ.

מִחְצִיו וְלַחוּץ שָׁלוֹ. מִחְצִיו וְלַפָּנִים שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה מְשָׁבִירוֹ לְאַחֲרִים. אָפִילוֹ מֵצֵא בְּתוֹךְ הַבַּיִת. הָרִי אֵלּוֹ שָׁלוֹ:

י' מֵצֵא בְּחֻנּוֹת הָרִי אֵלּוֹ שָׁלוֹ. בֵּין הַתִּיבָה וְלַחֲנוּנֵי הָרִי אֵלּוֹ שֶׁל חֲנוּנֵי. לַפָּנֵי שֶׁל שְׁלַחֲנֵי. הָרִי אֵלּוֹ שָׁלוֹ. בֵּין הַכֶּסֶּא וְלִשְׁלַחֲנֵי הָרִי אֵלּוֹ לְשְׁלַחֲנֵי. הַלּוֹקֵחַ פִּירוֹת מִחֲבִירוֹ. אוֹ שֶׁשָּׁלַח לוֹ חֲבִירוֹ פִּירוֹת. וּמֵצֵא בָּהֶן מַעוֹת. הָרִי אֵלּוֹ שָׁלוֹ. אִם הָיוּ צְרוּרִין נוֹטֵל וּמַכְרִיז:

ה' אִף הַשְּׂמֵלָה הָיְתָה בְּכָלֹל כָּל אֵלֶּה. לָמָּה יֵצְאָהּ. לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ. לֹאמַר לָךְ מָה שְּׂמֵלָה מִיּוֹחֶדֶת שֵׁישׁ בָּהּ סִימָנוֹן. וַיֵּשׁ לָהּ תוֹבָעִים. אִף כָּל דִּבָּר שֵׁישׁ בּוֹ סִימָנִים. וַיֵּשׁ לוֹ תוֹבָעִים. חֵיב לְהַכְרִיז:

י' וְעַד מָתִי חֵיב לְהַכְרִיז. עַד כְּדֵי שִׁידְעוּ בּוֹ שְׂכִינָיו. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שְׁלֹשׁ רִגְלִים. וְאַחֵר הַרְגֵּל הָאֲחֵרוֹן שִׁבְעָה יָמִים. כְּדֵי שִׁילַךְ לְבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה. וַיַּחְזֹר שְׁלֹשָׁה. וַיַּכְרִיז יוֹם אֶחָד:

י' אָמַר אֶת הָאֲבִידָה וְלֹא אָמַר אֶת סִימָנֶיהָ. לֹא יִתֵּן לוֹ. וְהִרְמָאֵי אִף עַל פִּי שְׂאֵמֶר סִימָנֶיהָ לֹא יִתֵּן לוֹ. שְׂנֵאֲמַר עַד דְּרוֹשׁ אַחִיד אוֹתוֹ. עַד שֶׁתְּדַרּוֹשׁ אֶת אַחִיד. אִם רִמָּאֵי הוּא. אִם אֵינוֹ רִמָּאֵי. כָּל דְּבָר שְׁעוֹשָׁה וְאוֹכֵל. יַעֲשֶׂה וְיֹאכֵל. וְדָבָר שְׂאֵינוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל יִמְכֹּר. שְׂנֵאֲמַר וְהַשְׁבוֹתוֹ לוֹ. רָאָה הֵיאָד תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ. מָה יִהְיֶה בְּדַמִּים. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. לְפִיכָךְ אִם נֶאֱבָדוּ חֵיב בְּאַחֲרִיּוֹתָן.

רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן. לפיכך אם נאבדו.
אינו חייב באחריותן:

ח מצא ספרים. קורא בהן אחת לשלשים יום. ואם אינו
יודע לקרות. גוללן. אבל לא ילמוד בהן בתחלה. ולא
יקרא אחר עמו. מצא כסות מנערה אחת לשלשים יום.
ושוטחה לצרכה. אבל לא לכבודו. כלי כסף וכלי נחשת.
משתמש בהן לצרכן. אבל לא לשוחקן. כלי זהב וכלי
זכוכית. לא יגע בהן עד שיבא אליהו. מצא שק או קפה.
וכל דבר שאין דרכו לטול. הרי זה לא יטול:

ט איזו היא אבידה. מצא חמור או פרה רועין בדרך. אין
זו אבידה. חמור וכליו הפוכין. פרה רצה בין הכרמים.
הרי זו אבידה. החזירה וברחה החזירה וברחה. אפילו
ארבעה וחמשה פעמים. חייב להחזירה. שנאמר השב
תשיבם. הריה בטל מסלע. לא יאמר לו תן לי סלע. אלא
נותן לו שכרו כפועל (בטל). אם יש שם בית דין. מתנה
בפני בית דין. אם אין שם בית דין. בפני מי יתנה. שלו
קודם:

י מצאה ברפת אין חייב בה. ברשות הרבים חייב בה.
ואם היתה בית הקברות לא יטמא לה. אם אמר לו אביו
הטמא או שאמר לו אל תחזיר. לא ישמע לו. פרק וטען.
פרק וטען. אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב. שנאמר
עזוב תעזוב. הלך וישב לו ואמר. הואיל ועליך מצוה. אם

רצונך לפרוק פרוק פטור שנאמר עמו אם היה זקן או חולה חייב מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון רבי שמעון אומר אף לטעון רבי יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו שנאמר תחת משאו משאוי שהוא יכול לעמוד בו:

”אבדתו ואבדת אביו שלו קודמת אבדתו ואבדת רבו שלו קודמת אבדת אביו ואבדת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לחיי העולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא ואם אביו חכם של אביו קודמת היה אביו ורבו נושאים משאוי מניח את של רבו ואחר כך מניח את של אביו היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו ואם (היה) אביו חכם פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו:

פרק ג

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שלם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפקדון:

^ב השׁוֹכֵר פָּרָה מִחֲבִירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחַר וּמֵתָה כְּדֶרֶכָּהּ יִשְׁבַּע הַשׁוֹכֵר שְׂמֵתָה כְּדֶרֶכָּהּ וְהִשְׁאִיל יִשְׁלַם לַשׁוֹכֵר אָמַר רַבִּי יוֹסִי כִּי־צַד הָלָה עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּפָרְתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ אֵלָּא תַחֲזוֹר פָּרָה לְבָעָלִים:

^ג אָמַר לְשָׁנִים גִּזְלָתִי לְאַחַד מִכֶּם מָנָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזָה מִכֶּם אוֹ אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד לִי מָנָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזָה הוּא נֹתֵן לָזֶה מָנָה וְלָזֶה מָנָה שֶׁהוֹדָה מִפִּי עֲצָמוֹ:

^ד שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֶצְלִי אֶחָד זֶה מָנָה וְזֶה מֵאֲתִים זֶה אֹמֵר שְׁלִי מֵאֲתִים וְזֶה אֹמֵר שְׁלִי מֵאֲתִים נֹתֵן לָזֶה מָנָה וְלָזֶה מָנָה וְהִשְׁאִיר יְהִיא מִנָּח עַד שְׂיָבֵא אֵלֶיהוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי אִם בֵּן מֵהַ הִפְסִיד הֶרְמָאִי אֵלָּא הִכֵּל יְהִיא מִנָּח עַד שְׂיָבֵא אֵלֶיהוּ:

^ה וְכֵן שְׁנֵי כֻלִּים אֶחָד יָפָה מָנָה וְאֶחָד יָפָה אֶלֶף זוּזֵי זֶה אֹמֵר יָפָה שְׁלִי וְזֶה אֹמֵר יָפָה שְׁלִי נֹתֵן אֶת הַקָּטָן לְאֶחָד מֵהֶן וּמִתּוֹךְ הַגָּדוֹל נֹתֵן דְּמֵי קָטָן לְשֵׁנִי וְהִשְׁאִיר יְהִיא מִנָּח עַד שְׂיָבֵא אֵלֶיהוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי אִם בֵּן מֵהַ הִפְסִיד הֶרְמָאִי אֵלָּא הִכֵּל יְהִיא מִנָּח עַד שְׂיָבֵא אֵלֶיהוּ:

^ו הַמִּפְקִיד פִּירוֹת אֶצְלִי חֲבִירוֹ אֶפִּילוּ הֵן אֲבוּדִין לֹא יִגַּע בָּהֶן רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר מוֹכְרֵן בְּפָנֵי בֵּית דִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִשִּׁיב אֲבִידָה לְבָעָלִים:

י המפקיד פירות אצל חבירו. הרי זה יוציא לו חסרונות. לחטין ולארוז תשעה חצאי קבין לכור. לשעורין ולדחן תשעה קבין לכור. לכסמין ולזרע פשתן שלש סאין לכור. הכל לפי המדה. הכל לפי הזמן. אמר רבי יוחנן בן נורי וכי מה אכפת להן לעכברים. והלא אוכלים בין מהרבה ובין מקממא. אלא אינו מוציא לו חסרונות. אלא לכור אחד בלבד. רבי יהודה אומר אם היתה מדה מרבה. אינו מוציא לו חסרונות מפני שמותירות:

ח יוציא לו שתות ליין. רבי יהודה אומר חמש. יוציא לו שלשת לוגין שמן למאה. לוג ומחצה שמרים לוג ומחצה בלע. אם היה שמן מזקק. אינו מוציא לו שמרים. אם היו קנקנים ישנים. אינו מוציא לו בלע. רבי יהודה אומר אף המוכר שמן מזקק לחבירו כל ימות השנה. הרי מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה:

ט המפקיד חבית אצל חבירו. ולא יחדו לה הבעלים מקום. וטלטלה ונשברה. אם מתוך ידו נשברה. לצרכו חיב. לצרכה פטור. אם משהניחה נשברה. בין לצרכו בין לצרכה פטור. יחדו לה הבעלים מקום. וטלטלה ונשברה. בין מתוך ידו ובין משהניחה. לצרכו חיב. לצרכה פטור:

י המפקיד מעות אצל חבירו. צררן והפשילן לאחוריו. או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים. ונעל בפניהם שלא

כָּרְאוּ חֵיב־שְׁלֹא שָׁמַר כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים וְאִם שָׁמַר כְּדֶרֶךְ
הַשּׁוֹמְרִים פָּטוּר:

י"א הַמִּפְקִיד מַעוֹת אֶצֶל שְׁלֹחְנִי אִם צְרוּרִין לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶן לְפִיכָךְ אִם נֶאֱבְדוּ אֵינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן מִתְרִין
יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְפִיכָךְ אִם נֶאֱבְדוּ חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן אֶצֶל בַּעַל
הַבֵּית בֵּין צְרוּרִין וּבֵין מִתְרִין לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְפִיכָךְ אִם
נֶאֱבְדוּ אֵינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן חֲנוּנִי כְּבַעַל הַבֵּית דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר חֲנוּנִי כְּשִׁלְחָנִי:

י"ב הַשּׁוֹלֵחַ בִּפְקֻדוֹן בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יִלְקֶה בְּחֶסֶר
וּבִיתֵּהוּ וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים כְּשַׁעַת הוֹצָאָה רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר כְּשַׁעַת הַתְּבִיעָה הַחוּשֵׁב לְשִׁלּוֹחַ יָד בִּפְקֻדוֹן בֵּית
שְׁמַאי אוֹמְרִים חֵיב וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים אֵינוֹ חֵיב עַד
שִׁישְׁלַח בּוֹ יָד (שֶׁנֶּאֱמַר אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בַּמְּלָאכָת רַעְהוּ)
כִּיצַד הָטָה אֶת הַחֲבִית וְנָטַל הַיִּמָּנָה רְבִיעִית וְנִשְׁבְּרָה
אֵינוֹ מְשֻׁלָּם אֶלָּא רְבִיעִית הַגְּבִיָּה וְנָטַל הַיִּמָּנָה רְבִיעִית
וְנִשְׁבְּרָה מְשֻׁלָּם דְּמֵי כֻּלָּה:

פרק ד

הַזֶּהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַזֶּהָב.
הַנְּחָשֶׁת קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת
הַנְּחָשֶׁת. מְעוֹת רְעוֹת קוֹנוֹת אֶת הַיָּפוֹת וְהַיָּפוֹת אֵינָן
קוֹנוֹת אֶת הָרְעוֹת. אֲסִימוֹן קוֹנֶה אֶת הַמַּטְבֵּעַ וְהַמַּטְבֵּעַ
אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת אֲסִימוֹן. מְטַלְטֵלִין קוֹנִים אֶת הַמַּטְבֵּעַ.
וְהַמַּטְבֵּעַ אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַמְטַלְטֵלִין. (זֶה הַכָּלָל) כָּל
הַמְטַלְטֵלִין קוֹנִין זֶה אֶת זֶה:

^ב בִּיצֵד. מִשָּׁךְ הֵימָנוּ פִּירוֹת וְלֹא נָתַן לוֹ מְעוֹת. אֵינוֹ יָכוֹל
לְחַזֹּר בּוֹ. נָתַן לוֹ מְעוֹת. וְלֹא מִשָּׁךְ הֵימָנוּ פִּירוֹת. יָכוֹל
לְחַזֹּר בּוֹ. אָבֵל אָמְרוּ מִי שֶׁפָּרַע מֵאֲנָשִׁי דוֹר הַמַּבּוּל וּמִדּוֹר
הַפְּלָגָה. הוּא עֲתִיד לְהַפָּרַע מִמִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדַבּוּרוֹ. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל שֶׁהַכֶּסֶף בִּידּוֹ. יָדוֹ עַל הָעֲלִינָה:

^ג הָאוֹנָאָה אַרְבָּעָה כֶּסֶף מַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה כֶּסֶף לְסֻלַּע.
שְׁתּוֹת לְמִקְח. עַד מָתִי מוֹתֵר לְהַחֲזִיר. עַד כְּדֵי שְׁיִרְאָה
לְתַגָּר אוֹ לְקִרְבּוֹ. הוֹרָה רַבִּי טַרְפוֹן בְּלוֹד. הָאוֹנָאָה שְׁמֹנֶה
כֶּסֶף לְסֻלַּע. שְׁלִישׁ לְמִקְח וְשִׁמְחוֹ תַּגְרִי לוֹד. אָמַר לָהֶם כָּל
הַיּוֹם מוֹתֵר לְחַזֹּר. אָמְרוּ לוֹ יֵינִיחַ לָנוּ רַבִּי טַרְפוֹן בְּמִקְוֵמָנוּ
וְחִזְרוּ לְדַבְּרֵי חֻכָּמִים:

^ד אֶחָד הַלּוֹקֵחַ וְאֶחָד הַמוֹכֵר יֵשׁ לָהֶן אוֹנָאָה. כָּשֶׁם
שֶׁאוֹנָאָה לְהִדְיוֹט כִּדְאוֹנָאָה לְתַגָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין

אֲנָא לְתַגְרִי מִי שְׁהִטְלָה עָלָיו יָדוֹ עַל הָעֲלִיזָה רָצָה אֹמֵר
לוֹ תַן לִי מַעֲוֵתִי אוֹ תַן לִי מֵה שְׁאוּנֵיתִנִּי:

ה' כִּמָּה תִּהְיֶה הַסֵּלַע חֲסִירָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ אֲנָא רַבִּי
מֵאִיר אֹמֵר אַרְבַּעַת אִיסְרִין אִיסְרִי לְדִינָר רַבִּי יְהוּדָה
אֹמֵר אַרְבַּעַת פְּנִדְיוֹנוֹת פְּנִדְיוֹן לְדִינָר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר
שְׁמֹנֶה פְּנִדְיוֹנוֹת שְׁנֵי פְּנִדְיוֹנִים לְדִינָר:

י' עַד מָתִי מוֹתֵר לְהַחְזִיר בְּכָרִים עַד כְּדֵי שְׂרָאָה
לְשַׁלְּחָנִי וּבְכַפָּרִים עַד עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת אִם הִיא מְכִירָה
אֶפִּילוֹ לְאַחַר שְׁנִים עֹשֶׂר חֹדֶשׁ מְקַבְּלָה הֵימָנוּ וְאִין לוֹ
עָלָיו אֶלָּא תִרְעַמֶּת וְנוֹתְנָה לְמַעֲשֶׂר שְׁנִי וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ
שְׁאִינוּ אֶלָּא נֶפֶשׁ רָעָה:

י' הָאֲנָא אַרְבַּעַת כֶּסֶף וְהִטְעֵנָה שְׁתֵּי כֶסֶף וְהַהוּדָאָה
שְׁוֵה פְרוּטָה חֲמֵשׁ פְּרוּטוֹת הֵן הַהוּדָאָה שְׁוֵה פְרוּטָה
וְהָאִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּשְׁוֵה פְרוּטָה וְהַנֶּהֱנָה בְּשְׁוֵה פְרוּטָה
מִן הַהֶקְדָּשׁ מְעַל וְהַמּוֹצֵא שְׁוֵה פְרוּטָה חַיֵּב לְהַכְרִיז
וְהַגּוֹזֵל אֶת חֲבִירוֹ שְׁוֵה פְרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ יוֹלִיכֵנוּ אַחֲרָיו
אֶפִּילוֹ לְמָדִי:

ח' חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁין הֵן הָאוֹכֵל תְּרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֶׂר
וְתְרוּמַת מַעֲשֶׂר שֶׁל דָּמָאִי וְהַחֲלָה וְהַבְּבוּרִים מוֹסִיף
חֲמֵשׁ הַפּוֹדָה (נִטְע רַבֵּעִי) וּמַעֲשֶׂר שְׁנִי שֶׁלּוֹ מוֹסִיף חֲמֵשׁ
הַפּוֹדָה אֶת הֶקְדָּשׁוֹ מוֹסִיף חֲמֵשׁ הַנֶּהֱנָה בְּשְׁוֵה פְרוּטָה

מן ההקדש· מוסיף חמש· והגזל את חבירו שוה פרוטה
ונשבע לו מוסיף חמש:

^ט אלו דברים שאין להם אונאה· העבדים והשטרות
והקרקות וההקדשות· אין להם תשלומי כפל· ולא
תשלומי ארבעה וחמשה· שומר חנם אינו נשבע· ונושא
שכר אינו משלם· רבי שמעון אומר קדשים שהוא חייב
באחריותו יש להן אונאה· ושאינו חייב באחריותו אין להן
אונאה· רבי יהודה אומר אף המוכר ספר תורה בהמה
ומרגליות אין להם אונאה· אמרו לו לא אמרו אלא את
אלו:

^י כשם שאונאה במקח ובממכר· כך אונאה בדברם· לא
יאמר לו בכמה חפץ זה· והוא אינו רוצה לקח· אם היה
בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים· אם
היה בן גרים· לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך· שנאמר
וגר לא תונה ולא תלחצנו:

^{יא} אין מערבין פירות בפירות· אפילו חדשים בחדשים·
ואין צריך לומר חדשים בישנים· באמת ביין התירו לערב
קשה ברך· מפני שהוא משביחו· אין מערבין שמרי יין
ביין· אבל נותן לו את שמריו· מי שנתערב (לו) מים ביין
לא ימכרנו בחנות· אלא אם כן הודיעו· ולא לתגר· אף על
פי שהודיעו· שאינו אלא לרמות בו· מקום שנהגו להטיל
מים ביין· יטילו:

י" התגר נוטל מחמש גרנות ונותן לתוך מגורה אחת. מחמש גתות ונותן לתוך פיתס אחד. ובלבד שלא יהא מתכוין לערב. רבי יהודה אומר לא יחלק התנוני קליות ואגוזים לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלם וחכמים מתירין. ולא לפחות את השער. וחכמים אומרים זכור לטוב. לא יבור את הגריסין דברי אבא שאול. וחכמים מתירין. ומודים שלא יבור מעל פי מגורה. שאינו אלא כגונב את העין. אין מפרקסין לא את האדם. ולא את הבהמה. ולא את הכלים:

פרק ה

איזהו נשד. ואיזהו תרבית. איזהו נשד. המלוה סלע בחמשה דינרין. סאתים חטין בשלשה. מפני שהוא נשד. ואיזהו תרבית. המרבה בפירות. כיצד. לקח הימנו חטין בדינר זהב הכור. וכן השער. עמדו חטין בשלשה דינרין. אמר לו תן לי חטין שאני רוצה למכרן ולקח בהן יין. אמר לו הרי חטיף עשויות עלי שלשה דינרים. והרי לך אצלי בהן יין. ויין אין לו:

ב המלוה את חבירו. לא ידור בחצרו חנם. ולא ישכור ממנו בפחות. מפני שהוא רבית. מרבין על השכר. ואין מרבין על המכר. כיצד. השכיר לו את חצרו. ואמר לו אם מעכשיו אתה נותן לי. הרי היא לך בעשרה סלעים לשנה. ואם של חדש בחדש בסלע לחדש. מותר. מכר

לו שָׁדְהוּ. וְאָמַר לוֹ אִם מַעֲכָשְׁיוֹ אֶתָּה נוֹתֵן לִי הָרִי הִיא
שֶׁלְךָ בְּאֶלֶף זָזוּ. אִם לִגְרָן בִּשְׁנַיִם עָשָׂר מָנָה. אָסוּר:

ג מִכָּר לוֹ אֶת הַשָּׂדֶה. וְנָתַן לוֹ מִקְצֵת דָּמִים. וְאָמַר לוֹ
אֵימָתִי שֶׁתִּרְצֶה הָבֵא מַעוֹת וְטוֹל אֶת שֶׁלְךָ. אָסוּר. הִלּוּהוּ
עַל שָׁדְהוּ וְאָמַר לוֹ. אִם אֵי אֶתָּה נוֹתֵן לִי מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשׁ
שָׁנִים. הָרִי הִיא שְׁלִי. הָרִי הִיא שְׁלוֹ. וְכֵךְ הָיָה בֵּיתוֹס בֶּן
זוֹנִין עוֹשֶׂה עַל פִּי חֲכָמִים:

ד אֵין מוֹשִׁיבִין חֲנוּנִי לְמַחְצִית שָׂכָר. וְלֹא יִתֵּן מַעוֹת לִקְח
בֵּהֶן פִּירוֹת לְמַחְצִית שָׂכָר. אֲלֹא אִם בֶּן נוֹתֵן לוֹ שָׂכָרוֹ
כְּפוּעֵל. אֵין מוֹשִׁיבִין תִּרְנַגּוּלִין לְמַחְצֶה. וְאֵין שָׁמִין עֲגָלִין
וְסִיחִין לְמַחְצֶה. אֲלֹא אִם בֶּן נוֹתֵן לוֹ שָׂכָר עֲמָלוֹ וּמְזוֹנוֹ.
(אֲבָל) מִקְבָּלִין עֲגָלִין וְסִיחִין לְמַחְצֶה. וּמִגְדָּלִין אוֹתָן עַד
שִׁיהוּ מְשֻׁלָּשִׁין. וְחִמּוֹר עַד שֶׁתֵּהָא טוֹעָנָת:

ה שָׁמִין פָּרָה וְחִמּוֹר וְכָל דָּבָר שֶׁדִּרְכוֹ לַעֲשׂוֹת וְלֶאֱכֹל
לְמַחְצֶה. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לְחַלּוֹק אֶת הַיִּלְדוֹת מִיַּד חוֹלְקִין.
מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לְגַדֵּל יִגְדִּילוּ. רֶבֶן שֶׁמַּעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר
שָׁמִין עֲגָל עִם אִמּוֹ וְסִיחַ עִם אִמּוֹ. וּמִפְרִין עַל שָׁדְהוּ. וְאֵינוֹ
חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם רַבִּית:

ו אֵין מִקְבָּלִין צֹאן בְּרוֹזל מִיִּשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהוּא רַבִּית. אֲבָל
מִקְבָּלִין צֹאן בְּרוֹזל מִן הַנְּכָרִים. וְלוֹזִין מֵהֶן וּמְלוֹזִין אוֹתָן
בְּרַבִּית. וְכֵן בִּגְר תוֹשֵׁב. מְלוּה יִשְׂרָאֵל מַעוֹתָיו שֶׁל נְכָרִי.
מִדַּעַת הַנְּכָרִי. אֲבָל לֹא מִדַּעַת יִשְׂרָאֵל:

י אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער. (יצא השער פוסקין. ואף על פי שאין לזה יש לזה.) הנה הוא תחלה לקוצרים. פוסק עמו על הגדיש. ועל העביט של ענבים. ועל המעטן של זיתים. ועל הבצים של יוצר. ועל הסיד משקעו בכבשן. ופוסק עמו על הזבל כל ימות השנה. רבי יוסי אומר אין פוסקין על הזבל אלא אם בן היתה לו זבל באשפה. וחכמים מתירין. ופוסק עמו כשער הגבוה. רבי יהודה אומר אף על פי שלא פסק עמו כשער הגבוה יכול לומר תן לי כזה. או תן לי את מעותי:

ח מלוה אדם את אריסיו חטין בחטין לזרע. אבל לא לאכול. שהיה רבן גמליאל מלוה את אריסיו חטין בחטין לזרע. ביקר והוזלו. ובזול והוקרו. נוטל מהן כשער הזול. לא מפני שהלכה כן. אלא שרצה להחמיר על עצמו:

ט לא יאמר לחבירו הלויני כור חטים. ואני אתן לך לגרן. אבל אומר לו הלויני. עד שיבא בני. או עד שאמצא מפתח. והלל אוסר. וכן היה הלל אומר. לא תלוה אשה כפר לחברתה. עד שתעשנו דמים. שמא יוקירו חטים. ונמצאו באות לידי רבית:

י אומר אדם לחבירו נפש עמי ואנכש עמך. עדור עמי ואעדור עמך. אבל לא יאמר לו נפש עמי ואעדור עמך. עדור עמי ואנכש עמך. כל ימי גריד אחד. כל ימי רביעה אחת. לא יאמר לו חרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך.

בְּרַבִּיעָה רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר יֵשׁ רַבִּית מְקַדֶּמֶת וַיֵּשׁ רַבִּית
מֵאוּחָרֶת בִּיצֵד נָתַן עֵינָיו לְלוּזֹת הַיִּמָּנוּ וְהָיָה מְשַׁלַּח לוֹ
וְאוֹמֵר בְּשִׁבִּיל שְׁתִּלְוִינִי זֶה הִיא רַבִּית מְקַדֶּמֶת לָזֶה הַיִּמָּנוּ
וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת מְעוֹתָיו וְהָיָה מְשַׁלַּח לוֹ וְאוֹמֵר בְּשִׁבִּיל
מְעוֹתֶיךָ שֶׁהָיוּ בְּטִלּוֹת אֶצְלִי זֶה הִיא רַבִּית מֵאוּחָרֶת רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר יֵשׁ רַבִּית דְּבָרִים לֹא יֹאמַר לוֹ דַּע כִּי בֹא
אִישׁ פְּלוֹנִי מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי:

וְאֵלּוּ עוֹבְרִין בְּלֹא תַעֲשֶׂה הַמְּלוֹה וְהַלְוֹה וְהַעֲרֵב
וְהַעֲדִים וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים אִף הַסּוֹפֵר עוֹבְרִים מְשׁוּם לֹא
תִתֵּן וּמְשׁוּם בֶּל תִּקַּח מֵאֲתוֹ וּמְשׁוּם לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֶשֶׁה
וּמְשׁוּם לֹא תְשִׁימוֹן עָלָיו נֶשֶׁךְ וּמְשׁוּם וּלְפָנָי עוֹר לֹא תִתֵּן
מִכְשׁוֹל וַיֵּרֶאֶת מֵאֶלֶיךָ אֲנִי יי:

פרק ו

הַשּׁוֹכֵר אֶת הָאוֹמֵנִין וְהִטְעוּ זֶה אֶת זֶה אֵין לָהֶם זֶה עַל
זֶה אֵלֹא תִרְעַמֶּת שֹׁכֵר אֶת הַחֲמֹר וְאֶת הַקֶּדֶר
לְהַבִּיא פְּרִיפְרִין וְחִלְלִים לַכֶּלֶה אוֹ לַמֶּת וּפּוֹעֲלִין לְהַעֲלוֹת
פְּשִׁתָּנָו מִן הַמִּשְׁרָה וְכָל דְּבַר שֶׁאֵבֵד וְחִזְרוּ בָּהֶן מְקוֹם
שֶׁאֵין שֵׁם אָדָם שׁוֹכֵר עֲלֵיהֶן אוֹ מְטַעֵן:

^א הַשּׁוֹכֵר אֶת הָאוֹמֵנִין וְחִזְרוּ בָּהֶן יֵדוּן עַל הַתַּחְתּוֹנָה אִם
בְּעַל הַבֵּית חֲזַר בּוֹ יָדוּ עַל הַתַּחְתּוֹנָה כָּל הַמִּשְׁנָה יָדוּ עַל
הַתַּחְתּוֹנָה וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ יָדוּ עַל הַתַּחְתּוֹנָה:

ג השׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהוֹלִיכָה בָּהֶר וְהוֹלִיכָה בִּבְקָעָה בִּבְקָעָה וְהוֹלִיכָה בָּהֶר אֶפְּלוּ זֶז עֶשֶׂר מִלִּין וְזֶז עֶשֶׂר מִלִּין וּמִתָּהּ חֵיב הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָהּ אוֹ שְׁנַעֲשִׂית אֲנִגְרִיא אוֹמֵר לוֹ הֲרִי שְׁלָךְ לִפְנֵיד־מִתָּה אוֹ נִשְׁבְּרָה חֵיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהוֹלִיכָה בָּהֶר וְהוֹלִיכָה בִּבְקָעָה אִם הִחֲלִיקָה פָּטוֹר וְאִם הוֹחֲמָה חֵיב לְהוֹלִיכָה בִּבְקָעָה וְהוֹלִיכָה בָּהֶר אִם הִחֲלִיקָה חֵיב וְאִם הוֹחֲמָה פָּטוֹר אִם מִחֲמַת הַמַּעֲלָה חֵיב:

ד הַשׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה לַחֲרוֹשׁ בָּהֶר וְחֲרֹשׁ בִּבְקָעָה אִם נִשְׁבַּר הַקֶּנֶקֶן פָּטוֹר בִּבְקָעָה וְחֲרֹשׁ בָּהֶר אִם נִשְׁבַּר הַקֶּנֶקֶן חֵיב לְדוֹשׁ בְּקִטְנִית וְדֹשׁ בְּתַבּוּאָה פָּטוֹר לְדוֹשׁ בְּתַבּוּאָה וְדֹשׁ בְּקִטְנִית חֵיב מִפְּנֵי שֶׁהַקִּטְנִית מְחַלֶּקֶת:

ה הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהִבְיָא עָלֶיהָ חֲטִים וְהִבְיָא עָלֶיהָ שְׁעוּרִים חֵיב תַּבּוּאָה וְהִבְיָא עָלֶיהָ תֵּבֶן חֵיב מִפְּנֵי שֶׁהִנֶּפֶח קָשָׁה לְמִשְׁאֵו־לְהִבְיָא לְתֵדָה חֲטִים וְהִבְיָא לְתֵדָה שְׁעוּרִים פָּטוֹר וְאִם הוֹסִיף עַל מִשְׁאֵו חֵיב וְכַמָּה יוֹסִיף עַל מִשְׁאֵו וְיֵהָא חֵיב סוּמְכוּס אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר סָאָה לְגִמְלָה שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר:

ו כָּל הָאוֹמְנִין שׁוֹמְרֵי שְׁכָר הֵן וְכֻלָּן שְׁאֵמְרוּ טוֹל אֶת שְׁלָךְ וְהִבָּא מַעוֹת שׁוֹמֵר חֲנָם שְׁמוֹר לִי וְאֶשְׁמוֹר לָךְ שׁוֹמֵר שְׁכָר שְׁמוֹר לִי וְאֵמֵר לוֹ הִנֵּחַ לִפְנֵי שׁוֹמֵר חֲנָם:

י' הָלוֹהוּ עַל הַמִּשְׁכּוֹן שׁוֹמֵר שְׂכָר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָלוֹהוּ מַעֲוֹת שׁוֹמֵר חֲנָם הָלוֹהוּ פִּירוֹת שׁוֹמֵר שְׂכָר אַבָּא שְׁאוּל אוֹמֵר רִשְׁאֵי אָדָם לְהַשְׁכִּיר מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל עֲנִי לְהִיּוֹת פּוֹסֵק עָלָיו וְהוֹלֵךְ מִפָּנֵי שֶׁהוּא כְּמֹשֵׁב אֲבִידָה:

י" הַמַּעֲבִיר חֲבִית מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּשְׁבָרָה בֵּין שׁוֹמֵר חֲנָם בֵּין שׁוֹמֵר שְׂכָר יִשְׁבַּע רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר זֶה וְזֶה יִשְׁבַּע וְתַמִּיּה אֲנִי אִם יִכּוֹלִין זֶה וְזֶה לִשְׁבַּע:

פרק ז

הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים וְאָמַר לָהֶם לְהַשְׁכִּים וּלְהַעֲרִיב מָקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֹא לְהַשְׁכִּים וְשְׁלֹא לְהַעֲרִיב אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְכוּפֵן מָקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְזוֹן לְזוֹן לְסִפֵּק בְּמַתִּיקָה יִסְפֵּק הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן מַתִּיָּא שֶׁאָמַר לְבָנָיו צֵא וּשְׁכּוֹר לָנוּ פּוֹעֲלִין הַלֵּךְ וּפֹסֵק לָהֶן מְזוֹנוֹת וְכִשְׁבָּא אֶצֶל אָבִיו אָמַר לוֹ בְּנִי אֲפִילוֹ אִם אֵתָּה עוֹשֶׂה לָּהֶם כְּסֻעוּדַת שְׁלָמָה בְּשַׁעֲתוֹ לֹא יֵצְאָתָּ יְדֵי חוֹבָתָךְ עִמָּהֶן שֶׁהֵן בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲלֹא עַד שְׁלֹא יִתְחִילוּ בְּמִלְאַכָּה צֵא וְאָמַר לָהֶם עַל מִנַּת שְׂאִין לָכֶם עָלִי אֲלֹא פֶת (וְקִטְגִּית) בְּלִבְדִּי רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר בֶּן הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה:

כ' אִלוֹ אוֹכְלִין מִן הַתּוֹרָה הָעוֹשֶׂה בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע בְּשַׁעֲת גָּמַר מְלָאכָה וּבִתְלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע עַד שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלָאכָתוֹ בְּדָבָר שֶׁגִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ וְאִלוֹ שְׂאִין אוֹכְלִין:

הַעוֹשָׂה בַּמַּחְבֵּר לַקֶּרֶקַע בְּשָׁעָה שָׁאִין גָּמַר מְלָאכָה וּבִתְלוּשׁ מִן הַקֶּרֶקַע מֵאַחַר שְׁנַגְמָרָה מְלָאכְתּוֹ וּבִדְבַר שָׁאִין גָּדוּלוֹ מִן הָאָרֶץ:

ג הָיָה עוֹשֶׂה בִּידּוֹ אֲבָל לֹא בְּרַגְלָיו בְּרַגְלָיו אֲבָל לֹא בִּידּוֹ אֲפִילוֹ בְּכֶתֶפוֹ הָרִי זֶה אוֹכֵל רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שִׁיעֶשָׂה בִּידּוֹ וְרַגְלָיו:

ד הָיָה עוֹשֶׂה בִּתְאֲנִים לֹא יֹאכֵל בְּעֵנָבִים בְּעֵנָבִים לֹא יֹאכֵל בִּתְאֲנִים אֲבָל מוֹנֵעַ אֶת עֵצְמוֹ עַד שְׁמַגִּיעַ לְמָקוֹם הַיְּפוֹת וְאוֹכֵל וְכֵלֶן לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּשַׁעַת מְלָאכָה אֲבָל מִשּׁוּם הָשֵׁב אֲבִידָה לַבְּעָלִים אָמְרוּ פּוֹעֵלִין אוֹכְלִין בַּהֲלִיכְתָּן מֵאֲמֵן לְאֲמֵן וּבִחְזָרְתָּן מִן הַגֵּת וּבִבְחֻמוֹר כְּשֶׁהִיא פּוֹרֶקֶת:

ה אוֹכֵל פּוֹעֵל קִישׁוֹת אֲפִילוֹ בְּדִינָר וְכוּתֶבֶת אֲפִילוֹ בְּדִינָר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר (בֶּן) חֲסִמָּא אוֹמֵר לֹא יֹאכֵל פּוֹעֵל יֵתֵר עַל שְׂכָרוֹ וְחֻכְמִים מִתִּירִים אֲבָל מְלַמְּדִים אֶת הָאָדָם שְׁלֹא יִהְיֶה רַעֲבָתָן וִיחָא סוּתָם אֶת הַפֶּתַח בְּפִנְיוֹ:

ו קוֹצֵץ אָדָם עַל יָדֵי עֵצְמוֹ עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַגְּדוֹלִים עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי שִׂישׁ בָּהֶן דַּעַת אֲבָל אֵינוֹ קוֹצֵץ עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַקְּטָנִים וְלֹא עַל יְדֵי בְּהֶמְתּוֹ מִפְּנֵי שָׁאִין בָּהֶן דַּעַת:

י השוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת בְּנִטֵּעַ רִבְעֵי שָׁלוֹ. הָרִי אֵלּוֹ
 לֹא יֵאָכְלוּ. אִם לֹא הוֹדִיעָן פּוֹדָה וּמֵאָכִילָן. נִתְפָּרְסוּ עֲגוּלָיו.
 נִתְפָּתְחוּ חֲבִיתָיו. הָרִי אֵלּוֹ לֹא יֵאָכְלוּ. אִם לֹא הוֹדִיעָן
 מַעֲשֹׂר וּמֵאָכִילָן:

ח שוֹמְרֵי פִירוֹת אוֹכְלִין מִהִלְכוֹת מְדִינָה אֲבָל לֹא מִן
 הַתּוֹרָה. אֲרַבְעָה שוֹמְרֵי הֵן. שוֹמֵר חֲנָם. וְהַשּׂוֹאֵל. נוֹשֵׂא
 שָׂכָר. וְהַשּׂוֹכֵר. שוֹמֵר חֲנָם נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל. וְהַשּׂוֹאֵל
 מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר נִשְׁבָּעִים עַל
 הַשְּׁבוּעָה. וְעַל הַשְּׁבוּיָה. וְעַל הַמֶּתָה. וּמְשַׁלְּמִין אֶת
 הָאֵבִידָה וְאֶת הַגְּנִיבָה:

ט זֶאֱבַח אֶחָד אֵינוֹ אָנֹס. שְׁנֵי זֵאֲבִים אָנֹס. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
 בְּשַׁעַת מְשַׁלַּח זֵאֲבִים. אִף זֶאֱבַח אֶחָד אָנֹס. שְׁנֵי כְלָבִים
 אֵינוֹ אָנֹס. יָדוּעַ הַבְּבִלִי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר מְרוּחַ
 אַחַת אֵינוֹ אָנֹס. מִשְׁתֵּי רוּחוֹת אָנֹס. הַלִּיסְטָס הָרִי זֶה אָנֹס.
 הָאֲרִי וְהַדָּב וְהַנֶּמֶר וְהַבְּרָדָלָס וְהַנֶּחֶשׁ הָרִי זֶה אָנֹס. אֵימָתִי.
 בְּזֶמֶן שֶׁבָּאוּ מֵאֲלֵיהֶן. אֲבָל (אִם) הוֹלִיכֵן לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חֵיה
 וְלִסְטִים אֵינוֹ אָנֹס:

י מֶתָה כְּדֶרֶכָּה הָרִי זֶה אָנֹס. סְגָפָה וּמֶתָה אֵינוֹ אָנֹס.
 עֲלֵתָה לְרֹאשִׁי צוֹקִין וְנִפְלָה הָרִי זֶה אָנֹס. הֶעֱלָה לְרֹאשִׁי
 צוֹקִין וְנִפְלָה וּמֶתָה אֵינוֹ אָנֹס. מִתְּנָה שוֹמֵר חֲנָם לִהְיוֹת
 פְּטוֹר מִשְּׁבוּעָה. וְהַשּׂוֹאֵל לִהְיוֹת פְּטוֹר מִלְּשָׁלִם. נוֹשֵׂא
 שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. לִהְיוֹת פְּטוֹרִין מִשְּׁבוּעָה וּמִלְּשָׁלִם:

י" כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל וכל תנאי שיש מעשה בתחלתו תנאו בטל וכל שאפשר לו לקימו בסופו והתנה עליו מתחלתו תנאו קיים:

פרק ח

השואל את הפרה ושאל בעליה עמו או שכר בעליה עמה שאל הבעלים או שכרן ולאחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן ומתה חייב שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם:

ב השואל את הפרה שאלה חצי היום ושכרה חצי היום שאלה היום ושכרה למחר שאל אחת ושכר אחת ומתה המשאיל אומר שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה בשעה שהיתה שאולה מתה והלה אומר איני יודע חייב השוכר אומר שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה בשעה שהיתה שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר ששכורה מתה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

ג השואל את הפרה ושלחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של שואל ומתה פטור אמר לו השואל שלחה לי ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו:

או שאמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בני ביד
עבדי ביד שלוחי או ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך
ואמר לו השואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה
שמחזירה:

ד המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה.
זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו.
היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן שתי שדות.
אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדול לקחתי
והלה אומר איני יודע זכה בגדול המוכר אומר קטן
מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן זה אומר
גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר זה אומר
איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

ה המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי
אלו של בעל הזיתים עשו רביעית לסאה זה אומר
זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקו שטף נהר זיתיו
ונתנם לתוך שדה חבירו זה אומר זיתי גדלו וזה אומר
ארצי גדלה יחלוקו:

ו המשפיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול
להוציא מן החג ועד הפסח בימות החמה שלשים
יום ובכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים.
שנים עשר חדש ובתניות אחד עירות ואחד כרכים.

שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר חֲנוּת שֶׁל
נְחִתוּמִים וְשֶׁל צִבְעִים שְׁלֹשׁ שָׁנִים:

^ז הַמְשָׁכִיר בֵּית לַחֲבִירוֹ הַמְשָׁכִיר חַיֵּב בְּדִלָּתוֹ בַּנֶּגֶר
וּבַמְנָעוּלִי וּבְכָל דָּבָר שֶׁמַּעֲשֶׂה אָמֵן אֲבָל דָּבָר שֶׁאִינוֹ
מַעֲשֶׂה אָמֵן הַשּׁוֹכֵר עוֹשֶׂהוּ הַזֵּבֶל שֶׁל בַּעַל הַבֵּית וְאִין
לְשׁוֹכֵר אֵלָּא הַיּוֹצֵא מִן הַתֵּנוּר וּמִן הַפִּירִים בְּלִבָּד:

^ח הַמְשָׁכִיר בֵּית לַחֲבִירוֹ לְשָׁנָה נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה נִתְעַבְּרָה
לְשׁוֹכֵר הַשָּׁכִיר לוֹ לְחֻדָּשִׁים נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה נִתְעַבְּרָה
לַמְשָׁכִיר מַעֲשֶׂה בְּצַפּוּרֵי בְּאַחַד שְׁשָׁכָר מֶרְחָץ מִחֲבִירוֹ
בְּשָׁנִים עָשָׂר זָהָב לְשָׁנָה מִדִּינָר זָהָב לְחֹדֶשׁ וּבֵּא מַעֲשֶׂה
לִפְנֵי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְלִפְנֵי רַבִּי יוֹסִי וְאָמְרוּ יַחֲלֹקוּ
אֶת חֹדֶשׁ הָעֶבֶר:

^ט הַמְשָׁכִיר בֵּית לַחֲבִירוֹ וְנִפְלַח חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ בֵּית הִיָּה
קָטָן לֹא יַעֲשֶׂנוּ גָדוֹל גָּדוֹל לֹא יַעֲשֶׂנוּ קָטָן אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂנוּ
שְׁנַיִם שְׁנַיִם לֹא יַעֲשֶׂנוּ אֶחָד לֹא יִפְחוּת מִהַחֲלוּנוֹת וְלֹא
יוֹסִיף עָלֶיהֶן אֵלָּא מִדַּעַת שְׁנֵיהֶם:

פרק ט

הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבִּירוֹ. מָקוֹם שֶׁנֶּחְגוּ לְקַצֹּר יִקְצֹר.
לְעֹקֹר יַעֲקֹר. לְחֵרוֹשׁ אַחֲרָיו יַחְרוֹשׁ. הַכֹּל
בְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. כָּשֶׁם שֶׁחֹלְקִין בִּתְבוּאָה כֹּךְ חֹלְקִין
בִּתְבֵּן וּבִקְשׁ. כָּשֶׁם שֶׁחֹלְקִין בִּיָּין. כֹּךְ חֹלְקִין בְּזִמּוֹרוֹת
וּבִקְנִים. וּשְׁנֵיהֶם מְסַפְּקִין אֶת הַקְּנִים:

^ב הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבִּירוֹ. וְהִיא בֵּית הַשְּׁלָחִים. אוּ בֵּית
הָאֵילָן. יֵבֶשׁ הַמַּעֲיָן. וְנִקְצָץ הָאֵילָן. אֵינוּ מְנַכָּה לוֹ מִן חֲבוּרוֹ.
אִם אָמַר לוֹ חֲכוֹר לִי שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלָחִין זֶה. אוּ שְׂדֵה בֵּית
הָאֵילָן זֶה. יֵבֶשׁ הַמַּעֲיָן וְנִקְצָץ הָאֵילָן. מְנַכָּה לוֹ מִן חֲבוּרוֹ:

^ג הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבִּירוֹ. וְהוֹבִירָהּ. שְׁמִין אוֹתָהּ כַּמָּה רְאוּיָה
לַעֲשׂוֹת וְנוֹתֵן לוֹ. שְׁכָךְ כּוֹתֵב לוֹ. אִם אוֹבִיר וְלֹא אֶעְבִּיד
אֲשֶׁלֶם בְּמִיטְבָּא:

^ד הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבִּירוֹ. וְלֹא רָצָה לְנַכֵּשׁ. וְאָמַר לוֹ מָה
אֶכְפֹּת לָךְ. הוֹאִיל וְאֲנִי נוֹתֵן לָךְ חֲכוּרָךְ. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.
מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לוֹ. לְמַחֵר אֶתָּה יוֹצֵא מִמֶּנָּה. וּמַעֲלָה
לִפְנֵי עֹשִׁבִים:

^ה הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבִּירוֹ. וְלֹא עָשְׂתָהּ. אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי
לְהַעֲמִיד כָּרִי. חֵיב לְטַפֵּל בָּהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מַה קֶּצֶבָה
בְּכָרִי. אֲלֹא אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי נְפִילָה:

י המקביל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה אם מכת מדינה היא מנפה לו מן חבורו אם אינה מכת מדינה אינו מנפה לו מן חבורו רבי יהודה אומר אם קבלה הימנו במעות בין כך ובין כך אינו מנפה לו מחבורו:

י המקביל שדה מחבירו בעשרת כור חטים לשנה לקתה נותן לו מתוכה היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח לך מן השוק אלא נותן לו מתוכה:

ח המקביל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרענה חטים חטים יזרענה שעורים רבן שמעון בן גמליאל אוסר תבואה לא יזרענה קטנית קטנית יזרענה תבואה רבן שמעון בן גמליאל אוסר:

ט המקביל שדה מחבירו לשנים מועטות לא יזרענה פשתן ואין לו בקורת שקמה קבלה הימנו לשבע שנים שנה ראשונה יזרענה פשתן ויש לו בקורת שקמה:

י המקביל שדה מחבירו לשבוע אחד בשבע מאות זוז השביעית מן המנין קבלה הימנו שבע שנים בשבע מאות זוז אין השביעית מן המנין:

יא שכיר יום גובה כל הלילה שכיר לילה גובה כל היום שכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יצא ביום גובה כל היום יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום:

א' אֶחָד שָׁכַר אָדָם וְאֶחָד שָׁכַר בְּהֵמָה וְאֶחָד שָׁכַר כְּלִים יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ וְיֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שָׁכִיר אֶתָּדָּעַד בִּקְרֹא אֵימָתִי בְּזִמְנִי שֶׁתִּבָּעוּ לֹא תִבָּעוּ אֵינֻ עוֹבֵר עָלָיו הַמַּחְהוֹ אֶצֶל חֲנוּנִי אוֹ אֶצֶל שְׁלַחְנִי אֵינֻ עוֹבֵר עָלָיו שָׁכִיר בְּזִמְנֻ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל עֹבֵר זִמְנֻ אֵינֻ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל אִם יֵשׁ יָעִידִים שֶׁתִּבָּעוּ (הָרִי) זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל גֵּר תוֹשֵׁב יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ וְאִין בּוֹ מְשׁוּם לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שָׁכִיר אֶתָּדָּעַד עַד בִּקְרֹא:

ב' הַמְלִיחָה אֶת חֲבִירוֹ לֹא יִמְשַׁכְּנֻ אֶלָּא בְּבֵית דִּין וְלֹא יִכְנֹס לְבֵיתוֹ לְטוֹל מִשְׁכּוֹנֻ שְׁנֵאמַר בַּחוּץ תַּעֲמֹד הָיוּ לוֹ שְׁנֵי כְלִים נוֹטֵל אֶחָד וּמַנִּיחַ אֶחָד וּמַחְזִיר אֶת הַכֹּר בְּלִילָה וְאֶת הַמַּחְרִישָׁה בַּיּוֹם וְאִם מֵת אֵינֻ מַחְזִיר לְיוֹרְשָׁיו רֶבֶן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִף לְעַצְמוֹ אֵינֻ מַחְזִיר אֶלָּא עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמִשְׁלֹשִׁים יוֹם וּלְהֵלֶן מוֹכֵרֵן בְּבֵית דִּין אֶלְמָנָה בֵּין שְׁהִיא עֲנִיָּה בֵּין שְׁהִיא עֹשִׂירָה אִין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתָהּ שְׁנֵאמַר וְלֹא תַחְבּוֹל בְּגַד אֶלְמָנָה הַחוֹבֵל אֶת הָרִיחִים עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְחֵיב מְשׁוּם שְׁנֵי כְלִים שְׁנֵאמַר לֹא יַחְבּוֹל רִיחִים וְרֶכֶב וְלֹא רִיחִים וְרֶכֶב בְּלֶבֶד אָמְרוּ אֶלָּא כָּל דְּבָר שֶׁעוֹשִׂין בּוֹ אֶכֶל נֶפֶשׁ שְׁנֵאמַר כִּי נֶפֶשׁ הוּא חוֹבֵל:

יום טו

פרק י

הַבֵּית וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנִּפְּלוּ שְׁנֵיהֶם חֹלְקִים
 בְּעֵצִים וּבְאַבְנִים וּבְעֶפֶר וְרוּאִים אֶל־וְהָאֲבָנִים
 הָרְאוּיֹת לְהִשְׁתַּבֵּר אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן מִכִּיר מִקְצֵת
 אֲבָנָיו נוֹטֵלִין וְעוֹלוֹת לוֹ מִן הַחֲשֻׁבּוֹן:

^ב הַבֵּית וְהָעֲלִיָּה (שֶׁל שְׁנַיִם) נִפְחָתָה הָעֲלִיָּה וְאִין בַּעַל
 הַבֵּית רוֹצֶה לְתַקֵּן הָרִי בַּעַל הָעֲלִיָּה יוֹרֵד וְדָר לְמִטָּה עַד
 שִׁיתֵּקֵן לוֹ אֶת הָעֲלִיָּה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר הַתַּחֲתוֹן נוֹתֵן אֶת
 הַתַּקָּרָה וְהָעֲלִיֹן אֶת הַמַּעֲזִיבָה:

^ג הַבֵּית וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנִּפְּלוּ אָמַר בַּעַל הָעֲלִיָּה
 לְבַעַל הַבֵּית לְבָנוֹת וְהוּא אֵינּוּ רוֹצֶה לְבָנוֹת הָרִי בַּעַל
 הָעֲלִיָּה בּוֹנֶה אֶת הַבֵּית וְדָר בְּתוֹכוֹ עַד שִׁיתֵּן לוֹ אֶת
 יְצִיאֹתָיו רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִף זֶה דָּר בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבִירוֹ
 צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׂכָר אֲלֹא בַּעַל הָעֲלִיָּה בּוֹנֶה אֶת הַבֵּית
 וְאֶת הָעֲלִיָּה וּמִקְרָה אֶת הָעֲלִיָּה וְיוֹשֵׁב בַּבֵּית עַד שִׁיתֵּן
 לוֹ אֶת יְצִיאֹתָיו:

^ד וְכֵן בֵּית הַבֵּד שֶׁהוּא בְּנוי בְּסָלַע וְגִינָה אַחַת עַל גִּבּוֹ
 וְנִפְחָתָה הָרִי בַּעַל הַגִּינָה יוֹרֵד וְזוֹרֵעַ לְמִטָּה עַד שִׁיעֲשֶׂה
 לְבֵית בְּדוֹ כִּיפִין הַכֶּתֶל וְהָאֵילָן שֶׁנִּפְּלוּ לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים
 וְהִזְקוּ פְטוֹר מִלְּשָׁלִם נִתְּנוּ לוֹ זְמַן לְקוּץ אֶת הָאֵילָן:

וּלְסִתּוֹר אֶת הַכֶּתֶל. וְנִפְּלוּ בַּתּוֹךְ הַזְּמַן פֶּטוּר. לְאַחַר הַזְּמַן
חַיִּב:

ה' מִי שֶׁהָיָה כָּתְלוֹ סֻמוֹךְ לְגִינַת חֲבִירוֹ וְנִפְּלָה. וְאָמַר לוֹ פָּנָה
אֶת אֲבָנֶיךָ. אָמַר לוֹ הִגִּיעוּךָ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. אִם מִשְׁקַבֵּל
עָלָיו אָמַר לוֹ. הִילֵךְ אֶת יְצִיאֹתֶיךָ. וְאֵנִי אֶטּוֹל אֶת שְׁלִי.
אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל. לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בַּתָּבֵן
וּבִקֵּשׁ. וְאָמַר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי. וְאָמַר לוֹ טוֹל מֶה שֶׁעָשִׂיתָ
בְּשִׂכְרֶךָ. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. אִם מִשְׁקַבֵּל עָלָיו אָמַר לוֹ הִילֵךְ
שְׂכָרְךָ. וְאֵנִי אֶטּוֹל אֶת שְׁלִי. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. הַמוֹצִיא זָבָלוֹ
לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. הַמוֹצִיא מוֹצִיא. וְהַמְּזַבֵּל מְזַבֵּל. אֵין שׁוֹרֵין
טֵיט בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים. וְאֵין לֹזְבֵּנִים לְבָנִים. אֲבָל גּוֹבְלִין טֵיט
בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים. אֲבָל לֹא לְבָנִים. הַבּוֹנֶה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים.
הַמְּבִיא אֲבָנִים מְבִיא. וְהַבּוֹנֶה בּוֹנֶה. וְאִם הִזִּיק מִשְׁלֵם מֶה
שֶׁהִזִּיק. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִף מִתְקַן הוּא אֶת
מְלֹאכְתּוֹ לִפְנֵי שְׁלֵשִׁים יוֹם:

י שְׁתֵּי גִנּוֹת זו עַל גִּבּ זוֹ. וְהִירָק בְּנִתִּים. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר
שֶׁל עָלִיוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל תַּחְתּוֹן. אָמַר רַבִּי מֵאִיר
אִם יִרְצֶה הָעָלִיוֹן לִקַּח אֶת עֶפְרוֹ. אֵין כָּאֵן יֵרֶק. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה אִם יִרְצֶה הַתַּחְתּוֹן לְמַלֵּאת אֶת גִּנָּתוֹ עֶפֶר. אֵין כָּאֵן
יֵרֶק. אָמַר רַבִּי מֵאִיר מֵאַחַר שֶׁשְּׁנֵיהֶן יְכוּלִין לְמַחֲזֹת זֶה עַל
זֶה. ר״אֵין מֵהִיכָן יֵרֶק זֶה חֵי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל שֶׁהָעָלִיוֹן
יְכוּל לִפְשׁוֹט אֶת יָדוֹ וּלְטוֹל הָרִי הוּא שְׁלוֹ. וְהַשְּׂאֵר שֶׁל

תַּחְתּוֹן: סליק

מסכת בבא בתרא

פרק א

הַשּׁוֹתֵפִין שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת מַחִיצָה בְּחָצֵר בּוֹנִין אֶת הַכֶּתֶל
בְּאֶמְצָע. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לִבְנוֹת גְּזִיל. גְּזִית.
כְּפִיסִין. לִבְנִים בּוֹנִים. הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. בְּגִזִּיל. זֶה נוֹתֵן
שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים וְזֶה נוֹתֵן שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים. בְּגִזִּית זֶה נוֹתֵן
טַפָּחִים וּמַחֲצָה. וְזֶה נוֹתֵן טַפָּחִים וּמַחֲצָה. בְּכִפִּיסִין זֶה
נוֹתֵן טַפָּחִים. וְזֶה נוֹתֵן טַפָּחִים. בְּלִבְנִים זֶה נוֹתֵן טַפַּח
וּמַחֲצָה. וְזֶה נוֹתֵן טַפַּח וּמַחֲצָה. לְפִיכָךְ אִם נָפַל הַכֶּתֶל.
הַמְּקוֹם וְהָאֲבָנִים שֶׁל שְׁנֵיהֶם:

ב וְכֵן בִּגְנֵה. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לִגְדֹּדֹר. (מַחֲבִיבִין אוֹתוֹ) אָבֵל
בְּבִקְעָה. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֹא לִגְדֹּדֹר. אֵין מַחֲבִיבִין אוֹתוֹ. אֵלֹא
אִם רָצָה כּוֹנֵס לְתוֹךְ שְׁלוֹ וּבּוֹנָה. וְעוֹשֶׂה חֲזִית מִבַּחוּץ.
לְפִיכָךְ אִם נָפַל הַכֶּתֶל הַמְּקוֹם וְהָאֲבָנִים שְׁלוֹ. אִם עָשׂוּ
מִדַּעַת שְׁנֵיהֶם. בּוֹנִין אֶת הַכֶּתֶל בְּאֶמְצָע. וְעוֹשִׂין חֲזִית
מִכָּאן וּמִכָּאן. לְפִיכָךְ אִם נָפַל הַכֶּתֶל. הַמְּקוֹם וְהָאֲבָנִים
שֶׁל שְׁנֵיהֶם:

ג הַמְּקִיף אֶת חֲבִירוֹ מִשְׁלֵשׁ רוּחוֹתָיו. וְגֵדֵר אֶת הָרֵאשׁוֹנָה.
וְאֶת הַשְּׁנִיָּה. וְאֶת הַשְּׁלִישִׁית. אֵין מַחֲבִיבִין אוֹתוֹ. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר אִם עָמַד וְגֵדֵר אֶת הָרַבִּיעִית. מְגַלְגֵּלִים עָלָיו אֶת
הַכֹּל:

י כְּתַל חֶצֶר שֶׁנֶּפֶל מִחִיבִין אוֹתוֹ לִבְנוֹתוֹ עַד אַרְבַּע אַמּוֹת
בְּחִזְקַת שְׁנָתָן עַד שִׁיבִיא רְאִיָּה שְׁלֹא נָתַן מֵאַרְבַּע אַמּוֹת
וּלְמַעֲלָה אֵין מִחִיבִין אוֹתוֹ סֶמֶךְ לוֹ כְּתַל אַחֵר אָף עַל
פִּי שְׁלֹא נָתַן עָלָיו אֶת הַתְּקָרָה מִגִּלְגָּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל
בְּחִזְקַת שְׁלֹא נָתַן עַד שִׁיבִיא רְאִיָּה שְׁנָתָן:

ה כּוֹפִין אוֹתוֹ לִבְנוֹת בֵּית שֶׁעַר וְדֹלֶת לְחֶצֶר רֶבֶן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא כָּל הַחֲצִירוֹת רְאוּיוֹת לְבֵית שֶׁעַר
כּוֹפִין אוֹתוֹ לִבְנוֹת לְעִיר חוֹמָה דִּלְתִּים וּבְרִיחַ רֶבֶן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא כָּל הָעִירוֹת רְאוּיוֹת לְחוֹמָה כַּמָּה
יְהֵא בְּעִיר וַיְהֵא כְּאַנְשֵׁי הָעִיר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ קָנָה בָּהּ
בֵּית דִּירָה הִרִי הוּא כְּאַנְשֵׁי הָעִיר מִיָּד:

י אֵין חוֹלְקִין אֶת הַחֶצֶר עַד שִׁיְהֵא בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת
לָזֶה וְאַרְבַּע אַמּוֹת לָזֶה וְלֹא אֶת הַשָּׂדֶה עַד שִׁיְהֵא בָּהּ
תִּשְׁעָה קַבִּין לָזֶה וְתִשְׁעָה קַבִּין לָזֶה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד
שִׁיְהֵא בָּהּ תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לָזֶה וְתִשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין
לָזֶה וְלֹא אֶת הַגֶּנֶז עַד שִׁיְהֵא בָּהּ חֲצִי קַב לָזֶה וְחֲצִי
קַב לָזֶה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר בֵּית רוּבַע וְלֹא אֶת הַטָּרְקִלִין
וְלֹא אֶת הַמֶּרְזֵן וְלֹא אֶת הַשׁוּבָד וְלֹא אֶת הַטָּלִית וְלֹא
אֶת הַמֶּרְחָץ וְלֹא אֶת בֵּית הַבֵּד (וְלֹא אֶת בֵּית הַשְּׁלֹחִין)
עַד שִׁיְהֵא בָּהֶן כְּדִי לָזֶה וּכְדִי לָזֶה זֶה הַכֹּלֵל כָּל שִׁיחַלֵּק
וּשְׁמוֹ עָלָיו חוֹלְקִין וְאִם לֹא אֵין חוֹלְקִין אִימָתִי בְּזִמָּן
שֶׁאֵין שְׁנֵיהֶם רוּצִים אֲבָל בְּזִמָּן שֶׁשְׁנֵיהֶם רוּצִים אֲפִילוּ

בַּפְּחוֹת מִכָּאן יִחְלֹקוּ. וְכַתְּבִי הַקֹּדֶשׁ אַף עַל פִּי שְׁשֻׁנֵיהֶם
רוֹצִים לֹא יִחְלֹקוּ:

פרק ב

לֹא יִחְפֹּר אָדָם בּוֹר סָמוּךְ לְבוֹרוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ. וְלֹא שִׁיחַ.
וְלֹא מַעְרָה. וְלֹא אֲמַת הַמַּיִם. וְלֹא גִבְרֶכֶת כּוֹבְסִין.
אֲלֵא אִם כֵּן הִרְחִיק מִכְתָּל חֲבִירוֹ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים וְסָד
בְּסִיד. מִרְחִיקִין אֶת הַגֶּפֶת וְאֶת הַזֵּבֶל. וְאֶת הַמָּלַח. וְאֶת
הַסִּיד וְאֶת הַסִּלְעִים. מִכְתָּלוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים.
וְסָד בְּסִיד. מִרְחִיקִין אֶת הַזֶּרְעִים. וְאֶת הַמַּחְרִישָׁה. וְאֶת מִי
רְגִלִּים. מִן הַכְתָּל שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים. וּמִרְחִיקִין אֶת הַרִיחִים
שְׁלֹשָׁה מִן הַשֹּׁכֵב. שֶׁהֵן אַרְבַּע מִן הָרֶכֶב. וְאֶת הַתְּנוּרָה
שְׁלֹשָׁה מִן הַכִּלְיָא שֶׁהֵן אַרְבַּע מִן הַשִּׁפָּה:

^ב לֹא יַעֲמִיד אָדָם תְּנוּרָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ
עַל גִּבּוֹ גֹּבֶה אַרְבַּע אַמּוֹת. הִיא מַעֲמִידוֹ בַּעֲלֶיהָ. צָרִיךְ
שְׂיָהָא תַּחְתָּיו מַעֲזִיבָה שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים. וּבִכְרִיה טַפַּח. וְאִם
הַזִּיק מְשַׁלֵּם מֶה שֶׁהַזִּיק. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר. לֹא אָמְרוּ כָּל
הַשִּׁיעוּרִין הָאֵלּוּ. אֲלֵא שְׁאֵם הַזִּיק פָּטוּר מִלְשָׁלִם:

^ג לֹא יִפְתַּח אָדָם חֲנוּת שֶׁל נַחְתוּמִין וְשֶׁל צִבְעִין תַּחַת
אוֹצְרוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ. וְלֹא רֶפֶת בְּקָר. בְּאַמַּת בֵּינָן הַתִּירוֹ. אֲבָל
לֹא רֶפֶת בְּקָר. חֲנוּת שֶׁבַחְצָר. יָכוֹל לְמַחוֹת בִּידוֹ. וְלוֹמַר
לֹא אֵינִי יָכוֹל לִישֹׁן. מִקּוֹל הַגִּבְנָסִים וּמִקּוֹל הַיוֹצְאִים. עוֹשֶׂה
כָּלִים. יוֹצֵא וּמוֹכֵר בְּתוֹךְ הַשּׁוּק. אֲבָל אֵינּוּ יָכוֹל לְמַחוֹת

בִּידוֹ וְלֹא־מֵר לֹא אֵינִי יָכוֹל לִישֹׁן. לֹא מִקּוֹל הַפֶּטִישׁ וְלֹא מִקּוֹל הָרַחֲמִים. וְלֹא מִקּוֹל הַתִּינוּקוֹת:

ד' מִי שֶׁהָיָה כָּתְלוֹ סִמּוּד לְכַתֵּל חֲבִירוֹ. לֹא יִסְמוּד לֹא כָּתַל אַחֵר. אֲלֵא אִם בֵּן הָרַחֵיק מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְהַחֲלוּנוֹת מִלְמַעַלָּן וּמִלְמַטָּן. וּמִכְּנָגְדָן אַרְבַּע אַמּוֹת:

ה' מִרְחִיקִין אֶת הַסֵּלֶם מִן הַשּׁוֹבֵד. אַרְבַּע אַמּוֹת. כְּדֵי שֶׁלֹּא תִקְפֹּץ הַנִּמְיָה. וְאֵת הַכֶּתֶל מִן הַמְּזַחֲלִיהַ אַרְבַּע אַמּוֹת. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה זֹקֵף אֶת הַסֵּלֶם. מִרְחִיקִין אֶת הַשּׁוֹבֵד מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְלֹא יַעֲשֶׂה אָדָם שׁוֹבֵד בְּתוֹד שָׁלוֹ. אֲלֵא אִם בֵּן יֵשׁ לֹא חֲמִשִּׁים אַמָּה לְכָל רוּחַ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֵּית אַרְבַּעַת כּוֹרִין מֵלֹא שָׁגֵר הַיּוֹנָה. וְאִם לְקַחוּ. אֶפִּילוֹ בֵּית רֹבַע. הָרִי הוּא בְּחֻזְקָתוֹ:

ו' נִפּוֹל הַנִּמְצָא בְּתוֹד חֲמִשִּׁים אַמָּה. הָרִי הוּא שֶׁל בַּעַל הַשּׁוֹבֵד. חוּץ מִחֲמִשִּׁים אַמָּה הָרִי הוּא שֶׁל מוֹצְאוֹ. נִמְצָא בֵּין שְׁנֵי שׁוֹבְכוֹת. קְרוֹב לָזֶה שָׁלוֹ. קְרוֹב לָזֶה שָׁלוֹ. מִחֲצָה עַל מִחֲצָה שְׁנֵיהֶם יִחְלֻקוּ:

ז' מִרְחִיקִין אֶת הָאֵילָן מִן הָעִיר. חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אַמָּה. וּבְחֶרֶב וּבִשְׁקָמָה חֲמִשִּׁים אַמָּה. אָבֹא שְׁאוֹל אוֹמֵר כָּל אֵילָן סָרֵק חֲמִשִּׁים אַמָּה. אִם הָעִיר קִדְמָה. קוֹצֵץ וְאֵינוֹ נוֹתֵן דָּמִים. וְאִם הָאֵילָן קִדֵּם קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים. סֵפֶק זֶה קִדֵּם. וְסֵפֶק זֶה קִדֵּם. קוֹצֵץ וְאֵינוֹ נוֹתֵן דָּמִים:

ח מרחיקין גרן קבוע מן העיר חמשים אמה. לא יעשה
אדם גרן קבוע בתוך שלו. אלא אם כן יש לו חמשים
אמה לכל רוח. ומרחיק מנטיעותיו של חבירו ומנירו
בכדי שלא יזיק:

ט מרחיקין את הנבלות. ואת הקברות. ואת הברסקי מן
העיר חמשים אמה. אין עושין ברסקי אלא למזרח העיר.
רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה. חוץ ממערבה
(ומרחיק חמשים אמה):

י מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישין מן
הבצלים. ואת התרדל מן הדבורים. רבי יוסי מתיר
בחרדל:

יא מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמשה אמה.
ובחרוב ובשקמה חמשים אמה. בין מלמעלה בין מן
הצד. אם הבור קדמה קוצץ ונותן דמים. ואם האילן קדם
לא יקוצץ. ספק זה קדם וספק זה לא יקוצץ. רבי יוסי
אומר אף על פי שהבור קדם לאילן לא יקוצץ. שזה חופר
בתוך שלו. וזה נוטע בתוך שלו:

יב לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו. אלא אם
כן הרחיק ממנו ארבע אמות. אחד גפנים ואחד כל
אילן. היה גדר בנתיים. זה סומך לגדר מכאן. וזה סומך
לגדר מכאן. היו שרשיו יוצאים לתוך של חבירו. מעמיק

שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲכֹב אֶת הַמַּחְרִישָׁה. הִיא
חוֹפֵר בּוֹר שֵׁיחַ וּמַעֲרָה. קוֹצֵץ וַיּוֹרֵד וְהָעֵצִים שָׁלוּ:

י' אֵילָן שֶׁהוּא נוֹטֶה לְשֹׁדֵה חֲבִירוֹ. קוֹצֵץ מִלֹּא הַמַּרְדֵּעַ עַל
גְּבִי הַמַּחְרִישָׁה. וּבַחֲרוֹב וּבַשְּׁקֵמָה כִּנְגֵד הַמְשַׁקְלֶת. בֵּית
הַשְּׁלַחִין כָּל הָאֵילָן כִּנְגֵד הַמְשַׁקְלֶת. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר כָּל
אֵילָן סָרֵק כִּנְגֵד הַמְשַׁקְלֶת:

י" אֵילָן שֶׁהוּא נוֹטֶה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. קוֹצֵץ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה גָמֵל
עוֹבֵר וְרוֹכְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר גָּמֵל טָעוֹן פֶּשֶׁתָּן. אוֹ חֲבִילִי
זְמוֹרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל הָאֵילָן כִּנְגֵד הַמְשַׁקְלֶת מִפְּנֵי
הַטְּמָאָה:

פרק ג

חֲזָקָת הַבָּתִּים וְהַבּוֹרוֹת. וְהַשִּׁיחִין וְהַמַּעֲרוֹת וְהַשּׁוֹבְכוֹת.
וְהַמַּרְחֲצָאוֹת וּבֵית הַבַּדִּים. וּבֵית הַשְּׁלַחִין וְהָעֲבָדִים.
וְכָל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פִּירוֹת תְּדִיר. חֲזָקָתָן שְׁלֹשׁ שָׁנִים מִיּוֹם
לְיוֹם. שְׂדֵה הַבַּעַל. חֲזָקָתָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאִינָה צְרִיכָה
מִיּוֹם לְיוֹם. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים בְּרֵאשׁוֹנָה
וּשְׁלֹשָׁה בְּאַחֲרוֹנָה. וּשְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ בְּאֶמְצַע. הָרִי
שְׂמוֹנָה עָשָׂר חֳדָשׁ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר חֳדָשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה.
וְחֳדָשׁ בְּאַחֲרוֹנָה. וּשְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ בְּאֶמְצַע. הָרִי אַרְבַּעַה
עָשָׂר חֳדָשׁ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים
בְּשֹׁדֵה לֶבֶן. אֲבָל בְּשֹׁדֵה אֵילָן כָּנֵס אֶת תְּבוּאָתוֹ. מִסֵּק
אֶת זִיתָיו. כָּנֵס אֶת קִיצוֹ. הָרִי אֵלּוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים:

^ב שלש ארצות לחזקה: יהודה ועבר הירדן והגליל. ה'יה ביהודה. והחזיק בגליל. בגליל והחזיק ביהודה. אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה. אמר רבי יהודה לא אמרו שלש שנים. אלא כדי שיהא באספמ'א. ויחזיק שנה. ויילכו ויודיעוהו שנה. ויבא לשנה אחרת:

^ג כל חזקה שאין עמה טענה. אינה חזקה. כיצד. אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי. והוא אמר לו שלא אמר לי אדם דבר מעולם. אינה חזקה. שמכרת לי. שנתת לי במתנה. אביך מכרה לי. אביך נתנה לי במתנה. הרי זו חזקה. והבא משום ירושה. אינו צריך טענה. האומ'ין והשותפין והאריסין והאפוטרופין. אין להם חזקה. אין לאיש חזקה בנכסי אשתו. ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה. ולא לאב בנכסי הבן. ולא לבן בנכסי האב. במה דברים אמורים במחזיק. אבל בנותן מתנה. והאחין שחלקו. והמחזיק בנכסי הגר. נעל וגדר ופרץ כל שהוא. הרי זו חזקה:

^ד היו שנים מעידין אותו. שאכלה שלש שנים. ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל. שנים בראשונה. ושנים בשניה. ושנים בשלישית. משלשין ביניהם. שלשה אחים ואחד מצטרף עמם. הרי אלו שלש עדיות. והן עדות אחת (להזמה):

ה אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להן חזקה. היה מעמיד בהמה בחצר. תנור וכירים וריחים. ומגדל תרנגולין ונותן זבלו בחצר. אינה חזקה. אבל עשה מחיצה לבהמתו גבוהה עשרה טפחים. וכן לתנור. וכן לכירים. וכן לריחים. הכניס תרנגולין לתוך הבית. ועשה מקום לזבלו. עמוק שלשה או גבוה שלשה. הרי זו חזקה:

י המרזב אין לו חזקה. ויש למקומו חזקה. המזחילה יש לה חזקה. סלם המצרי אין לו חזקה. ולצורי יש לו חזקה. חלון המצרית אין לה חזקה. ולצורית יש לה חזקה. אי זו היא חלון המצרית. כל שאין ראשו של אדם יכול לכנס לתוכה. רבי יהודה אומר אם יש לה מלבן. אף על פי שאין ראשו של אדם יכול לכנס לתוכה. הרי זו חזקה. היז עד טפח יש לו חזקה. ויכול למחות. פחות מטפח אין לו חזקה. ואין יכול למחות:

י לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין. לקח בית בחצר אחרת. לא יפתחנה לחצר השותפין. בנה עליה על גבי ביתו. לא יפתחנה לחצר השותפין. אלא אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו ובונה עליה על גבי ביתו. ופותחה לתוך ביתו. לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח. וחלון כנגד חלון. היה קטן לא יעשנו גדול. אחד לא יעשנו שנים. אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח. וחלון כנגד חלון. היה קטן עושה אותו גדול. אחד עושה אותו שנים:

ח אין עושין חלל תחת רשות הרבים. בורות שיחין ומערות. רבי אליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת. וטעונה אבנים. אין מוציאין זיזין וגזזטראות לרשות הרבים. אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא. לקח חצר ובה זיזין וגזזטראות הרי זו בחזקתה:

פרק ד

המוכר את הבית. לא מכר את היציע. ואף על פי שהיא פתוחה לתוכו. ולא את החדר שלפנים ממנו. ולא את הגג. בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. רבי יהודה אומר אם יש לו צורת פתח. אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים. אינו מכור:

ב לא את הבור ולא את הדות. אף על פי שכתב לו עמקא ורומא. וצריך לקח לו דרך דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים אינו צריך לקח לו דרך. ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך לקח לו דרך. מכרן לאחר. רבי עקיבא אומר אינו צריך לקח לו דרך וחכמים אומרים צריך לקח לו דרך:

ג המוכר את הבית. מכר את הדלת. אבל לא את המפתח. מכר את המכתשת הקבועה. אבל לא את המטלטלת. מכר את האצטרובל אבל לא את הקלת. ולא את התנור ולא את הפירים. בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו. הרי כלן מכורין:

י המזכר את החצר. מכר בתים בורות שיחין ומערות. אבל לא את המטלטלין. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה. הרי כלן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה. רבי אליעזר אומר המזכר את החצר. לא מכר אלא אוירה של חצר:

ה המזכר את בית הבד. מכר את הים ואת הממל. ואת הבתולות. אבל לא מכר את העכירין. ואל הגלגל. ואת הקורה. ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו. הרי כלן מכורין. רבי אליעזר אומר המזכר את בית הבד מכר את הקורה:

י המזכר את המרחץ. לא מכר את הנסרים. ואת הספספלים. ואת הוילאות. בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו. הרי כלן מכורין. בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים:

י המזכר את העיר מכר בתים. בורות שיחין ומערות. מרחצאות ושוככות. ובית הבדין ובית השלחין. אבל לא את המטלטלין. ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה. אפילו היו בה בהמה ועבדים. הרי כלן מכורין. רבן שמעון בן גמליאל אומר המזכר את העיר מכר את הסנטר:

ה המזכר את השדה. מכר את האבנים שהם לצרכו. ואת הקנים שבבכרם שהם לצרכו. ואת התבואה שהיא

מִחֲבֶרֶת לְקַרְקַע. וְאֵת מְחִיצַת הַקְּנִים שֶׁהִיא פְּחוּתָה
מִבֵּית רוֹבַע. וְאֵת הַשּׁוּמְרָה שְׁאִינָה עֲשׂוּיָה בְּטִיט. וְאֵת
הַחֲרוּב שְׁאִינוֹ מִרְכָּב. וְאֵת בְּתוּלַת הַשְּׁקָמָה:

ט אָבֵל לֹא מָכַר. לֹא אֵת הָאֲבָנִים שְׁאִינָם לְצָרְכוֹ. וְלֹא
אֵת הַקְּנִים שֶׁבְּכֶרֶם שְׁאִינָן לְצָרְכוֹ. וְלֹא אֵת הַתְּבוּאָה
שֶׁהִיא תְּלוּשָׁה מִן הַקַּרְקַע. בְּזִמָּן שֶׁאָמַר לוֹ הִיא וְכָל מֶה
שֶׁבְּתוֹכָהּ. הָרִי כָּלֹן מְכוּרִין. בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ לֹא מָכַר לֹא אֵת
מְחִיצַת הַקְּנִים שֶׁהִיא בֵּית רֹבַע. וְלֹא אֵת הַשּׁוּמְרָה שֶׁהִיא
עֲשׂוּיָה בְּטִיט. וְלֹא אֵת הַחֲרוּב הַמִּרְכָּב. וְלֹא אֵת סֵדֵן
הַשְּׁקָמָה. וְלֹא אֵת הַבּוֹר וְלֹא אֵת הַגֶּת. וְלֹא אֵת הַשּׁוּבָךְ.
בֵּין חֲרָבִין בֵּין שְׁלָמִים וְצָרִיד לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ דְּבָרֵי רַבִּי
עֲקִיבָא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ צָרִיד. וּמוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָא
בְּזִמָּן שֶׁאָמַר לוֹ חוּץ מֵאֵלּוּ שְׁאִינוֹ צָרִיד לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ.
מִכֶּרֶן לְאַחֵר רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיד לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים צָרִיד לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים
בְּמוֹכֵר. אָבֵל בְּנוֹתָן מִתְּנָה נוֹתֵן אֵת כָּלָם. הָאֲחִין שֶׁחֲלָקוּ.
זָכוּ בַשָּׂדֶה זָכוּ בְּכָלָם. הַמְּחִזִּיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר. הַחֲזִיק בַּשָּׂדֶה
הַחֲזִיק בְּכָלָם. הַמְּקַדֵּשׁ אֵת הַשָּׂדֶה הַקָּדִישׁ אֵת כָּלָם. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַמְּקַדֵּשׁ שָׂדֶה לֹא הַקָּדִישׁ אֲלֵא אֵת הַחֲרוּב
הַמִּרְכָּב וְאֵת סֵדֵן הַשְּׁקָמָה:

פרק ה

המוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה. מְכַר אֶת הַתֶּרֶן. וְאֶת הַנֵּס. וְאֶת
הָעוֹגִין. וְאֶת כָּל הַמְּנַהֲיִין אוֹתָהּ. אֲבָל לֹא
מְכַר לֹא אֶת הָעֶבְדִּים. וְלֹא אֶת הַמְּרֻצּוֹפִין. וְלֹא אֶת
הָאֲנִיתִיקִי. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הִיא וְכָל מֶה שֶׁבְּתוֹכָהּ. הָרִי
כָּלֵן מְכוּרִין. מְכַר אֶת הַקְּרוֹן. לֹא מְכַר אֶת הַפְּרָדוֹת. מְכַר
אֶת הַפְּרָדוֹת. לֹא מְכַר אֶת הַקְּרוֹן. מְכַר אֶת הָעֶמֶד. לֹא
מְכַר אֶת הַבֶּקֶר. מְכַר אֶת הַבֶּקֶר. לֹא מְכַר אֶת הָעֶמֶד.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַדָּמִים מוֹדִיעִין. בִּיצֵד. אָמַר לוֹ מְכוּר
לִי עֶמֶד בְּמֵאֲתַיִם זוֹז. הַדֶּבֶר יְדוּעַ שֶׁאֵין הָעֶמֶד בְּמֵאֲתַיִם
זוֹז. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אֵין הַדָּמִים רְאִיָּה:

^ב הַמוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר. לֹא מְכַר בָּלִיו. נְחוּם הַמְּדִי אוֹמֵר
מְכַר בָּלִיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר פְּעָמִים מְכוּרִין וּפְעָמִים אֵינָן
מְכוּרִין. בִּיצֵד. הִיא חֲמוֹר לִפְנֵי וּכְלָיו עָלָיו. וְאָמַר לוֹ מְכוּר
לִי חֲמוֹרָךְ זֶה. הָרִי כָּלִיו מְכוּרִין. חֲמוֹרָךְ הוּא אֵין בָּלִיו
מְכוּרִין:

^ג (הַמוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר. מְכַר אֶת הַסֵּיחַ. מְכַר אֶת הַפָּרָה.
לֹא מְכַר אֶת בְּנָהּ. מְכַר אִשְׁפָּהּ. מְכַר זִבְלָהּ. מְכַר בּוֹר מְכַר
מִימָיו) מְכַר כּוֹרֶת מְכַר דְּבוּרִים. מְכַר שׁוֹבֵךְ מְכַר יוֹגִים.
הַלּוֹקֵחַ פִּירוֹת שׁוֹבֵךְ מִחֲבִירוֹ. מִפְּרִיחַ בְּרִיכָה רֹאשׁוֹנָה.
פִּירוֹת כּוֹרֶת נוֹטֵל שְׁלֵשָׁה נְחִילִין וּמִסְרָס. חֲלוֹת דָּבֵשׁ
מִנִּיחַ שְׁתֵּים חֲלוֹת. יִיתִים לְקוֹץ. מִנִּיחַ שְׁתֵּי גְרוּפִיּוֹת:

י הקונה שתי אילנות בתוך שדה חבירו. הרי זה לא קנה קרקע. רבי מאיר אומר קנה קרקע. הגדילו לא ישפה. והעולה מן הגזע שלו. ומן השרשים של בעל הקרקע. ואם מתו אין לו קרקע. קנה שלשה קנה קרקע. הגדילו ישפה. והעולה מן הגזע ומן השרשין שלו. ואם מתו יש לו קרקע:

ה המוכר את הראש בבהמה גסה לא מכר את הרגלים. מכר את הרגלים לא מכר את הראש. מכר את הקנה. לא מכר את הכבד. מכר את הכבד לא מכר את הקנה. אבל בדקה. מכר את הראש מכר את הרגלים. מכר את הרגלים. לא מכר את הראש. מכר את הקנה. מכר את הכבד. מכר את הכבד. לא מכר את הקנה:

י ארבע מדות במוכרין. מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות. הלוקח יכול לחזור בו. רעות ונמצאו יפות. המוכר יכול לחזור בו. רעות ונמצאו רעות. יפות ונמצאו יפות. אין אחד מהם יכול לחזור בו. שחמתית ונמצאת לבנה. לבנה ונמצאת שחמתית. טעים של זית ונמצאו של שקמה. של שקמה ונמצאו של זית. זין ונמצאת חמץ. חמץ ונמצא זין. שניהם יכולין לחזור בהן:

י המוכר פירות לחבירו. משך ולא מדד קנה. מדד ולא משך לא קנה. אם היה פקח. שוכר את מקומן. הלוקח

פֶּשֶׁתָּן מִחֲבִירוֹ. הָרִי זֶה לֹא קָנָה. עַד שִׁיטְלִטְלוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְאִם הָיָה בְּמַחְבֵּר לְקֶרְקַע. וְתִלַּשׁ כָּל שֶׁהוּא קָנָה:

ח המוזכר יין ושמן לחבירו. והוקרו או שהוזלו. אם עד שלא נתמלאת המדה. למוזכר. משנתמלאת המדה ללוקח. ואם היה סרסור ביניהן. נשברה החבית נשברה לסרסור. וחייב להטיף לו שלש טפין. הרבינה ומיצה הרי הוא של מוזכר. והחנוני אינו חייב להטיף שלש טפין. רבי יהודה אומר ערב שבת עם חשכה פטור:

ט השולח את בנו אצל חנוני (ופגדיון בידו.) ומדד לו באיסר שמן. ונתן לו את האיסר. שבר את הצלוחית ואבד את האיסר. חנוני חייב. רבי יהודה פוטר שעל מנת כן שלחו. ומודים חכמים לרבי יהודה. בזמן שהצלוחית ביד התינוק. ומדד החנוני לתוכה. חנוני פטור:

י הסיטון מקנח מדותיו אחת לשלשים יום. ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר. חלוף הדברים. החנוני מקנח מדותיו פעמים בשבת. וממחה משקלוותיו פעם אחת בשבת ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל:

יא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בלח. אבל ביבש אינו צריך. וחייב להכריע לו טפח. היה שוקל לו עין בעין. נותן לו גירומיו אחד לעשרה בלח ואחד מעשרים ביבש. מקום שנהגו למוד בדקה. לא

יְמוּד בַּגֶּסֶה · בַּגֶּסֶה לֹא יְמוּד בִּדְקָה · לְמַחֹק לֹא יִגְדֹּשׁ ·
לְגִדּוֹשׁ לֹא יִמְחוֹק:

פרק ו

הַמּוֹכֵר פִּירוֹת לַחֲבִירוֹ · וְלֹא צָמְחוּ · וְאֶפִּילוּ זָרַע פֶּשֶׁתָּן
אֵינוֹ חַיֵּב בְּאַחֲרֵיוֹתָן · רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גָּמְלִיאֵל
אוֹמֵר זֶרְעוֹנִי גָּנָה שְׁאֵינָן נֹאכְלִים חַיֵּב בְּאַחֲרֵיוֹתָן:

בַּהֲמוֹכֵר פִּירוֹת לַחֲבִירוֹ · הָרִי זֶה מְקַבֵּל עָלָיו רוֹבֵעַ טֶנֶפֶת
לְסֵאָה · תֵּאֲנִים מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר מִתְּלָעוֹת לַמָּאָה · מִרְתֵּף
שֶׁל יֵין · מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר קוֹסָסוֹת לַמָּאָה · קִנְקָנִים בְּשֶׁרוֹן ·
מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר פּוֹסְטִיאוֹת לַמָּאָה:

גַּם הַמּוֹכֵר יֵין לַחֲבִירוֹ וְהַחֲמִיץ · אֵינוֹ חַיֵּב בְּאַחֲרֵיוֹתָיו · וְאִם
יָדוּעַ שְׁיִינוּ מִחֲמִיץ · הָרִי זֶה מְקַח טָעוֹת · וְאִם אָמַר לוֹ יֵין
מִבָּשֶׂם אֲנִי מוֹכֵר לָךְ · חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ עַד הַעֲצָרַת · וַיִּשָּׁן ·
מִשָּׁל אֲשֶׁתְּקֵד · וּמִיוֹשָׁן · מִשָּׁל שְׁלֹשׁ שָׁנִים:

דַּהֲמוֹכֵר מְקוֹם לַחֲבִירוֹ (לְבָנוֹת לוֹ בֵּית ·) וְכֵן הַמְּקַבֵּל
מִחֲבִירוֹ לְבָנוֹת לוֹ בֵּית הַתְּנָנוֹת לְבָנוֹ · וּבֵית אֲלֻמְנוֹת לְבָתּוֹ ·
בּוֹנֶה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל שֵׁשׁ · דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא · רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר רֶפֶת בֶּקֶר הִיא זֹאת · הַרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת רֶפֶת
בֶּקֶר בּוֹנֶה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל שֵׁשׁ · בֵּית קָטָן שֵׁשׁ עַל שְׁמוֹנֶה ·
גָּדוֹל שְׁמוֹנֶה עַל עֶשֶׂר · טְרַקְלִין עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר · רוֹמוֹ

כַּחֲצִי אַרְבּוֹ. וְכַחֲצִי רַחְבּוֹ. רֹאֵיהּ לְדַבֵּר הֵיכַל וְכוּתְלָיו. רַבֵּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַכֹּל כַּבֵּנָן הֵהֵכַל:

ה' מִי שֵׁישׁ לוֹ בּוֹר לַפָּנִים מִבֵּיתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ. נִכְנָס בְּשָׁעָה
שְׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִים. וְיוֹצֵא בְּשָׁעָה שְׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם
יוֹצְאִין. וְאֵינוֹ מִכְנִיס בְּהִמָּתּוֹ וּמִשְׁקָה מְבוֹרוֹ. אֲלֵא מִמְּלֵא
וּמִשְׁקָה מִבְּחוּץ. זֶה עוֹשֶׂה לוֹ פּוֹתַחַת וְזֶה עוֹשֶׂה לוֹ
פּוֹתַחַת:

י' מִי שֵׁישׁ לוֹ גִּנָּה לַפָּנִים מִגִּנָּתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ. נִכְנָס בְּשָׁעָה
שְׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִים. וְיוֹצֵא בְּשָׁעָה שְׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם
יוֹצְאִין. וְאֵינוֹ מִכְנִיס לְתוֹכָהּ תִּגְרִין. וְלֹא יִכְנֹס מִתּוֹכָהּ
לְתוֹךְ שָׂדֶה אַחֶרֶת. וְהַחֲיִצּוֹן זוֹרֵעַ אֶת הַדֶּרֶךְ. נִתְּנוּ לוֹ
דֶּרֶךְ מִן הַצֵּד מִדַּעַת שְׁנֵיהֶן נִכְנָס בְּשָׁעָה שֶׁהוּא רוֹצֶה.
וְיוֹצֵא בְּשָׁעָה שֶׁהוּא רוֹצֶה. וּמִכְנִיס לְתוֹכָהּ תִּגְרִין. וְלֹא
יִכְנֹס מִתּוֹכָהּ לְתוֹךְ שָׂדֶה אַחֶרֶת. וְזֶה וְזֶה אֵינָם רִשָּׁאִים
לְזִרְעָה:

י' מִי שֶׁהֵיטָה דֶּרֶךְ הָרַבִּים עוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ שָׂדֶהּ. נִטְלָה וְנִתֵּן
לָהֶם מִן הַצֵּד מִה שֶׁנִּתֵּן נִתֵּן. וְשָׁלוּ לֹא הִגִּיעוּ. דֶּרֶךְ הַיְחִיד
אַרְבַּע אַמּוֹת. דֶּרֶךְ הָרַבִּים שֵׁשׁ עָשָׂרָה אַמָּה. דֶּרֶךְ הַמָּלָךְ
אֵין לָהּ שִׁיעוֹר. דֶּרֶךְ הַקֶּבֶר אֵין לָהּ שִׁיעוֹר. הַמַּעֲמָד דִּינִי
צְפוּרֵי אֶמְרוּ. בֵּית אַרְבָּעָה קַבִּין:

ה' הַמוֹכֵר מָקוֹם לְחֲבִירוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ קֶבֶר. וְכֵן הַמִּקְבֵּל
מִחֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ קֶבֶר. עוֹשֶׂה תוֹכָהּ שֶׁל מַעֲרָה אַרְבַּע

אֲמוֹת עַל שֵׁשׁ וּפּוֹתַח לְתוֹכָהּ שְׁמוֹנָה כּוּכִין וְשִׁלְשָׁה מִכָּאן
 וְשִׁלְשָׁה מִכָּאן וּשְׁנַיִם כְּנָגֶדָן וְהַכּוֹכִין אֶרְבֵּן אֶרְבַּע אֲמוֹת
 וְרוֹמֵן שְׁבַעַה וְרַחֲבָן שֵׁשָׁה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר עוֹשֶׂה תוֹכָה
 שֶׁל מַעֲרָה שֵׁשׁ אֲמוֹת עַל שְׁמוֹנָה וּפּוֹתַח לְתוֹכָהּ שִׁלְשָׁה
 עָשָׂר כּוּד אֶרְבַּעַה מִכָּאן וְאַרְבַּעַה מִכָּאן וְשִׁלְשָׁה מִכְּנָגֶדָן
 וְאַחַד מִיָּמִין הַפֶּתַח וְאַחַד מִן הַשְּׂמָאל וְעוֹשֶׂה חֲצֵר עַל
 פִּי הַמַּעֲרָה שֵׁשׁ עַל שֵׁשׁ כְּמֵלֵא הַמָּטָה (וְקוֹבְרִיהָ) וּפּוֹתַח
 לְתוֹכָהּ שְׁתֵּי מַעֲרוֹת אַחַת מִכָּאן וְאַחַת מִכָּאן רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אוֹמֵר אֶרְבַּע לְאַרְבַּע רּוּחוֹתֶיהָ רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
 אוֹמֵר הַכֹּל לְפִי הַסֵּלַע:

פרק ז

הָאוֹמֵר לְחַבִּירוֹ בֵּית כּוֹר עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ הֵיוּ
 שֵׁם נִקְעִים עֲמוּקִים עֲשָׂרָה טַפָּחִים אוֹ סִלְעִים
 גְּבוּהִים עֲשָׂרָה טַפָּחִים אֵינָן נִמְדָּדִין עֲמָה פָּחוֹת מִכָּאן
 נִמְדָּדִין עֲמָה וְאִם אָמַר לוֹ כְּבֵית כּוֹר עֶפֶר אֲפִילוֹ הֵיוּ שֵׁם
 נִקְעִים עֲמוּקִים יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים אוֹ סִלְעִים גְּבוּהִים
 יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים הֲרִי אֵלָיו נִמְדָּדִין עֲמָה:

^ב בֵּית כּוֹר עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ מִדָּה בְּחֶבֶל פָּתַח כָּל שֶׁהוּא
 יִנָּכֶה הוֹתִיר כָּל שֶׁהוּא יַחֲזִיר אִם אָמַר הֵן חֶסֶר הֵן יוֹתֵר
 אֲפִילוֹ פָּתַח רִבַּע לְסָאָה אוֹ הוֹתִיר רִבַּע לְסָאָה הִגִּיעוּ
 יוֹתֵר מִכָּאן יַעֲשֶׂה חֶשְׁבוֹן מָה הוּא מַחֲזִיר לוֹ מַעוֹת וְאִם
 רָצָה מַחֲזִיר לוֹ קֶרֶקַע וְלָמָּה אָמְרוּ מַחֲזִיר לוֹ מַעוֹת לִיפּוֹת

כחו של מוכר. שאם שייר בשדה בית תשעה קבין ובגנה
בית חצי קב. וכדברי רבי עקיבא בית רבע. מחזיר לו את
הקרקע. ולא את הרבע בלבד הוא מחזיר לו. אלא את
כל המותר:

ג מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר והן יתר. בטל הן חסר
הן יתר את מדה בחבל. הן חסר הן יתר מדה בחבל. בטל
מדה בחבל את הן חסר הן יתר. דברי בן ננס. בסימניו
ובמצריו. פחות משתות הגיעו. עד שתות ינפה:

ד האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך משמנין ביניהן
ונוטל חצי שדהו. חציה בדרום אני מוכר לך. משמנין
ביניהן ונוטל חציה בדרום. והוא מקבל עליו מקום הגדר.
וחרין ובן חריץ. וכמה הוא חריץ ששה טפחים ובן חריץ
שלשה:

פרק ח

יש נוחלין ומנחילין. ויש נוחלין ולא מנחילין. מנחילין
ולא נוחלין. לא נוחלין ולא מנחילין. ואלו נוחלין
ומנחילין. האב את הבנים. והבנים את האב. והאחין מן
האב נוחלין ומנחילין. האיש את אמו. והאיש את אשתו.
ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין. האשה את בניה. והאשה
את בעלה ואחי האם. מנחילין ולא נוחלין. והאחין מן
האם לא נוחלין ולא מנחילין:

ב סֵדֶר נִחְלוֹת כִּךְ הוּא אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבֵרְתָּם
אֶת נִחְלָתוֹ לְבֵתוֹ בֶּן קוֹדֶם לְבֵת וְכָל יוֹצְאֵי יִרְכּוּ שָׁל בֶּן
קוֹדֶמִין לְבֵת בֵּת קוֹדֶמֶת לְאַחִין וְכָל יוֹצְאֵי יִרְכּוּ שָׁל בֵּת
קוֹדֶמִין לְאַחִין אַחִין קוֹדֶמִין לְאַחֵי הָאָב וְכָל יוֹצְאֵי יִרְכּוּ
שָׁל אַחִין קוֹדֶמִין לְאַחֵי הָאָב זֶה הַכָּלָל כָּל הַקּוֹדֶם בְּנִחְלָה
יוֹצְאֵי יִרְכּוּ קוֹדֶמִין וְהָאָב קוֹדֶם לְכָל יוֹצְאֵי יִרְכּוּ:

ג בָּנוֹת צִלְפָּחֶד גָּטְלוּ שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים בְּנִחְלָה חֶלֶק אַבִּיהֶן
שְׁהִיָּה מִיוֹצְאֵי מִצְרַיִם וְחֶלֶקוֹ עִם אָחִיו בְּנִכְסֵי חֶפֶר וְשְׁהִיָּה
בְּכוֹר נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים:

ד אֶחָד הֵבֶן וְאֶחָד הֵבֶת בְּנִחְלָה אֵלָא שְׁהֵבֶן נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם
בְּנִכְסֵי הָאָב וְאֵינּוּ נוֹטֵל שְׁנַיִם בְּנִכְסֵי הָאִם וְהַבָּנוֹת גְּזוּנוֹת
מִנְכָּסֵי הָאָב וְאֵינָן גְּזוּנוֹת מִנְכָּסֵי הָאִם:

ה הָאוֹמֵר אִישׁ פְּלוֹנִי בְּנִי בְּכוֹר לֹא יִטּוֹל פִּי שְׁנַיִם אִישׁ
פְּלוֹנִי בְּנִי לֹא יִירֶשׁ עִם אָחִיו לֹא אָמַר כָּלוּם שְׁהִתְנָה עַל
מָה שְׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה הַמְּחַלֵּק נִכְסָיו לְבָנָיו עַל פִּיו רַבָּה
לְאֶחָד וּמֵיַעַט לְאֶחָד וְהַשּׁוֹה לָהֶן אֶת הַבְּכוֹר דִּבְרֵיו קִיָּמִין
וְאִם אָמַר מִשּׁוּם יְרוּשָׁה לֹא אָמַר כָּלוּם כָּתַב בֵּין בְּתוּחָה
בֵּין בְּאֻמָּצַע בֵּין בְּסוֹף מִשּׁוּם מִתְּנָה דִּבְרֵיו קִיָּמִין הָאוֹמֵר
אִישׁ פְּלוֹנִי יִירְשֵׁנִי בְּמָקוֹם שֵׁישׁ בֵּת בֵּתִי תִירְשֵׁנִי בְּמָקוֹם
שֵׁישׁ בֶּן לֹא אָמַר כָּלוּם שְׁהִתְנָה עַל מָה שְׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר אִם אָמַר עַל מִי שֶׁהוּא רָאוּי
לִירוּשָׁה דִּבְרֵיו קִיָּמִין וְעַל מִי שֶׁאֵין רָאוּי לִירוּשָׁה אֵין

דְּבָרָיו קִיָּמִין. הַפּוֹתֵב אֶת נֶכְסָיו לְאַחֲרִים. וְהֵנִיחַ אֶת בְּנָיו.
מֵה שֶׁעָשָׂה עָשׂוּי (אָבֵל) אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימָּנוּ. רַבֵּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִם לֹא הָיוּ בָנָיו נוֹהֲגִין כְּשׁוֹרָה
זְכוּר לְטוֹב:

י' הָאוֹמֵר זֶה בְּנִי נֶאֱמַן. זֶה אָחִי אֵינוֹ נֶאֱמַן. וְנוֹטֵל עִמּוֹ
בְּחֻלְקוֹ. מֵת יַחְזֹרוּ נֶכְסִים לְמִקְוָמָן. נִפְּלוּ לוֹ נֶכְסִים מִמִּקּוֹם
אַחֵר יִירָשׁוּ אָחִיו עִמּוֹ. מִי שִׁמַּת וְנִמְצְאָת דִּיתִיקִי קְשׁוּרָה
עַל יָרְכוּ. הֲרִי זֶה אֵינָה כָּלוּם. זָכָה בָּהּ לְאַחֵד. בֵּין מִן
הַיּוֹרְשִׁין. בֵּין שְׂאִינָן מִן הַיּוֹרְשִׁין. דְּבָרָיו קִיָּמִין:

י' הַפּוֹתֵב נֶכְסָיו לְבָנָיו צָרִיד שֶׁיִּכְתוֹב מֵהַיּוֹם וּלְאַחֵר מִיתָה.
דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיד. הַפּוֹתֵב
נֶכְסָיו לְבָנוֹ לְאַחֵר מוֹתוֹ. הָאֵב אֵינוֹ יָכוֹל לְמַכּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהֵן
כְּתוּבִין לְבָן. וְהֵבן אֵינוֹ יָכוֹל לְמַכּוֹר. מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִשׁוֹת
הָאֵב. מְכַר הָאֵב מְכוּרִין עַד שְׁיָמוּת. מְכַר הֵבן אֵין לְלוֹקַח
בָּהֶן כָּלוּם. עַד שְׁיָמוּת הָאֵב. הָאֵב תּוֹלֵשׁ וּמֵאֲכִיל לְכָל
מִי שִׁירָצָה. וּמֵה שֶׁהֵנִיחַ תְּלוּשׁ הֲרִי הוּא שֶׁל יוֹרְשִׁין.
הֵנִיחַ בָּנִים גְּדוּלִים וְקִטְנִים. אֵין הַגְּדוּלִים מִתְּפַרְנְסִים עַל
הַקִּטְנִים. וְלֹא הַקִּטְנִים גְּזוּנִים עַל הַגְּדוּלִים. אֶלֶּא חוֹלְקִין
בְּשׁוּהָ. נִשְׂאוּ הַגְּדוּלִים יִשְׂאוּ הַקִּטְנִים. וְאִם אָמְרוּ קִטְנִים.
הֲרִי אָנוּ נוֹשְׂאִים כְּדָרְךָ שֶׁנִּשְׂאָתָם אֲתָם אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן.
אֶלֶּא מֵה שֶׁנָּתַן לָהֶם אֲבִיהֶן נָתַן:

הַהִינִיחַ בָּנוֹת גְּדוּלוֹת וְקִטְנוֹת. אֵין הַגְּדוּלוֹת מִתְּפַרְנְסוֹת עַל
הַקִּטְנוֹת. וְלֹא הַקִּטְנוֹת נִזְוֹנוֹת עַל הַגְּדוּלוֹת. אֶלֶּא חוֹלְקוֹת
בְּשָׁוֶה. גִּשְׁאוֹ גְּדוּלוֹת יִשְׂאוּ קִטְנוֹת. וְאִם אָמְרוּ קִטְנוֹת
הָרִי אָנוּ נוֹשְׂאוֹת בְּדֶרֶךְ שְׁנִשְׂאָתָם אִתָּם. אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן.
זֶה חֹמֶר בַּבָּנוֹת מִבְּבָנִים. שֶׁהַבָּנוֹת נִזְוֹנוֹת עַל הַבָּנִים. וְאֵין
נִזְוֹנוֹת עַל הַבָּנוֹת:

פרק ט

מִי שִׁמַּת. וְהִנִּיחַ בָּנִים וּבָנוֹת. בְּזִמָּן שֶׁהִנְכָּסִים מֶרְבִּין.
הַבָּנִים יִירְשׁוּ וְהַבָּנוֹת יִזְוֹנוּ. נִכְסִים מוֹעֲטִין הַבָּנוֹת
יִזְוֹנוּ. וְהַבָּנִים יִשְׁאֲלוּ עַל הַפִּתְחִים. אֲדָמוֹן אוֹמֵר בְּשִׁבְלִי
שְׂאֲנִי זָכָר הַפִּסְדָּתִי. אָמַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרִי
אֲדָמוֹן:

בַּהִנִּיחַ בָּנִים וּבָנוֹת וְטוֹמְטוֹם. בְּזִמָּן שֶׁהִנְכָּסִים מֶרְבִּין.
הַזְּכָרִים דּוֹחִין אוֹתוֹ אֶצֶל נִקְבוֹת. נִכְסִים מוֹעֲטִין הַנִּקְבוֹת
דּוֹחוֹת אוֹתוֹ אֶצֶל זְכָרִים. הָאוֹמֵר אִם תֵּלֵד אִשְׁתִּי זָכָר.
יִטּוֹל מָנָה. יִלְדָּה זָכָר נוֹטֵל מָנָה. אִם נִקְבָּה מֵאֲתִים.
יִלְדָּה נִקְבָּה. נוֹטֵלֶת מֵאֲתִים. אִם זָכָר מָנָה. וְאִם נִקְבָּה
מֵאֲתִים. וְיִלְדָּה זָכָר וְנִקְבָּה. הַזְּכָר נוֹטֵל מָנָה. וְהַנִּקְבָּה
נוֹטֵלֶת מֵאֲתִים. יִלְדָּה טוֹמְטוֹם אֵינוֹ נוֹטֵל. אִם אָמַר כָּל
מֶה שֶׁתֵּלֵד אִשְׁתִּי יִטּוֹל. הָרִי זֶה יִטּוֹל. וְאִם אֵין שֵׁם יוֹרֵשׁ
אֶלֶּא הוּא. יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל:

ג הניח בנים גדולים וקטנים השביחו גדולים את הנכסים השביחו לאמצע אם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ואוכלין השביחו לעצמן וכן האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הרי אני עושה ואוכלת השביחה לעצמה:

ד האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות נפל לאמצע חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו האחין שעשו מקצתן ששבינות בחיי האב חזרה ששבינות חזרה לאמצע שהששבינות נגבית בבית דין אבל השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן אינו נגבין בבית דין מפני שהן גמילות חסדים:

ה השולח סבלונות לבית חמיו שלח שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר אינו נגבין לא אבל שם סעודת חתן הרי אלו נגבין שלח סבלונות מרבים כדי שיחזרו עמה לבית בעלה הרי אלו נגבין סבלונות מועטין כדי שתשתמש בהן בבית אביה אינו נגבין:

ו שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושיר קרקע כל שהוא מתנתו קימת לא שיר קרקע כל שהוא אין מתנתו קימת לא כתב בה שכיב מרע הוא אומר שכיב מרע היה והן אומרין בריא היה צריך להביא ראיה

שְׁהִיָּה שְׁכִיב מֵרַע. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים
הַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הָרְאִיָּה:

י הַמַּחֲלֵק נִכְסָיו עַל פִּיּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֶחָד בָּרִיא
וְאֶחָד מְסֻכָּן. נִכְסִים שֵׁשׁ לָהֶן אַחֲרִיּוֹת. נִקְנִין בְּכֶסֶף
וּבְשֹׁטֶר וּבַחֲזָקָה. וְשֵׁאִין לָהֶן אַחֲרִיּוֹת. אֵין נִקְנִין אֶלָּא
בַּמְשִׁיכָה. אָמְרוּ לוֹ מַעֲשֵׂה בְּאֵמֶן שֶׁל בְּנֵי רוּכֵל. שְׁהִיָּתָה
חוּלָה. וְאָמְרָה תִּנּוּ כְּבִינָתִי לְבִתִּי. וְהִיא בְּשָׁנִים עָשָׂר מָנָה.
וּמִתָּה וְקִיָּמוּ אֶת דְּבָרֶיהָ. אָמַר לָהֶן בְּנֵי רוּכֵל תִּקְבְּרִם אִמֶּן.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּשֶׁבֶת דְּבָרָיו קִיָּמִין. מִפְּנֵי שֵׁאִינּוּ יָכוֹל
לְכַתּוּב. אֲבָל לֹא בַּחוּל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר בְּשֶׁבֶת אָמְרוּ.
קַל וְחֹמֶר בַּחוּל. כִּיּוֹצֵא בּוֹ זָכִין לְקַטֵּן וְאֵין זָכִין לְגָדוֹל. רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לְקַטֵּן אָמְרוּ. קַל וְחֹמֶר לְגָדוֹל:

י"ג נָפַל הַבֵּית עָלָיו וְעַל אָבִיו. אוֹ עָלָיו וְעַל מוֹרִישָׁיו. וְהִיָּתָה
עָלָיו כְּתוּבָת אִשָּׁה. וּבִעָלֵי חוּב. יוֹרְשֵׁי הָאָב אוֹמְרִים הֵבֵן
מֵת רֵאשׁוֹן. וְאַחֵר כֶּךָ מֵת הָאָב. וּבִעָלֵי הַחוּב אוֹמְרִים
הָאָב מֵת רֵאשׁוֹן. וְאַחֵר כֶּךָ מֵת הֵבֵן. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
יַחֲלֹקוּ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים נִכְסִין בַּחֲזָקָתָן:

ט נָפַל הַבֵּית עָלָיו וְעַל אִשְׁתּוֹ. יוֹרְשֵׁי הַבֵּעַל אוֹמְרִים.
הָאִשָּׁה מִתָּה רֵאשׁוֹנָה. וְאַחֵר כֶּךָ מֵת הַבֵּעַל. יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה
אוֹמְרִים. הַבֵּעַל מֵת רֵאשׁוֹן. וְאַחֵר כֶּךָ מִתָּה הָאִשָּׁה.
בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יַחֲלֹקוּ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים נִכְסִים

בְּחִזְקָתָן. כְּתוּבָה בְּחִזְקַת יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל. נִכְסִים הַנִּכְנָסִים
וְהַיּוֹצֵאִין עִמָּה. בְּחִזְקַת יוֹרְשֵׁי הָאָב:

נָפַל הַבֵּית עָלָיו וְעַל אִמּוֹ אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִין שְׂיִחְלוּקוֹ. אָמַר
רַבִּי עֲקִיבָא מוֹדָה אֲנִי בְּזֶה. שֶׁהַנִּכְסִים בְּחִזְקָתָן. אָמַר לוֹ
בֶּן עֲזַאי עַל הַחֲלוּקִין אָנוּ מַצְטָעִים. אֲלֹא שְׂבֵאתָ לְחֲלוֹק
עָלֵינוּ אֶת הַשּׁוּיָן:

פרק י

גֵּט פָּשׁוּט עֵדִיו מֵתוֹכוֹ. וּמִקְשָׁר עֵדִיו מֵאַחוּרָיו. פָּשׁוּט
שֶׁכָּתְבוּ עֵדִיו מֵאַחוּרָיו. וּמִקְשָׁר שֶׁכָּתְבוּ עֵדִיו מֵתוֹכוֹ.
שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִקְשָׁר
שֶׁכָּתְבוּ עֵדִיו מֵתוֹכוֹ כָּשֵׁר. מִפְּנֵי שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פָּשׁוּט.
רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַכֹּל כִּמְנַהֵג הַמַּדִּינָה:

^א גֵּט פָּשׁוּט עֵדִיו בְּשֵׁנִים. וּמִקְשָׁר בְּשִׁלְשָׁה. פָּשׁוּט שֶׁכָּתוּב
בּוֹ עַד אֶחָד. וּמִקְשָׁר שֶׁכָּתוּב בּוֹ שְׁנֵי עֵדִים. שְׁנֵיהֶם
פְּסוּלִים. כְּתוּב בּוֹ זוּזִין מֵאָה. דְּאֵינוֹן סִלְעִין עֶשְׂרִין. אֵין
לוֹ אֲלֵא עֶשְׂרִין. זוּזִין מֵאָה דְּאֵינוֹן תְּלָתִין סִלְעִין אֵין לוֹ
אֲלֵא מְנָה. כֶּסֶף זוּזִין דְּאֵינוֹן. וְנִמְחַק. אֵין פָּחוֹת מִשְׁתִּים.
כֶּסֶף סִלְעִין דְּאֵינוֹן. וְנִמְחַק. אֵין פָּחוֹת מִשְׁתִּים. דְּרַבּוֹנוֹת
דְּאֵינוֹן. וְנִמְחַק. אֵין פָּחוֹת מִשְׁתִּים. כְּתוּב בּוֹ מִלְּמַעְלָה
מְנָה וּמִלְּמַטָּה מֵאֲתִים. מִלְּמַעְלָה מֵאֲתִים וּמִלְּמַטָּה מְנָה.
הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הַתַּחְתּוֹן. אִם כֵּן לָמָּה כּוֹתְבִין אֶת הָעֲלִיּוֹן.
שְׂאֵם תִּמְחַק אוֹת אַחַת מִן הַתַּחְתּוֹן. יִלְמַד מִן הָעֲלִיּוֹן:

ג כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו. ושובר
לאשה. אף על פי שאין בעלה עמה. ובלבד שיהא מכירין.
והבעל נותן שָׁכָר. כותבין שטר ללוה אף על פי שאין
מלוה עמו. ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו. והלוה
נותן שָׁכָר. כותבין שטר למוכר. אף על פי שאין לוקח
עמו. ואין כותבין ללוקח. עד שיהא מוכר עמו. והלוקח
נותן שָׁכָר:

ד אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין. אלא מדעת שניהם.
והחתן נותן שָׁכָר. אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות.
אלא מדעת שניהם. והמקבל נותן שָׁכָר. אין כותבין שטרי
בירורין. וכל מעשה בית דין. אלא מדעת שניהם. ושניהם
נותנין שָׁכָר. רבן שמעון בן גמליאל אומר לשניהם כותבין
שנים. לזה לעצמו. ולזה לעצמו:

ה מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו. ואמר לו אם
לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני תן לו שטרו. הגיע זמן
ולא נתן. רבי יוסי אומר יתן. רבי יהודה אומר לא יתן:

ו מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים. ובא לפני בית
דין ועושין לו קיום. איש פלוני בן פלוני. נמחק שטרו
ביום פלוני. ופלוני ופלוני עדיו. מי שפרע מקצת חובו.
רבי יהודה אומר יחליף. רבי יוסי אומר יכתוב שובר.
אמר רבי יהודה נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן

הַעֲכָבְרִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי כֵּךְ יָפָה לוֹ. וְלֹא יוֹרֵעַ כַּחוֹ
שֶׁל זֶה:

י' שְׁנֵי אַחִין אֶחָד עָנִי וְאֶחָד עָשִׁיר וְהֵנִיחַ לָהֶן אָבִיהֶן
מֶרְחֵץ וּבֵית הַבַּד. עָשָׂאן לְשֹׁכֵר. הִשְׁכָּר לְאַמְצַע. עָשָׂאן
לְעֵצְמָן. הָרִי הָעָשִׁיר אֹמֵר לְעָנִי. קַח לָךְ עֲבָדִים. וְיֶרְחֲצוּ
בַמֶּרְחֵץ. קַח לָךְ זֵתִים. וּבֹא וְעֲשֵׂם בְּבֵית הַבַּד. שְׁנַיִם
שֶׁהָיוּ בְּעִיר אַחַת. שֵׁם אֶחָד יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן. וְשֵׁם אֲחֵר
יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן. אֵין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא שְׁטֵר חוּב זֶה עַל זֶה.
וְלֹא אֲחֵר יְכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶם שְׁטֵר חוּב. נִמְצָא לְאֶחָד
בֵּין שְׁטֵרוֹתָיו. שְׁטֵרוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן פְּרוּעַ. שְׁטֵרוֹת
שְׁנֵיהֶם פְּרוּעִין. בִּיצֵד יַעֲשׂוּ. יִשְׁלְשׁוּ. וְאִם הָיוּ מְשַׁלְשִׁים
יִכְתְּבוּ סִימָן. וְאִם הָיוּ מְסַמְּנִין יִכְתְּבוּ כֵהֶן. הָאֹמֵר לִבְנוֹ
שְׁטֵר בֵּין שְׁטֵרוֹתַי פְּרוּעַ. וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִיזָהוּ. שְׁטֵרוֹת כֻּלָּן
פְּרוּעִין. נִמְצָא לְאֶחָד שֵׁם שְׁנַיִם. הַגָּדוֹל פְּרוּעַ וְהַקָּטָן אֵינוֹ
פְּרוּעַ. הַמְּלוֹה אֶת חֲבִירוֹ עַל יְדֵי עֶרֶב. לֹא יִפְרַע מִן הָעֶרֶב.
וְאִם אָמַר עַל מְנַת שְׁאֶפְרַע מִמִּי שְׁאֶרְצָה. יִפְרַע מִן הָעֶרֶב.
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר אִם יֵשׁ נִכְסִים לָלוֹה. בֵּין
כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ לֹא יִפְרַע מִן הָעֶרֶב. וְכֵן הָיָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר הָעֶרֶב לְאִשָּׁה בְּכַתּוּבָתָהּ. וְהָיָה בַּעֲלָהּ
מְגִרָּשָׁה יִדְרֹנָה הִנָּאָה. שְׁמָא יַעֲשֶׂה קְנוּנְיָא עַל נִכְסִים שֶׁל
זֶה. וַיַּחֲזִיר אֶת אִשְׁתּוֹ:

ח' הַמְּלוֹה אֶת חֲבִירוֹ בַּשְּׁטֵר. גּוֹבָה מִנִּכְסִים מְשַׁעֲבָדִים.
עַל יְדֵי עֵדִים גּוֹבָה מִנִּכְסִים בְּנֵי חוֹרִין. הוֹצִיא עָלָיו כָּתָב

ידוֹ. שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ גֹבֶה מִנְכָּסִים בְּגֵי חוֹרִין. עָרֵב הַיּוֹצֵא
 לְאַחַר חֲתוּם שְׁטָרוֹת. גֹּבֶה מִנְכָּסִים בְּגֵי חוֹרִין. מַעֲשֵׂה
 (בָּא) לְפָנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְאָמַר גֹּבֶה מִנְכָּסִים בְּגֵי חוֹרִין.
 אָמַר לוֹ בֶּן נָנָס אֵינּוּ גֹבֶה לֹא מִנְכָּסִין מִשְׁעֲבָדִין. וְלֹא
 מִנְכָּסִים בְּגֵי חוֹרִין. אָמַר לוֹ לָמָּה. אָמַר לוֹ הֲרִי הַחוֹנֵק אֶת
 אֶחָד בְּשׁוֹק וּמִצָּאוֹ חֲבִירוֹ. וְאָמַר לוֹ הִנֵּחַ לוֹ. וְאֵנִי נוֹתֵן לָךְ.
 פָּטוּר. שֶׁלֹּא עַל אֲמוּנָתוֹ הַלְלוּהוּ. וְאִיזְהוּ עָרֵב שֶׁהוּא חַיִּב.
 הַלְלוּהוּ וְאֵנִי נוֹתֵן לָךְ חַיִּב. שֶׁכֵּן עַל אֲמוּנָתוֹ הַלְלוּהוּ. אָמַר
 רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הָרוּצָה שִׁיחִכִּים יַעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת. שְׂאִין
 לָךְ מִקְצוֹעַ בְּתוֹרָה גָּדוֹל מֵהֶן. שֶׁהֵן כְּמַעֲזֵן הַנוֹבֵעַ. וְהָרוּצָה
 שִׁיַּעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת. יִשְׁמַשׁ אֶת שְׁמֵעוֹן בֶּן נָנָס: סָלִיק

מסכת סנהדרין

פרק א

דיני ממונות בשלשה גזילות וחבלות בשלשה נזק
וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה
בשלשה האונס והמפתה והמוציא שם רע בשלשה
דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מוציא שם רע בעשרים
ושלשה משום שיש בו דיני נפשות:

ב מכות בשלשה משום רבי ישמעאל אמרו בעשרים
ושלשה עבור החדש בשלשה עבור השנה בשלשה
דברי רבי מאיר רבן שמעון בן גמליאל אומר בשלשה
מתחילין ובחמשה נושאים ונותנים וגומרין בשבעה ואם
גמרו בשלשה מעברת:

ג סמיכת זקנים ועריפת עגלה בשלשה דברי רבי שמעון
ורבי יהודה אומר בחמישה החליצה והמאונן בשלשה
נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין בשלשה
הקדשות בשלשה הערכין המטלטלין בשלשה רבי
יהודה אומר אחד מהן כהן והקרקעות תשעה וכהן
ואדם פיוצא בהן:

ד דיני נפשות בעשרים ושלשה הרובע והנרבע בעשרים
ושלשה שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה ואומר
ואת הבהמה תהרגו שור הנסקל בעשרים ושלשה

שְׁנֵאמַר הַשּׁוֹר יִסְקַל וְגַם בְּעֶלְיוֹ יוּמָת. כְּמִיתַת בְּעָלִים
 כִּד מִיתַת הַשּׁוֹר. הַזֶּאֱבִי וְהָאֵרִי וְהַדּוֹב וְהַנֶּמֶר וְהַבְּרָדָלִס
 וְהַנֶּחֱשׁ מִיתָתָן בְּעֹשָׁרִים וּשְׁלֹשָׁה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כָּל
 הַקּוֹדֵם לְהַרְגֵּן זָכָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִיתָתָן בְּעֹשָׁרִים
 וּשְׁלֹשָׁה:

ה' אֵין דִּנְיָן לֹא אֶת הַשֶּׁבֶט וְלֹא אֶת נְבִיא הַשֶּׁקֶר. וְלֹא אֶת
 כְּהֵן גְּדוֹל. אֲלֵא בְּבֵית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד. וְאֵין מוֹצִיאִין
 לְמַלְחָמַת הָרְשׁוּת. אֲלֵא עַל פִּי בֵית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד.
 אֵין מוֹסִיפִין עַל הָעִיר וְעַל הָעִזְרוֹת. אֲלֵא עַל פִּי בֵית
 דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד. אֵין עוֹשִׂין סְנֵהדְרִיּוֹת לְשִׁבְטִים.
 אֲלֵא עַל פִּי בֵית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד. אֵין עוֹשִׂין עִיר
 הַנִּדְחָת. אֲלֵא בְּבֵית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד. וְאֵין עוֹשִׂין
 עִיר הַנִּדְחָת בְּסֶפֶר. וְלֹא שָׁלֹשׁ עִיר הַנִּדְחָת. אֲבָל עוֹשִׂין
 אַחַת או שְׁתֵּים:

י סְנֵהדְרִי גְדוֹלָה הֵיטָה שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד. וְקִטְנָה שֶׁל
 עֹשָׁרִים וּשְׁלֹשָׁה. וּמִנֵּין לְגְדוֹלָה שֶׁהִיא שֶׁל שִׁבְעִים וְאַחַד.
 שְׁנֵאמַר אֶסְפָּה לִי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשָּׁה
 עַל גְּבִיהֶן. הָרִי שִׁבְעִים וְאַחַד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שִׁבְעִים.
 וּמִנֵּין לְקִטְנָה שֶׁהִיא שֶׁל עֹשָׁרִים וּשְׁלֹשָׁה. שְׁנֵאמַר וּשְׁפָטוּ
 הָעֵדָה. וְהִצִּילוּ הָעֵדָה. עֵדָה שׁוֹפָטָה. וְעֵדָה מַצְלָה. הָרִי
 כָּאֵן עֹשָׁרִים. וּמִנֵּין לְעֵדָה שֶׁהִיא עֲשָׂרָה. שְׁנֵאמַר עַד מָתִי
 לְעֵדָה הָרְעָה הַזֹּאת. יֵצֵאוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב. וּמִנֵּין לְהִבִּיא עוֹד
 שְׁלֹשָׁה. מִמִּשְׁמַע שְׁנֵאמַר לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרָעוֹת.

שומע אני שאהיה עמהם לטובה. אם כן למה נאמר
 אחרי רבים להטות. לא בהטייתך לטובה. הטייתך לרעה.
 הטייתך לטובה על פי אחד. הטייתך לרעה על פי שנים.
 ואין בית דין שקול. מוסיפין עליהן עוד אחד. הרי כאן
 עשרים ושלושה. וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין
 מאה ועשרים. רבי נחמיה אומר מאתים ושלושים. כנגד
 שרי עשרות:

פרק ב

כהן גדול דן ודנין אותו. מעיד ומעידין אותו. חולץ
 וחולצין לאשתו. ומיבמין את אשתו. אבל הוא אינו
 מיבם. מפני שהוא אסור באלמנה. מת לו מת. אינו יוצא
 אחר המטה. אלא הן נכסין והוא נגלה. הן נגלין והוא
 נכסה. ויוצא עמהן עד פתח העיר. דברי רבי מאיר. רבי
 יהודה אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש
 לא יצא. וכשהוא מנחם אחרים. דרך כל העם עוברין
 זה אחר זה. והממונה ממצעו בינו לבין העם. וכשהוא
 מתנחם מאחרים. כל העם אומרים לו אנו כפרתך. והוא
 אומר להן תתברכו מן השמים. וכשמברין אותו. כל העם
 מסבין על הארץ. והוא מסב על הספסל:

ב המלך לא דן ולא דנין אותו. לא מעיד ולא מעידין
 אותו. לא חולץ ולא חולצין לאשתו. לא מיבם ולא מיבמין
 לאשתו. רבי יהודה אומר אם רצה לחלוץ או ליבם. זכור

לְטוֹב. אָמְרוּ לוֹ אֵין שׁוּמְעִין לוֹ. וְאֵין נוֹשְׂאִין אֶלְמָנְתוֹ. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר. נוֹשֵׂא הַמֶּלֶךְ אֶלְמָנְתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ. שֶׁכֵּן מְצִינוּ
בְּדוֹד שֶׁנֹּשֵׂא אֶלְמָנְתוֹ שֶׁל שְׂאוֹל. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּנָה לָךְ אֶת
בֵּית אֲדוֹנֶיךָ וְאֶת נָשִׁי אֲדוֹנֶיךָ בַּחֲקֶךָ:

גַּמַּת לוֹ מֵת. אֵינוֹ יוֹצֵא מִפֶּתַח פְּלִטְרִין שְׁלוֹ. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר אִם רוֹצֶה לְצֵאת אַחֵר הַמָּטָה יוֹצֵא שֶׁכֵּן מְצִינוּ בְּדוֹד
שֶׁיֹּצֵא אַחֵר מִטָּתוֹ שֶׁל אַבְנֵר. שֶׁנֶּאֱמַר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הוֹלֵךְ
אַחֲרֵי הַמָּטָה. אָמְרוּ לוֹ לֹא הָיָה הַדְּבָר אֱלָא לְפִיס אֶת
הָעַם. וְכִשְׁמַבְרִין אוֹתוֹ כָּל הָעַם מְסַבִּין עַל הָאָרֶץ. וְהוּא
מְסַב עַל הַדְּרָגָשׁ:

ד' וּמוֹצִיא לְמַלְחָמַת הָרְשׁוֹת. עַל פִּי בֵּית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים
וְאַחַד. וּפּוֹרֵץ לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ. וְאֵין מִמְּחִין בִּידּוֹ. דֶּרֶךְ
הַמֶּלֶךְ אֵין לָהּ שִׁיעוּר. וְכָל הָעַם בּוֹזְזִין וְנוֹתְנִין לְפָנָיו. וְהוּא
נוֹטֵל חֶלֶק בְּרֹאשׁ. לֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים אֱלָא שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִרְבֶּה הוּא לוֹ. וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיוּ מְסִירוֹת
אֶת לְבוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אֶפִּילוֹ אַחַת וּמְסִירָה אֶת לְבוֹ.
הֲרִי זֶה לֹא יִשְׁאַנָּה. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר לֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים
אֶפִּילוֹ כְּאַבְיָגַיִל. לֹא יִרְבֶּה לוֹ סוֹסִים אֱלָא כְּדִי מְרַפֵּבָתוֹ
וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לוֹ מְאֹד אֱלָא כְּדִי לִתֵּן אֶסְפִּנְיָא.
וְכוֹתֵב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה לְשִׁמוֹ. יוֹצֵא לְמַלְחָמָה מוֹצִיָּאָה עִמּוֹ.
נִכְנָס מִכְּנִיסָה עִמּוֹ. יוֹשֵׁב בְּדִין הִיא עִמּוֹ. מְסַב הִיא כְּגִגְדּוֹ.
שֶׁנֶּאֱמַר וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו:

ה אין רוכבין על סוסו. ואין יושבים על כסאו. ואין משתמשים בשרביטו. ואין רואין אותו כשהוא מסתפר. ולא כשהוא ערום ולא בבית המרחץ. שנאמר שום תשים עליך מלך. שתהא אימתו עליך:

פרק ג

דיני ממונות בשלשה. זה בורר לו אחד. וזה בורר לו אחד. ושניהן בוררין להם עוד אחד. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים שני דיני בוררין להם עוד אחד. זה פוסל דינו של זה. וזה פוסל דינו של זה דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה. שהן קרובין. או פסולין. אבל אם היו כשרין. או ממחין. אינו יכול לפוסלן. זה פוסל עדיו של זה. וזה פוסל עדיו של זה דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה. שהן קרובין או פסולין. אבל אם היו כשרים. אינו יכול לפוסלן:

ב אמר לו נאמן עלי אבא. נאמן עלי אביך. נאמנין עלי שלשה רועי בקר. רבי מאיר אומר יכול לחזור בו. וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו. הנה חייב לחברו שבועה. ואמר לו דור לי בחיי ראשך. רבי מאיר אומר יכול לחזור בו. וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו:

ג ואלו הן הפסולין. המשחק בקוביא. והמלוה ברבית. ומפריחי יונים. וסוחרים שביעית. אומר רבי שמעון בתחלה

היו קורין אותן אוספי שביעית. משרבו האגסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית. אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין להן אומנות אלא הוא. אבל יש להן אומנות שלא הוא. פשרין:

ד' ואלה הקרובים. (אביו). ואחיו. ואחי אביו. ואחי אמו. ובעל אחותו. ובעל אחות אביו. ובעל אחות אמו. ובעל אמו. וחמיו. וגיסו. הן ובניהן וחתניהן. וחורגו לבדו. אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבא. אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו. וכל הראוי לירשו. וכל הקרוב לו באותה שעה. היתה קרוב ונתרחק (הרי זה) פשר. רבי יהודה אומר אפילו מתה בתו. ויש לו בנים ממנה. הרי זה קרוב:

ה' האוהב והשונא. אוהב זה ששבינו. שונא כל שלא דבר עמו שלשה ימים באיבה. אמרו לו לא נחשדו ישראל על כך:

י' כיצד בודקים את העדים. היו מכניסין אותן. ומאמרים עליהן. ומוציאין את כל האדם לחוץ. ומשירין את הגדול שבהן. ואומרים לו אומר. היאך אתה יודע שזה חייב לזה. אם אמר. הוא אמר לי שאני חייב לו. איש פלוני אמר לי. שהוא חייב לו. לא אמר כלום. עד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז. ואחר כך מכניסין את השני. ובודקין אותו. אם נמצאו דבריהן מכונין. נושאין ונותנים בדבר. שנים אומרים זכאי. ואחד אומר חייב. זכאי שנים

אומרים חֵיב. ואֶחָד אומר זָכַאי. חֵיב. אֶחָד אומר זָכַאי
ואֶחָד אומר חֵיב. ואֶפִּילוּ שְׁנַיִם מְזַכִּין. אוּ מְחַיִּבִין. ואֶחָד
אומר אֵינִי יוֹדֵעַ. יוֹסִיפוּ הַדֵּינִין:

י גָּמְרוּ אֶת הַדִּבְרִי. הֵיוּ מְכַנְסִין אוֹתָן. הַגְדוֹל שֶׁבַּדֵּינִים
אומר. אִישׁ פְּלוֹנִי אֶתָּה זָכַאי. אִישׁ פְּלוֹנִי אֶתָּה חֵיב. וּמִנֵּן
לְכַשְׂיָצָא אֶחָד מִן הַדֵּינִים. לֹא יֹאמֶר אֲנִי מְזַכֶּה וְחַבִּירִי
מְחַיִּבִים. אֲבָל מָה אַעֲשֶׂה שְׁחַבִּירִי רָבוּ עָלַי. עַל זֶה נֹאמֶר
(לֹא תִלְךָ רָכִיל בְּעַמֶּךָ. וְאוֹמֵר) הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד:

ח כָּל זְמַן שֶׁמָּבִיא רֵאָיָה סוֹתֵר אֶת הַדִּין. אָמְרוּ לוֹ כָּל
רְאוּיֹת שְׂיֵשׁ לָךְ הֵבֵא מִכָּאן עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. הֵבֵא בְּתוֹךְ
שְׁלֹשִׁים יוֹם סוֹתֵר. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינוֹ סוֹתֵר. אָמַר
רַבִּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מָה יַעֲשֶׂה זֶה שְׁלֹא מֵצֵא בְּתוֹךְ
שְׁלֹשִׁים. וּמֵצֵא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אָמְרוּ לוֹ הֵבֵא עֵדִים. וְאָמַר
אֵין לִי עֵדִים. אָמְרוּ הֵבֵא רֵאָיָה וְאָמַר אֵין לִי רֵאָיָה וּלְאַחַר
זְמַן מֵצֵא רֵאָיָה. וּמֵצֵא עֵדִים. הֲרִי זֶה אֵינוֹ כָּלוּם. אָמַר
רַבִּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מָה יַעֲשֶׂה זֶה שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ
שְׂיֵשׁ לוֹ עֵדִים וּמֵצֵא עֵדִים. לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שְׂיֵשׁ לוֹ רֵאָיָה
וּמֵצֵא רֵאָיָה. (אָמְרוּ לוֹ הֵבֵא עֵדִים. אָמַר אֵין לִי עֵדִים.
הֵבֵא רֵאָיָה וְאָמַר אֵין לִי רֵאָיָה.) רָאָה שֶׁמִּתְחַיֵּב בַּדִּין.
אָמַר קָרְבוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וְהַעֲדוּנִי. אוּ שֶׁהוֹצִיא רֵאָיָה מִתּוֹךְ
אֶפְנֵדְתּוּ. הֲרִי זֶה אֵינוֹ כָּלוּם:

פרק ד

אֶחָד דִּינֵי מְמוֹנוֹת. וְאֶחָד דִּינֵי נִפְשׁוֹת. בְּדִרְיָשָׁה
 וּבַחֲקִירָה. שֶׁנֶּאֱמַר מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם. מֵה
 בֵּין דִּינֵי מְמוֹנוֹת לְדִינֵי נִפְשׁוֹת. דִּינֵי מְמוֹנוֹת בְּשִׁלְשָׁה.
 וְדִינֵי נִפְשׁוֹת בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת. פּוֹתֶחֱחִין
 בֵּין לְזָכוֹת בֵּין לְחוֹבָה. וְדִינֵי נִפְשׁוֹת פּוֹתֶחֱחִין לְזָכוֹת. וְאֵין
 פּוֹתֶחֱחִין לְחוֹבָה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת מְטִין עַל פִּי אֶחָד. בֵּין לְזָכוֹת
 בֵּין לְחוֹבָה. וְדִינֵי נִפְשׁוֹת מְטִין עַל פִּי אֶחָד לְזָכוֹת. וְעַל
 פִּי שְׁנַיִם לְחוֹבָה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת מַחְזִירִין בֵּין לְזָכוֹת בֵּין
 לְחוֹבָה. וְדִינֵי נִפְשׁוֹת מַחְזִירִין לְזָכוֹת. וְאֵין מַחְזִירִין לְחוֹבָה.
 דִּינֵי מְמוֹנוֹת הֵכֵל מְלַמְּדִין זָכוֹת וְחוֹבָה. דִּינֵי נִפְשׁוֹת הֵכֵל
 מְלַמְּדִין זָכוֹת. וְאֵין הֵכֵל מְלַמְּדִין חוֹבָה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת
 הֵמְלִימָה חוֹבָה מְלַמְּד זָכוֹת. וְהֵמְלִימָה זָכוֹת מְלַמְּד חוֹבָה.
 דִּינֵי נִפְשׁוֹת הֵמְלִימָה חוֹבָה מְלַמְּד זָכוֹת. אֲבָל הֵמְלִימָה
 זָכוֹת אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזּוֹר וּלְלַמְּד חוֹבָה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת דִּנְיָן
 בְּיוֹם וְגוֹמְרִין בְּלֵילָה. דִּינֵי נִפְשׁוֹת דִּנְיָן בְּיוֹם וְגוֹמְרִין בְּיוֹם.
 דִּינֵי מְמוֹנוֹת גּוֹמְרִין בּוֹ בְּיוֹם. בֵּין לְזָכוֹת בֵּין לְחוֹבָה. דִּינֵי
 נִפְשׁוֹת גּוֹמְרִין בּוֹ בְּיוֹם לְזָכוֹת. וּבְיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו לְחוֹבָה.
 לְפִכֵּךְ אֵין דִּנְיָן לֹא בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב:

ב דִּינֵי הַטְּמְאוֹת וְהַטְּהָרוֹת מִתְּחִילִין מִן הַגָּדוֹל. דִּינֵי נִפְשׁוֹת
 מִתְּחִילִין מִן הַצָּד. הֵכֵל כְּשֶׁרִין לְדוֹן דִּינֵי מְמוֹנוֹת. וְאֵין הֵכֵל
 כְּשֶׁרִין לְדוֹן דִּינֵי נִפְשׁוֹת. אֲלֵא כִּהְנִים לוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים.
 הַמְּשִׁיאִין לְכַהֲנָה:

ג סנהדרין היתה כחצי גרן עגולה. כדי שיהו רואין זה את זה. ושני סופרי הדינין עומדין לפניהן. אחד מימין ואחד משמאל. וכותבין דברי המזכין ודברי המחיבין. רבי יהודה אומר שלשה. אחד כותב דברי המזכים. ואחד כותב דברי המחיבים. והשלישי כותב דברי המזכין ודברי המחיבין:

ד ושלש שורות של תלמידי חכמים יושבים לפניהם. כל אחד ואחד מכיר את מקומו. היו צריכים לסמוך סומכין מן הראשונה. אחד מן השניה בא לו לראשונה. ואחד מן השלישית בא לו לשניה. ובוררין להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית. ולא היה יושב במקומו של ראשון. אלא יושב במקום הראוי לו:

ה כיצד מאימין אל העדים. על עדי נפשות. היו מכניסין אותן ומאימין עליהם. שמא תאמרו מאומד ומשמועה. עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמענו. או שמא אי אתם יודעין. שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה. הווי יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות. דיני ממונות. אדם נותן ממון ומתכפר לו. דיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוין בו. עד סוף העולם. שכן מצינו בקין שהרג את אחיו. נאמר בו קול דמי אחיך צועקים. אינו אומר דם אחיך. אלא דמי אחיך. דמו ודם זרעיותיו. דבר אחר דמי אחיך. שהיה דמו משלך על העצים ועל האבנים. לפיכך נברא אדם יחידי. ללמדך שכל המאבד נפש אחת

מִיִּשְׂרָאֵל. מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כָּאֵלּוּ אֵבֶד עוֹלָם מָלֵא.
 וְכָל הַמִּקְיִים נָפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל. מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב
 כָּאֵלּוּ קַיִם עוֹלָם מָלֵא. וּמִפְּנֵי שְׁלוֹם הַבְּרִיּוֹת שֶׁלֹּא יֵאמָר
 אָדָם לַחֲבִירוֹ. אָבֹא גָדוֹל מֵאֲבִיד. וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶפִּיקוֹרוֹסִים
 אוֹמְרִים. הִרְבָּה רְשׁוּיֹת בְּשָׁמַיִם. וְלִהְיֶיד גְּדוֹלָתוֹ שֶׁל
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁאָדָם טוֹבֵעַ כְּמָה מְטַבְּעוֹת בַּחוּתָם
 אֶחָד. וְכֵלֶן דּוֹמִין זֶה לָזֶה. וּמִלֵּךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא טֹבֵעַ כָּל אָדָם בַּחוּתָמוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאִין
 אֶחָד מֵהֶן דּוֹמָה לַחֲבִירוֹ. לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיֵּב לוֹמַר
 בְּשִׁבְלִי גִבְרָא הָעוֹלָם. וְשִׁמָּא תֵּאמְרוּ מָה לָּנוּ וְלַצָּרָה
 הַזֹּאת. וְהֵלֵא כִּבְר נֶאֱמַר וְהוּא עַד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם
 לֹא יֵגִיד וְגוֹמֵר. וְשִׁמָּא תֵּאמְרוּ מָה לָּנוּ לַחוּב בְּדָמוֹ שֶׁל זֶה.
 וְהֵלֵא כִּבְר נֶאֱמַר בְּאִבּוֹד רְשָׁעִים רָנָה:

פרק ה

הָיוּ בּוֹדְקִין אוֹתָן בְּשִׁבְעַת חֻקִּירוֹת. בְּאִיזוֹ שָׁבוּעַ. בְּאִיזוֹ
 שָׁנָה. בְּאִיזָה חֹדֶשׁ. בְּכַמָּה בַּחֹדֶשׁ. בְּאִיזָה יוֹם. בְּאִיזוֹ
 שָׁעָה. בְּאִיזָה מְקוֹם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר בְּאִיזָה יוֹם. בְּאִיזוֹ
 שָׁעָה. בְּאִיזָה מְקוֹם מִכִּירִין אֵתָם אוֹתוֹ. הַתְּרִיתָם בּוֹ.
 הָעוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים. אֵת מִי עֲבַד. וּבְכַמָּה עֲבַד:

^ב כָּל הַמִּרְבָּה בַּבְּדִיקוֹת הָרִי זֶה מְשַׁבַּח. מַעֲשֶׂה וּבְדָק בֵּין
 זָכָאִי בְּעֶצְקֵי תַּאֲנִים. וּמָה בֵּין חֻקִּירוֹת לַבְּדִיקוֹת. חֻקִּירוֹת.
 אֶחָד אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ. עֲדוּתָן בְּטִלָּה. בְּדִיקוֹת אֶחָד אוֹמֵר

אֵינִי יוֹדֵעַ. וְאֶפִּילוּ שְׁנַיִם אוֹמְרִים אֵין אָנוּ יוֹדְעִין. עֵדוּתָן קִיָּמָת. אֶחָד חֲקִירוֹת וְאֶחָד בְּדִיקוֹת. בְּזִמְנָן שְׂמִיכָחִישִׁין זֶה אֶת זֶה. עֵדוּתָן בְּטָלָה:

^ג אֶחָד אוֹמֵר בְּשָׁנִים בַּחֲדָשׁ. וְאֶחָד אוֹמֵר בְּשָׁלֹשׁ בַּחֲדָשׁ. עֵדוּתָן קִיָּמָת. שְׁזֶה יוֹדֵעַ בְּעֶבְרוֹ שֶׁל חֲדָשׁ. וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּעֶבְרוֹ שֶׁל חֲדָשׁ. אֶחָד אוֹמֵר בְּשָׁלֹשׁ. וְאֶחָד אוֹמֵר בַּחֲמִשָּׁה. עֵדוּתָן בְּטָלָה. אֶחָד אוֹמֵר בְּשֵׁתִי שְׁעוֹת. וְאֶחָד אוֹמֵר בְּשָׁלֹשׁ שְׁעוֹת. עֵדוּתָן קִיָּמָת. אֶחָד אוֹמֵר בְּשָׁלֹשׁ. וְאֶחָד אוֹמֵר בַּחֲמִשָּׁה. עֵדוּתָן בְּטָלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר קִיָּמָת. אֶחָד אוֹמֵר בַּחֲמִשָּׁה. וְאֶחָד אוֹמֵר בְּשֵׁבַע. עֵדוּתָן בְּטָלָה. שְׁבַחֲמִשׁ חֲמָה בַּמִּזְרָח. וּבְשֵׁבַע חֲמָה בַּמַּעֲרָב:

^ד וְאַחֲרֵי כֵן מְכַנְּסִים אֶת הַשְּׁנֵי. וּבּוֹדְקִין אוֹתוֹ. אִם נִמְצָאוּ דְבָרֵיהֶם מְכּוּנִין. פּוֹתְחִין בְּזָכוֹת. אָמַר אֶחָד מִן הָעֵדִים. יֵשׁ לִי לִלְמַד עָלָיו זָכוֹת. אוֹ אֶחָד מִן הַתְּלָמִידִים. יֵשׁ לִי לִלְמַד עָלָיו חוֹבָה. מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ. אָמַר אֶחָד מִן הַתְּלָמִידִים. יֵשׁ לִי לִלְמַד עָלָיו זָכוֹת. מַעְלִין אוֹתוֹ וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בֵּינֵיהֶם. וְלֹא הָיָה יוֹרֵד מִשָּׁם כָּל הַיּוֹם כְּלוּ. אִם יֵשׁ מִמֶּשׁ בְּדַבְּרוֹ שׁוֹמֵעִין לוֹ. וְאֶפִּילוּ הוּא אוֹמֵר יֵשׁ לִי לִלְמַד עַל עֲצָמֵי זָכוֹת. שׁוֹמֵעִין לוֹ. וּבִלְבָד שִׁיְהֵא מִמֶּשׁ בְּדַבְּרוֹ:

^ה אִם נִמְצָאוּ לוֹ זָכוֹת פְּטָרוֹהוּ. וְאִם לֹא מַעְבִּירִין דִּינוֹ לְמַחֲרֵי. (הָיוּ) מַזְדִּיקִין זִוְגוֹת (זִוְגוֹת) וּמִמַּעֲטִין בְּמֵאֶכְלִי. וְלֹא הָיוּ שׁוֹתִין יַיִן כָּל הַיּוֹם. וְנוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּדַבָּר כָּל

הלילה. ולמחרת משכימין ובאין לבית דין. המזכה אומר
 אני מזכה. ומזכה אני במקומי. וחמחייב אומר אני מחייב.
 ומחייב אני במקומי. המלמד חובה. מלמד זכות. אבל
 המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה. אם טעו
 בדבר. שני סופרי הדינין מזכירין אותן. אם מצאו לו זכות
 פטרוהו. ואם לאו עומדים למנין. שנים עשר מזכין ואחד
 עשר מחייבין. וזכאי. שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין.
 ואפילו אחד עשר מזכין ואחד עשר מחייבין. ואחד אומר
 איני יודע. ואפילו עשרים ושנים מזכין. או מחייבין. ואחד
 אומר איני יודע. יוסיפו הדינין. עד כמה מוסיפין שנים
 שנים. עד שבעים ואחד. שלשים וששה מזכין ושלשים
 וחמשה מחייבין. וזכאי. שלשים וששה מחייבין. ושלשים
 וחמשה מזכין. דנין אלו כנגד אלו. עד שיראה אחד מן
 המחייבין. דברי המזכין:

פרק ו

נגמר הדין מוציאין אותו לסקלו. בית הסקילה הִיא
 חוץ לבית דין. שנאמר הוצא את המקלל. אחד
 עומד על פתח בית דין. והסודרין בידו. ואדם אחר רוכב
 הסוס רחוק ממנו. כדי שיהא רואהו. אומר אחד יש לי
 ללמד עליו זכות. הלה מניף בסודרין. והסוס רץ ומעמידו.
 ואפילו הוא אומר יש לי ללמד על עצמי זכות. מחזירין
 אותו. אפילו ארבע וחמשה פעמים. ובלבד שיהא ממש

בְּדַבְּרֵיהֶם מֵצֵאוּ לוֹ זְכוֹת פְּטָרוֹהוּ. וְאִם לֹא יוֹצֵא לְסֶקֶל.
וְכִרְזוּ יוֹצֵא לְפָנָיו אִישׁ פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי יוֹצֵא לְסֶקֶל. עַל
שֶׁעָבַר עֲבִירָה פְּלוֹנִית. וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִיו. כָּל מִי שִׁיּוּדַע
לוֹ זְכוֹת יָבֹא וְלִלְמַד עָלָיו:

^ב הִיא רְחוֹק מִבֵּית הַסֵּקִילָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אוֹמְרִים לוֹ
הַתּוֹדָה שְׁכֵן דֶּרֶךְ כָּל הַמוֹמְתִין מִתּוֹדִין. שְׂכַל הַמִּתּוֹדָה יֵשׁ
לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁכֵן מְצִינוּ בְּעֶכְשָׁן שֶׁאָמַר לוֹ יְהוֹשֻׁעַ.
בְּנֵי שָׁם נָא כְבוֹד לַיְי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן לוֹ תּוֹדָה. וַיַּעַן עָכָן
אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר. אֲמָנָה אֲנֹכִי חֲטָאתִי לַיְי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
וְכִזְזַתִּי וְגוֹמֵר. וּמִנֵּן שְׂכָפָר לוֹ וְדוּיּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ
מָה עֲכָרְתֶּנוּ. יַעֲכָרְךָ יי בַּיּוֹם הַזֶּה. הַיּוֹם הַזֶּה אַתָּה עֹכּוֹר.
וְאִי אַתָּה עֹכּוֹר לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַתּוֹדוֹת.
אוֹמְרִים לוֹ אֲמֹר תְּהֵא מִיתְּתִי כִפָּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הִיא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְזַמֵּם אוֹמֵר תְּהֵא
מִיתְּתִי כִפָּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי. חוּץ מִעוֹן זֶה. אָמְרוּ לוֹ אִם
כֵּן יִהְיוּ כָּל אָדָם אוֹמְרִים כֵּךְ. כִּדִּי לְנִקּוֹת אֶת עֲצָמָן:

^ג הִיא רְחוֹק מִבֵּית הַסֵּקִילָה אַרְבַּע אַמּוֹת. מִפְּשִׁיטִין אוֹתוֹ
אֶת בִּגְדָיו. הָאִישׁ מְכַסִּין אוֹתוֹ מִלְּפָנָיו. וְהָאִשָּׁה מִלְּפָנֶיהָ
וּמֵאַחֲרֶיהָ. דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אִישׁ נִסְקָל
עָרוֹם. וְאִין הָאִשָּׁה נִסְקָלָת עָרוֹמָה:

^ד בֵּית הַסֵּקִילָה הִיא גְבוּהָ שְׁתֵּי קוֹמוֹת. אֶחָד מִן הָעֵדִים
דוֹחֵפוּ עַל מִתְּנֵיו. נֶהֱפֹךְ עַל לְבֹו הוֹפְכוּ עַל מִתְּנֵיו. אִם מֵת

(בה) יָצָא וְאִם לֹא הִשְׁנִי נוֹטֵל אֶת הָאֶבֶן וְנוֹתְנָה עַל לְבוֹ. אִם מֵת בָּהּ יָצָא וְאִם לֹא. רְגִימָתוֹ בְּכָל יִשְׂרָאֵל. שְׁנָאֵמַר יָד הָעֲדִים תְּהִיָּה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ וְיָד כָּל הָעָם בְּאַחֲרוֹנָה. כָּל הַנִּסְקָלִין נִתְּלִין דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינּוּ נִתְּלָה אֶלָּא הַמְּגִדִּי. וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים. הָאִישׁ תּוֹלִים אוֹתוֹ פָּנָיו כְּלָפֵי הָעָם. וְהָאִשָּׁה פָּנֶיהָ כְּלָפֵי הָעֵץ. דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים הָאִישׁ נִתְּלָה. וְאִין הָאִשָּׁה נִתְּלִית. אָמַר לָהֶן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהֵלֵא שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטָח תָּלָה (נָשִׁים) בְּאַשְׁקָלוֹן. אָמְרוּ לוֹ שְׁמוֹנִים נָשִׁים תָּלָה. וְאִין דָּנִים שְׁנַיִם בְּיוֹם אֶחָד. כִּי־צַד תּוֹלִין אוֹתוֹ. מְשַׁקְעִין אֶת הַקּוֹרָה בְּאַרְצָ. וְהָעֵץ יוֹצֵא (מִמֶּנָּה). וּמִקִּיף שְׁתֵּי יָדָיו זֶה עַל גֵּב זֶה וְתוֹלָה אוֹתוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר הַקּוֹרָה מְטָה עַל הַכֶּתֶל וְתוֹלָה אוֹתוֹ. כְּדֶרֶךְ שֶׁהַטְּבָחִין עוֹשִׂין. וּמִתִּירִין אוֹתוֹ מִיָּד. וְאִם לֹן עוֹבֵר עָלָיו בְּלֹא תַעֲשֶׂה. שְׁנָאֵמַר לֹא תִלִּין גְּבֻלָּתוֹ עַל הָעֵץ. כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בְּיוֹם הַהוּא כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תִּלּוּי וְגוֹמֵר. כְּלוֹמֵר מִפְּנֵי מָה זֶה תִּלּוּי מִפְּנֵי שֶׁבִירָךְ אֶת הַשֵּׁם. וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְּהִלָּל:

ה' אָמַר רַבִּי מֵאִיר בְּשַׁעָה שְׁאָדָם מִצְטָעֵר שְׂכִינָה. מֵהַלְשׁוֹן אוֹמְרָת. (כִּבְ"י כּוֹל) קָלְנִי מֵרֵאשִׁי. קָלְנִי מִזְרוּעֵי. אִם כִּבְ"י כּוֹל הַמָּקוֹם מִצְטָעֵר עַל דָּמָם שֶׁל רָשָׁעִים שְׁנִשְׁפָּךְ. קָל וְחִמֵּר עַל דָּמָם שֶׁל צַדִּיקִים. וְלֹא זֶה בְּלִבְד. אֶלָּא כָּל הַמִּלִּין אֶת מֵתוֹ. עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הֵלִינוּ לְכַבּוֹדוֹ לְהַבִּיא לוֹ אֶרֶז וְתַכְרִיכִים. אֵינּוּ עוֹבֵר עָלָיו. וְלֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתוֹ

בְּקִבְרוֹת אָבוֹתָיו אֵלָּא שְׁנֵי בְּתֵי קִבְרוֹת הָיוּ מִתְקַנְיָן לְבֵית
דִּין אֶחָד לְנִסְקָלִין וְלַנְּשָׂרְפִין וְאֶחָד לְנִהְרְגִין וְלַנְּחַנְקִין:

^י וְנִתְעַבַּל הַבֶּשֶׂר מִלְקָטִין אֶת הָעֲצָמוֹת וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ
בְּמִקְוָמָן וְהַקְרוּבִים בָּאִים וְשׂוֹאֲלִין בְּשָׁלוֹם הַדִּינִים
וּבְשָׁלוֹם הָעֵדִים כְּלוֹמַר דְּעוּ שְׂאִין בְּלִבָּנוּ עֲלֵיכֶם כְּלוֹם
שְׂדִין אֶמֶת דִּנְתֶּם וְלֹא הָיוּ מִתְאַבְּלִים אֲבָל אוֹנְנִין שְׂאִין
אֲנִינוֹת אֵלָּא בַּלֵּב:

פרק ז

אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין סְקִילָה שְׂרִיפָה הָרֶג
וְחֻנֵּק רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר שְׂרִיפָה סְקִילָה חֻנֵּק
וְהָרֶג זֶה מִצְוֹת הַנִּסְקָלִים:

^ב מִצְוֹת הַנְּשָׂרְפִין הָיוּ מְשַׁקְעִין אוֹתוֹ בְּזָבֵל עַד אַרְבָּבוֹתָיו
וְנוֹתְנִים סוֹדֵר קָשָׁה לְתוֹךְ הָרֶכֶה וְכוּרֵךְ עַל צִוָּאָרוֹ זֶה
מוֹשֵׁךְ אֲצִלוֹ וְזֶה מוֹשֵׁךְ אֲצִלוֹ עַד שְׁפוֹתַיִךְ אֶת פִּי
וּמִדְּלִיק אֶת הַפְּתִילָה וְזוֹרְקָה לְתוֹךְ פִּי וְיוֹרֶדֶת לְתוֹךְ
מַעֲיוֹ וְחוֹמֶרֶת אֶת בְּנֵי מַעֲיוֹ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִף הוּא
אִם מֵת בְּיָדָם לֹא הָיוּ מְקַיְמִין בּוֹ (מִצְוֹת) שְׂרִיפָה אֵלָּא
פּוֹתֶחִין אֶת פִּי בַּצֵּבֶת שְׁלֹא בְּטוֹבָתוֹ וּמִדְּלִיק הַפְּתִילָה
וְזוֹרְקָה לְתוֹךְ פִּי וְיוֹרֶדֶת לְתוֹךְ מַעֲיוֹ וְחוֹמֶרֶת אֶת בְּנֵי
מַעֲיוֹ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן צְדוֹק מַעֲשֶׂה בְּבֵת כֹּהֵן אַחַת
שִׁנְתָּהּ וְהִקִּיפוּהָ חֲבִילֵי זְמוּרוֹת וּשְׂרָפוּהָ אָמְרוּ לוֹ מִפְּנֵי
שְׁלֹא הָיָה בֵּית דִּין שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה בְּקִי:

א מִצֹּת הַנֶּהֱרָגִין הָיוּ מִתִּזְיוֹן אֶת רֹאשׁוֹ בְּסִיף. כְּרִדָּךְ
שֶׁהַמְּלָכוֹת עוֹשֶׂה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר נוֹוֶל הוּא (זֶה) אֵלֶּא
מִנִּיחִין אֶת רֹאשׁוֹ עַל הַסֵּדֶן וְקוֹצֵת בְּקוֹפִיץ. אָמְרוּ לוֹ אֵין
מִיָּתָה מִנּוּלָת מִזֹּו. מִצֹּת הַנֶּהֱנָקִין הָיוּ מְשַׁקְעִין אוֹתוֹ בְּזָבֵל
עַד אֲרַבְבוּתָיו. וְנוֹתְנִים סוּדֵר קָשָׁה לְתוֹךְ הָרֶפֶה. וְכוּרָךְ
עַל צִוָּאָרוֹ. זֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ וְזֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ. עַד שֶׁנִּפְשׁוּ
יוֹצֵאָה:

ד אֵלוֹ הֵן הַנִּסְקָלִין. הֵבֵא עַל הָאֵם. וְעַל אִשָּׁת הָאָב.
וְעַל הַכֶּלֶה. וְעַל הַזְכוּר. וְעַל הַבְּהֵמָה. וְהָאִשָּׁה הַמְּבִיאָה
אֶת הַבְּהֵמָה. וְהַמְּגֵדִף. וְהָעוֹבֵד עֲבוּדַת אֱלִילִים. וְהַנּוֹתֵן
מִזְרָעוֹ לַמֶּלֶךְ. וְבַעַל אוֹב וַיִּדְּעוּנִי. וְהַמְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת.
וְהַמְּקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ. וְהֵבֵא עַל נַעֲרָה הַמְּאוֹרָסָה. הַמְּסִית
וְהַמְּדִיחַ. וְהַמְּכַשֵּׁף. וְבֵן סוֹרֵר וּמוֹרֵה. הֵבֵא עַל הָאֵם. חֵיב
עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵם. וּמִשּׁוּם אִשָּׁת אָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
אֵינוֹ חֵיב. אֵלֶּא מִשּׁוּם הָאֵם בְּלֶבֶד. הֵבֵא עַל אִשָּׁת אָב.
חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אִשָּׁת אָב. וּמִשּׁוּם אִשָּׁת אִישׁ. בֵּין בְּחַי
אָבִיו. בֵּין לְאַחַר מִיתַת אָבִיו. בֵּין מִן הָאִירוּסִין בֵּין מִן
הַנִּשְׁוֹאִין. הֵבֵא עַל כֻּלָּתוֹ. חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כֻּלָּתוֹ. וּמִשּׁוּם
אִשָּׁת אִישׁ. בֵּין בְּחַי בְּנוֹ. בֵּין לְאַחַר מִיתַת בְּנוֹ. בֵּין מִן
הָאִירוּסִין. בֵּין מִן הַנִּשְׁוֹאִין. הֵבֵא עַל הַזְכוּר וְעַל הַבְּהֵמָה.
וְהָאִשָּׁה הַמְּבִיאָה אֶת הַבְּהֵמָה. אִם אָדָם חָטָא. בְּהֵמָה מֵה
חֲטָאָה. אֵלֶּא לְפִי שְׂבָאָה לְאָדָם תִּקְלָה עַל יָדָהּ. לְפִיכָךְ

אמר הכתוב תסקל. דבר אחר שלא תהא בהמה עוברת בשוק. ויאמרו. זו היא שנסקל פלוני על ידה:

ה' המגדף אינו חייב עד שיפרש השם. אמר רבי יהושע בן קרחה בכל יום דגין את העדים בכנוי. יכה יוסי את יוסי. נגמר הדין לא היו הורגים בכנוי. אלא מוציאים כל אדם לחוץ. ושואלים את הגדול שבהן. ואומרים לו אמור. מה ששמעת בפירוש. והוא אומר. והדיגין עומדין על רגליהן. וקורעין ולא מאחין. והשני אומר אף אני כמוהו. והשלישי אומר אף אני כמוהו:

י' העובד עבודת אלילים. אחד העובד. ואחד הזובח. ואחד המקטר. ואחד המנסך. ואחד המשתחוה. ואחד המקבלו עליו לאלוה. והאומר לו אלי אתה. אבל המגפף והמנשק. והמכבד והמרביץ. והמרחיץ. הסך. והמלביש. והמגעיל. עובר בלא תעשה. הנזדר בשמו. והמקים בשמו. עובר בלא תעשה. הפוער עצמו לבעל פעור. זו היא עבודתו. הזורק אבן למרקוליס. זו היא עבודתו:

י' הנותן מזרעו למלך. אינו חייב עד שימסור למלך. ויעביר באש. מסר למלך. ולא העביר באש. העביר באש. ולא מסר למלך. אינו חייב עד שימסור למלך. ויעביר באש. בעל אוב. זה פיתום המדבר משחיו. וידעוני. זה המדבר בפיו. הרי אלו בסקילה. והנשאל בהם באזהרה:

ה' המחלל את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. והמקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם. קללם בכנוי רבי מאיר מחייב. וחכמים פוטרין:

ט' הבא על נערה המאורסה. אינו חייב עד שתהא נערה. בתולה מאורסה. והיא בבית אביה. באו עליה שנים. הראשון בסקילה. והשני בחנק:

י' המסית. זה הדיוט המסת את ההדיוט. אמר לו יש יראה במקום פלוני. כך אוכלת כך שותה. כך מטיבה כך מריעה. כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהן חוץ מזו. אמר לשנים והם עדין. מביאין אותו לבית דין. וסוקלין אותו. אמר לאחד. הוא אומר יש לי חברים. רוצים בכך. אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם. מכמינין לו עדים אחורי הגדר. והוא אומר לו. אמור מה שאמרת לי ביחוד. והלה אומר לו. והוא אומר לו. היאך נניח את אלהינו שבשמים. ונלך ונעבוד עצים ואבנים. אם חזר בו (הרי זה) מוטב. ואם אמר כך היא חובתנו. וכך יפה לנו. העומדים מאחורי הגדר. מביאין אותו לבית דין. וסוקלין אותו. האומר אעבוד. אלה. ואעבוד. גלך ונעבוד. אֶזְבַּח. אֶלֶךְ וְאֶזְבַּח. גִּלְךְ וְאֶקְטִיר. אֶלֶךְ וְאֶקְטִיר. גִּלְךְ וְנִקְטִיר. אֶנְסֶךְ. אֶלֶךְ וְאֶנְסֶךְ. גִּלְךְ וְנִנְסֶךְ. אֶשְׁתַּחֲוֶה. אֶלֶךְ וְאֶשְׁתַּחֲוֶה. גִּלְךְ וְנִשְׁתַּחֲוֶה. המדיח. זה האומר גלך ונעבוד עבודת אלילים:

י" המכשף. העושה מעשה חייב. ולא האוחז את העינים.
 רבי עקיבא אומר משום רבי יהושע. שנים לוקטין
 קשואין. אחד לוקט פטור. ואחד לוקט חייב. העושה
 מעשה חייב. האוחז את העינים פטור:

יום טז

פרק ח

בן סורר ומורה. מאימתי נעשה בן סורר ומורה. משיביא
 שתי שערות. ועד שיקיף זקן התחתון. ולא העליון.
 אלא שדברו חכמים בלשון נקיה. שנאמר כי יהיה לאיש
 בן. בן ולא בת. בן ולא איש. קטן פטור. שלא בא לכלל
 מצות:

ב מאימתי חייב משיאכל טרטימר בשר. וישתה חצי לוג
 יין האיטלקי. רבי יוסי אומר מנה בשר ולוג יין. אכל
 בחבורת מצוה. אכל בעבור החדש. אכל מעשר שני
 בירושלים. אכל גבלות וטרפות שקצים ורמשים. (אכל
 טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו. ומעשר שני
 והקדש שלא נפדו.) אכל דבר שהוא מצוה. ודבר שהוא
 עבירה. אכל כל מאכל. ולא אכל בשר. שתה כל משקה
 ולא שתה יין. אינו נעשה בן סורר ומורה. עד שיאכל
 בשר וישתה יין. שנאמר זולל וסובא. ואף על פי שאין
 ראיה לדבר. זכר לדבר. שנאמר אל תהי בסובאי יין
 בזוללי בשר למו:

^א גָּנַב מִשָּׁל אָבִיו וְאָכַל בְּרִשּׁוֹת אָבִיו. מִשָּׁל אֲחֵרִים וְאָכַל בְּרִשּׁוֹת אָבִיו. אֵינוֹ נֶעְשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. עַד שִׁיִּגְנוֹב מִשָּׁל אָבִיו וְיֹאכַל בְּרִשּׁוֹת אֲחֵרִים. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שִׁיִּגְנוֹב מִשָּׁל אָבִיו וּמִשָּׁל אִמּוֹ:

^ד הָיָה אָבִיו רוֹצֵה וְאִמּוֹ אֵינָה רוֹצֵה. אָבִיו אֵינוֹ רוֹצֵה וְאִמּוֹ רוֹצֵה. אֵינוֹ נֶעְשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. עַד שֶׁיְהִי שְׂנֵיהֶם רוֹצִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם לֹא הָיְתָה אִמּוֹ רְאוּיָה לְאָבִיו. אֵינוֹ נֶעְשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. הָיָה אֶחָד מֵהֶם גָּדָם אוֹ חֲגֹר. אוֹ אֵלִים. אוֹ סוּמָא. אוֹ חֲרֹשׁ. אֵינוֹ נֶעְשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. שְׁנַאֲמַר וְתַפְּשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ. וְלֹא גִדְמִין. וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ וְלֹא חֲגָרִין. וְאָמְרוּ וְלֹא אֱלָמִין. בָּנֵנוּ זֶה וְלֹא סוּמִין. אֵינָנוּ שׁוֹמְעִים בְּקוֹלָנוּ וְלֹא חֲרָשִׁין. מַתְרִין בּוֹ בַּפִּי שְׁלֹשָׁה. וּמִלְקִין אוֹתוֹ. חֲזֹר וְקִלְקַל גְּדוֹן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. וְאֵינוֹ נִסְקָל. עַד שֶׁיְהִי שֵׁם שְׁלֹשָׁה הָרָאשׁוֹנִים. שְׁנַאֲמַר בָּנֵנוּ זֶה. זֶהוּ שְׁלֵקָה בַּפְּנִיכֶם. בָּרַח עַד שֶׁלֹא נִגְמַר דִּינוֹ. וְאַחֵר כֶּךָ הַקִּיף זָקֵן הַתַּחְתּוֹן פְּטוֹר. וְאִם מִשְׁנֵגְמַר דִּינוֹ בָּרַח. וְאַחֵר כֶּךָ הַקִּיף זָקֵן הַתַּחְתּוֹן. חֵיב:

^ה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה גְּדוֹן עַל שֵׁם סוּפוֹ. אֲמָרָה תוֹרָה יָמוֹת זָכָאִי. וְאֵל יָמוֹת חֵיב. שְׁמִיתָתָן שֶׁל רִשְׁעִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם. וְלִצְדִּיקִים רָע לָהֶן וְרָע לְעוֹלָם. יֵין וְשִׁינָה לְרִשְׁעִים. הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם. וְלִצְדִּיקִים רָע לָהֶן וְרָע לְעוֹלָם. פְּזוֹר לְרִשְׁעִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם. וְלִצְדִּיקִים רָע לָהֶן וְרָע לְעוֹלָם. כְּנוֹס לְרִשְׁעִים רָע לָהֶן וְלִצְדִּיקִים רָע לָהֶן וְרָע לְעוֹלָם.

וְרַע לְעוֹלָם. וְלִצְדִּיקִים הַנָּאָה לָהֶן וְהַנָּאָה לְעוֹלָם. שְׁקֵט
לְרַשָּׁעִים רַע לָהֶן וְרַע לְעוֹלָם. וְלִצְדִּיקִים הַנָּאָה לָהֶן וְהַנָּאָה
לְעוֹלָם:

י הָבֵא בַּמַּחֲתֶרֶת נִדּוֹן עַל שֵׁם סוֹפוֹ. הִיָּה בָּא בַּמַּחֲתֶרֶת.
וְשִׁבַּר אֶת הַחֲבִית. אִם יֵשׁ לוֹ דָּמִים חַיִּב. וְאִם אֵין לוֹ דָּמִים
פְּטוֹר:

י וְאֵלוֹ הֵן שְׁמֵצִילִין אוֹתָן בְּנִפְשָׁם. הַרּוֹדֵף אַחֵר חֲבִירוֹ
לְהַרְגּוֹ. וְאַחֵר הַזְּכוּר. וְאַחֵר הַנַּעֲרָה הַמְּאֻרְסָה. אֲבָל
הַרּוֹדֵף אַחֵר בַּהֲמָה. וְהַמַּחֲלֵל אֶת הַשֶּׁבֶת. וְהַעוֹבֵד עֲבוֹדַת
אֱלִילִים אֵין מַצִּילִין אוֹתָן בְּנִפְשָׁם:

פרק ט

וְאֵלוֹ הֵן הַנִּשְׁרָפִין. הָבֵא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ. וּבֵת כֹּהֵן
שֶׁזִּנְתָה. יֵשׁ בְּכָלֵל אִשָּׁה וּבִתָּהּ. בֵּתוֹ. וּבֵת בֵּתוֹ. וּבֵת
בְּנוֹ. וּבֵת אִשְׁתּוֹ. וּבֵת בָּתָהּ. וּבֵת בִּנְיָהּ. חֲמוֹתוֹ. וְאִם חֲמוֹתוֹ.
וְאִם חָמִיו. וְאֵלוֹ הֵן הַנֶּהָרְגִין. הַרוֹצֵחַ. וְאִנְשֵׁי עִיר הַנִּדְחָת.
רוֹצֵחַ שֶׁהִכָּה אֶת רֵעֵהוּ בְּאַבֶּן. אוֹ בְּבָרָזִל. וְכָבַשׁ עָלָיו לְתוֹךְ
הַמַּיִם. אוֹ לְתוֹךְ הָאוּר. וְאִינוּ יָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּמֵת חַיִּב.
דָּחֲפוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם. אוֹ לְתוֹךְ הָאוּר וְיָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּמֵת.
פְּטוֹר. שְׁסָה בּוֹ אֶת הַכֶּלֶב. שְׁסָה בּוֹ אֶת הַנֶּחֱשׁ פְּטוֹר.
הַשִּׁיד בּוֹ אֶת הַנֶּחֱשׁ. רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב. וְחַכָּמִים פּוֹטְרִין.
הַמִּכָּה אֶת חֲבִירוֹ. בֵּין בְּאַבֶּן אוֹ בְּאֶגְרוֹף. וְאִמְדוּהוּ לְמִיתָה.

והקל ממה שהיה. ולאחר מכאן הכביד ומת. חיבי. רבי
נחמיה אומר פטור. שרגלים לדבר:

^ב נתפון להרוג את הבהמה והרג את האדם. לנכרי והרג
את ישראל. לנפלים והרג בן קימא. פטור. נתפון להכותו
על מתניו. ולא היה בה כדי להמית על מתניו. והלכה לו
על לבו. והיה בה כדי להמית על לבו ומת. פטור. נתפון
להכותו על לבו. והיה בה כדי להמית על לבו. והלכה
לו על מתניו. ולא היה בה כדי להמית על מתניו ומת
פטור. נתפון להכות את הגדול. ולא היה בה כדי להמית
הגדול. והלכה לו על הקטן. והיה בה כדי להמית את
הקטן. ומת פטור. נתפון להכות את הקטן. והיה בה כדי
להמית את הקטן. והלכה לה על הגדול. ולא היה בה
כדי להמית את הגדול ומת פטור. אבל נתפון להכותו
על מתניו. והיה בה כדי להמית על מתניו. והלכה לה
על לבו ומת חיבי. נתפון להכות את הגדול. והיה בה כדי
להמית את הגדול. והלכה לה על הקטן ומת חיבי. רבי
שמעון אומר אפילו נתפון להרוג את זה. והרג את זה.
פטור:

^ג רוצח שנתערב באחרים. כלן פטורין. רבי יהודה אומר
כונסין אותם לכיפה. כל חיבי מיתות שנתערבו זה
בזה. גדוּגין בקלה. הנסקלין בגשרפין. רבי שמעון אומר
גדוּגים בסקילה. שהשרפה חמורה. וחכמים אומרים
גדוּגין בגשרפה. שהסקילה חמורה. אמר להן רבי שמעון

אלו לא היתה שרפה חמורה לא נתנה לבת כהן שזנתה.
אמרו לו אלו לא היתה סקילה חמורה לא נתנה למגדף
ולעובד עבודת אלילים. הנהרגין בנחנקין. רבי שמעון
אומר בסיף. וחכמים אומרים בחנק:

ד מי שנתחב בשתי מיתות בית דין. נדון בחמורה. עבר
עבירה שנתחב שתי מיתות. נדון בחמורה. רבי יוסי
אומר נדון בזיקה הראשונה שבאה עליו:

ה מי שלקה ושנה. בית דין מכניסין אותו לכפה. ומאכילין
אותו שעורין. עד שפרסו מתבקעת. ההורג נפש שלא
בעדים. מכניסין אותו לכפה. ומאכילין אותו. לחם צר
ומים לחץ:

ו הגזב את הקסוה. והמקלל בקוסם. והבועל ארמית.
קנאין פוגעין בו. כהן ששמש בטמאה. אין אחיו הכהנים
מביאין אותו לבית דין. אלא פרחי כהונה מוציאין אותו
חוץ לעזרה. ומפציעין את מוחו בגזרין. זר ששמש
במקדש. רבי עקיבא אומר בחנק. וחכמים אומרים בידי
שמים:

י"ג דפרק זה מאוחר לפרק אלו הן הנחנקין

פרק י

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הֶבֶא שְׁנֵאֲמַר וְעַמֻּד
בָּלֵם צְדִיקִים וְגוֹמֵר וְאֵלּוּ שְׂאִין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם
הֶבֶא הָאוֹמֵר אֵין תַּחֲתֵית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה וְאֵין תּוֹרָה
מִן הַשְּׁמַיִם וְאֶפִיקוֹרוֹס רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אֶף הַקּוֹרָא
בְּסִפְרִים הַחִיצוֹנִים וְהַלּוֹחֵשׁ עַל הַמִּכָּה וְאוֹמֵר כָּל
הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שׁוֹמְתִי בַּמִּצְרִים לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי
יְיָ רוֹפֵאֲךָ אֲבֵא שָׂאוֹל אוֹמֵר אֶף הַהוֹגָה אֶת הַשֵּׁם
בְּאוֹתִיּוֹתָיו:

^א שְׁלֹשָׁה מַלְכִּים וְאַרְבָּעָה הֶדְיוֹטוֹת אֵין לָהֶן חֵלֶק לְעוֹלָם
הֶבֶא שְׁלֹשָׁה מַלְכִּים יִרְבָּעִם אַחָאָב וּמִנְשֶׁה רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר מִנְשֶׁה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הֶבֶא שְׁנֵאֲמַר וַיִּתְּפַלֵּל
אֵלָיו וַיַּעֲתֵר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיִּשְׁבְּהוּ יְרוּשָׁלַיִם לְמַלְכוּתוֹ
אָמְרוּ לוֹ לְמַלְכוּתוֹ הִשְׁבִּיבוּ וְלֹא לַחֲיֵי הָעוֹלָם הֶבֶא הִשְׁבִּיבוּ
אַרְבָּעָה הֶדְיוֹטוֹת בִּלְעָם וְדוֹאֵג וְאַחִיתוֹפֶל וְגִיחִזִּי:

^ב דוֹר הַמַּבּוּל אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הֶבֶא וְאֵין עוֹמְדִין בְּדִין
שְׁנֵאֲמַר לֹא יָדוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם לֹא דִין וְלֹא רוּחַ דוֹר
הַפְּלָגָה אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הֶבֶא שְׁנֵאֲמַר וַיִּפֹּץ יְיָ אוֹתָם
מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּפֹּץ יְיָ אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִשָּׁם
הַפִּיצָם יְיָ בְּעוֹלָם הֶבֶא אֲנָשִׁי סְדוּם אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם
הֶבֶא שְׁנֵאֲמַר וְאֲנָשִׁי סְדוּם רָעִים וְחֹטְאִים לִי מְאוֹד רָעִים

בעולם הזה וְחֻטָּאִים לְעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל עוֹמְדִין בְּדִין. רַבִּי
 נְחֻמִּיאַ אֹמֵר אֵלּוּ וְאֵלּוּ אֵין עוֹמְדִין בְּדִין. שְׁנֵאֲמַר עַל כֵּן לֹא
 יָקוּמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט. וְחֻטָּאִים בַּעֲדַת צְדִיקִים. עַל כֵּן לֹא
 יָקוּמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט. זֶה דוֹר הַמְּבוּל. וְחֻטָּאִים בַּעֲדַת
 צְדִיקִים אֵלּוּ אֲנָשֵׁי סְדוֹם. אָמְרוּ לוֹ אֵינָן עוֹמְדִין בַּעֲדַת
 צְדִיקִים. אֲבָל עוֹמְדִין בַּעֲדַת רָשָׁעִים. מְרַגְלִים אֵין לָהֶם
 חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁנֵאֲמַר וַיָּמוּתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצִיאֵי דִבַּת
 הָאָרֶץ רָעָה בַּמִּגְפָּה לִפְנֵי יי. וַיָּמוּתוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. בַּמִּגְפָּה
 לְעוֹלָם הַבָּא. דוֹר הַמַּדְבָּר אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.
 וְאֵין עוֹמְדִין בְּדִין. שְׁנֵאֲמַר בַּמַּדְבָּר הַזֶּה יָתְמוּ וְשָׁם יָמוּתוּ.
 דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר עָלֵיהֶם הוּא אֹמֵר
 אֶסְפוּ לִי חֲסִידֵי כוֹרְתֵי בְרִיתִי עָלַי זָבַח. עֲדַת קֶרֶח אֵינָה
 עֲתִידָה לַעֲלוֹת. שְׁנֵאֲמַר וְתָכַס עָלֵיהֶם הָאָרֶץ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֹּהֶל בְּעוֹלָם הַבָּא. דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר עָלֵיהֶם הוּא אֹמֵר יי מִמִּית וּמַחֲיָה מוֹרִיד
 שָׁאוֹל וַיַּעַל. עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים אֵינָן עֲתִידִין לַחֲזוֹר. שְׁנֵאֲמַר
 וַיִּשְׁלַכְכֶם אֵל אֶרֶץ אַחֲרֶת כִּי־זֶה הַיּוֹם הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ
 חוֹזֵר. אֵף הֵם הוֹלְכִים וְאֵינָם חוֹזְרִים. דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא.
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר מָה הַיּוֹם מֵאֲפִיל וּמֵאִיר. אֵף עֲשֶׂרֶת
 הַשְּׁבָטִים שְׁאֵפֵל לָהֶן. כִּךְ עֲתִיד לְהָאִיר לָהֶן:

ד אֲנָשֵׁי עִיר הַנִּדְחָת אֵין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁנֵאֲמַר
 יֵצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיעַל מִקֶּרְבֶּךָ. וַיִּדְיָחוּ אֶת יוֹשְׁבֵי עִירָם.
 וְאֵינָן נִהְרָגִים עַד שִׁיְהִיו מִדִּיחָהּ מֵאוֹתָהּ הָעִיר. וּמֵאוֹתוֹ

השֵׁבֶט. וְעַד שֶׁיֵּדַח רַבָּה. וְעַד שֶׁיִּדְיַחוּהָ אֲנָשִׁים. הַדִּיחוּהָ נָשִׁים. אוֹ קִטְנִים. אוֹ שֶׁהֵדַח מֵעוּטָה. אוֹ שֶׁהָיוּ מִדִּיחֶיהָ חוּצָה לָהּ. הָרִי אֵלּוּ בִּיחִידִים. וְצָרִיכִים שְׁנֵי עֲדִים וְהִתְרָאָה. לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. זֶה חֹמֶר בִּיחִידִים מִבְּמִרְבִּים. שֶׁהִיחִידִים בְּסָקִילָה. לְפִיכָךְ מְמוּנָם פֶּלֶט. וְהַמְרָבִים בְּסִיף. לְפִיכָךְ מְמוּנָם אֲבָד:

ה' הִכָּה תִּכָּה אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר וְגוֹמֵר. הַחֲמֶרֶת וְהַגְמָלֶת הָעוֹבֶרֶת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הָרִי אֵלּוּ מִצִּילִין אוֹתָהּ. שְׁנֵאמַר הַחֶרֶם אוֹתָהּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְגוֹמֵר. מִכָּאֵן אָמְרוּ נִכְסֵי צְדִיקִים שְׁבִתוֹכָה אוֹבְדִין. שֶׁבַחּוּצָה לָהּ פֶּלֶטִין. וְשֶׁל רָשָׁעִים בֵּין שְׁבִתוֹכָה. בֵּין שֶׁבַחּוּצָה לָהּ. הָרִי אֵלּוּ אוֹבְדִין:

י וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבּוּץ אֶל תּוֹךְ רְחוּבָה. אִם אֵין לָהּ רְחוּב. עוֹשִׂין לָהּ רְחוּב. הֵיְתָה רְחוּבָה חוּצָה לָהּ. כּוֹנְסִין אוֹתָהּ לְתוֹכָהּ. וְשֶׁרָפֶתָ בָּאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ. (שְׁלָלָהּ). וְלֹא שְׁלָל שְׁמִים. מִכָּאֵן אָמְרוּ הַהֲקִדְשׁוֹת שֶׁבָּהּ יִפְדּוּ. וְתִרְוּמוֹת יִרְקְבוּ. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְכֹתֵבִי הַקֹּדֶשׁ יִגְנְזוּ. כָּלִיל לַיְי אֱלֹהֶיךָ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם אַתֶּם עוֹשִׂין דִּין בְּעִיר הַנִּדְחָת. מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאֵלּוּ אַתֶּם מַעֲלִים עוֹלָה כָּלִיל לְפָנַי. וְהֵיְתָה תֵּל עוֹלָם (לֹא תִבְנֶה עוֹד). לֹא תַעֲשֶׂה אֲפִילוֹ גִּנּוֹת וּפְרִדְסִים. דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לֹא תִבְנֶה עוֹד לְכִמּוֹת שֶׁהֵיְתָה אֵינָה נִבְנִית. אֲבָל נַעֲשִׂית הִיא גִּנּוֹת וּפְרִדְסִים. וְלֹא יִדְבַק בִּידָךְ מֵאוֹמָה מִן הַחֶרֶם. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָרָשָׁעִים בַּעֲוֹלָם חֲרוֹן

אף בעולם. נאבדו רשעים מן העולם. נסתלק חרון אף מן
העולם:

פרק יא

אלו הן הנחנקין. המכה אביו ואמו. וגונב נפש מִיִּשְׂרָאֵל.
וזקן ממרא על פי בית דין. ונביא השקר. והמתנבא
בשם עבודת אלילים. והבא על אשת איש. וזוממי בת
כהן ובוועלה. המכה אביו ואמו. אינו חייב עד שיעשה בהן
חבורה. זה חמר במקלל מבמכה. שהמקלל לאחר מיתה
חייב. והמכה לאחר מיתה פטור. הגונב נפש מִיִּשְׂרָאֵל
אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו. רבי יהודה אומר עד
שיכניסנו לרשותו וישתמש בו. שנאמר והתעמר בו
ומכרו. הגונב את בנו. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן
ברוקה מחייב וחכמים פוטרין. גנב מי שחציו עבד וחציו
בן חורין. רבי יהודה מחייב. וחכמים פוטרין:

^ב זקן ממרא על פי בית דין. שנאמר כי יפלא ממך דבר
למשפט וגומר. שלשה בתי דינין היו שם. אחד יושב על
פתח הר הבית. ואחד יושב על פתח העזרה. ואחד יושב
בלשכת הגזית. באים לזה שעל פתח הר הבית. ואומר
כך דרשתי וכך דרשו חבירי. כך למדתי וכך למדו חבירי.
אם שמעו אומרים להם. ואם לאו. באין להם לאותן שעל
פתח העזרה. ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי. כך
למדתי. וכך למדו חבירי. אם שמעו אומרים להם. ואם

לֹאֵוּ אֵלֹוּ וְאֵלֹוּ בָּאִים לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית.
 שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵאת תּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל. שֶׁנֶּאֱמַר מִן הַמָּקוֹם
 הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יי' חֹזֵר לְעִירוֹ וְשָׁנָה וּלְמַד כְּדָרְךָ שֶׁהִיָּה
 לְמַד פֶּטוּר. וְאִם הוֹרָה לַעֲשׂוֹת חֵיב שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאִישׁ אֲשֶׁר
 יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן אִינוֹ חֵיב עַד שִׁיּוּרָה לַעֲשׂוֹת. תִּלְמִיד שֶׁהוֹרָה
 לַעֲשׂוֹת פֶּטוּר. נִמְצָא חֲמֵרוֹ קָלוּ:

^א חֲמֵר בְּדִבְרֵי סוֹפְרִים. מִדְּבָרֵי תּוֹרָה. הָאוֹמֵר אֵין תְּפִילִין.
 כְּדִי לַעֲבוֹר עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה פֶּטוּר. חֲמֵשׁ טוֹטְפוֹת לְהוֹסִיף
 עַל דְּבָרֵי סוֹפְרִים חֵיב:

^ב אֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ לֹא בְּבֵית דִּין שֶׁבְּעִירוֹ. וְלֹא בְּבֵית דִּין
 שֶׁבִּיבְנֵה. אֲלֹא מַעֲלִין אוֹתוֹ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם.
 וּמִשְׁמְרִין אוֹתוֹ עַד הַרְגָּל. וּמְמִיתִין אוֹתוֹ בְּרָגֶל. שֶׁנֶּאֱמַר
 וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא יִזְדּוֹן עוֹד. דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין מַעֲנִין אֶת דִּינוֹ שֶׁל זֶה. אֲלֹא מְמִיתִין
 אוֹתוֹ מִיד. וְכוֹתְבִים וְשׁוֹלְחִין שְׁלוּחִין בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת. אִישׁ
 פְּלוֹנִי בֶן אִישׁ פְּלוֹנִי. נִתְחַיֵּב מִיתָה בְּבֵית דִּין:

^ג נְבִיא הַשֶּׁקֶר הַמִּתְנַבֵּא מֵה שְׁלֹא שָׁמַע. וּמֵה שְׁלֹא נֶאֱמַר
 לוֹ מִיתָתוֹ בִּידֵי אָדָם. אֲבָל הַכּוֹבֵשׁ אֶת נְבוֹאָתוֹ. וְהַמּוֹתֵר
 עַל דְּבָרֵי נְבִיא. וְנְבִיא שֶׁעֲבָר עַל דְּבָרֵי עֲצָמוֹ. מִיתָתוֹ בִּידֵי
 שָׁמַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר אֲנֹכִי אֲדַרּוֹשׁ מַעֲמוֹ:

^ד הַמִּתְנַבֵּא בְּשֵׁם עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְאוֹמֵר כֹּךְ אִמְרָה עֲבוֹדַת
 אֱלִילִים. אֲפִילוֹ כּוֹן אֶת הַהִלְכָה. לְטַמֵּא אֶת הַטָּמֵא.

וּלְטֹהַר אֶת הַטְּהוֹרִי הֵבֵא עַל אִשָּׁת אִישׁ בֵּינוֹן שְׁנִכְנֹסָה
 לְרִשּׁוֹת הַבַּעַל לְנִשְׁוֹאִין אֵף עַל פִּי שְׁלֹא נִבְעָלָהּ הֵבֵא
 עָלֶיהָ הָרִי זֶה בְּחֻנֵּק וְזוֹמָמִי בֵּת כֹּהֵן וּבֹעֲלָהּ שְׁכָל
 הַזּוֹמָמִין מִקְדִּימִין לְאוֹתָהּ מִיתָהּ חוּץ מִזּוֹמָמִי בֵּת כֹּהֵן
 וּבֹעֲלָהּ: סליק

מסכת מכות

פרק א

כיצד העדים נעשים זוממין מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה או בן חלוצה אין אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא לוקה ארבעים מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב לגלות אין אומרים יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה והלא בין היום ובין מחר סופו לתן לה כתובתה אומדים כמה רוצה לתן בכתובתה של זו שאם נתאלמנה או נתגרשה ואם מתה יירשנה בעלה מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלהי זוז על מנת לתנן לו מכאן ועד שלשים יום והוא אומר מכאן ועד עשר שנים אומדין כמה אדם רוצה לתן ויהיו בידו אלהי זוז בין נותנן מכאן ועד שלשים יום בין נותנן מכאן ועד עשר שנים:

^ב מעידין אנו באיש פלוני שחייב לחבירו מאתיים זוז ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין דברי רבי מאיר וחכמים אומרים כל המשלם אינו לוקה:

^ג מעידין אני באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין לוקין שמונים משום לא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשיתם לו כאשר זמם דברי רבי

מאיר. וחכמים אומרים אין לוקין אלא ארבעים. משלשין
בממון. ואין משלשין במכות. ביצד. העידוהו שהוא חייב
לחבירו מאתים וזו. ונמצאו זוממין. משלשין ביניהם. אבל
אם העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים. ונמצאו זוממין.
כל אחד ואחד לוקה ארבעים:

ד אין העדים געשים זוממין. עד שיזמו את עצמן. ביצד.
אמרו מעידין אנו באיש פלוני. שהרג את הנפש. אמרו
להן היאך אתם מעידין שהרי נהרג זה. או ההורג היה
עמנו אותו היום במקום פלוני. אין אלו זוממין. אבל אמרו
להן היאך אתם מעידין. שהרי הייתם עמנו אותו היום
במקום פלוני. הרי אלו זוממין. ונהרגין על פיהם:

ה באו אחרים והזימום. באו אחרים והזימום. אפילו מאה.
כלם יהרגו. רבי יהודה אומר איסטרסית היא זו ואינה
נהרגת אלא כת הראשונה בלבד:

ו אין העדים זוממין נהרגין עד שיגמר הדין. שהרי
הצדוקין אומרים. עד שיהרג שנאמר נפש תחת נפש.
אמרו להם חכמים והלא כבר נאמר. ועשיתם לו כאשר
זמם לעשות לאחיו. והרי אחיו קיים. אם כן למה נאמר
נפש תחת נפש. יכול משעה שקבלו עדותן יהרגו. תלמוד
לומר נפש תחת נפש. הא אינן נהרגין עד שיגמר הדין:

ז על פי שנים עדים. או שלשה עדים יומת המת. אם
מתקימת העדות בשנים למה פרט הכתוב בשלשה.

אֵלָא לְהַקִּישׁ שְׁלֹשָׁה לְשָׁנִים. מַה שְׁלֹשָׁה מְזִמִּים אֶת
הַשָּׁנִים. אִף הַשָּׁנִים יִזְמוּ אֶת הַשְּׁלֹשָׁה. וּמִנֵּין אֶפִּילוּ מֵאָה.
תִּלְמוּד לֹאמַר עֲדִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מַה שָּׁנִים אֵינָן
נִהְרָגִין. עַד שִׁיְהִיו שְׁנֵיהֶם זִמְמִין. אִף שְׁלֹשָׁה אֵינָן נִהְרָגִין.
עַד שִׁיְהִיו שְׁלֹשָׁתָן זִמְמִין. וּמִנֵּין אֶפִּילוּ מֵאָה. תִּלְמוּד לֹאמַר
עֲדִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לֹא בָּא הַשְּׁלִישִׁי אֵלָא לְהַחֲמִיר
עָלָיו. וְלַעֲשׂוֹת דִּינּוֹ כִּיּוֹצֵא בָּאֵלוּ. וְאִם כֵּן עָנַשׁ הַכֹּתוּב
לְנִטְפָּל לְעוֹבְרֵי עֲבֶרָה כְּעוֹבְרֵי עֲבֶרָה. עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה
שִׁישְׁלִים שָׂכָר. לְנִטְפָּל לְעוֹשֵׁי מִצְוָה. כְּעוֹשֵׁי מִצְוָה:

ח מַה שָּׁנִים נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קְרוֹב אוֹ פְּסוּל עֵדוּתָן בְּטֹלָה.
אִף שְׁלֹשָׁה נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קְרוֹב אוֹ פְּסוּל. עֵדוּתָן בְּטֹלָה.
מִנֵּין אֶפִּילוּ מֵאָה. תִּלְמוּד לֹאמַר עֲדִים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּמָה
דְּבָרִים אֲמורִים בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת. אֲבָל בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת. תִּתְקַיֵּם
הָעֵדוּת בְּשָׂאָר. רַבִּי אוֹמֵר אֶחָד דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְאֶחָד דִּינֵי
נַפְשׁוֹת. בְּזִמְן שֶׁהִתְרוּ בָּהֶן. אֲבָל בְּזִמְן שֶׁלֹּא הִתְרוּ בָּהֶן.
מַה יַּעֲשׂוּ שְׁנֵי אַחִין. שֶׁרָאוּ בְּאֶחָד שֶׁהִרְגָּ אֶת הַנֶּפֶשׁ:

ט הָיוּ שָׁנִים רוֹאִין אוֹתוֹ מִחֻלּוֹן זֶה. וְשָׁנִים רוֹאִין אוֹתוֹ מִחֻלּוֹן
זֶה. וְאֶחָד מִתְּרָה בּוֹ בְּאֲמָצֵעַ. בְּזִמְן שֶׁמִּקְצֵתָן רוֹאִין אֵלָיו
אֶת אֵלָיו. הָרִי אֵלָיו עֵדוּת אַחַת. וְאִם לֹא הָרִי אֵלָיו שְׁתֵּי
עֵדוּיוֹת. לְפִיכָךְ אִם נִמְצְאָה אַחַת מֵהֶן זִמְמָת. הוּא וְהֵן
נִהְרָגִין. וְהַשְּׁנִיָּה פְּטוּרָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר לְעוֹלָם אֵינָן נִהְרָגִין
עַד שִׁיְהִיו פִּי שְׁנֵי עֲדָיו מִתְרִין בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר עַל פִּי שְׁנֵים

עדים. דבר אחר על פי שנים עדים. שלא תהא סנהדרין
שומעת מפי התרגמן:

מי שנגמר דינו וברח. ובא לפני אותו בית דין. אין
סותרים את דינו. כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו. מעידין
אנו באיש פלוני שנגמר דינו בבית דין של פלוני. ופלוני
ופלוני עדיו. הרי זה יהרג. סנהדרין נוהגת בארץ. ובחוצה
לארץ. סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת חבלנית.
רבי אלעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה. רבי
טרפון ורבי עקיבא אומרים אלו היינו בסנהדרין. לא
נהרג אדם מעולם. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הן
מרבין שופכי דמים בישראל:

פרק ב

אלו הן הגולין. ההורג נפש בשגגה. היה מעגל
במעגילה. ונפלה עליו והרגתו. היה משלשל
בחבית. ונפלה עליו והרגתו. היה יורד בסלם ונפל עליו
והרגו. הרי זה גולה. אבל אם היה מושך במעגילה ונפלה
עליו והרגתו. היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו
והרגתו. היה עולה בסלם ונפל עליו והרגו. הרי זה אינו
גולה. זה הפלל כל שבדרך ירידתו גולה. ושלא בדרך
ירידתו אינו גולה. נשטט הברזל מקתו והרג. רבי אומר
אינו גולה. וחכמים אומרים גולה. מן העץ המתבקע. רבי
אומר גולה. וחכמים אומרים אינו גולה:

ב הזורק אבן לרשות הרבים והרג. הרי זה גולה. רבי אליעזר בן יעקב אומר אם מכשיצאה האבן מידו הוציא הלז את ראשו וקבלה. הרי זה פטור. זרק את האבן לחצרו והרג. אם יש רשות לנזק לכנס לשם גולה. ואם לאו אינו גולה. שנאמר ואשר יבא את רעהו ביער. מה היער רשות לנזק ולמזיק לכנס לשם. יצא חצר בעל הבית שאין רשות לנזק ולמזיק לכנס לשם. אבא שאול אומר מה חטבת עצים רשות. (אף כל רשות). יצא האב המכה את בנו. והרב הרודה את תלמידו. ושלח בית דין:

ג האב גולה על ידי הבן. והבן גולה על ידי האב. הכל גולים על ידי ישראל. וישראל גולין על ידיהן. חוץ מעל ידי גר תושב. וגר תושב אינו גולה אלא על ידי גר תושב. הסומא אינו גולה. דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר גולה. השונא אינו גולה. רבי יוסי בר יהודה אומר השונא נהרג מפני שהוא כמועד. רבי שמעון אומר יש שונא גולה. ויש שונא שאינו גולה. (זה הכלל) כל שהוא יכול לומר לדעת הרג אינו גולה. ושלל לדעת הרג. הרי זה גולה:

ד להיכן גולין. לערי מקלט. לשלש שבט עבר הירדן. ולשלש שבט ארץ כנען שנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן. ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען וגומר. עד שלא נבחרו שלש שבט ארץ ישראל. לא היו שלש שבט עבר

הִירְדֵּן קוֹלְטוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה. עַד
שֶׁיְהִיוּ שְׁשָׁתָן קוֹלְטוֹת כְּאַחַת:

ה' וּמִכֻּנוֹת לָהֶן דְּרָכִים מִזֹּו. שֶׁנֶּאֱמַר תָּכִין לָךְ הַדֶּרֶךְ
וְשִׁלַּשְׁתָּ וְגוֹמַר. וּמוֹסְרִים לוֹ שְׁנֵי תִלְמִידֵי חֲכָמִים. שְׁמַא
יִהְרֹגֶנּוּ בַּדֶּרֶךְ. וַיִּדְּבְרוּ אֵלָיו. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר (אף) הוּא
מְדַבֵּר עַל יְדֵי עֲצָמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְזֶה דְּבַר הַרוֹצֵחַ:

י רַבִּי יוֹסִי בֶר יְהוּדָה אוֹמֵר בַּתְּחִלָּה. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאַחַד
מִזִּיד. מְקַדִּימִין לְעָרֵי מִקְלָט. וּבֵית דִּין שׁוֹלְחִין. וּמִבִּיאִין
אוֹתוֹ מִשָּׁם. מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב מִיתָה בְּבֵית דִּין הִרְגוּהוּ. שְׁלֹא
נִתְחַיֵּב מִיתָה פְטָרוּהוּ. מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב גְּלוּת. מַחְזִירִין אוֹתוֹ
לְמִקְוָמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִשִּׁיבּוּ אוֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר מִקְלָטוֹ
וְגוֹמַר. אֶחָד מְשׁוּחַ בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה. וְאַחַד הַמֵּרְבֵּה
בְּבָגְדִים. וְאַחַד שֶׁעָבַר מִמְּשִׁיחָתוֹ. (מַחְזִירִין אֶת הַרוֹצֵחַ.)
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵף מְשׁוּחַ מִלְחָמָה מַחְזִיר אֶת הַרוֹצֵחַ.
לְפִיכָךְ אֲמוּזִיתֵהֶן שָׁל כֹּהֲנִים. מְסַפְּקוֹת לָהֶן מַחֲיָה וּכְסוּת.
כְּדֵי שְׁלֹא יִתְפַּלְּלוּ עַל בְּנֵיהֶם שְׂיָמוּתוֹ. מִשְׁנַגְמֵר דִּינוֹ מֵת
כֹּהֵן גָּדוֹל. הֲרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. אִם עַד שְׁלֹא נִגְמַר דִּינוֹ מֵת
כֹּהֵן גָּדוֹל וּמִנּוֹ אַחֵר תַּחֲתָיו. וְלֹא אַחֵר מִכֵּן נִגְמַר דִּינוֹ חוּזֵר
בְּמִיתָתוֹ שֶׁל שְׁנֵי:

י נִגְמַר דִּינוֹ בְּלֹא כֹהֵן גָּדוֹל. וְהַחֲזִיר כֹּהֵן גָּדוֹל. וְכֹהֵן גָּדוֹל
שֶׁהָרַג. אֵינוֹ יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָם. וְאֵינוֹ יוֹצֵא לֹא לְעֵדוּת
מִצְוָה. וְלֹא לְעֵדוּת מָמוֹן. וְלֹא לְעֵדוּת נַפְשׁוֹת. וְאִפְּלוּ

יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים לוֹ. וְאַפִּילוּ שֶׁר צָבָא יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹאֵב בֶּן
 צְרוּיָה. אֵינוּ יוֹצֵא מִשֵּׁם לְעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר נָס שָׁמָּה.
 שֵׁם תִּהְיֶה דִּירְתּוֹ. שֵׁם תִּהְיֶה מִיתָתוֹ. וְשֵׁם תִּהְיֶה קְבוּרָתוֹ.
 כְּשֵׁם שֶׁהָעִיר קוֹלְטֶת. כִּד תַּחֲנוּמָה קוֹלֵט. רוֹצֵחַ שִׁיּוֹצֵא חוּץ
 לַתְּחוּם וּמִצָּאוֹ גּוֹאֵל הָדֵם. רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר מִצּוּה
 בְּיַד גּוֹאֵל הָדֵם. וְרִשּׁוֹת בְּיַד כָּל אָדָם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר
 רִשּׁוֹת בְּיַד גּוֹאֵל הָדֵם וְכָל אָדָם (אִין) חִיבִין עָלָיו. אֵילָן
 שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַתְּחוּם. וְנוֹפֹ נוֹטָה חוּץ לַתְּחוּם. אוֹ
 עוֹמֵד חוּץ לַתְּחוּם. וְנוֹפֹ נוֹטָה לְתוֹךְ הַתְּחוּם. הַכֹּל הוֹלֵךְ
 אַחֲרֵי הַנוֹף. הָרֶג בְּאוֹתָהּ הָעִיר. גּוֹלָה מְשֻׁכְּנָה לְשֻׁכּוֹנָה.
 וּבֶן לֹוי גּוֹלָה מֵעִיר לְעִיר:

ח (כִּיּוֹצֵא בּוֹ) רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקִּלְטוֹ. וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר
 לְכַבְּדוֹ יֹאמְרוּ לָהֶם רוֹצֵחַ אָנִי. אָמְרוּ לוֹ אַף עַל פִּי כֵן יִקְבֹּל
 מִהֵן. שֶׁנֶּאֱמַר וְזֶה דִּבְרֵי הָרוֹצֵחַ. מַעֲלִים הָיוּ שֹׁכֵר לְלוּיִם
 דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא הָיוּ מַעֲלִים לָהֶן
 שֹׁכֵר. וְחוֹזֵר לְשֻׁרְרָה שֶׁהָיָה בָּהּ דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
 יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא הָיָה חוֹזֵר לְשֻׁרְרָה שֶׁהָיָה בָּהּ:

פרק ג

וְאֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין הַבָּא עַל אַחֲתוֹ וְעַל אַחֲוֹת אָבִיו וְעַל
 אַחֲוֹת אִמּוֹ וְעַל אַחֲוֹת אִשְׁתּוֹ וְעַל אִשְׁתּוֹ אֶחָיו
 וְעַל אִשְׁתּוֹ אֶחָי אָבִיו וְעַל הַנָּדָה אֶלְמָנָה לְכֶהֱן גְּדוֹל
 גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכֶהֱן הַדִּיּוֹט מִמִּזְרֵת וְנִתְּיָנָה לְיִשְׂרָאֵל
 בֵּת יִשְׂרָאֵל לְנִתְּיָן וּלְמִמְזָר אֶלְמָנָה וְגְרוּשָׁה חֵיבִין עָלֶיהָ
 מִשּׁוּם שְׁנֵי שְׁמוֹת גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה אֵינוֹ חֵיב אֲלָא מִשּׁם
 אֶחָד בִּלְבָד:

^ב הַטָּמֵא שְׂאֵבֵל אֶת הַקֹּדֶשׁ וְהָבֵא אֶל הַמִּקְדָּשׁ טָמֵא
 וְהָאוֹכֵל חֵלֶב וָדָם וְנוֹתֵר וּפְגוּל וְטָמֵא הַשּׁוֹחֵט וְהַמַּעֲלֶה
 בַּחוּץ וְהָאוֹכֵל חֶמֶץ בַּפֶּסַח וְהָאוֹכֵל וְהַעוֹשֶׂה מְלָאכָה
 בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים וְהַמַּפְטִים אֶת הַשֶּׁמֶן וְהַמַּפְטִים אֶת
 הַקִּטְרֵת וְהַסֹּד בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְהָאוֹכֵל גְּבֻלוֹת וְטָרְפוֹת
 שְׂקָצִים וְרִמָּשִׁים אֵכֵל טָבֵל וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁלֹא נִטְּלָה
 תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שְׁלֹא נִפְדּוּ כִּמְהָ יֹאכֵל מִן
 הַטָּבֵל וִיחָא חֵיב רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כֹּל שֶׁהוּא וְחֻכָּמִים
 אוֹמְרִים כְּזֵית אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן אֵין אַתֶּם מוֹדִים לִי
 בְּאוֹכֵל נִמְלָה כֹּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא חֵיב אָמְרוּ לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא
 כְּבִרְיָתָהּ אָמַר לָהֶם אֵף חֲטָה אַחַת כְּבִרְיָתָהּ:

^ג הָאוֹכֵל בְּכוּרִים עַד שְׁלֹא קָרָא עָלֶיהֶן קִדְשֵׁי קִדְשִׁים חוּץ
 לְקִלְעִים קִדְשִׁים קָלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי חוּץ לַחֻמָּה הַשּׁוֹבֵר

את העצם בפסח הטהור. הרי זה לוקה ארבעים. אבל המזתיר בטהור. והשובר בטמא. אינו לוקה ארבעים:

ד' הנוטל אם על הבגים. רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח. וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה. שיש בה קום עשה. אין חיבין עליה:

ה' הקורח קרחה בראשו. והמקיף פאת ראשו. והמשחית פאת זקנו. והשזרט שריטה אחת על המת. חיב. שרט שריטה אחת על חמשה מתים. או חמש שריטות על מת אחד. חיב על כל אחת ואחת. על הראש שתיים. אחת מכאן ואחת מכאן. ועל הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן. ואחת מלמטה. רבי אליעזר אומר אם נטלו כלו כאחד. אינו חיב אלא אחת. ואינו חיב עד שיטלנו בתער. רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט או ברהיטני חיב:

י' הכותב כתבת קעקע. כתב ולא קעקע. קעקע ולא כתב. אינו חיב עד שיכתוב ויקעקע. בדיו ובכחול. ובכל דבר שהוא רושם. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר. אינו חיב עד שיכתוב שם את השם. שנאמר וכתבת קעקע לא תתנו בכם אני יי':

י' נזיר שהיה שותה ביין כל היום. אינו חיב אלא אחת. אמרו לו אל תשתה. אל תשתה. והוא שותה. חיב על כל אחת ואחת:

ה' הָיָה מִטְמֵא לַמֵּתִים כָּל הַיּוֹם. אֵינוֹ חַיֵּב אֲלָא אֶחָת. אָמְרוּ לוֹ אֵל תִּטְמֵא. אֵל תִּטְמֵא. וְהוּא מִטְמֵא. חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הָיָה מְגִלַּח כָּל הַיּוֹם. אֵינוֹ חַיֵּב אֲלָא אֶחָת. אָמְרוּ לוֹ אֵל תְּגַלַּח. אֵל תְּגַלַּח. וְהוּא מְגִלַּח. חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הָיָה לְבוֹשׁ בְּכֻלָּאִים כָּל הַיּוֹם. אֵינוֹ חַיֵּב אֲלָא אֶחָת. אָמְרוּ לוֹ אֵל תִּלְבַּשׁ. אֵל תִּלְבַּשׁ. וְהוּא פּוֹשֵׁט וְלוֹבֵשׁ. חַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ט' יֵשׁ חוֹרֵשׁ תֵּלֶם אֶחָד. וְחַיֵּב עָלָיו מִשּׁוּם שְׂמֹנֶה לָאוֹיִן. הַחוֹרֵשׁ בַּשּׁוֹר וּבַחֲמוֹר. וְהֵם מְקַדְּשִׁים. בְּכֻלָּאִים. בְּכָרִים. וּבְשִׁבְעִית. יוֹם טוֹב. וְכֹהֵן. וְנָזִיר. בְּבֵית הַטְּמֵאָה. חֲנֻנְיָה בֶּן חַכִּינָאִי אוֹמֵר אֶף הַלּוֹבֵשׁ כְּלָאִים. אָמְרוּ לוֹ אֵינוֹ הַשֵּׁם. אָמַר לָהֶם אֶף לֹא הַנָּזִיר הוּא הַשֵּׁם:

' כַּמָּה מִלְּקִין אוֹתוֹ. אַרְבָּעִים חֹסֵר אֶחָת. שְׁנָאֵמַר בְּמִסְפָּר אַרְבָּעִים. מִנֵּן שֶׁהוּא סָמוּךְ לְאַרְבָּעִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַרְבָּעִים שְׁלִימוֹת הוּא לֹקָה. וְהִכֵּן הוּא לֹקָה אֶת הַיִּתְיָרָה. בֵּין כְּתָפָיו:

ט"ז אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֲלָא בְּמִכּוֹת הָרְאוּיוֹת לְהַשְׁתַּלֵּשׁ. אֲמָדוּהוּ לְקַבֵּל אַרְבָּעִים. לָקָה מִקְצַת וְאָמְרוּ אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אַרְבָּעִים. פָּטוּר. אֲמָדוּהוּ לְקַבֵּל שְׂמֹנֶה עֶשְׂרִי. מִשְׁלָקָה אָמְרוּ יָכוֹל הוּא לְקַבֵּל אַרְבָּעִים. פָּטוּר. עֶבֶר עֲבִירָה שֵׁשׁ בָּה שְׁנֵי לָאוֹיִן. אֲמָדוּהוּ אֶמֶד אֶחָד. לֹקָה וּפָטוּר. וְאִם לָאוֹ לֹקָה וּמִתְרַפָּא. וְחוֹזֵר וְלֹקָה:

י"ב בַּיָּצֵד מִלְקִין אוֹתוֹ. כּוֹפֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל הָעֵמוּד הַיָּלֵף
וְהַיָּלֵף. וְחִזֵּן הַכִּנְסֶת אוֹחִז בְּבִגְדָיו. אִם נִקְרָעוּ נִקְרָעוּ. וְאִם
נִפְרָמוּ נִפְרָמוּ. עַד שֶׁהוּא מְגַלָּה אֶת לְבוֹ. וְהָאֶבֶן נְתוּנָה
מֵאַחֲרָיו. חִזֵּן הַכִּנְסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ. וְרִצּוּעָה שֶׁל עֵגֶל בִּידוֹ.
כְּפוּלָה אַחַת לְשֵׁתִים. וְשֵׁתִים לְאַרְבָּעָה. וְשְׁתֵּי רִצּוּעוֹת
עוֹלוֹת וְיורדות בָּהּ:

י"ג יָדָה טַפַּח. וְרַחֲבָה טַפַּח. וְרֹאשָׁהּ מַגֵּעַת עַל פִּי כְּרִסּוֹ.
וּמִכָּה אוֹתוֹ שְׁלִישׁ מִלְפָּנָיו. וְשְׁתֵּי יָדוֹת מִלְּאַחֲרָיו. וְאִינוּ
מִכָּה אוֹתוֹ. לֹא עוֹמֵד וְלֹא יוֹשֵׁב אֲלֵא מָטָה. שְׁנֹאמֵר
וְהַפִּילוּ הַשּׁוֹפֵט. וְהַמִּכָּה מִכָּה בִּידוֹ אַחַת. בְּכָל כַּחוֹ:

י"ד וְהַקּוֹרָא קוֹרָא אִם לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְגוֹמֵר. וְהַפִּלָּא
י"י אֶת מְבוֹתֶיךָ וְאֶת מְכוֹת וְגוֹמֵר. וְחוֹזֵר לְתַחֲלֵת הַמִּקְרָא.
(וְשִׁמְרָתֶם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְגוֹמֵר. וְחוֹתֶם וְהוּא
רַחוּם יִכְפֹּר עֲוֹן וְגוֹמֵר. וְחוֹזֵר לְתַחֲלֵת הַמִּקְרָא.) וְאִם מֵת
תַּחַת יָדוֹ פָּטוּר. הוֹסִיף לוֹ עוֹד רִצּוּעָה אַחַת וּמֵת. הָרִי
זֶה גּוֹלָה עַל יָדוֹ. נִתְקַלְקַל בֵּין בְּרָעִי בֵּין בְּמִים פָּטוּר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר הָאִישׁ בְּרָעִי וְהָאִשָּׁה בְּמִים:

ט"ו כָּל חֵיבֵי כְרִיתוֹת שְׁלָקוּ. נִפְטְרוּ יְדֵי כְרִיתָתָן. שְׁנֹאמֵר
וְנִלְקָה אַחִיךָ. לַעֲיִנֶיךָ. כְּשִׁלְקָה הָרִי הוּא אַחִיךָ. דְּבָרֵי
רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל. וְאָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל
מָה אִם הָעוֹבֵר עַבְרָה אַחַת. נוֹטֵל נִפְשׁוֹ עָלֶיהָ. הָעוֹשֶׂה
מִצְוָה אַחַת. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. שְׁתַּנָּתֵן לוֹ נִפְשׁוֹ.

רבי שמעון אומר ממקומו הוא למד. שנאמר ונכרתו
הנפשות העושות וגומר. ואמר אשר יעשה אותם האדם
וחי בהם. הא כל היושב ולא עבר עבירה. נותנין לו שכר
בעושה מצוה. רבי שמעון בר רבי אומר הרי הוא אומר
רק חזק לבלתי אכול הדם. כי הדם הוא הנפש וגומר.
ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו. הפורש ממנו
מקבל שכר. גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן
ומחמדתן. הפורש מהן על אחת כמה וכמה. שיזכה לו
ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות:

^{טז} רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא
לזכות את ישראל. לפיכך הרבה להם תורה ומצוות.
שנאמר יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: סליק

מסכת שבועות

פרק א

שבועות שְׁתִּים שֶׁהֵן אַרְבַּע יְדִיעוֹת הַטְּמֵאָה שְׁתִּים
שֶׁהֵן אַרְבַּע יִצִּיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתִּים שֶׁהֵן
אַרְבַּע מֵרֵאוֹת נִגְעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵן אַרְבַּעָה:

ב כָּל שֵׁישׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה וִידִיעָה בְּסוֹף וְהָעֵלֶם
בְּנִתְּיָם הָרִי זֶה בְּעוֹלָה וְיִזְרֹד יֵשׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה
וְאֵין בָּהּ יְדִיעָה בְּסוֹף שְׁעִיר הַנֶּעֱשֶׂה בַּפְּנִים וְיוֹם הַכַּפּוּרִים
תּוֹלָה עַד שִׁיּוּדֵעַ לוֹ וַיָּבִיא בְּעוֹלָה וְיִזְרֹד:

ג אֵין בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה אֲבָל יֵשׁ בָּהּ יְדִיעָה בְּסוֹף
שְׁעִיר הַנֶּעֱשֶׂה בַּחוּץ וְיוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר שְׁנֵאֲמַר מְלֻבֵּד
חֲטָאת הַכֹּהֲנִים עַל מֶה שֶׁזֶּה מְכַפֵּר זֶה מְכַפֵּר מֶה
הַפְּנִימִי אֵינוֹ מְכַפֵּר אֲלָא עַל דְּבַר שֵׁישׁ בָּהּ יְדִיעָה אֵף
הַחִיצוֹן אֵינוֹ מְכַפֵּר אֲלָא עַל דְּבַר שֵׁישׁ בָּהּ יְדִיעָה:

ד וְעַל שֶׁאֵין בָּהּ יְדִיעָה לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בְּסוֹף שְׁעִירֵי
הַרְגָּלִים וְשְׁעִירֵי רָאשֵׁי חֲדָשִׁים מְכַפְּרִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר שְׁעִירֵי הַרְגָּלִים מְכַפְּרִין אֲבָל לֹא שְׁעִירֵי
רָאשֵׁי חֲדָשִׁים וְעַל מֶה שְׁעִירֵי רָאשֵׁי חֲדָשִׁים מְכַפְּרִין עַל
הַטְּהוֹר שְׁאֲכָל אֶת הַטְּמֵא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל הַשְּׁעִירִין
כַּפְּרָתָן שְׁוֶה עַל טְמֵאָת מִקְדָּשׁ וּמִקְדָּשֵׁי הָהָר רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר שְׁעִירֵי רָאשֵׁי חֲדָשִׁים מְכַפְּרִין עַל הַטְּהוֹר שְׁאֲכָל

את הטמא ושל רגלים מכפרין על שאין בה ידיעה. לא בתחלה ולא בסוף. ושל יום הכפורים מכפר. על שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף. אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה. אמר להן יקרבו. אמרו לו הואיל ואין כפרתן שוה. היאך קרבין זה בזה. אמר להן כלן באין לכפר על טמאת מקדש וקדשיו:

ה רבי שמעון בן יהודה אומר משמו שיערי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא. מוסיף עליהן של רגלים. שמכפרין על הטהור שאכל את הטמא. ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף. מוסיף עליהן של יום הכפורים. שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא. ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף. על שאין בה ידיעה בתחלה. אבל יש בה ידיעה בסוף. אמרו לו (אומר ה"ה רבי) מהו שיקרבו זה בזה. אמר להן. הן. אמרו לו אם כן יהיו של יום הכפורים קרבים בראשי חדשים. אבל היאך של ראשי חדשים קרבים ביום הכפורים. לכפר כפרה שאינה שלהן. אמר להן כלן באין לכפר על טמאת מקדש וקדשיו:

י ועל זדון טמאת מקדש וקדשיו שיעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפרין. ועל שאר עבירות שבתורה. הקלות והחמורות. הזדונות והשגגות. הודע ולא הודע. עשה ולא תעשה. בריתות ומיתות בית דין. שיעיר המשתלח מכפר:

י' אֶחָד יִשְׂרָאֵלִים וְאֶחָד כְּהֻנִּים וְאֶחָד כֹּהֵן מְשֻׁחַ מִהַ בֵּין
 יִשְׂרָאֵלִים לְכַהֲנִים וּלְכַהֵן מְשֻׁחַ אֶלֶּא שְׂדֵם הַפֶּר מִכֶּפֶר
 עַל הַכֹּהֲנִים וְעַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וּקְדָשָׁיו רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר
 כָּשֶׁם שְׂדֵם הַשְּׁעִיר הַנֶּעֱשֶׂה בַּפָּנִים מִכֶּפֶר עַל יִשְׂרָאֵל
 כֵּךְ דָּם הַפֶּר מִכֶּפֶר עַל הַכֹּהֲנִים כָּשֶׁם שְׂוֵדוּיוֹ שֶׁל שְׁעִיר
 הַמִּשְׁתַּלַּח מִכֶּפֶר עַל יִשְׂרָאֵל כֵּךְ וְדוּיוֹ שֶׁל פֶּר מִכֶּפֶר עַל
 הַכֹּהֲנִים:

פרק ב

יְדִיעוֹת הַטְּמֵאָה שְׁתֵּים שֶׁהֵן אַרְבַּע נְטֵמָא וַיֵּדַע
 וַנִּעְלְמָה מִמֶּנּוּ הַטְּמֵאָה וְזָכוֹר אֶת הַקְּדָשׁ נִעְלָם
 מִמֶּנּוּ הַקְּדָשׁ וְזָכוֹר אֶת הַטְּמֵאָה נִעְלָמוּ מִמֶּנּוּ זֶה וְזֶה
 וְאָכַל אֶת הַקְּדָשׁ וְלֹא יָדַע וּמִשְׁאַכֵּל יָדַע הֵרִי זֶה בַּעוֹלָה
 וַיִּזְרַד נְטֵמָא וַיֵּדַע וַנִּעְלְמָה מִמֶּנּוּ טְמֵאָה וְזָכוֹר אֶת
 הַמִּקְדָּשׁ נִעְלָם מִמֶּנּוּ מִקְדָּשׁ וְזָכוֹר אֶת הַטְּמֵאָה נִעְלָם
 מִמֶּנּוּ זֶה וְזֶה וְנִכְנָס לְמִקְדָּשׁ וְלֹא יָדַע וּמִשְׁיַצָּא יָדַע הֵרִי
 זֶה בַּעוֹלָה וַיִּזְרַד:

ב' אֶחָד הַנִּכְנָס לַעֲזוּרָה וְאֶחָד הַנִּכְנָס לְתוֹסַפַּת הָעֲזוּרָה
 שָׂאִין מוֹסִיפִין עַל הָעִיר וְעַל הָעֲזָרוֹת אֶלֶּא בְּמִלָּךְ וְנָבִיא
 וּבָאוּרִים וְתַמִּים וּבִסְנֵה־דָרִין שֶׁל שְׁבַעִים וְאֶחָד וּבִשְׁתֵּי
 תוֹדוֹת וּבִשְׁשִׁיר וּבֵית דִּין מִהֲלָכִין וּשְׁתֵּי תוֹדוֹת אַחֲרֵיהֶם
 וְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיהֶם הַפְּגִימִית נֶאֱכַלְתָּ וְהַחֲיִצוֹנָה

נְשַׁרְפֶּת. וְכָל שְׁלֹא נַעֲשֶׂה בְּכָל אֱלוֹ. הַנִּכְנָס לְשֵׁם. אֵין
חֵיבִין עָלֶיהָ:

ג' נִטְמָא בְּעֶזְרָה וְנִעְלָמָה מִמֶּנּוּ טַמְאָה. וְזָכוּר אֶת הַמִּקְדָּשׁ.
נִעְלָם מִמֶּנּוּ מִקְדָּשׁ. וְזָכוּר הַטַּמְאָה. נִעְלָם מִמֶּנּוּ זֶה וְזֶה.
וְהַשְׁתַּחֲוָה אוֹ שֶׁשָּׂהָא בְּכַדִּי הַשְׁתַּחֲוָּאָה. בָּא לוֹ בְּאַרְכָּה
חֵיב. בְּקִצְרָה פְּטוּר. זֶה הִיא מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ שְׂאִין
חֵיבִין עָלֶיהָ:

ד' וְאִיזוֹ הִיא מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁבִּבְנֵי שְׁחִיבִין עָלֶיהָ. הִיא
מִשְׁמֵשׁ עִם הַטְּהוּרָה. וְאִמְרָה לוֹ נִטְמָאתִי וּפִירֵשׁ מִיָּד חֵיב.
מִפְּנֵי שֶׁיִּצְיָאתוֹ הִנָּאָה לוֹ כְּבִיאָתוֹ:

ה' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הַשְּׂרָץ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ. עַל הָעֵלִם שְׂרָץ
חֵיב. וְאִינוֹ חֵיב עַל הָעֵלִם מִקְדָּשׁ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר וְנִעְלָם
מִמֶּנּוּ וְהוּא טַמְא. עַל הָעֵלִם טַמְאָה חֵיב. וְאִינוֹ חֵיב עַל
הָעֵלִם מִקְדָּשׁ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר וְנִעְלָם וְנִעְלָם שְׁתֵּי
פְּעָמִים. לְחֵיב עַל הָעֵלִם טַמְאָה. וְעַל הָעֵלִם מִקְדָּשׁ:

פרק ג

שבועות שְׁתִּים שֶׁהֵן אַרְבַּע. שְׁבוּעָה שְׁאֹכֵל וְשָׁלָא
 אוֹכֵל. שְׁאֹכְלָתִי וְשָׁלָא אֹכְלָתִי. שְׁבוּעָה שְׁלָא
 אוֹכֵל. וְאֹכֵל כָּל שֶׁהוּא חֵיב דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמְרוּ לוֹ
 לְרַבִּי עֲקִיבָא וְכִי הֵיכָן מְצִינוּ בְּאוֹכֵל כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא
 חֵיב. שְׁזֶה חֵיב. אָמַר לֵהֵן רַבִּי עֲקִיבָא וְכִי הֵיכָן מְצִינוּ
 בַּמִּדְבָּר וּמִבֵּיא קֶרְבֵּן. שְׁזֶה מִדְּבַר וּמִבֵּיא קֶרְבֵּן. שְׁבוּעָה
 שְׁלָא אוֹכֵל. וְאֹכֵל וְשָׁתָה אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. שְׁבוּעָה
 שְׁלָא אוֹכֵל וְשָׁלָא אֲשָׁתָה. וְאֹכֵל וְשָׁתָה חֵיב שְׁתִּים:

ב שְׁבוּעָה שְׁלָא אוֹכֵל. וְאֹכֵל פֶּת חֲטִיין. וּפֶת שְׁעוֹרִין. וּפֶת
 כֶּסֶּמִּין. אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלָא אוֹכֵל פֶּת חֲטִיין.
 וּפֶת שְׁעוֹרִין. וּפֶת כֶּסֶּמִּין וְאֹכֵל. חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ג שְׁבוּעָה שְׁלָא אֲשָׁתָה. וְשָׁתָה מְשָׁקִין הֶרְבֵּה. אֵינוֹ חֵיב
 אֲלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלָא אֲשָׁתָה יֵין וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ וְשָׁתָה.
 חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד שְׁבוּעָה שְׁלָא אוֹכֵל. וְאֹכֵל אוֹכְלִים שְׁאֵינָן רְאוּיִן לְאֲכִילָה.
 וְשָׁתָה מְשָׁקִין שְׁאֵינָן רְאוּיִן לְשִׁתָּה. פָּטוּר. שְׁבוּעָה שְׁלָא
 אוֹכֵל וְאֹכֵל גְּבִלוֹת וּטְרֵפוֹת. שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים. חֵיב. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר. אָמַר קוֹנֵם אֲשָׁתִי נִהְיִית לִי אִם אֹכְלָתִי
 הַיּוֹם. וְהוּא אֹכֵל גְּבִלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים. הָרִי
 אֲשָׁתוֹ אֶסּוּרָה:

ה אחד דברים של עצמו. ואחד דברים של אחרים. ואחד דברים שיש בהן ממש. ואחד דברים שאין בהן ממש. כיצד. אמר שבועה שאתן לאיש פלוני. ושללא אתן. שנתתי ושללא נתתי. שאישן ושללא אישן. שישנתי ושללא ישנתי. שאזרוק צרור לים. ושללא אזרוק. שזרקתי ושללא זרקתי. רבי ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבא. שנאמר להרע או להטיב. אמר לו רבי עקיבא אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה. דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין. אמר לו מרבוי הכתוב. אמר לו אם רבה הכתוב לכך. רבה הכתוב לכך:

י נשבע לבטל את המצוה ולא בטל. פטור. לקיים (את המצוה) ולא קיים פטור. שהיה בדין שיהא חייב כדברי רבי יהודה בן בתירא. אמר רבי יהודה בן בתירא מה אם (שבועת) הרשות שאינו משבע עליה מהר סיני. הרי הוא חייב עליה. (שבועת) מצוה שהוא משבע עליה מהר סיני. אינו דין שיהא חייב עליה. אמרו לו לא. אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו כהן. תאמר בשבועת מצוה. שלא עשה בה לאו כהן. שאם נשבע לבטל ולא בטל פטור:

י שבועה שלא אוכל כפר זו. שבועה שלא אוכלנה. (שבועה שלא אוכלנה) ואכלה. אינו חייב אלא אחת. זו היא שבועת בטוי. שחייבין על זדונה מכות. ועל שגגתה

קִרְבֵּן עוֹלָה וַיּוֹרֵד. שְׁבוּעַת שְׁוֹא חֵיבִין עַל זְדוּנָה מִכּוֹת.
וְעַל שְׁגָגָתָה פָּטוּר:

^ח אֵיזוֹ הִיא שְׁבוּעַת שְׁוֹא. נִשְׁבַּע לְשַׁנּוֹת אֶת הַיְדוּעַ לְאָדָם.
אָמַר עַל הָעֵמּוּד שֶׁל אָבִן. שֶׁהוּא שֶׁל זָהָב. וְעַל הָאִישׁ
שֶׁהוּא אִשָּׁה. וְעַל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא אִישׁ. נִשְׁבַּע עַל דְּבַר
שְׂאֵי אִפְשָׁר. (אִם) לֹא רָאִיתִי גָמַל פּוֹרֵחַ בְּאֲוִיר. אִם לֹא
רָאִיתִי נָחַשׁ בְּקוֹרֶת בֵּית הַבַּד. אָמַר לְעֵדִים בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי.
שְׁבוּעָה שְׁלֹא נִעֲיֶדֶד. נִשְׁבַּע לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה. שְׁלֹא
לַעֲשׂוֹת סִכָּה. וְשְׁלֹא לְטוֹל לִוְלָב. וְשְׁלֹא לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין. זוֹ
הִי שְׁבוּעַת שְׁוֹא. שֶׁחֵיבִין עַל זְדוּנָה מִכּוֹת. וְעַל שְׁגָגָתָה
פָּטוּר:

^ט שְׁבוּעָה שֶׁאֹכֵל כֶּכֶר זוֹ. שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכְלָנָה.
הָרֵאשׁוֹנָה שְׁבוּעַת בְּטוּי. וְהַשְּׁנִיָּה שְׁבוּעַת שְׁוֹא. אֲכָלָה
עֵבֶר עַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא. לֹא אֲכָלָה עֵבֶר עַל שְׁבוּעַת בְּטוּי:

^י שְׁבוּעַת בְּטוּי. נֹהֲגָת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים. (בְּרַחוּקִים
וּבְקִרְוֵיבִים.) בְּכִשְׁרִין וּבְפִסּוּלִין. בְּפָנֵי בֵּית דִּין וְשְׁלֹא בְּפָנֵי
בֵּית דִּין. מִפִּי עֲצָמוֹ. וְחֵיבִין עַל זְדוּנָה מִכּוֹת. וְעַל שְׁגָגָתָה
קִרְבֵּן עוֹלָה וַיּוֹרֵד:

^{יא} שְׁבוּעַת שְׁוֹא נֹהֲגָת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים. בְּרַחוּקִים
וּבְקִרְוֵיבִים. בְּכִשְׁרִים וּבְפִסּוּלִים. בְּפָנֵי בֵּית דִּין. וְשְׁלֹא בְּפָנֵי
בֵּית דִּין. וּמִפִּי עֲצָמוֹ. וְחֵיבִין עַל זְדוּנָה מִכּוֹת. וְעַל שְׁגָגָתָה
פָּטוּר. אַחַת זוֹ אֶתֶּת זוֹ. הַמִּשְׁבָּע מִפִּי אַחֲרִים. חֵיב. כִּי־צַד.

אמר לא אכלתי היום ולא הנחתי תפלין היום משביעך
אני ואמר אמן חייב:

פרק ד

שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים
ולא בקרובים בכשרים ולא בפסולים ואינה
נוהגת אלא בראוין להעיד בפני בית דין ושלא בפני בית
דין מפי עצמו ומפי אחרים אין חייבין עד שיכפרו בהן
בבית דין דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בין מפי עצמו
ובין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בבית דין:

^ב וחייבין על זדון השבועה ועל שגגתה עם זדון העדות
ואינן חייבין על שגגתה ומה הן חייבין על זדון השבועה
קרבת עולה ויורד:

^ג שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו והעידוני
שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו
יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו
חייבין השביע עליהן חמשה פעמים חוץ לבית דין ובאו
לבית דין והודו פטורין כפרו חייבין על כל אחת ואחת
השביע עליהן חמשה פעמים בפני בית דין וכפרו אינן
חייבין אלא אחת אמר רבי שמעון מה טעם הואיל ואינן
כולין לחזור ולהודות:

י כִּפְרוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד שְׁנִיָּהּ חִיבִין בְּזֶה אַחֵר זֶה הָרֵאשׁוֹן
חִיב וְהַשְּׁנִי פָטוּר כִּפָּר אֶחָד וְהוּדָה אֶחָד הַכּוֹפֵר חִיב הָיוּ
שְׁתֵּי כְּתִי עֲדִים כִּפְּרָה הָרֵאשׁוֹנָה וְאַחֵר כִּד כִּפְּרָה הַשְּׁנִיָּה
שְׁתִּיָּהּ חִיבוֹת מִפְּנֵי שֶׁעֲדוֹת יְכוּלָה לְהַתְקִים בְּשְׁתִּיָּהּ:

ה מִשְׁבִּיעַ אֲנִי אֲלֵיכֶם אִם לֹא תִבּוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי שִׁישׁ לִי
בִּיד פְּלוּנִי פְקָדוֹן וְתִשׁוּמַת יָד וְגִזְל וְאַבְדָּה שְׁבוּעָה שְׁאִין
אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת אֵין חִיבִין אֲלָא אַחַת שְׁבוּעָה שְׁאִין
אָנוּ יוֹדְעִין שִׁישׁ לָךְ בִּיד פְּלוּנִי פְקָדוֹן וְתִשׁוּמַת יָד וְגִזְל
וְאַבְדָּה חִיבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשְׁבִּיעַ אֲנִי אֲלֵיכֶם
אִם לֹא תִבּוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי שִׁישׁ לִי בִּיד פְּלוּנִי פְקָדוֹן חֲטִין
וְשַׁעֲוִרִין וְכִסְמִין שְׁבוּעָה שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת אֵין
חִיבִין אֲלָא אַחַת שְׁבוּעָה שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת שִׁישׁ
לָךְ בִּיד פְּלוּנִי פְקָדוֹן חֲטִין וְשַׁעֲוִרִין וְכִסְמִין חִיבִין עַל כָּל
אַחַת וְאַחַת:

י מִשְׁבִּיעַ אֲנִי אֲלֵיכֶם אִם לֹא תִבּוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי שִׁישׁ לִי
בִּיד פְּלוּנִי נֶזֶק וְחֲצִי נֶזֶק תִּשְׁלֹמִי כִּפְלִ תִּשְׁלֹמִי אֶרְבָּעָה
וְחֲמִשָּׁה וְשֹׁאֵנס אִישׁ פְּלוּנִי אֶת בְּתִי וּפְתָה אֶת בְּתִי
וְשֶׁהֲכֵנִי בְּנִי וְשֶׁחָבַל בִּי חֲבֵרִי וְשֶׁהֲדָלִיק אֶת גְּדִישֵׁי בֵּיוֹם
הַכּוֹפְרִים הָרִי אֵלוֹ חִיבִין:

י מִשְׁבִּיעַ אֲנִי אֲלֵיכֶם אִם לֹא תִבּוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי שְׁאִין כֹּהֵן
שְׁאִין לוֹי שְׁאִין בֶּן גְּרוּשָׁה שְׁאִין בֶּן חִלּוּצָה שְׁאִין פְּלוּנִי
כֹּהֵן שְׁאִין פְּלוּנִי לוֹי שְׁאִין בֶּן גְּרוּשָׁה שְׁאִין בֶּן חִלּוּצָה:

שְׁאֵנֶס אִישׁ פְּלוּנִי אֶת בֵּיתוֹ וּפָתָה אֶת בֵּיתוֹ וְשִׁחַבֵּל בִּי
בְנִי וְשִׁחַבֵּל בִּי חֲבִירִי וְשִׁהַדְלִיק גְּדִישֵׁי בִשְׁבֹת הָרִי אֵלּוּ
פְּטוּרִין:

ח מְשֻׁבֵּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם אִם לֹא תָבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי שְׁאֵמֵר אִישׁ
פְּלוּנִי לְתֵן לִי מֵאֲתִים זֶזוּ וְלֹא נָתַן לִי הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִים
שְׁאֵין חֲיִבִּים אֲלָא עַל תְּבִיעַת מָמוֹן כַּפְקָדוֹן:

ט מְשֻׁבֵּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּשֶׁתִּדְּעוּ לִי עֵדוֹת שֶׁתָּבוֹאוּ
וְתַעֲדוּנִי הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִים מִפְּנֵי שֶׁקָּדְמָה שְׁבוּעָה
לְעֵדוֹת:

י עֵמֶד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאָמַר מְשֻׁבֵּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם שְׂאֵם
אֶתֶם יוֹדְעִין לִי עֵדוֹת שֶׁתָּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין
(עַד שִׁיְהִיָּה מִתְכַּוֵּן לָהֶם):

יא אָמַר לְשָׁנִים מְשֻׁבֵּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם אִישׁ פְּלוּנִי וּפְלוּנִי שְׂאֵם
אֶתֶם יוֹדְעִין לִי עֵדוֹת שֶׁתָּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי (שְׁבוּעָה שְׁאֵין
אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת) וְהֵם יוֹדְעִין לוֹ עֵדוֹת עַד מִפִּי עַד
אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב אוֹ פָּסוּל הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין:

יב שָׁלַח בֶּיַד עֶבְדּוֹ אוֹ שְׁאֵמֵר לָהֶן הִנֵּתִבֵּעַ מְשֻׁבֵּיעַ אֲנִי
עֲלֵיכֶם שְׂאֵם אֶתֶם יוֹדְעִין לוֹ עֵדוֹת שֶׁתָּבוֹאוּ וְתַעֲדוּהוּ
הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִים עַד שִׁישְׁמְעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ:

יג מְשֻׁבֵּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם מִצָּוָה אֲנִי עֲלֵיכֶם אוֹסְרָכֶם אֲנִי
הָרִי אֵלּוּ חֲיִבִּין בְּשָׂמִים וּבְאַרְצָה הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין בְּאַלְף

דל"ת. ביו"ד ה"י. בְּשִׁדִּי. בְּצִבְאוֹת. בְּחֻנוֹן וְרוּחוֹם. בְּאַרְךְ
 אַפִּים. בְּרַב חֶסֶד. וּבְכָל הַכְּנוּיִן. הֵרִי אֵלּוּ חִיבִין. הַמְקַלֵּל
 בְּכָלֶן חֵיב. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין. הַמְקַלֵּל אָבִיו
 וְאִמּוֹ בְּכָלֶן חֵיב. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין. הַמְקַלֵּל
 עַצְמוֹ וְחִבֵּירוֹ בְּכָלֶן. עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. יִכְבֶּה יי אֱלֹהִים.
 וְכֵן יִכְבֶּה אֱלֹהִים זֶה הִיא אֵלֶּה הַכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה. אֵל יִכְדֶּה.
 וַיְבָרְכֵךְ וַיִּיטִיב לָךְ. רַבִּי מֵאִיר מְחִיב. וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין:

פרק ה

שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן. נוֹהֶגֶת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים. בְּרוֹחוֹקִים
 וּבְקָרוֹבִים. בְּכַשְׂרִים וּבְפָסוּלִין. בְּפָנֵי בֵּית דִּין
 וְשֵׁלֹא בְּפָנֵי בֵּית דִּין. מִפִּי עַצְמוֹ. וּמִפִּי אֲחֵרִים. אֵינּוּ חֵיב עַד
 שְׁיִכְפּוֹר (בו) בְּבֵית דִּין. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים
 בֵּין מִפִּי עַצְמוֹ בֵּין מִפִּי אֲחֵרִים. כִּיּוֹן שֶׁכָּפַר בּוֹ חֵיב. וְחֵיב
 עַל זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה וְעַל שְׁגָגָתָהּ. עִם זְדוֹן הַפְּקָדוֹן. וְאֵינּוּ
 חֵיב עַל שְׁגָגָתָהּ. וְמָה (הוא) חֵיב עַל זְדוֹנָהּ. אֲשֶׁם בְּכֶסֶף
 שְׁקָלִים:

^ב שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן כִּיצַד. אָמַר לוֹ תָן לִי פְקָדוֹנִי שֵׁישׁ לִי
 בִידֶךָ. שְׁבוּעָה שְׁאִין לָךְ בִּידִי. אוֹ שְׁאָמַר לוֹ אֵין לָךְ בִּידִי.
 מְשַׁבֵּיעַד אֵנִי וְאָמַר אִמֵּן הֵרִי זֶה חֵיב. הַשְּׁבִיעַ עָלָיו חֲמִשָּׁה
 פְּעָמִים. בֵּין בְּפָנֵי בֵּית דִּין וּבֵין שְׁלֹא בְּפָנֵי בֵּית דִּין וְכָפַר.
 חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מֶה טַעַם. מִפְּנֵי
 שְׁיָכוֹל לַחְזוֹר וּלְהוֹדוֹת:

א היו חמשה תובעין אותו. אמרו לו תן לנו פקדון שיש לנו בידך. שבועה שאין לךם בידים. אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידים. ולא לך. ולא לך. חייב על כל אחת ואחת. רבי אליעזר אומר עד שיאמר שבועה באחרונה. רבי שמעון אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידים. אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידים פקדון ותשומת יד גזל ואבדה. חייב על כל אחת ואחת. תן לי חטין ושעורין וכסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידים. אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידים חטין ושעורין וכסמין. חייב על כל אחת ואחת. רבי מאיר אומר אפילו אמר חטה ושעורה וכסמת. חייב על כל אחת ואחת:

ז אנסת ופתית את בתי. והוא אומר לא אנסתי. ולא פתיתי. משביעך אני ואמר אמן. חייב. רבי שמעון פוטר. שאינו משלם קנס על פי עצמו. אמרו לו אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו. משלם בשת ופגם על פי עצמו:

ח גנבת את שורי. והוא אומר לא גנבתי. משביעך אני ואמר אמן. חייב. גנבתי אבל לא טבחתי. ולא מכרתי. משביעך אני ואמר אמן פטור. המית שורך את שורי. והוא אומר לא המית. משביעך אני ואמר אמן. חייב. המית שורך את עבדי. והוא אומר לא המית. משביעך אני ואמר אמן. פטור. אמר לו חבירו חבלת בי. ועשית בי

חבורה. והוא אומר לא חבלתי. ולא עשיתי בך חבורה. משביעך אני ואמר אמן. חייב. אמר לו עבדו. הפלת את שני. וסמית את עיני. והוא אומר לא הפלתי ולא סמיתי. משביעך אני ואמר אמן. פטור. זה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב. ושאינו משלם על פי עצמו פטור:

פרק ו

שבועת הדינין. הטענה שתי כסף. וההודאה בשוה פרוטה. ואם אין ההודאה ממין הטענה. פטור. כיצד. שתי כסף יש לי בידך. אין לך בידי אלא פרוטה. פטור. שתי כסף ופרוטה לי בידך. אין לך בידי אלא פרוטה. חייב. מנה לי בידך. אין לך בידי. פטור. מנה לי בידך. אין לך בידי אלא חמשים דינר. חייב. מנה לאבא בידך. אין לך בידי אלא חמשים דינר. פטור. מפני שהוא כמשיב אבדה:

^ב מנה לי בידך. אמר לו בפני עדים הן. למחר אמר לו תנהו לי. נתתיו לך. פטור. אין לך בידי. חייב. מנה לי בידך. אמר לו הן. אל תתנהו לי אלא בעדים. למחר אמר לו תנהו לי. נתתיו לך. חייב. מפני שצריך לתנו לו בעדים:

^ג לטרא זהב יש לי בידך. אין לך בידי. אלא לטרא כסף. פטור. דינר זהב יש לי בידך. אין לך בידי. אלא דינר כסף. וטריסין ופונדיון ופרוטה חייב. שהכל מין מטבע אחת. כור תבואה יש לי בידך. אין לך בידי. אלא לתך

קטנית פטור. כור פירות יש לי בידך. אין לך בדי אלא לתך קטנית. חייב. שהקטנית בכלל פירות. טענו חטין והודה לו בשעורים. פטור. ורבן גמליאל מחייב. הטוען לחבירו בכדי שמן. והודה לו בקנקנים. אדמון אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע. וחכמים אומרים אין ההודאה ממין הטענה. אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון. טענו כלים וקרקעות. והודה בכלים. וכפר בקרקעות. בקרקעות וכפר בכלים. פטור. הודה במקצת הקרקעות פטור. במקצת הכלים חייב. שהנכסים שאין להן אחריות. זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות. לשבע עליהן:

ד אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן. ואין משביעין את הקטן. אבל נשבעין לקטן ולהקדש:

ה אלו דברים שאין נשבעין עליהן. העבדים. והשטרות. והקרקעות וההקדשות. אין בהן תשלומי כפל. ולא תשלומי ארבעה וחמשה. שומר חנם אינו נשבע. נושא שקר אינו משלם. רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותן נשבעין עליהן. ושאינו חייב באחריותן אין נשבעין עליהן:

י רבי מאיר אומר יש דברים שהן בקרקע ואינן בקרקע. ואין חכמים מודים לו. כיצד עשר גפנים טעונות מסרתי לך. והלה אומר אינן אלא חמש. רבי מאיר מחייב שבוטה.

וּחֲכָמִים אוֹמְרִים כָּל הַמַּחֲבֵר לְקַרְקַע הָרִי הוּא כְּקַרְקַע.
 אֵין נִשְׁבָּעִין אֲלָא עַל דְּבַר שְׂבַמְדָּה וְשְׂבַמְשָׁקֵל וְשְׂבַמְנִין.
 כִּיצַד בֵּית מִלָּא מְסַרְתִּי לָךְ. כִּיס מִלָּא מְסַרְתִּי לָךְ. וְהִלָּה
 אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אֲלָא מַה שֶּׁהִנַּחַת אֶתָּה נוֹטֵל. פְּטוֹר. זֶה
 אוֹמֵר עַד הַיּוֹז. וְזֶה אוֹמֵר עַד הַחֲלוֹן חֵיב:

י' הַמְלִיָּה אֶת חֲבִירוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן. וְאָבֵד הַמִּשְׁכּוֹן. אָמַר
 לוֹ סֵלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו. וְשָׁקֵל הִיָּה שְׁוֵה. וְהִלָּה אוֹמֵר לֹא
 כִּי. אֲלָא סֵלַע הַלְוִיתִנִּי עָלָיו. וְסֵלַע הִיָּה שְׁוֵה פְּטוֹר. סֵלַע
 הַלְוִיתִיךָ עָלָיו. וְשָׁקֵל הִיָּה שְׁוֵה. וְהִלָּה אוֹמֵר לֹא כִי. אֲלָא
 סֵלַע הַלְוִיתִנִּי עָלָיו. וְשִׁלְשָׁה דִּינָרִים הִיָּה שְׁוֵה חֵיב. סֵלַע
 הַלְוִיתִנִּי עָלָיו. וְשִׁתִּים הִיָּה שְׁוֵה. וְהִלָּה אוֹמֵר לֹא כִי. אֲלָא
 סֵלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו. וְסֵלַע הִיָּה שְׁוֵה פְּטוֹר. סֵלַע הַלְוִיתִנִּי
 עָלָיו. וְשִׁתִּים הִיָּה שְׁוֵה. וְהִלָּה אוֹמֵר לֹא כִי. אֲלָא סֵלַע
 הַלְוִיתִיךָ עָלָיו. וְחֲמִשָּׁה דִּינָרִים הִיָּה שְׁוֵה. חֵיב. וּמִי נִשְׁבָּע.
 מִי שֶׁהִפְקִדוֹן אֶצְלוֹ. שָׁמָּה יִשְׁבַּע זֶה וְיוֹצִיא הִלָּה אֶת
 הַפְּקִדוֹן:

פרק ז

כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבַת־זֶרַח. נִשְׁבָּעִין וְלֹא מִשְׁלָמִין. וְאִלּוּ
 נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. הַשְּׂכִיר וְהַנֶּגְזֵל. וְהַנֶּחֱבֵל. וְשִׁכְנָגְדוֹ
 חָשׂוּד עַל הַשְּׁבוּעָה. וְחֲנוּנִי עַל פְּנִקְסוֹ. הַשְּׂכִיר בִּיצֵד. אָמַר
 לוֹ תָן לִי שְׂכָרִי שֵׁשׁ לִי בִידָד. הוּא אֹמֵר נִתְּתִי. וְהִלָּה
 אֹמֵר לֹא נִטְלִיתִי. הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר
 עַד שֶׁתֵּהָא שָׁם מִקְצַת הוֹדָאָה. בִּיצֵד. אָמַר לוֹ תָן לִי שְׂכָרִי
 חֲמִשִּׁים דִּינָר שֵׁשׁ לִי בִידָד. וְהוּא אֹמֵר הִתְקַבְּלָתָּ דִּינָר
 זֶהָב:

ב הַנֶּגְזֵל בִּיצֵד. הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ לְמִשְׁכָּנוֹ
 שְׁלֹא בְרִשּׁוֹת. הוּא אֹמֵר כָּלִי נִטְלָתָּ. וְהוּא אֹמֵר לֹא
 נִטְלִיתִי (הֲרִי זֶה) נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד
 שֶׁתֵּהָא שָׁם מִקְצַת הוֹדָאָה. בִּיצֵד. אָמַר לוֹ שְׁנֵי כָּלִים
 נִטְלָתָּ. וְהוּא אֹמֵר לֹא נִטְלִיתִי אֶלָּא אֶחָד:

ג הַנֶּחֱבֵל בִּיצֵד. הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנָס תַּחַת יָדוֹ שָׁלִם.
 וַיֵּצֵא חֲבּוּל. וְאָמַר לוֹ חֲבֻלָּתָּ בִּי וְהוּא אֹמֵר לֹא חֲבֻלָּתִי.
 הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתֵּהָא שָׁם
 מִקְצַת הוֹדָאָה. בִּיצֵד אָמַר לוֹ חֲבֻלָּתָּ בִּי שְׁתִּים. וְהִלָּה
 אֹמֵר לֹא חֲבֻלָּתִי בָּךְ אֶלָּא אֶחָת:

ד וְשִׁכְנָגְדוֹ חָשׂוּד עַל הַשְּׁבוּעָה בִּיצֵד. אֶחָת שְׁבוּעַת
 הָעֵדוּת וְאֶחָת שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן. וְאִפִּילוֹ שְׁבוּעַת שְׁוֹא. הִיא
 אֶחָד מֵהֶן מִשְׁחָק בְּקִבְיָא וּמִלּוֹה בְּרַבִּית. וּמִפְּרִיחַ יוֹנִים.

וסוחר שביעית שפגגדו נשבע ונוטל היו שניהן חשודין.
חזרה שבועה למקומה דברי רבי יוסי רבי מאיר אומר
יחלוקו:

ה החנוני על פנקסו כיצד לא שיאמר לו כתוב על
פנקסי שאתה חייב לי מאתים זוז. אלא אומר לו תן לבני
סאתים חטין. תן לפועלי בסלע מעות. הוא אומר נתתי.
והם אומרים לא נטלנו. הוא נשבע ונוטל. והם נשבעין
ונוטלין. אומר בן ננס כיצד אלו (ואלו) באין לידי שבועת
שוא אלא הוא נוטל שלא בשבועה. והם נוטלין שלא
בשבועה:

י אומר לחנוני. תן לי בדינר פירות. ונתן לו. אומר לו תן
לי את הדינר. אומר לו נתתיו לך. ונתתו באנפלי. ישבע
בעל הבית. נתן לו את הדינר. אומר לו תן לי את הפירות.
אומר לו נתתים לך. והולכתן לתוך ביתך. ישבע חנוני.
רבי יהודה אומר כל שהפירות בידו. ידו על העליונה.
אמר לשלחני. תן לי בדינר מעות. ונתן לו. אומר לו. תן
לי את הדינר. אומר לו נתתיו לך. ונתתו באנפלי. ישבע
בעל הבית. נתן לו את הדינר. אומר לו תן לי את המעות.
אמר לו נתתים לך. והשלכתם לתוך כיסך. ישבע שלחני.
רבי יהודה אומר אין דרך שלחני לתן איסר. עד שיטול
דינרו:

י כָּשֶׁם שֶׁאָמְרוּ הַפּוֹגְמֵת כְּתוּבָתָהּ לֹא תִפְרַע אֶלָּא
 בְּשָׁבוּעָה. וְעַד אֶחָד מֵעִידָה שֶׁהִיא פְּרוּעָה. לֹא תִפְרַע
 אֶלָּא בְּשָׁבוּעָה. מִנְּכָסִים מְשַׁעֲבָדִים וּמִנְּכָסֵי יְתוּמִים. לֹא
 תִפְרַע אֶלָּא בְּשָׁבוּעָה. וְהַנִּפְרָעַת שְׁלֹא בִפְנֵיו לֹא תִפְרַע
 אֶלָּא בְּשָׁבוּעָה. וְכֵן הֵיְתוּמִים לֹא יִפְרְעוּ אֶלָּא בְּשָׁבוּעָה.
 שְׁבוּעָה שְׁלֹא פִקְדָנוּ אָבִא. וְשְׁלֹא אָמַר לָנוּ אָבִא. וְשְׁלֹא
 מְצִינוּ בֵּין שְׁטְרוֹתָיו שֶׁל אָבִא. שֶׁשְּׁטַר זֶה פְּרוּעַ. רַבִּי יוֹחָנָן
 בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר אֶפִּילוּ נִוּלַד הֵבֶן לְאַחַר מִיתַת הָאָב. הֲרִי
 זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטִיל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אִם יֵשׁ עֲדִים
 שֶׁאָמַר הָאָב בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ. שְׁטַר זֶה אֵינוֹ פְּרוּעַ. הוּא
 נוֹטִיל שְׁלֹא בְּשָׁבוּעָה:

ח וְאֵלּוּ נִשְׁבָּעִין שְׁלֹא בְּטַעֲנָה. הַשּׁוֹתֵפִין. הָאֲרִיסִין.
 וְהָאֲפוֹטְרוֹפִין. וְהָאִשָּׁה הַנּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּתוֹךְ הַבֵּית.
 וּבֶן הַבֵּית. אָמַר לוֹ מָה אַתָּה טוֹעֲנִי. רְצוֹנִי שֶׁתִּשְׁבַּע
 לִי חֵיב. חֲלָקוּ הַשּׁוֹתֵפִין וְהָאֲרִיסִין. אֵינוֹ יָכוֹל לְהִשְׁבִּיעוֹ.
 נִתְגַּלְגְּלָה לוֹ שְׁבוּעָה מִמָּקוֹם אַחֵר. מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל.
 וְהַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַשְּׁבוּעָה:

פרק ח

אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֵם. שׁוֹמֵר חֲנָם. וְהַשּׁוֹאֵל. נוֹשֵׂא
 שָׂכָר. וְהַשּׁוֹכֵר. שׁוֹמֵר חֲנָם נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל.
 וְהַשּׁוֹאֵל מִשְׁלֵם אֶת הַכֹּל. נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר. נִשְׁבָּעִין
 עַל הַשְּׁבוּרָה. וְעַל הַשְּׁבוּיָה. וְעַל הַמֶּתָה. וּמִשְׁלֵמִין אֶת
 הָאֲבִידָה וְאֶת הַגְּנִיבָה:

ב אָמַר לְשׁוֹמֵר חֲנָם הֵיכֵן שׁוֹרִי. אָמַר לוֹ מֵת. וְהוּא שֶׁנִּשְׁבַּר
 אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד. נִשְׁבַּר. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבָּה
 אוֹ נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד. נִשְׁבָּה. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִגְנַב
 אוֹ נֶאֱבַד. נִגְנַב. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נֶאֱבַד.
 נֶאֱבַד. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב. מִשְׁבִּיעֵךְ
 אֲנִי וְאָמַר אָמֵן. פְּטוּר:

ג הֵיכֵן שׁוֹרִי. אָמַר לוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אַתָּה סֹחַ. וְהוּא שְׁמֵת
 אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד. מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי וְאָמַר
 אָמֵן. פְּטוּר. הֵיכֵן שׁוֹרִי. אָמַר לוֹ נֶאֱבַד. מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי וְאָמַר
 אָמֵן. וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁאֵכְלוּ. מִשְׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן.
 הוֹדָה מַעֲצָמוֹ. מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֻמֶּשׁ וְאֶשֶׁם. הֵיכֵן שׁוֹרִי. אָמַר
 לוֹ נִגְנַב. מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן. וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ
 שֶׁגָּנְבוּ. מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל. הוֹדָה מַעֲצָמוֹ מִשְׁלֵם קֶרֶן
 וְחֻמֶּשׁ וְאֶשֶׁם:

ד אָמַר לְאַחַד בְּשׁוּק. הֵיכֵן שׁוֹרִי שֶׁגָּנְבָתָּ. וְהוּא אוֹמֵר לֹא
 גָּנְבָתִי. וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁגָּנְבוּ. מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל.

טַבַּח וּמִכָּר מְשָׁלִם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רָאָה עֲדִים
שְׁמִמְשֻׁמִּין וּבְאִין. אָמַר גִּנְבֹּתִי אָבֵל לֹא טַבַּחְתִּי. וְלֹא
מִכַּרְתִּי. אֵינוֹ מְשָׁלִם אֲלָא קֶרֶן:

ה' אָמַר לְשׂוֹאֵל. הֵיכֵן שׁוּרִי. אָמַר לוֹ מֵת. וְהוּא שֶׁנִּשְׁבֵּר
אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ גִּנֵּב אוֹ נֶאֱבַד. נִשְׁבֵּר. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבָּה
אוֹ גִּנֵּב אוֹ נֶאֱבַד. נִשְׁבָּה. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבֵּר אוֹ גִּנֵּב
אוֹ נֶאֱבַד. גִּנֵּב. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבֵּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נֶאֱבַד.
נֶאֱבַד. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבֵּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ גִּנֵּב. מִשְׁבִּיעֵךְ
אָנִי וְאָמַר אָמֵן. פְּטוּר:

י' הֵיכֵן שׁוּרִי. אָמַר לוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֵתָּה סַח. וְהוּא שְׁמֵת
אוֹ נִשְׁבֵּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ גִּנֵּב אוֹ נֶאֱבַד. מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי וְאָמַר
אָמֵן. חֵיב. אָמַר לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. הֵיכֵן שׁוּרִי. אָמַר
לוֹ מֵת. וְהוּא שֶׁנִּשְׁבֵּר אוֹ נִשְׁבָּה. נִשְׁבֵּר. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ
נִשְׁבָּה. נִשְׁבָּה. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבֵּר. גִּנֵּב. וְהוּא שֶׁנֶּאֱבַד.
נֶאֱבַד. וְהוּא שֶׁנִּגְנֵב. מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי וְאָמַר אָמֵן. פְּטוּר. מֵת
אוֹ נִשְׁבֵּר. אוֹ נִשְׁבָּה. וְהוּא שֶׁנִּגְנֵב אוֹ נֶאֱבַד. מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי
וְאָמַר אָמֵן. חֵיב. נֶאֱבַד אוֹ גִּנֵּב. וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבֵּר
אוֹ נִשְׁבָּה. מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי וְאָמַר אָמֵן. פְּטוּר. זֶה הַכֶּלֶל. כָּל
הַמְשֵׁנָה מִחוּבָה לְחוּבָה. וּמִפְטוּר לְפְטוּר. וּמִפְטוּר לְחוּבָה
פְּטוּר. מִחוּבָה לְפְטוּר. חֵיב. זֶה הַכֶּלֶל. כָּל הַנִּשְׁבָּע לְהַקֵּל
עַל עַצְמוֹ חֵיב. לְהַחֲמִיר עַל עַצְמוֹ פְּטוּר: סְלִיק

מסכת עדויות

פרק א

שְׁמַאי אומר כל הנשים דין שעתן והלל אומר
מפקידה לפקידה אפילו לימים הרבה וחכמים
אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת
ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה
ממעטת על יד מעת לעת כל אשה שיש לה וסת דיה
שעתה המשמשת בעדים הרי זו כפקידה וממעטת על
יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה:

^ב שְׁמַאי אומר מקב לחלה והלל אומר מקבים וחכמים
אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא קב ומחצה
חיבים בחלה ומשהגדילו המדות אמרו חמשת רביעים
חיבין רבי יוסי אומר חמשה פטורין חמשה ועוד חיבין:

^ג הלל אומר מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה
אלא שאדם חיב לומר בלשון רבו ושְׁמַאי אומר תשעה
קבין וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה
אלא עד שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים
והעידו משום שמעיה ואבטליון ששלשה לוגים מים
שאובין פוסלין את המקוה וקימו חכמים את דבריהם:

ד וְלָמָּה מְזַכִּירִין אֶת דְּבָרֵי שָׁמַאי וְהֵלֵל לְבִטְלָהּ. לְלַמֵּד
לְדוֹרוֹת הַבָּאִים. שֶׁלֹּא יִהְיֶה אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרָיו. שֶׁהֵרִי
אָבוֹת הָעוֹלָם. לֹא עָמְדוּ עַל דְּבָרֵיהֶם:

ה וְלָמָּה מְזַכִּירִין דְּבָרֵי הַיְיָחִיד בֵּין הַמֶּרְבִּין הַזֶּה וְאֵין הֶלְכָּה
אֲלָא כְּדְבָרֵי הַמֶּרְבִּין. שְׁאֵם יֵרָאֶה בֵּית דִּין אֶת דְּבָרֵי הַיְיָחִיד
וְיִסְמֹךְ עָלָיו. שְׁאֵין בֵּית דִּין יָכוֹל לְבַטֵּל דְּבָרֵי בֵּית דִּין
חֲבִירוֹ. עַד שִׁיְהִיָּה גְדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחֻקָּהּ וּבִמְנֵן. הִיא גְדוֹל
מִמֶּנּוּ בְּחֻקָּהּ אֲבָל לֹא בִּמְנֵן. בִּמְנֵן אֲבָל לֹא בְּחֻקָּהּ.
אֵינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּל דְּבָרָיו. עַד שִׁיְהִיָּה גְדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחֻקָּהּ
וּבִמְנֵן:

ו אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אִם כֵּן לָמָּה מְזַכִּירִין דְּבָרֵי הַיְיָחִיד. בֵּין
הַמֶּרְבִּין לְבִטְלָהּ. שְׁאֵם יֵאמַר הָאָדָם כִּדְּאֵי מִקְבֵּל. יֵאמַר
לֹא כְּדְבָרֵי אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁמַּעֲתָ:

ז בֵּית שָׁמַאי אוֹמְרִים רַבַּע עֲצָמוֹת מִן הָעֲצָמִים. בֵּין מִשְׁנֵים
בֵּין מִשְׁלָשָׁה. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים רַבַּע עֲצָמוֹת מִן הַגְּזִיָּה.
מְרֹב הַבִּנְיָן אוֹ מְרֹב הַמִּנְיָן. שָׁמַאי אוֹמֵר אֲפִילוּ מִעֲצָם
אַחַד:

ח כְּרִשְׁנֵי תְרוּמָה. בֵּית שָׁמַאי אוֹמְרִים שְׁזֵרִין וְשָׁפִין
בְּטֶהְרָה. וּמֵאֲכִילִין בְּטֶמְאָה. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים שְׁזֵרִין
בְּטֶהְרָה. וְשָׁפִין וּמֵאֲכִילִין בְּטֶמְאָה. (שָׁמַאי אוֹמֵר יֵאָכְלוּ
צָרִיד.) רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר כֹּל מַעֲשִׂיהֶם בְּטֶמְאָה:

ט הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומרים
בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל
מעות רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופירות על
הכסף וחכמים מתירין:

י הפורט סלע של מעשר שני בירושלים בית שמאי
אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל
כסף ובשקל מעות הדנים לפני חכמים אומרים בשלשה
דינרים כסף ובדינר מעות רבי עקיבא אומר בשלשה
דינרים כסף וברביעית (כסף ברביעית) מעות רבי טרפון
אומר ארבע אספרי כסף שמאי אומר יניחנה בחנות
ויאכל פנגדה:

יא כסא של כלה שנטלו חפזיו בית שמאי מטמאין ובית
הלל מטהרין שמאי אומר אף מלבן של כסא טמא כסא
שקבעו בעריבה בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין
שמאי אומר אף העשוי בה:

יב אלו דברים שחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי
האשה שבאה ממדינת הים ואמרה מת בעלי תנשא
מת בעלי תתיבם דברי בית שמאי ובית הלל אומרים
לא שמענו אלא בבאה מן הקציר בלבד אמרו להם
בית שמאי אחת הבאה מן הקציר ואחת הבאה מן
הזיתים ואחת הבאה ממדינת הים לא דברו בקציר
אלא בהווה חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים תִּנָּשֵׂא וְתִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ. וּבֵית הֵלֵל
 אוֹמְרִים תִּנָּשֵׂא וְלֹא תִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית
 שְׁמַאי הִתְרַתֶּם אֶת הָעֶרְוָה הַחֲמוּרָה. לֹא תִתִּירוּ (אֵת)
 הַמָּמוֹן הַקָּל. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֵל מְצִינוּ שְׂאִין הָאֲחִים
 נִכְנָסִין לְנַחֲלָה (עַל פִּיהֶּ). אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי. וְהֵלֵל
 מִסְפָּר כְּתוּבָתָהּ נִלְמֹד. שֶׁהוּא כּוֹתֵב לָהּ. שְׂאֵם תִּנָּשֵׂא
 לְאַחֵר תִּטָּלִי מֶה שֶׁכָּתוּב לַיָּד. חֲזֹרוּ בֵּית הֵלֵל (לְהוֹרוֹת)
 כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי:

י"ג מִי שֶׁחֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי בֶן חוֹרִין עוֹבֵד אֶת רַבּוֹ יוֹם אֶחָד.
 וְאֵת עֲצָמוֹ יוֹם אֶחָד. דְּבַרֵּי בֵּית הֵלֵל. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית
 שְׁמַאי. תִּקְנַתֶּם אֶת רַבּוֹ. וְאֵת עֲצָמוֹ לֹא תִקְנַתֶּם. לְשֵׂא
 שְׂפָחָה אֵינוֹ יָכוֹל. בֶּת חוֹרִין אֵינוֹ יָכוֹל. לְבָטֵל. וְהֵלֵל לֹא
 נִבְרָא הָעוֹלָם אֲלֵא לְפָרִיָּה וְרַבִּיָּה. שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה
 לְשֶׁבֶת יִצְרָה. אֲלֵא מִפְּנֵי תִקּוֹן הָעוֹלָם. כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ.
 וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין. וְכוֹתֵב שָׁטֵר עַל חֲצֵי דָמָיו. וְחֲזֹרוּ
 בֵּית הֵלֵל (לְהוֹרוֹת) כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי:

י"ד כָּלִי חֶרֶס מְצִיל עַל הַכֹּל כְּדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל. וּבֵית שְׁמַאי
 אוֹמְרִים אֵינוֹ מְצִיל אֲלֵא עַל הָאוֹכְלִין וְעַל הַמְשָׁקִין. וְעַל
 כָּלִי חֶרֶס. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֵל מִפְּנֵי מָה. אָמְרוּ לָהֶם
 בֵּית שְׁמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָמֵא עַל גֵּב עִם הָאָרֶץ. וְאִין כָּלִי
 טָמֵא חוּצָץ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֵל וְהֵלֵל טִהַרְתֶּם אוֹכְלִים
 וּמְשָׁקִין שְׁבִתוֹכוֹ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי כְּשֶׁטִּהַרְנוּ
 אוֹכְלִים וּמְשָׁקִין שְׁבִתוֹכוֹ. לְעַצְמוֹ טִהַרְנוּ. אֲבָל כְּשֶׁטִּהַרְתָּ

את הפלי. טהרת לך ולו. חזרו בית הלל להורות כדברי
בית שמאי:

פרק ב

רבי חנינא סגן הכהנים העיד ארבעה דברים. מימיהן
של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר. שנטמא
בולד הטמאה. עם הבשר שנטמא באב הטמאה. אף
על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו. הוסיף רבי עקיבא
מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן.
שנפסל בטבול יום. בנר שנטמא בטמא מת. אף על פי
שמוסיפין טמאה על טמאתו:

^ב אמר רבי חנינא סגן הכהנים. מימי לא ראיתי עזר
יוצא לבית השרפה. אמר רבי עקיבא מדבריו למדנו
שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה. שיאותו הכהנים
בעזרו. וחכמים אומרים (לא ראינו) אינו ראיה. אלא
יוצא לבית השרפה:

^ג אף הוא העיד על כפר קטן. שהיה בצד ירושלים. והיה
בו זקן אחד. והיה מלוה לכל בני הכפר. וכותב בכתב
ידו. ואחרים חותמין. ובא מעשה לפני חכמים והתירו.
לפי דרכך אתה למד. שהאשה כותבת את גטה. והאיש
כותב את שוברו. שאין קיום הגט אלא בחותמו. ועל
מחט שנמצאת בבשר. שהספין והידים טהורות. והבשר
טמא. ואם נמצאת בפך. הכל טהור:

י' שלשה דברים אמר רבי ישמעאל לפני חכמים בפרם ביבנה. על ביצה טרופה. שהיא נתונה על גבי ירק של תרומה. שהיא חבור. ואם היתה כמין כבע אינה חבור. ועל שבלת שבקציר. וראשה מגעת לקמה. אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית. ואם לאו (הרי היא) של עניים. ועל גנה קטנה שהיא מוקפת ערים. אם יש בה כמלא בוצר וסלו מכאן. ומלא בוצר וסלו מכאן. תזרע. ואם לאו לא תזרע:

ה' שלשה דברים אמרו לפני רבי ישמעאל ולא אמר בהם לא איסור ולא התר. ופרשן רבי יהושע בן מתיא. המפס מרסא בשבת. אם לעשות לה פה חייב. ואם להוציא ממנה לחה פטור. ועל הצד נחש בשבת. אם מתעסק שלא ישכנו פטור. ואם לרפואה חייב. ועל לפסים אירוניות. שהם טהורות באהל המת. וטמאות במשא הזב. רבי אלעזר בן צדוק אומר אף במשא הזב טהורות מפני שלא נגמרה מלאכתן:

י' שלשה דברים אמר רבי ישמעאל ולא הודה לו רבי עקיבא. השום והבסר והמלילות שרסקן מבעוד יום. שרבי ישמעאל אומר יגמור משתחשך. ורבי עקיבא אומר לא יגמור:

י' שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא. שנים משום רבי אליעזר. ואחד משום רבי יהושע. שנים משום רבי

אֵלֶיָּעֶזֶר. יוֹצֵאָהּ אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב. וּמִפְּרִיחֵי יוֹנִים
פְּסוּלִים לְעֵדוּת. וְאֶחָד מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. הַשְּׂרָץ בְּפִי
חִלָּדָה וּמִהִלָּכֶת עַל גְּבִי כְּכֹרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה. סִפֵּק נִגַּע סִפֵּק
לֹא נִגַּע. סִפֵּקוֹ טְהוֹר:

ח' שֶׁלֹּשָׁה דְּבָרִים אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא. עַל שְׁנַיִם הוֹדוּ לוֹ. וְעַל
אֶחָד לֹא הוֹדוּ לוֹ. עַל סִנְדֵּל שֶׁל סִידִּים. שֶׁהוּא טָמֵא מִדָּרַס.
וְעַל שִׁירֵי תִנּוֹר אֲרֻבָּעָה. שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים שֶׁלֹּשָׁה. וְהוֹדוּ לוֹ.
וְעַל אֶחָד לֹא הוֹדוּ לוֹ. עַל כֶּסֶּא שֶׁנִּטְלוּ שְׁנַיִם מִחֻפּוֹיָּו זֶה
בְּצַד זֶה. שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְחֻכָּמִים מְטַהֲרִין:

ט' הוּא הָיָה אוֹמֵר הָאֵב זֹכָה לִבֵּן בְּנוֹי. וּבִפְתָּח. וּבַעֲשָׂר.
וּבַחֲכָמָה. וּבַשְּׁנַיִם. וּבַמִּסְפָּר הַדּוֹרוֹת לְפָנָיו. וְהוּא הִקָּץ
שֶׁנֶּאֱמַר קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ. אֵף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲבָדוּם
וַעֲנּוּ אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְנֶאֱמַר וְדוֹר רַבִּיעִי יָשׁוּבוּ
הִנֵּה:

י' אֵף הוּא הָיָה אוֹמֵר חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר
חֹדֶשׁ. מִשְׁפֹּט דּוֹר הַמַּבּוּל שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. מִשְׁפֹּט אֵיזֵב
שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. מִשְׁפֹּט הַמִּצְרִיִּים שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ.
מִשְׁפֹּט גֹּג וּמִגּוֹג לְעֵתִיד לָבֵא שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. מִשְׁפֹּט
רְשָׁעִים בְּגִיהֶנָּם שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ
בַּחֲדָשׁוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר מִן הַפֶּסַח עַד הָעֲצֵרֶת.
שֶׁנֶּאֱמַר וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ:

פרק ג

כָּל הַמְטָמְאִין בְּאֶהֱל שְׁנַחֲלָקוּ וְהַכְּנִיסֵן לְתוֹךְ הַבֵּית רַבִּי
 דֹּסָא בֶּן הֶרְפִּינְס מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטָמְאִין פִּיֻּצֵּד
 הַנוֹגֵעַ בְּכֶשֶׁן חֲצָאֵי זֵיתִים מִן הַנְּבִלָה אוֹ נוֹשְׂאָן וּבִמַּת
 הַנוֹגֵעַ בְּכַחֲצֵי זֵית (וּמֵאֱהִיל עַל כַּחֲצֵי זֵית אוֹ נוֹגֵעַ בְּכַחֲצֵי
 זֵית) וְכַחֲצֵי זֵית מֵאֱהִיל עָלָיו וּמֵאֱהִיל עַל כֶּשֶׁן חֲצָאֵי
 זֵיתִים מֵאֱהִיל עַל כַּחֲצֵי זֵית וְכַחֲצֵי זֵית מֵאֱהִיל עָלָיו רַבִּי
 דֹּסָא בֶּן הֶרְפִּינְס מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטָמְאִין אֲבָל הַנוֹגֵעַ
 בְּכַחֲצֵי זֵית וְדָבָר אַחֵר מֵאֱהִיל עָלָיו וְעַל כַּחֲצֵי זֵית (אוֹ
 מֵאֱהִיל עַל כַּחֲצֵי זֵית וְדָבָר אַחֵר מֵאֱהִיל עָלָיו וְעַל כַּחֲצֵי
 זֵית) טְהוֹר אָמַר רַבִּי מֵאִיר אָף בָּזָה רַבִּי דֹּסָא בֶּן
 הֶרְפִּינְס מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטָמְאִין הַכֹּל טָמֵא חוּץ מִן הַמַּגֵּעַ
 עִם הַמִּשָּׂא וְהַמִּשָּׂא עִם הָאֱהִל זֶה הַכֹּל כָּל שֶׁהוּא מִשֵּׁם
 אֶחָד טָמֵא מִשְׁנֵי שְׁמוֹת טְהוֹר:

אֲכָל פָּרוּד אֵינּוּ מִצְטָרֵף דְּבָרֵי רַבִּי דֹּסָא וְחֻכְמִים
 אוֹמְרִים מִצְטָרֵף מְחַלְלִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עַל אֲסִימוֹן דְּבָרֵי
 רַבִּי דֹּסָא וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אֵין מְחַלְלִין מְטַבִּילִין יָדַיִם
 לַחֲטָאת דְּבָרֵי רַבִּי דֹּסָא וְחֻכְמִים אוֹמְרִים נְטָמָא יָדָיו
 נְטָמָא גּוֹפוֹ:

מֵעִי אֲבִטִּיחַ וּקְנַבֶּת יֵרֶק שֶׁל תְּרוּמָה רַבִּי דֹּסָא מְתִיר
 לְזָרִים וְחֻכְמִים אוֹסְרִין חֲמֵשׁ רְחִלוֹת גְּזוּזוֹת מִנֶּה מִנֶּה

וּפְרַסְתָּ חֵיבוֹת בְּרֵאשִׁית הַגֵּז. דְּבָרֵי רַבִּי דֹּסָא. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים חֲמֵשׁ רַחֲלוֹת כָּל שֶׁהֵן:

ד' כָּל הַחוּצָלוֹת טְמֵאוֹת טָמֵא מֵת. דְּבָרֵי רַבִּי דֹּסָא.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים מִדֶּרֶס. כָּל הַקְּלִיעוֹת טְהוֹרוֹת חוּץ מִשָּׁל
גִּלְגִּילוֹן. דְּבָרֵי רַבִּי דֹּסָא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים כָּלֵם טְמֵאוֹת.
חוּץ מִשָּׁל צִמְרִים:

ה' הַקֶּלַע שְׂבִית קָבוּל שְׁלֵה אָרוּג טְמֵאָה. וְשֵׁל עוֹר רַבִּי
דֹּסָא בֶּן הַרְפִּינָס מִטְהַר. וְחֲכָמִים מְטַמְּאִין. נִפְסַק בֵּית
אֶצְבַּע שְׁלֵה טְהוֹרָה. בֵּית הַפְּקִיעַ שְׁלֵה טְמֵאָה:

ו' הַשְּׁבוּיָה אוֹכֶלֶת בְּתֵרוֹמָה דְּבָרֵי רַבִּי דֹּסָא. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים יֵשׁ שְׁבוּיָה אוֹכֶלֶת. וְיֵשׁ שְׁבוּיָה שְׂאִינָה אוֹכֶלֶת.
כִּיצַד. הָאִשָּׁה שְׂאֵמְרָה נִשְׁבִּיתִי וְטְהוֹרָה אָנִי אוֹכֶלֶת.
(שֶׁהִפָּה שְׂאֵסֶר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר.) וְאִם יֵשׁ יְעָדִים
שֶׁנִּשְׁבִּיתִי. וְהִיא אוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אָנִי. אֵינָה אוֹכֶלֶת:

ז' אַרְבָּעָה סְפִיקוֹת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא. וְחֲכָמִים מְטַהְרִין.
כִּיצַד. הֵטְמֵא עוֹמֵד וְהִטְהוֹר עוֹבֵר. הִטְהוֹר עוֹמֵד וְהֵטְמֵא
עוֹבֵר. טְמֵאָה בְּרִשּׁוֹת הַיָּחִיד וְטְהוֹרָה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים.
טְהוֹרָה בְּרִשּׁוֹת הַיָּחִיד. וְטְמֵאָה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים. סָפֵק נִגַּע
וְסָפֵק לֹא נִגַּע. סָפֵק הָאֵהִיל סָפֵק לֹא הָאֵהִיל. סָפֵק הִסִּיט
סָפֵק לֹא הִסִּיט. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא וְחֲכָמִים מְטַהְרִין:

ח' שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רַבִּי צְדוֹק מְטַמֵּא וְחֻכָּמִים מְטַהְרִין.
מִסְמַר שֶׁל שְׁלַחְנִי וְאֶרֶז שֶׁל גְּרוֹסוֹת וּמִסְמַר שֶׁל אֶבֶן
שְׁעוֹת רַבִּי צְדוֹק מְטַמֵּא וְחֻכָּמִים מְטַהְרִין:

ט' אַרְבָּעָה דְּבָרִים רַבֵּן גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא וְחֻכָּמִים מְטַהְרִין.
כְּסוּי טָנִי שֶׁל מִתְכוּת שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים וְתִלּוּי הַמַּגְרָדוֹת.
וְגִלְמֵי כָּלִי מִתְכוּת וְטַבָּלָא שֶׁנֶּחֱלָקָה לְשָׁנִים וּמוֹדִים
חֻכָּמִים לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּטַבָּלָא שֶׁנֶּחֱלָקָה לְשָׁנִים אֶחָד
גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַגָּדוֹל טָמֵא וְהַקָּטָן טָהוֹר:

י' שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רַבֵּן גַּמְלִיאֵל מַחְמִיר כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי.
אֵין טוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת וְאֵין זוֹקְפִין אֶת
הַמְּנוּזָה בְּיוֹם טוֹב וְאֵין אוֹפִין פֶּתִין גְּרִיצִין אֶלָּא רִקִּיקִין.
אָמַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל מִימִיהֶן שֶׁל בֵּית אַבָּא לֹא הָיוּ אוֹפִין
פֶּתִין גְּרִיצִין אֶלָּא רִקִּיקִין אָמְרוּ לוֹ מַה נַּעֲשֶׂה לְבֵית אֲבִיךָ.
שֶׁהָיוּ מַחְמִירִין עַל עֲצָמָן וּמִקְלִים עַל יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת
אוֹפִין פֶּתִין גְּרִיצִין וְחָרִי:

יא' אַף הוּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים לְהַקֵּל מַכְבְּדִין בֵּין
הַמְּטוֹת וּמִנִּיחִין אֶת הַמַּגָּמֵר בְּיוֹם טוֹב וְעוֹשִׂים גְּדִי מְקַלֵּס
בְּלִילֵי פְסָחִים וְחֻכָּמִים אוֹסְרִים:

יב' שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מַתִּיר וְחֻכָּמִים
אוֹסְרִין פָּרְתוּ יוֹצֵאָה בְּרִצּוּעָה שְׁבִין קַרְנֵיהָ וּמִקְרָדִין אֶת
הַבְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב וְשׁוֹחֲקִין אֶת הַפִּלְפְּלִין בְּרִיחִים שְׁלֵהֶן.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין מְקַרְדִּין אֶת הַבְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב מִפְּנֵי

שְׁהוּא עוֹשֶׂה חֲבוּרָה אֲבָל מְקַרְצְפִּין וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים אֵין
מְקַרְדִּין אֵף לֹא מְקַרְצְפִּין:

יום יז

פרק ד

אֵלּוּ דְּבָרִים מְקוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמַחֲמֵרֵי בֵּית הֵלֵל בִּיצָה
שְׁנוּלָדָה בְּיוֹם טוֹב בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים תֹּאכֵל וּבֵית
הֵלֵל אוֹמְרִים לֹא תֹאכֵל בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים שְׂאוֹר בְּכִזִּית
וְחֻמֶּץ בְּכֻכּוֹתֶת. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים זֶה וְזֶה בְּכִזִּית:

ב (בְּהִמָּה שְׁנוּלָדָה בְּיוֹם טוֹב הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהִיא מוֹתֶרֶת.
וְאַפְרוּחַ שֶׁיֵּצֵא מִן הַבִּיצָה הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא אָסוּר)
הַשּׁוֹחֵט חֲתָה וְעוֹף בְּיוֹם טוֹב בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יַחֲפֹז
בְּדֶקֶר וַיִּכְסֶּה. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים לֹא יִשְׁחוּט אֲלֵא אִם כֵּן
הָיָה לוֹ עֶפֶר מוֹכֵן מִבְּעוֹד יוֹם וּמוֹדִים שֶׁאִם שָׁחַט שִׁיחֲפֹז
בְּדֶקֶר וַיִּכְסֶּה שְׂאֵפֶר כִּירָה מוֹכֵן הוּא:

ג בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים הֶבֶקֶר לַעֲנִים הֶבֶקֶר. וּבֵית הֵלֵל
אוֹמְרִים אֵינוֹ הֶבֶקֶר עַד שִׁיּוֹבֵקֶר אֵף לַעֲשִׂירִים כְּשִׁמְטָה.
כָּל עֲמִרֵי הַשָּׂדֶה שֶׁל קֶב קֶב. וְאַחַד שֶׁל אַרְבַּעַה קֶבִּין
וּשְׂכָחוּ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים אֵינוֹ שְׂכָחָה. וּבֵית הֵלֵל
אוֹמְרִים שְׂכָחָה:

ד' העמר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו בית שמאי אומרים אינו שכחה ובית הלל אומרים שכחה:

ה' כרם רבעי בית שמאי אומרים אין לו חמש ואין לו ביעור ובית הלל אומרים יש לו (חמש ויש לו ביעור) בית שמאי אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות והעניים פודים לעצמן ובית הלל אומרים כלו לגת:

ו' חבית של זיתים מגלגלים בית שמאי אומרים אינו צריך לנקב ובית הלל אומרים צריך לנקב ומודים שאם נקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה הסך בשמן טהור ונטמא ירד וטבל בית שמאי אומרים אף על פי שהוא מנטף טהור ובית הלל אומרים כדי סיכת אבר קטן ואם היה שמן טמא מתחלתו בית שמאי אומרים כדי סיכת אבר קטן ובית הלל אומרים משקה טופח רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפח:

ז' האשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה וכמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האיטלקי בית שמאי אומרים פוטר את אשתו בגט ישן ובית הלל אוסרין איזהו גט ישן כל שנתיחד עמה אחר שכתבו לה המגרש את אשתו ולנה עמו בפנדקי בית שמאי אומרים אינה צריכה ממנו גט שני ובית הלל אומרים צריכה ממנו

גַּט שְׁנִי. אֵימָתִי בְּזִמְזִי שְׁנֵת גְּרִשָּׁה מִן הַנְּשׂוּאִים. אָבֵל אִם
נִתְּגַרְשָׁה מִן הָאִירוֹסִין. אֵינָה צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גַּט שְׁנִי. מִפְּנֵי
שֶׁאֵין לָבוּ גַּס בָּהּ:

ח בית שמאי מתירין הצרות לאחים ובית הלל אוסרין.
חלצו. בית שמאי פוסלין מן הכהנה. ובית הלל מכשירין.
נתיבמו. בית שמאי מכשירין. ובית הלל פוסלין. אף על
פי שאלו פוסלים ואלו מכשירין. לא נמנעו בית שמאי
מלשא נשים מבית הלל. ולא בית הלל מבית שמאי. כל
הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין. לא
נמנעו להיות עושין טהרות. אלו על גבי אלו:

ט שלשה אחים שנים מהם נשואים שתי אחיות. ואחד
מפנה. מת אחד מבעלי אחיות. ועשה בה מפנה מאמר.
ואחר כך מת אחיו השני. בית שמאי אומרים אשתו עמו.
והלה תצא משום אחות אשה. ובית הלל אומרים מוציא
את אשתו בגט ובחליצה. ואשת אחיו בחליצה. זו היא
שאמרו. אזי לו על אשתו. ואזי לו על אשת אחיו:

י המדיר את אשתו מתשמיש המטה. בית שמאי אומרים
שתי שבתות ובית הלל אומרים שבת אחת. המפלת
לאור שמונים ואחד. בית שמאי פוטרין מן הקרבן. ובית
הלל מחיבין. סדין בציצית בית שמאי פוטרין. ובית הלל
מחיבין. כלפלת השבת בית שמאי פוטרין. ובית הלל
מחיבין:

י"א מי שֶׁנָּזַר נְזִירוֹת מְרַבָּה וְהַשְׁלִים נְזִירוֹתָיו וְאַחֵר כָּדָּ
בָּא לְאַרְצָן בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבֵית
הַלֵּל אוֹמְרִים נָזִיר בִּתְחִלָּה מִי שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי כִּתֵּי עֲדִים
מְעִידוֹת אוֹתוֹ אֵלּוּ מְעִידִים שֶׁנָּדָר שְׁתֵּים וְאֵלּוּ מְעִידִים
שֶׁנָּדָר חֶמֶשׁ בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים נִחְלָקָה הָעֵדוּת וְאִין כָּאֵן
נְזִירוֹת וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יֵשׁ בְּכֹלל חֶמֶשׁ שְׁתֵּים שִׁיְהִיָּה
נָזִיר שְׁתֵּים:

י"ב אָדָם שֶׁהוּא נָתוּן תַּחַת הַסֶּדֶק בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים אֵינוֹ
מֵבִיא אֶת הַטֶּמְאָה וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים אָדָם חָלוּל הוּא
וְהֵצֵד הָעֲלִיּוֹן מֵבִיא אֶת הַטֶּמְאָה:

פרק ה

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁשֶּׁה דְּבָרִים מִקּוּלֵי בֵּית שְׁמַאי
וּמִחֻמְרֵי בֵּית הַלֵּל דָּם נִבְלָה בֵּית שְׁמַאי מְטַהְרִין
וּבֵית הַלֵּל מְטַמְּאִין בִּיצַת הַנִּבְלָה אִם יֵשׁ כִּיּוֹצֵא בָּהּ
נִמְכָּרַת בְּשׁוּק מִתְּרַת וְאִם לֹא אֲסוּרָה כְּדִבְרֵי בֵּית
שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל אוֹסְרִין וּמוֹדִים בְּבִיצַת טְרֵפָה שֶׁהִיא
אֲסוּרָה מִפְּנֵי שֶׁגִּדְּלָהּ בְּאִיסוּר דָּם שֶׁל נִכְרִית וְדָם טְהוֹרָה
שֶׁל מְצוּרַעַת בֵּית שְׁמַאי מְטַהְרִין וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים
כְּרוֹקָה וּכְמִימֵי רִגְלֶיהָ אוֹכְלִין פִּירוֹת שְׁבִיעִית בְּטוֹבָה
וְשֹׁלֵא בְּטוֹבָה כְּדִבְרֵי בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים אֵין
אוֹכְלִין (אֶלָּא) בְּטוֹבָה הַחֲמַת בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים צְרוּרָה
עוֹמֶדֶת וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים אֵף עַל פִּי שְׂאִינָה צְרוּרָה:

ב רבי יוסי אומר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחמרי בית הלל. העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל. כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל. תורמין זיתים על שמן. וענבים על יין כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים אין תורמין. הזורע ארבע אמות שבכרם. בית שמאי אומרים קדש שורה אחת. ובית הלל אומרים קדש שתי שורות. המעיסה בית שמאי פוטרין. ובית הלל מחיבין. מטבילין בחרדלית כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים אין מטבילין. גר שנתגר ערבי פסחים. בית שמאי אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר:

ג רבי ישמעאל אומר שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחמרי בית הלל. קהלת אינו מטמא את הידים כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים מטמא את הידים. מי חטאת שעשו מצותן. בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין. הקצח בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין. וכן למעשרות:

ד רבי אליעזר אומר שני דברים מקולי בית שמאי ומחמרי בית הלל. דם יולדת שלא טבלה. בית שמאי אומרים כרוקה וכמימי רגליה. ובית הלל אומרים (מטמא) לח ויבש. ומזדים ביולדת בזוב שהוא מטמא לח ויבש:

ה' אַרְבַּעַה אַחִים שְׁנַיִם (מֵהֶם) נִשְׁוֹאֵין שְׁתֵּי אַחִיּוֹת מֵתוּ
הַנִּשְׁוֹאִים אֶת הָאֲחִיּוֹת הָרִי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבְמוֹת.
וְאִם קָדְמוּ וּבִגְסוּ יוֹצִיאוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם בֵּית
שְׁמַאי יִקְיֵמוּ וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יוֹצִיאוּ:

י' עֶקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל הָעִיד אַרְבַּעַה דְּבָרִים אָמְרוּ לוֹ
עֶקְבִּיא חֲזוֹר בְּךָ בְּאַרְבַּעַה דְּבָרִים שְׁהֵייתָ אוֹמֵר וְנַעֲשֶׂה
אֵב בֵּית דִּין לְיִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם מוֹטֵב לִי לְהִקְרֹא שׁוֹטֵה
כָּל יָמִי וְלֹא לַעֲשׂוֹת שְׁעָה אַחַת רָשָׁע לִפְנֵי הַמָּקוֹם.
שְׁלֹא יִהְיוּ אוֹמְרִים בְּשִׁבִּיל שְׂרָרָה חֲזוֹר בּוֹ הוּא הָיָה
מִטְמֵא שְׁעַר הַפְּקוּדָה וְדַם הִירוֹק וְחֲכָמִים מְטַהְרִין הוּא
הָיָה מִתִּיר שְׁעַר בְּכוֹר בַּעַל מוֹם שֶׁנֶּשֶׁר וְהַנִּיחוֹ בַּחֲלוֹן
וְאַחֵר כְּךָ שְׁחָטוּ וְחֲכָמִים אוֹסְרִין הוּא הָיָה אוֹמֵר אֵין
מִשְׁקִין לֹא אֶת הַגִּיּוֹרֶת וְלֹא אֶת שַׁפְּחָה הַמִּשְׁחַרְרֶת.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים מִשְׁקִין אָמְרוּ לוֹ מַעֲשֵׂה בְּכַרְפָּמִית
שַׁפְּחָה מִשְׁחַרְרֶת שְׁהֵייתָ בִּירוּשָׁלַיִם וְהַשְׁקוּהָ שְׁמַעְיָה
וְאַבְטָלְיוֹן אָמַר לָהֶם דִּגְמָא הַשְׁקוּהָ וְנִדְּוָהּ וּמֵת בְּנִידְוִי.
וְסָקְלוּ בֵּית דִּין אֶת אֲרוֹנוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה חָס וְשָׁלוֹם
שְׁעֶקְבִּיא נִתְּנָדָה שְׁאִין הָעֲזָרָה נִגְעֶלֶת בְּפָנָי כָּל אָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל בְּחֲכָמָה וּבִירְאָת חֹטֵא כְּעֶקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל.
וְאֶת מִי נָדוּ אֶת אֱלִיעֶזֶר בֶּן חֲנוּךְ שֶׁפָּקַד בְּטַהֲרֶת יָדָיִם.
וּכְשֶׁמֶת שָׁלְחוּ בֵּית דִּין וְהַנִּיחוּ אָבֶן עַל אֲרוֹנוֹ מִלְּמַד שְׁכָל
הַמִּתְנַדֵּה וּמֵת בְּנִידְוִי סוֹקְלִין אֶת אֲרוֹנוֹ:

י' בַּשְּׁעֵת מִיתָתוֹ אָמַר לְבָנוֹ בְּנֵי חֲזוֹר בְּךָ בְּאַרְבַּעַת דְּבָרִים
שְׁהִייתִי אוֹמֵר. אָמַר לוֹ וְלָמָּה לֹא חֲזַרְתָּ בְּךָ. אָמַר לוֹ
אֲנִי שָׁמַעְתִּי מִפִּי הַמְּרַבִּין. וְהֵם שָׁמְעוּ מִפִּי הַמְּרַבִּין.
אֲנִי עָמַדְתִּי בְּשִׁמוּעָתִי. וְהֵם עָמְדוּ בְּשִׁמוּעָתָן. אֲבָל אֶתָּה
שָׁמַעְתָּ מִפִּי הַיָּחִיד וּמִפִּי הַמְּרַבִּין. מוֹטֵב לְהַנִּיחַ דְּבָרִי
הַיָּחִיד וְלֶאֱחֹז בְּדִבְרֵי הַמְּרַבִּין. אָמַר לוֹ אָבִיא פְּקוּד עָלִי
חֲבֵרִיד. אָמַר לוֹ אֲנִי מִפְּקִיד. אָמַר לוֹ שְׁמָא עִילָה מְצָאָתָ
בִּי. אָמַר לוֹ לֹא. מַעֲשֵׂיךָ יִקְרְבוּךָ. וּמַעֲשֵׂיךָ יִרְחֲקוּךָ:

פרק ו

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבַא הֵעִיד חֲמֵשֶׁה דְּבָרִים. שְׁמַמְאָנִים אֶת
הַקְּטָנוֹת. וְשִׁמְשִׁיאִים אֶת הָאִשָּׁה עַל פִּי עֵד אֶחָד.
וְשִׁנְסָקֵל תִּתְּנֶנָּה בִּירוּשָׁלַיִם. עַל שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל
הַיֵּז בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם שְׁנַת־נֶסֶד עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ. וְעַל תַּמִּיד
שֶׁל שַׁחַר שֶׁקָּרַב בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת:

ב' הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי נְחוֹנְיָא בֶּן אֱלִינָתָן אִישׁ כֶּפֶר
הַבְּבִלִי. עַל אֶבֶר מִן הַמֶּת שֶׁהוּא טָמֵא. שְׂרָבִי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר לֹא אָמְרוּ אֶלָּא עַל אֶבֶר מִן הַחֵי. אָמְרוּ לוֹ וְהֵלֵא קֵל
וְחָמַר. וּמָה מִן הַחֵי שֶׁהוּא טָהוֹר. אֶבֶר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טָמֵא.
הַמֶּת שֶׁהוּא טָמֵא אֵינוֹ דִּין שְׁיִהְיֶה אֶבֶר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ
טָמֵא. אָמַר לָהֶם לֹא אָמְרוּ אֶלָּא עַל אֶבֶר מִן הַחֵי. דְּבָר
אֲחֵר מְרַבֶּה טָמְאָת הַחַיִּים מִטָּמְאָת הַמֵּתִים. שֶׁהַחֵי עוֹשֶׂה

מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב מִתַּחֲתָיו לְטָמֵא אָדָם וּלְטָמֵא בְּגָדִים וְעַל
גִּבּוֹ מִדֶּף לְטָמֵא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין מֵה שְׂאִין הַמֵּת מִטָּמֵא:
כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲבֵר מִן הַחֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִטָּמֵא.
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי נְחוֹנְיָא מְטַהְרִים עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ
מֵאֲבֵר מִן הַחֵי רַבִּי נְחוֹנְיָא מִטָּמֵא וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ מְטַהְרִין אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מֵה רְאִיתָ לְטָמֵא
כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲבֵר מִן הַחֵי אָמַר לָהֶם מְצִינוּ אֲבֵר
מִן הַחֵי כִּמְת שָׁלֵם מֵה הַמֵּת כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ
טָמֵא אִף אֲבֵר מִן הַחֵי כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה
טָמֵא אָמְרוּ לוֹ לֹא (אם) טָמֵאתָ כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מִן
הַמֵּת שָׁכַן טָמֵאתָ עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ תִּטָּמֵא
כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲבֵר מִן הַחֵי שָׁכַן טַהֲרָתָ עֶצֶם
כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ הֵימָנוּ אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי נְחוֹנְיָא מֵה רְאִיתָ
לְטָמֵא עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲבֵר מִן הַחֵי אָמַר לָהֶם
מְצִינוּ אֲבֵר מִן הַחֵי כִּמְת שָׁלֵם מֵה הַמֵּת עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה
הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טָמֵא אִף אֲבֵר מִן הַחֵי עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה
הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה טָמֵא אָמְרוּ לוֹ לֹא (אם) טָמֵאתָ
עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מִן הַמֵּת שָׁכַן טָמֵאתָ כִּזְיֹת בֶּשֶׂר
הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ תִּטָּמֵא עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲבֵר מִן
הַחֵי שָׁכַן טַהֲרָתָ כִּזְיֹת בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי
אֱלִיעֶזֶר מֵה רְאִיתָ לַחֲלוֹק מְדוּתִיד אוֹ טָמֵא בְּשִׁנֵּיהֶם אוֹ
טַהֵר בְּשִׁנֵּיהֶם אָמַר לָהֶם מְרַבָּה טָמֵאתָ הַבֶּשֶׂר מִטָּמֵאת
הָעֲצָמוֹת שֶׁהַבֶּשֶׂר נוֹהֵג בְּגִבְלוֹת וּבְשָׂרָעִים מֵה שְׂאִין

בֶּן בְּעֻצְמוֹת. דָּבָר אַחֵר אֵבֶר שֵׁישׁ עָלָיו בֶּשֶׁר כְּרָאוּי.
מְטֵמָא בְּמַגֵּעַ וּבִמְשָׁא וּבִאֵהֶל. חֶסֶר הַבֶּשֶׁר טֵמָא. חֶסֶר
הָעֶצֶם טְהוֹר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי נְחוּנְיָא מָה רְאִיתָ לְחִלּוֹק
מִדּוֹתֶיךָ. אוֹ טֵמָא בְּשִׁנְיָהֶם. אוֹ טְהוֹר בְּשִׁנְיָהֶם. אָמַר לָהֶם
מִרְבֵּה טֵמָאֹת הָעֻצְמוֹת מְטֵמָאֹת הַבֶּשֶׁר. שֶׁהַבֶּשֶׁר הַפּוֹרֵשׁ
מִן הַחַי טְהוֹר. וְאֵבֶר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ וְהוּא כְּבָרִיתּוֹ טֵמָא.
דָּבָר אַחֵר כְּזִית בֶּשֶׁר מְטֵמָא בְּמַגֵּעַ וּבִמְשָׁא וּבִאֵהֶל. וְרוֹב
עֻצְמוֹת מְטֵמָאִים בְּמַגֵּעַ וּבִמְשָׁא וּבִאֵהֶל. חֶסֶר הַבֶּשֶׁר
טְהוֹר. חֶסֶר רוֹב עֻצְמוֹת. אֵף עַל פִּי שֶׁטְהוֹר מְלִטְמָא
בִּאֵהֶל. מְטֵמָא בְּמַגֵּעַ וּבִמְשָׁא. דָּבָר אַחֵר כֹּל בֶּשֶׁר הַמֵּת
שֶׁהוּא פָּחוֹת מִכְזִּית טְהוֹר. רוֹב בְּנִינֹו וְרוֹב מְנִינֹו שֶׁל מֵת.
אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם רִבַּע טֵמָאִין. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
מָה רְאִיתָ לְטְהוֹר בְּשִׁנְיָהֶם. אָמַר לָהֶם לֹא. אִם אֲמַרְתֶּם.
בֵּימָת שֵׁישׁ בּוֹ רוֹב וְרִבַּע וְרָקֵב. תֹּאמְרוּ בְּחֵי שֵׁאִין בּוֹ רוֹב
וְרִבַּע וְרָקֵב:

פרק ז

הַעֵיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי צְדוֹק עַל פְּדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר שְׁמֵת.
שֶׁאִין בּוֹ לִכְהֵן כָּלוּם. שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר חִיבִין
בְּאַחֲרֵיּוֹתָן כַּחֲמֵשׁ סִלָּעִים שֶׁל בֶּן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין
חִיבִים בְּאַחֲרֵיּוֹתָן. אֲלָא כַּפְדִּיּוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי:

בַּהֲעִיד רַבִּי צְדוֹק עַל צִיר חֲגָבִים טְמֵאִים שֶׁהוּא טְהוֹר.
שֶׁמִּשְׁנָה רֵאשׁוֹנָה חֲגָבִים טְמֵאִים שֶׁנִּכְבְּשׁוּ עִם חֲגָבִים
טְהוֹרִים. לֹא פָּסְלוּ צִירָן:

גַּהֲעִיד רַבִּי צְדוֹק עַל זֹחֲלִים שֶׁרְבוּ עַל הַנוֹטְפִים שֶׁהֵם
כְּשָׂרִים. מַעֲשֶׂה הָיָה בְּבִירַת אַפְלָיָא. וּבֹא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי
חֲכָמִים וְהַכְשִׁירוּהוּ:

דַּהֲעִיד רַבִּי צְדוֹק עַל זֹחֲלִים שֶׁקִּלְחָן בַּעֲלָה אֶגְזוֹ. שֶׁהֵן
כְּשָׂרִים. מַעֲשֶׂה הָיָה בְּאַהֲלִיָּה וּבֹא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי לְשַׁכַּת
הַגִּזִּית וְהַכְשִׁירוּהוּ:

הַהֲעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי יָקִים אִישׁ הָדָר עַל קָלָל שֶׁל
חֲטָאת שְׁנִתְּנוּ עַל גְּבֵי הַשָּׂרָץ שֶׁהוּא טְמֵא. שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
מְטֵה־רַבִּי הַעֵיד רַבִּי פִּפְּיָס עַל מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נִזְרוֹת. שֶׁאִם
גָּלַח אֶת הָרֵאשׁוֹנָה יוֹם שְׁלֹשִׁים. שֶׁמִּגִּלַּח הַשְּׁנִיָּה יוֹם
שְׁשִׁים. וְאִם גָּלַח יוֹם שְׁשִׁים חָסַר אֶחָת יָצָא. שְׁשִׁים שְׁלֹשִׁים
עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנְחָן:

י העיד רבי יהושע ורבי פפיס על ולד של שלמים שיקרב
 שלמים. שרבי אליעזר אומר שולד שלמים לא יקרב
 שלמים וחקמים אומרים יקרב. אמר רבי פפיס אני מעיד
 שהיתה לנו פרת זבחי שלמים ואכלנוה בפסח ואכלנו
 ולדה שלמים בחג:

ז הם העידו על ארוכות של נחתומים שהן טמאות.
 שרבי אליעזר מטהר. הם העידו על תנור שחתכו חליות.
 ונתן חול בין חליא לחליא. שהוא טמא. שרבי אליעזר
 מטהר. הם העידו שמעברין את השנה בכל אדר. שהיו
 אומרים עד הפורים. הן העידו שמעברין את השנה
 על תנאי. ומעשה ברבן גמליאל שהלך לטול רשות
 מהגמון בסוריא. ושהה לבא. ועברו את השנה על
 תנאי לכשירצה רבן גמליאל. (וכשבא אמר רוצה אני)
 ונמצאת השנה מעברת:

ח העיד מנחם בן סגנאי על מוסף היורה של שולקי זיתים
 שהוא טמא. ושל צבעים שהוא טהור. שהיו אומרים
 חלוף הדברים:

ט העיד רבי נחניא בן גדגדא על החרשת שהשיאה
 אביה שהיא יוצאה בגט. ועל קטנה בת ישראל שנשאת
 לכהן שהיא אוכלת בתרומה. ואם מתה בעלה יורשה.
 ועל המריש הגזול שבנאו בבירה. שיתן את דמיו. (מפני

תִּקְנַת הַשְּׁבִים·) וְעַל חֲטָאת הַגְּזוּלָה שֶׁלֹּא נִזְדָּעָה לָרָבִים·
שֶׁהִיא מִכִּפְּרַת· מִפְּנֵי תִקּוּן הַמִּזְבֵּחַ:

פרק ח

הַעֵיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ (בֶּן בְּתִירָא) עַל דָּם גְּבִילוֹת שֶׁהוּא
טְהוֹר· הַעֵיד רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן בְּתִירָא עַל אֶפֶר
חֲטָאת שְׁנֵגַע טָמֵא בְּמִקְצָתוֹ· שֶׁטָּמֵא אֶת כָּלֹו· הוֹסִיף רַבִּי
עֲקִיבָא עַל הַסֵּלֶת וְעַל הַקְטָרֶת וְהַלְבוּנָה וְהַגָּחִלִים· שְׁנֵגַע
טָבֹול יוֹם בְּמִקְצָתָם· שֶׁפָּסַל אֶת כָּלָם:

^ב הַעֵיד רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא וְרַבִּי יְהוּדָה הִכְהִין עַל קִטְנָה
בֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאָט לִכְהֵן· שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה· כִּיּוֹן
שֶׁנִּכְנְסָה לַחֲפָה אֶף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִבְעָלָה· הַעֵיד רַבִּי
יוֹסִי הִכְהִין וְרַבִּי זְכַרְיָה בֶּן הַקָּצֵב עַל תִּינוּקָת שֶׁהִרְהֵנָה
בְּאִשְׁקֻלוֹן· וְרִיחֻקוֹהָ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ· וְעִידֶיהָ מְעִידִים אוֹתָהּ
שֶׁלֹּא נִסְתָּרָה וְשֶׁלֹּא נִטְמְאָה· אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים אִם
מֵאֲמִינִים אַתֶּם שֶׁהִרְהֵנָה· הָאֲמִינוּ שֶׁלֹּא נִסְתָּרָה וְשֶׁלֹּא
נִטְמְאָה· וְאִם אֵין אַתֶּם מֵאֲמִינִים שֶׁלֹּא נִסְתָּרָה וְשֶׁלֹּא
נִטְמְאָה· אַל תֵּאֲמִינוּ שֶׁהִרְהֵנָה:

^ג הַעֵיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא עַל אֱלָמָנָת
עִיסָה שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה לִכְהוֹנָה· שֶׁהָעִיסָה כְּשֶׁרָה לְטָמֵא
וּלְטֹהֵר לְרַחֵק וּלְקַרֵּב· (אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל)
קִבְּלֵנוּ עֲדוּתְכֶם· אֲבָל מָה נַעֲשֶׂה שְׁגוֹר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זָכַאי

שלא להושיב בתי דינין על כד. הכהנים שומעים לכם
לרחק. אבל לא לקרב:

העיד רבי יוסי בן יועזר איש צרידה. על איל קמצא דכן.
ועל משקה בית מטבחיא (דאינון) דכן. ודיקרב במיתא
מסתאב. וקרו ליה יוסי שריא:

העיד רבי עקיבא משום נחמיה איש בית דלי.
שמשיאים האשה על פי עד אחד. העיד רבי יהושע על
עצמות שנמצאו בדיר העצים. (שהם טמאים.) אמרו
חכמים מלקט עצם עצם והכל טהור:

אמר רבי אליעזר שמעתי כשהיו בונים בהיכל. עושים
קלעים להיכל וקלעים לעזרות. אלא שבהיכל בונים
מבחוץ ובעזרות בונים מבפנים. אמר רבי יהושע שמעתי
שמקריבין. אף על פי שאין בית. ואוכלין קדשי קדשים.
אף על פי שאין קלעים. קדשים קלים ומעשר שני. אף
על פי שאין חומה. שקדושה ראשונה קדשה לשעתה.
וקדשה לעתיד לבא:

אמר רבי יהושע מקבל אני מרבן יוחנן בן זכאי
ששמע מרבן ורבן מרבן הלכה למשה מסיני. שאין
אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב. אלא לרחק
המקורבין בזרוע. ולקרב המרוחקים בזרוע. משפחת
בית צריפה היתה בעבר הירדן. ורחקה בן ציון בזרוע.
ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע. כגון אלו:

אֵלֶיהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר. לְרַחֵק וּלְקַרֵּב. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר לְקַרֵּב אֲבָל לֹא לְרַחֵק. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר לְהַשְׁוֹת
הַמַּחְלֶקֶת. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים לֹא לְרַחֵק וְלֹא לְקַרֵּב. אֶלָּא
לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר הִנְנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיהָ
הַנְּבִיא וְגוֹמֵר. וְהַשִּׁיב לֵב אֲבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל
אֲבוֹתָם: סליק

מסכת עבודה זרה

פרק א

לפני אידיהן של עובדי אלילים. שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמם. להשאיל ולשאול מהן. להלוותן וללוות מהן. לפורען ולהפרע מהן. רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שהוא מיצר לו. אמרו לו אף על פי שמיצר הוא עכשיו. שמח הוא לאחר זמן:

^ב רבי ישמעאל אומר שלשה ימים לפניהם. ושלשה ימים לאחריהם. אסור. וחכמים אומרים לפני אידיהן אסור. לאחר אידיהן מתר:

^ג ואלו אידיהן של עבודת אלילים. קלנדא. וסטרנורא. וקרטיסים. ויום גנסיא של מלכים. ויום הלידה. ויום המיתה. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים כל מיתה שיש בה שריפה יש בה עבודת אלילים. שאין בה שריפה אין בה עבודת אלילים. יום תגלחת זקנו ובלוריתו. יום שעלה בו מן הים. ויום שיצא בו מבית האסורין. (וגוי שעשה משתה לבנו.) אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש בלבד:

^ד עיר שיש בה עבודת אלילים. חוצה לה מתר. היה חוצה לה עבודת אלילים תוכה מתר. מהו לילך לשם. בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור. ואם היה יכול להלך

בָּהּ לְמָקוֹם אַחֵר מִתֵּר. עִיר שֵׁישׁ בָּהּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְהִיוּ
בָּהּ חֲנוּיֹת מִעֲטָרוֹת וְשֹׁאִינָן מִעֲטָרוֹת. זֶה הָיָה מַעֲשֵׂה
בְּבֵית שֹׁאֵן. וְאָמְרוּ חֲכָמִים. הַמִּעֲטָרוֹת אֲסוּרוֹת. וְשֹׁאִינָן
מִעֲטָרוֹת מִתָּרוֹת:

ה' אֵלֹו דְּבָרִים אֲסוּרִים לְמַכּוֹר לְעוֹבְדֵי אֱלִילִים. אִיצְטְרוּבְלִין.
וּבְנֹת שׁוּחַ. וּפְטוּטְרוֹתֵיהֶם. וּלְבוֹנָה. וְתִרְנַגּוּל הַלֶּכֶן. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר מִתֵּר לְמַכּוֹר לוֹ תִרְנַגּוּל לֶכֶן בֵּין הַתִּרְנַגּוּלִים.
וּבִזְמַן שֶׁהוּא בִּפְנֵי עֲצָמוֹ. קוֹטֵעַ אֶת אֶצְבָּעוֹ וּמוֹכְרוֹ לוֹ. לְפִי
שֹׁאֵן מִקְרִיבֵין חֹסֵר לְעֲבוֹדַת אֱלִילִים. וְשֹׁאֵר כָּל הַדְּבָרִים.
סֶתֶמֶן מִתֵּר וּפִירוּשָׁן אֲסוּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אֵף דָּקֵל טַב.
וְחֶצֶב. וְנִקְלִיבָם. אֲסוּר לְמַכּוֹר לְעוֹבְדֵי אֱלִילִים:

י' מָקוֹם שֶׁנִּהְגָּו לְמַכּוֹר בְּהֵמָה דָּקָה לְעוֹבְדֵי אֱלִילִים מוֹכְרִין.
מָקוֹם שֶׁנִּהְגָּו שְׁלֹא לְמַכּוֹר אֵין מוֹכְרִין. וּבְכָל מָקוֹם אֵין
מוֹכְרִין לָהֶם בְּהֵמָה גְּסָה. עֲגָלִים. וְסִיחִים. שְׁלָמִים וּשְׁבוּרִין.
רַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר בְּשִׁבוּרָה. וּבֵן בְּתִירָא מִתִּיר בְּסוֹס:

י' אֵין מוֹכְרִין לָהֶם דּוֹבִין וְאַרְיוֹת וְכָל דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ גִּזְק
לְרַבִּים. אֵין בּוֹנִין עִמָּהֶם בְּסִילְקִי. וְגִרְדּוֹם. וְאִיצְטְדִיא.
וּבִימָה. אֲבָל בּוֹנִים עִמָּהֶם בִּימוּסִיאוֹת וּמִרְחֻצָּאוֹת. הִגִּיעוּ
לְכִיפָה שֶׁמַּעֲמִידִין בָּהּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים. אֲסוּר לְבָנוֹתָהּ:

ח' (וְאֵין עוֹשִׂין תְּכֵשִׁיטִים לְעֲבוֹדַת אֱלִילִים קוֹטְלָאוֹת
וְנִנְזָמִים וְטַבְּעוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּשֹׁכֵר מוֹתֵר.) אֵין
מוֹכְרִין לָהֶם בְּמַחְבֵּר לְקִרְקַע. אֲבָל מוֹכֵר הוּא מְשִׁיקָצִי.

רבי יהודה אומר מוכר הוא לו על מנת לקוץ. אין משכירין להם בתים בארץ ישראל. ואין צריך לומר שדות. ובסוריא משכירין להם בתים אבל לא שדות. ובחוצה לארץ מוכרין להם בתים ומשכירין שדות. דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות. ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות. ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו:

ט אף במקום שאמרו להשכיר. לא לבית דירה אמרו. מפני שהוא מכניס לתוכו עבודת אלילים. שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך. ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ. מפני שהוא נקרא על שמו:

פרק ב

אין מעמידין בהמה בפנדקאות של עובדי אלילים. מפני שחשודים על הרביעה. ולא תתיחד אשה עמהן. מפני שחשודין על העריות. ולא יתיחד אדם עמהן. מפני שחשודין על שפיכות דמים. בת ישראל לא תילד את העובדת אלילים. מפני שמילדת בן לעבודת אלילים. אבל נכרית מילדת בת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של עובדת אלילים. אבל עובדת אלילים מניקה בנה של בת ישראל ברשותה. מתרפאין מהן רפוי ממון. אבל לא רפוי נפשות. ואין מסתפרין מהן בכל מקום. דברי רבי

מאיר. וחכמים אומרים ברשות הרבים מותר. אבל לא
בינו לבינו:

ב אלו דברים של עובדי אלילים אסורין ואסורן אסור
הנאה. היין והחמץ של עובדי אלילים שהיה מתחלתו
יין. וחרס הדריני. ועורות לבובין. רבן שמעון בן גמליאל
אומר בזמן שהקדש שלו עגול אסור. משוך מותר. בשר
הנכנס לעבודת אלילים מותר. והיוצא אסור. מפני שהוא
זבחי מתים. דברי רבי עקיבא. ההולכין לתרפות אסור
לשאת ולתת עמהן והבאין מותרין:

ג נודות העובדי אלילים. וקנקניהן ויין של ישראל כנוס
בהן. אסורין. ואסורן אסור הנאה. דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים אין אסורן אסור הנאה. החרצנים והזגין
של עובדי אלילים. אסורין ואסורן אסור הנאה. דברי
רבי מאיר. וחכמים אומרים לחין אסורין יבשין מותרין.
המרים וגבינת בית אניקי של עובדי אלילים אסורין.
(ואסורן) אסור הנאה. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים
אין אסורן אסור הנאה:

ד אמר רבי יהודה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע
כשהיו מהלכין בדרך. אמר לו מפני מה אסרו גבינות
עובדי אלילים. אמר לו מפני שמעמידן אותה בקיבה
של גבילה. אמר לו והלא קיבת עולה חמורה מקיבת
גבילה. ואמרו בהן שדעתו יפה שזרפה חיה ולא הודו

לֹא אָבֵל אָמְרוּ לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין חָזַר וְאָמַר לוֹ מִפְּנֵי
שְׂמַעְמִידִין אוֹתָהּ בְּקִיבַת עֲגָלִי עֲבוֹדַת אֱלִילִים אָמַר לוֹ
אִם כֵּן לָמָּה לֹא אָסְרוּהָ בְּהִנָּאָה הִשְׁיֵאוּ לְדָבָר אַחֵר אָמַר
לוֹ יִשְׁמַעְיָאל אַחִי הֵיכַל אֶתָּה קוֹרֵא כִּי טוֹבִים דּוֹדִידָךְ מֵיִין
אוֹ כִּי טוֹבִים דּוֹדִידָךְ אָמַר לוֹ כִּי טוֹבִים דּוֹדִידָךְ אָמַר לוֹ אֵין
הַדָּבָר בֶּן שְׁהֵרִי חֲבִירוֹ מְלַמֵּד עָלָיו לְרִיחַ שְׂמַנִּידָךְ טוֹבִים:

ה' אֵלֹהֵי דְבָרִים שֶׁל עֹבְדֵי אֱלִילִים אָסוּרִין וְאֵין אָסוּרִין אֲסוּר
הִנָּאָה חֲלָב שְׁחֻלְבוֹ גּוֹי וְאֵין יִשְׂרָאֵל רוֹאֶהוּ וְהִפֵּת וְהִשְׁמֵן
שְׁלֶהֶן רַבִּי וּבֵית דִּינֹה הִתִּירוּ בְּשֶׁמֶן (וְשִׁלְקוֹת) וּכְבָשִׁין
שְׁדַרְכֵּן לָתֵת לְתוֹכָן יֵין וְחֶמֶץ וְטָרִית טְרוּפָה וְצִיר שְׂאִין
בָּה דָּגָה כְּלָבִית שׁוֹטְטֵת בּוֹ וְהַחִילֵק וְקוֹרֵט שֶׁל חֲלִתִית
וּמֶלַח סֶלְקוֹנְטִית הֵרִי אֵלֹהֵי אָסוּרִים וְאֵין אִיסוּרִין אִיסוּר
הִנָּאָה:

י אֵלֹהֵי מוֹתָרִין בְּאֲכִילָה חֲלָב שְׁחֻלְבוֹ גּוֹי וְיִשְׂרָאֵל רוֹאֶהוּ
וְהַדְּבָשׁ וְהַדְּבָרֵי אֹת אֵף עַל פִּי שְׂמַנְטִפִין אֵין בָּהֶם
מְשׁוּם הַכָּשֶׁר מִשְׁקָה וּכְבָשִׁין שְׂאִין דַּרְכֵּן לָתֵת לְתוֹכָן יֵין
וְחֶמֶץ וְטָרִית שְׂאִינָה טְרוּפָה וְצִיר שֵׁישׁ בָּה דָּגָה וְעֵלָה
שֶׁל חֲלִתִית וְזֵתִים גִּלְסָקָאוֹת הַמְּגֻלְגִּין רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר
הַשְּׁלוּחִין אָסוּרִין הַחֲגָבִים הַבָּאִים מִן הַסְּלוּלָה אָסוּרִין
מִן הַהִפְתָּק מוֹתָרִין וְכֵן לְתַרּוּמָה:

פרק ג

כָּל הַצִּלְמִים שֶׁל עֹבְדֵי אֱלִילִים אֲסוּרִים. מִפְּנֵי שֶׁהֵן
נֶעְבְּדִין פֶּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים אֵינּוּ אֲסוּר אֲלָא כָּל שֵׁישׁ בִּידּוֹ מִקָּל. אוֹ צִפּוֹר.
אוֹ כְּדוֹר. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֵׁישׁ בִּידּוֹ כָּל
דְּבָר:

^ב הַמוֹצֵא שִׁבְרֵי צִלְמִים. הָרִי אֵלּוּ מוֹתָרִים. מִצָּא תִּבְנִית
יָד אוֹ תִּבְנִית רֶגֶל. הָרִי אֵלּוּ אֲסוּרִים. מִפְּנֵי שֶׁכִּיּוֹצֵא בָּהֶן
נֶעְבְּד:

^ג הַמוֹצֵא כָּלִים וְעֲלִיָּהֶם צוּרַת חֲמָה. צוּרַת לְבָנָה. צוּרַת
דֶּרֶקוֹן. יוֹלִיכֶם לַיִם הַמֶּלַח. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר
שֶׁעַל הַמִּכְבָּדִין אֲסוּרִין. שֶׁעַל הַמְּבֻזִין מוֹתָרִין. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר שׁוֹחֵק וְזוֹרֵה לְרוּחַ. אוֹ מְטִיל לַיִם. אָמְרוּ לוֹ אַף הוּא
נַעֲשֶׂה זָבֵל. שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִדְבַק בִּידֶךָ מְאוּמָּה מִן הַחֶרֶם:

^ד שֶׁאֵל פְּרוֹקְלוֹס בֶּן פִּלוֹסְפוֹס. אֶת רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּעֵכוֹ.
שֶׁהָיָה רוֹחֵץ בְּמֶרְחָץ שֶׁל אֶפְרוּדִיטִי. אָמַר לוֹ כְּתוּב
בְּתוֹרַתְכֶם וְלֹא יִדְבַק בִּידֶךָ מְאוּמָּה מִן הַחֶרֶם. מִפְּנֵי מָה
אַתָּה רוֹחֵץ בְּמֶרְחָץ שֶׁל אֶפְרוּדִיטִי. אָמַר לוֹ אֵין מְשִׁיבִין
בְּמֶרְחָץ. וְכִשְׂיָצָא אָמַר לוֹ אֲנִי לֹא בָאתִי בְּגִבּוּלָה. הִיא
בָּאָה בְּגִבּוּלִי. אֵין אוֹמְרִים נַעֲשֶׂה מֶרְחָץ נוֹי לְאֶפְרוּדִיטִי.
אֲלָא אוֹמְרִים נַעֲשֶׂה אֶפְרוּדִיטִי נוֹי לְמֶרְחָץ. דְּבָר אַחֵר אִם
נוֹתְנִים לָךְ מִמּוֹן הֶרְבֵּה אִי אַתָּה נִכְנָס לַעֲבוּדַת אֱלִילִים

שֶׁלֶךְ עָרוֹם. וּבֵעַל קָרִי וּמִשְׁתִּין בִּפְנֵיהָ. וְזוֹ עוֹמֶדֶת עַל פֵּי הַבֵּיב. וְכָל הָעַם מִשְׁתִּינִים לְפָנֶיהָ. לֹא נֹאמַר אֵלָּא אֱלֹהֵיהֶם. אֶת שְׁנוֹהֵג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלֹוֹהַּ אֲסוּר. אֶת שְׁאִינוֹ נוֹהֵג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלֹוֹהַּ מוֹתֵר:

ה' הַגּוֹזִים הָעוֹבְדִים אֶת הַהָרִים וְאֶת הַגְּבָעוֹת. הֵן מוֹתְרִים וְהָאֵלֹהִים אֲסוּרִים. שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תַחֲמוֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחֹתָ לָךְ. רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים. וְלֹא הַהָרִים אֱלֹהֵיהֶם. אֱלֹהֵיהֶם עַל הַגְּבָעוֹת וְלֹא הַגְּבָעוֹת אֱלֹהֵיהֶם. וּמִפְּנֵי מָה אֲשֶׁרָה אֲסוּרָה. מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תַּפְּסִיט יְדֵי אָדָם. וְכָל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תַּפְּסִיט יְדֵי אָדָם אֲסוּר. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֲנִי אוֹבִין וְאֵדוֹן לְפָנֶיךָ. כָּל מְקוֹם שֶׁאֲתָה מוֹצֵא הֵר גְּבוּהָ וְגִבְעָה נִשְׁאַה וְעַץ רַעְנָן. דַּע שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֲבוֹדַת אֱלִילִים:

י' מִי שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְבֵית עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְנָפַל. אֲסוּר לְבָנוֹתוֹ. כִּי־צַד יַעֲשֶׂה. כּוֹנֵס בְּתוֹךְ שְׁלֹו (אֲרַבַּע אַמּוֹת) וּבּוֹנֶה. הָיָה שְׁלֹו וְשָׁל עֲבוֹדַת אֱלִילִים. נִדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. אֲבָנָיו עֲצָיו וְעִפְרוֹ מְטַמְּאִין בְּשֶׁרֶץ. שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁקֶץ תִּשְׁקָצְנוּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר כִּנְדָה. שֶׁנֶּאֱמַר תִּזְרַם כָּמוֹ דָּוָה צֵא תֹאמַר לוֹ. מָה נָדָה מְטַמְּאָה בְּמִשְׁאֵי. אֵף עֲבוֹדַת אֱלִילִים מְטַמְּאָה בְּמִשְׁאֵי:

י' שֶׁלֶּשָׁה בָּתִּים הֵן. בֵּית שְׁבָנָהּ מִתְחַלָּה לְעֲבוֹדַת אֱלִילִים. הָרִי זֶה אֲסוּר. סִידוֹ וְכִירוֹ לְעֲבוֹדַת אֱלִילִים וְחִדּוֹשׁ נוּטֵל

מה שחדש. הכנים לתוכה עבודת אלילים והוציאה.
הרי זה מותר. שלש אבנים הן. אבן שחצבה מתחלה
לבימוס. הרי זו אסורה. סידה וכירה לשם עבודת אלילים
וחדש. נוטל מה שחדש. העמיד עליה עבודת אלילים
וסלקה. הרי זו מותרת. שלש אשרות הן. אילן שנטעו
מתחלה לשם עבודת אלילים. הרי זה אסור. גדעו ופסלו
לשם עבודת אלילים והחליף. נוטל מה שהחליף. העמיד
תחתיה עבודת אלילים. ובטלה. הרי זה מותר. איזו היא
אשרה. כל שיש תחתיה עבודת אלילים. רבי שמעון
אומר כל שעובדין אותה. ומעשה בצידון באילן שהיו
עובדין אותו. והיה תחתיו גל. אמר להן רבי שמעון בדקו
את הגל הזה. ובדקוהו. ומצאו בו צורה. אמר להן. הואיל
ולצורה הן עובדין. נתיר (לכם) את האילן:

ח לא ישב בצלה. ואם ישב טהור. ולא יעבור תחתיה.
ואם עבר טמא. היתה גוזלת את הרבים ועבר תחתיה.
טהור. וזורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים. אבל לא
בימות החמה. והחזרין לא בימות החמה ולא בימות
הגשמים. רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים.
מפני שהנמיה נושרת עליהן. והוזה להן לזבל:

ט נוטל ממנה עצים. אסורין בהנאה. הסיק בהן את
התנור. אם חדש יתן. ואם ישן יוצן. אפה בו את הפת.
אסורה בהנאה. נתערבה באחרות ואחרות באחרות.
כלן אסורות בהנאה. רבי אליעזר אומר (יוליך הנאה)

לִים הַמֶּלֶחֶת אָמְרוּ לוֹ אֵין פְּדִיּוֹן לַעֲבוֹדַת אֱלִילִים. נָטַל
הַיִּמָּנָה כְּרַכּוֹר. אָסוּר בַּהֲנָאָה. אָרְגַּבּוּ אֶת הַבֶּגֶד. הַבֶּגֶד
אָסוּר בַּהֲנָאָה. נִתְעַרַב בְּאַחֲרִים (וְאַחֲרִים בְּאַחֲרִים) כָּלָן
אָסוּרִין בַּהֲנָאָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יוֹלִיד הַנָּאָה לִים
הַמֶּלֶחֶת אָמְרוּ לוֹ אֵין פְּדִיּוֹן לַעֲבוֹדַת אֱלִילִים:

׳ כִּיצַד מִבְטָלָהּ קֶרֶס וְזֶרֶד. נָטַל מִמָּנָה מִקָּל אוֹ שְׂרִיט.
אֶפִּילוּ עָלָה הָרִי זֶה בְטָלָה. שְׂפִיָּה לְצִרְכָּה. אָסוּרָה. שְׁלֹא
לְצִרְכָּה. מוֹתֶרֶת:

פרק ד

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר שְׁלֹשׁ אַבָּנִים זֶה בְּצַד זֶה בְּצַד
מִרְקוּלִים אָסוּרוֹת. וְשֵׁתִים מוֹתֶרֶת. וְחֻכָּמִים
אוֹמְרִים שֶׁנִּרְאוֹת עִמּוֹ אָסוּרוֹת. וְשָׂאִין נִרְאוֹת עִמּוֹ
מוֹתֶרֶת:

בִּמְצָא בְּרֹאשׁוֹ מַעוֹת. כְּסוֹת. אוֹ כָלִים. הָרִי אֵלּוּ מוֹתֶרֶין.
פְּרִכְלִי גֻנְבִים. וְעֵטְרוֹת שֶׁל שְׂבּוּלִים וְיִינוֹת. וְשִׁמְנִים.
וְסִלְתוֹת. וְכָל דְּבַר שֶׁכִּיּוֹצֵא בּוֹ קֶרֶב עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ. אָסוּר:

גֵּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁהָיָה לָהּ גִּנְהָ אוֹ מִרְחֵץ. נִהְיִין מִהֵן שְׁלֹא
בְטוֹבָה. וְאֵין נִהְיִין מִהֵן בְטוֹבָה. הָיָה שְׁלָה וְשֶׁל אַחֲרִים.
נִהְיִין מִהֵן בֵּין בְטוֹבָה וּבֵין שְׁלֹא בְטוֹבָה:

דֵּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁל נִכְרִי אָסוּרָה מִיָּד. וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ
אָסוּרָה עַד שֶׁתַּעֲבֹד. נִכְרִי מִבְטֵל עֲבוֹדַת אֱלִילִים שְׁלֹו

וְשֶׁל חֲבִירוֹ (יִשְׂרָאֵל) וְיִשְׂרָאֵל אֵין מִבְטֵל עֲבוֹדַת אֱלִילִים
 שֶׁל נֶכְרִי. הַמִּבְטֵל עֲבוֹדַת אֱלִילִים בִּטֵּל מִשְׁמִשְׁיָהּ. בִּטֵּל
 מִשְׁמִשְׁיָהּ. מִשְׁמִשְׁיָהּ מוֹתְרִין. וְהִיא אֲסוּרָה:

ה' בִּיצַד מִבְטֵלָה. קִטַּע רֹאשׁ אֲזָנָה. רֹאשׁ חֲטָמָה. רֹאשׁ
 אֶצְבָּעָה. פְּחָסָה אֶף עַל פִּי שֶׁלֹּא חֲסָרָה. בְטֵלָה. רֶקֶק
 בְּפָנֶיהָ. הַשְׁתִּין בְּפָנֶיהָ. גָּרָרָה וְזָרַק בָּהּ אֶת הַצּוֹאָה. הֵרִי זֶה
 אֵינָה בְטֵלָה. מִכָּרָה אוֹ מִשְׁכָּנָה. רַבִּי אוֹמֵר בִּטֵּל. וְחֻכָּמִים
 אוֹמְרִים לֹא בִטֵּל:

י' עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁהִנִּיחוּ עוֹבְדֶיהָ. בְּשַׁעַת שְׁלוֹם.
 מוֹתְרֶת. בְּשַׁעַת מִלְחָמָה אֲסוּרָה. בִּימּוּסִיאוֹת שֶׁל מְלָכִים.
 הֵרִי אֵלוֹ מוֹתְרִין. מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲמִידִין אוֹתָם. בְּשַׁעַת
 שֶׁהַמְּלָכִים עוֹבְרִים:

י' שֶׁאֵלוֹ אֶת הַזְּקֵנִים בְּרוֹמִי אִם אֵין רְצוֹנוֹ בְּעֲבוֹדַת אֱלִילִים
 לָמָּה אֵינּוּ מִבְטֵלָה. אָמְרוּ לָהֶן אֵלוֹ לְדָבָר שֶׁאֵין צָרָךְ
 לָעוֹלָם בּוֹ. הָיוּ עוֹבְדִין הִיא מִבְטֵלוֹ. הֵרִי הֵן עוֹבְדִים לַחֲמָה
 וְלִלְבָנָה. וְלַפּוֹכְבִּים וְלַמְזֹלוֹת. יֵאבֵד עוֹלָם מִפְּנֵי הַשּׁוֹטִים.
 אָמְרוּ לָהֶם אִם כֵּן יֵאבֵד דָּבָר שֶׁאֵין צָרָךְ לָעוֹלָם בּוֹ. וַיִּנָּיֵחַ
 דָּבָר שֶׁצָּרָךְ לָעוֹלָם בּוֹ. אָמְרוּ לָהֶן אֶף אֲנִי מִחֲזִיקִין יְדֵי
 עוֹבְדֶיהֶן שֶׁל אֵלוֹ. שְׂאוֹמְרִים תִּדְּעוּ שֶׁהֵן אֱלֹהוֹת. שֶׁהֵרִי
 הֵן לֹא בִטְלוּ:

ח לזקחין גת בעוטה מן הגוי. אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתפוח. ואינו נעשה יין נסך עד שירד לבור. ירד לבור. מה שבבור אסור. והשאר מתיר:

ט דורכין עם הגוי בגת. אבל לא בוצרין עמו. ישראל שהוא עושה בטמאה. לא דורכין ולא בוצרין עמו. אבל מוליכין עמו. חביות לגת. ומביאין עמו מן הגת. נחתום שהוא עושה בטמאה. לא לשין ולא עורכין עמו. אבל מוליכין עמו פת לפלטר:

י גוי שנמצא עומד בצד הבור של יין. אם יש לו עליו מלוח אסור. אין לו עליו מלוח מותר. נפל לבור ועלה ומדדו בקנה. התז את הצרעה בקנה. או שהיה מטפח על פי חבית מרתחת. בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכור ורבי שמעון מתיר. נטל את החבית וזרקה (בחמתו) לבור. זה היה מעשה (בבית שאן) והכשירו:

יא המטהר יינו של נכרי. ונותנו ברשותו בבית הפתוח לרשות הרבים. בעיר שיש בה גוים וישראלים. מותר. בעיר שכלה גוים. אסור. עד שיושיב שומר. ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר. אף על פי שהוא יוצא ונכנס. מותר. ורבי שמעון בן אלעזר אומר (כל) רשות גוים אחת היא:

יב המטהר יינו של גוי. ונותנו ברשותו. והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר. אבל אם ירצה ישראל

לְהוֹצִיאֻּוּ. וְאִינוּ מְנִיחוּ עַד שְׂתֵּתָן לוֹ אֶת מְעוֹתָיו. זֶה הָיָה
מַעֲשֵׂה בְּבֵית שְׁאָן. וְאָסְרוּ חֲכָמִים:

פרק ה

הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל. לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בֵּינָן נֶסֶד. שְׂכָרוֹ אָסוּר.
שְׂכָרוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ מִלֵּאכָה אַחֲרָת. אִף עַל פִּי
שְׁאֵמֵר לוֹ הָעֶבֶר לִי חֲבִית שֶׁל יֵין נֶסֶד מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.
שְׂכָרוֹ מוֹתֵר. הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהֵבִיא עָלֶיהָ יֵין נֶסֶד
שְׂכָרָה אָסוּר. שְׂכָרָה לִישֵׁב עָלֶיהָ. אִף עַל פִּי שֶׁהֵנִיחַ גּוֹי
לְגִינוֹ עָלֶיהָ. שְׂכָרָה מוֹתֵר:

^ב יֵין נֶסֶד שֶׁנֶּפֶל עַל גִּבִּי עֲנָבִים. יֶדְחָן וְהֵם מוֹתְרוֹת. וְאִם
הָיוּ מִבְּקָעוֹת אָסוּרוֹת. (נֶפֶל עַל גִּבִּי תְּאֵנִים. אוֹ עַל גִּבִּי
תְּמָרִים. וְיֵשׁ בָּהֶם בְּנוֹתָן טַעַם אָסוּר.) מַעֲשֵׂה בְּבִיתֹס
בֶּן זִוְנָן שֶׁהֵבִיא גְרוֹגְרוֹת בְּסָפִינָה. וְנִשְׁתַּבְּרָה חֲבִית שֶׁל יֵין
נֶסֶד וְנֶפֶל עַל גִּבִּיהֶן. וְשָׂאֵל לְחֲכָמִים וְהִתִּירוּם. זֶה הַכֹּל
כָּל שֶׁבִּהְנֵאתוֹ בְּנוֹתָן טַעַם אָסוּר. כָּל שֶׁאִין בִּהְנֵאתוֹ בְּנוֹתָן
טַעַם מוֹתֵר. כְּגוֹן חֲמֵץ שֶׁנֶּפֶל עַל גִּבִּי גְרִיסִין:

^ג גּוֹי שֶׁהָיָה מַעֲבִיר עִם יִשְׂרָאֵל בְּדֵי יֵין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אִם
הָיָה בְּחֻזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר מוֹתֵר. אִם הוֹדִיעָיו שֶׁהוּא מִפְּלִיג.
כְּדֵי שִׁישְׁתּוֹם וְיִסְתּוֹם וַיִּגְוֹב. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר
כְּדֵי שִׁיפְתָּח וַיִּגּוֹף וְתִגְוֹב:

י המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו בקפנדריא.
נכנס למדינה ורחץ מותר. אם הודיעו שהוא מפליג כדי
שישתום ויסתום ויגוב רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי
שיפתח את החבית ויגוף ותגוב המניח גוי בחנות. אף
על פי שהוא יוצא ונכנס מותר. אם הודיעו שהוא מפליג.
כדי שישתום ויסתום ויגוב רבן שמעון בן גמליאל אומר
כדי שיפתח (את החבית) ויגוף ותגוב:

ה היה אוכל עמו על השלחן והניח לגין על השלחן.
ולגין על הדולבקי והניחו ויצא מה שעל השלחן אסור.
ומה שעל הדולבקי מותר. ואם אמר לו הוי מוזג ושיתה.
אף מה שעל הדולבקי אסור. חביות פתוחות אסורות.
סתומות כדי שיפתח ויגוף ותגוב:

י בלשת גוים שנכנסה לעיר בשעת שלום. חביות
פתוחות אסורות. סתומות מותרות. בשעת מלחמה. אלו
ואלו מותרות. לפי שאין פנאי לנסד:

י אומנין (של) ישראלים ששלח להם גוי חביות של יין
נסד בשכרן. מותרים לומר לו תן לנו את דמיה. ואם
משנכנסה לרשותן אסור. המוכר יינו לגוי. פסק עד שלא
מדד. דמיו מותרין. מדד על שלא פסק דמיו אסורין. נטל
את המשפך. ומדד לתוך צלוחיתו של גוי. וחזר ומדד
לתוך צלוחיתו של ישראל. אם יש בו עכבת יין אסור.

הַמַּעֲרָה מִכָּלִי אֶל כָּלִי אֵת שְׁעָרָה מִמֶּנּוּ מוֹתֵר וְאֵת שְׁעָרָה
לְתוֹכּוֹ אָסוּר:

ח' יֵין נִסְדָּךְ אָסוּר וְאוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא יֵין בֵּינָן וּמִים בְּמִים
בְּכָל שֶׁהוּא יֵין בְּמִים וּמִים בֵּינָן בְּנוֹתֵן טַעַם זֶה הַכָּלָל מִן
בְּמִינוֹ בְּמִשְׁהוֹ וְשֵׁלֹא בְּמִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם:

ט' אֵלּוֹ אֲסוּרִין וְאוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן יֵין נִסְדָּךְ וְעֵבֻדָּת אֱלִילִים
וְעוֹרוֹת לְבוּבִין וְשׁוֹר הַנִּסְקָל וְעִגְלָה עֲרוּפָה וְצִפּוֹרִי
מִצּוֹרֵעַ וְשֹׁעֵר נִזִּיר וּפֶטֶר חֲמוֹר וּבֶשֶׁר בְּחֶלֶב וְשֹׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלַּח וְחוֹלִין שֶׁנִּשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה הֵרִי אֵלּוֹ אֲסוּרִין
וְאוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן:

' יֵין נִסְדָּךְ שֶׁנֶּפֶל לְבוֹר כִּלּוֹ אָסוּר בִּהְנֵאָה רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר יִמְכֹּר כִּלּוֹ לְגוֹיִם חוּץ מִדְּמִי יֵין נִסְדָּךְ שָׁבוּ:

י"ג גֵּית שֶׁל אֶבֶן שֶׁזָּפְתָה גוֹי מִנִּגְבָּה וְהִיא טְהוֹרָה וְשֵׁל עֵץ
רַבִּי אוֹמֵר יִנָּגֵב וְחֻכְמִים אוֹמְרִים יִקְלוֹף אֵת הַזָּפֶת וְשֵׁל
חֶרֶס אֶף עַל פִּי שֶׁקָּלַף אֵת הַזָּפֶת הֵרִי זֶה אֲסוּרָה:

י"ד הַלּוֹקַח כָּלִי תִשְׁמִישׁ מִן הַגּוֹי אֵת שֶׁדִּרְכוֹ לְהִטְבִּיל
יִטְבִּיל לְהַגְעִיל יִגְעִיל לְלַבֵּן בָּאוֹר יִלְבֵּן בָּאוֹר הַשְּׁפּוֹד
וְהָאֲסִיפָלָה מְלַבֵּן בָּאוֹר וְהַסִּכִּין שֶׁפָּה וְהִיא טְהוֹרָה: סליק

מסכת אבות

פרק א

מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמִסֵּרָה לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ
לְזִקְנִים וְזִקְנִים לְנָבִיאִים וְנָבִיאִים מִסְּרוּהָ לְאַנְשֵׁי
כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הֵוּ מְתוּנִים
בַּדִּין וְהֶעֱמִידוּ תִּלְמִידִים הֶרְבֵּה וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה:

^ב שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה הוּא הָיָה
אוֹמֵר עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל
הַעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים:

^ג אֲנָטִיגֶנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קִבֵּל מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הוּא הָיָה
אוֹמֵר אֵל תְּהִי כְּעַבְדִּים הַמְּשֻׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מִנַּת
לְקַבֵּל פָּרֶס אֲלֵא הוּוּ כְּעַבְדִּים הַמְּשֻׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל
מִנַּת שְׁלֹא לְקַבֵּל פָּרֶס וְיִהְיֶה מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם:

^ד יוֹסִי בֶן יוֹעָזָר אִישׁ צְרִידָה וְיוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם
קִבְּלוּ מֵהֶם יוֹסִי בֶן יוֹעָזָר (אִישׁ צְרִידָה) אוֹמֵר יְהִי בֵּיתְךָ
בֵּית וְעַד לַחֲכָמִים וְהוּי מִתְאַבֵּק בַּעֲפֹר רַגְלֵיהֶם וְהוּי
שׂוֹתָה בַּצֵּמָא אֶת דְּבָרֵיהֶם:

^ה יוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר יְהִי בֵּיתְךָ פְּתוּחַ
לְרוּחָה וְיִהְיֶה עֲנִיִּים בְּנֵי בֵּיתְךָ וְאַל תִּרְבֶּה שִׁיחָה עִם
הָאִשָּׁה בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ קַל וְחָמֵר בְּאִשְׁת׃ חֲבִירוֹ מִכָּאן
אָמְרוּ חֲכָמִים כֹּל זְמַן שֶׁאָדָם מִרְבֶּה שִׁיחָה עַל הָאִשָּׁה:

גורם רעה לעצמו. ובוטל מדברי תורה. וסופו יורש גיהנם:

^י יהושע בן פרחיא ונתאי הארבלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה אומר. עשה לך רב. וקנה לך חבר. והוי דן את כל האדם לכף זכות:

^י נתאי הארבלי אומר. הרחק משכן רע. ואל תתחבר לרשע. ואל תתיאש מן הפורענות:

^ח יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם. יהודה בן טבאי אומר. אל תעש עצמך כעורכי הדיינין. וכשיהיו בעלי דינים עומדים לפניך יהיו בעיניך ברשעים. וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאין. לכשקבלו עליהן את הדין:

^ט שמעון בן שטח אומר. הוי מרבה לחקור את העדים. והוי זהיר בדבריך. שמא מתוכם ילמדו לשקר:

^י שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר. אהוב את המלאכה. ושנא את הרבנות. ואל תתודע לרשות:

^{יא} אבטליון אומר. חכמים הזהרו בדבריכם. שמא תחובו חובת גלות. ותגלו למקום מים הרעים. וישתו התלמידים הבאים אחרים וימותו. ונמצא שם שמים מתחלל:

יב הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר. הוי מתלמידיו
של אהרן. אוהב שלום ורודף שלום. אוהב את הבריות
ומקרבן לתורה:

יג הוא היה אומר. נגד שמא. אבד שמיה. ודלא מוסיף.
יסף. ודלא יליף קטלא חיב. ודישתמש בתגא חלף:
יד הוא היה אומר אם אין אני לי. מי לי. וכשאני לעצמי
מה אני. ואם לא עכשיו אימתי:

טו שמאי אומר עשה תורתך קבע. אמור מעט ועשה
הרבה. והוי מקבל את כל האדם. בסבר פנים יפות:
טז רבן גמליאל אומר עשה לך רב. והסתלק מן הספק.
ואל תרבה לעשר אומדות:

יז שמעון בנו אומר. כל ימי גדלתי בין החכמים. ולא
מצאתי לגוף טוב אלא שתירה. ולא המדרש הוא העקר
אלא המעשה. וכל המרבה דברים מביא חטא:

יח רבן שמעון בן גמליאל אומר. על שלשה דברים העולם
עומד. על הדין. ועל האמת. ועל השלום. שנאמר אמת
ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

אחר השלמת כל מסכתא ומסכתא יאמר זה שלש פעמים

ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך:

הִדְרֵן עֲלֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְהִדְרֵךְ עֲלֵן דְּעֵתֵן עֲלֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְדַעְתָּךְ
עֲלֵן לֹא נִתְנָשִׁי מִינֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְלֹא תִתְנָשִׁי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הִדִּין
וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי:

ואחר כך יאמר

יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרְתֶךָ אוֹמְנוֹתָנוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא חֲנֻנִיָּה בֵּר פֶּפֶא רָמִי בֵּר פֶּפֶא
נַחֲמֵן בֵּר פֶּפֶא אֲחֵא בֵּר פֶּפֶא אֲבֵא מְרִי בֵּר פֶּפֶא רַפָּרְם בֵּר פֶּפֶא
רְכִישׁ בֵּר פֶּפֶא סָרְחַב בֵּר פֶּפֶא אֲדָא בֵּר פֶּפֶא דְרוֹ בֵּר פֶּפֶא:

הָעֶרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרְתֶךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְאִי
שְׁמֶךָ וְלִזְמַדֵּי תוֹרְתֶךָ:

מֵאִיבֵי תַחֲכֻמֵּי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי:

יְהִי לְבִי תָמִיד בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ:

לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיֵּיתִנִּי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ: